

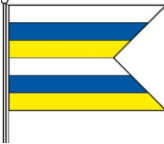
PROGRAM HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA HUMENNÉ

PROGRAMOVACIE OBDOBIE 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

Formulár č. Ú 1 - Hlavička dokumentu PHRSR

Názov:	Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040
Územné vymedzenie :	Prešovský samosprávny kraj, Okres Humenné, Mesto Humenné – ŠÚJ 520004
Územný plán mesta schválený:	áno
Dátum schválenia PHRSR:	6.3.2024 (Uznesenie MsZ č. 137/2024)
Obdobie platnosti:	2023 – 2030 (s výhľadom do roku 2040)
Verzia	1.0.
Publikovaný verejne:	www.humenne.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

Humenné	
Erb	Vlajka
	
Základné údaje	
Kraj:	Prešovský
Okres:	Humenné
Región:	Homý Zemplín
Poloha:	48°56'09"S 21°54'24"V
Nadmorská výška:	157 m n. m.
Rozloha:	28,63 km ² (2 863 ha)
Počet obyvateľov:	30 450 (31.12.2022)
Hustota obyvateľstva:	1 063,57 obyv./km ²
Nacionále	
PŠČ	066 01
ŠÚJ	520004
EČV	HE
Tel. predvoľba	+421-57
Oficiálne adresy	
Adresa:	Mestský úrad, Kukoreliho 1501/34, 066 28 Humenné
Web:	www.humenne.sk
E-mail:	msu@humenne.sk
Telefón:	057 / 786 32 18, 775 28 13, 775 28 14, 786 32 11, 786 32 58

OBSAH

1. ÚVOD	4
ANALYTICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA HUMENNÉ	13
2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA	13
2.1. HISTÓRIA MESTA	13
2.2. PRÍRODNÉ POMERY	15
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	28
2.4. DOPRAVA.....	36
2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	42
2.6. OBYVATELSTVO.....	59
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ	73
2.8. BÝVANIE	79
2.9. PODNIKATELSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE	82
2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE.....	91
2.11. SOCIÁLNA SFÉRA	100
2.12. ZDRAVOTNÍCTVO.....	113
2.13. ŠPORT	115
2.14. KULTÚRA.....	118
2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA.....	124
2.16. STRAVOVACIE A REŠTAVRAČNÉ SLUŽBY	125
2.17. CESTOVNÝ RUCH	125
2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA HUMENNÉ.....	133
2.19. SAMOSPRÁVA	138
2.20. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ.....	140
2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR	142
3. SWOT ANALÝZY.....	143
3.1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	145
3.2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	149
3.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	151
3.4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	152
3.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	154
3.6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO.....	156
3.7. ŠKOLSTVO A ŠPORT	159
3.8. KULTÚRA	161
3.9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH.....	163
3.10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	165
3.11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	167
3.12. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA HUMENNÉ	169
STRATEGICKÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA HUMENNÉ.....	173
4. VÍZIA A POSLANIE MESTA HUMENNÉ.....	173
5. FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE	180
PROGRAMOVÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA HUMENNÉ	192
5.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ.....	192
5.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	194
5.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA.....	195
5.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	197
5.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	198
5.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	200
5.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	203
5.8. PROGRAM 8. KULTÚRA	205
5.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	207
5.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	208
5.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	208
6. MERATELNÉ INDIKÁTORY	209
6.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	209
6.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	211
6.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	212
6.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO.....	213
6.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	214
6.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	215
6.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	218
6.8. PROGRAM 8. KULTÚRA	220
6.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	221
6.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	222
6.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA.....	222
REALIZAČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA HUMENNÉ	224

7. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA HUMENNÉ	224
7.1. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR	225
7.2. KOMUNIKAČNÝ PLÁN	227
8. AKČNÝ PLÁN	227
8.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	228
8.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	231
8.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	233
8.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	236
8.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	238
8.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	241
8.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	247
8.8. PROGRAM 8. KULTÚRA	250
8.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	251
8.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	253
8.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	253
FINANČNÁ ČASŤ PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO ROZVOJA A SOCIÁLNEHO ROZVOJA HUMENNÉ	255
9. FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU	255
9.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	260
9.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	261
9.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	263
9.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	264
9.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	266
9.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	267
9.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	268
9.8. PROGRAM 8. KULTÚRA	270
9.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	271
9.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	272
9.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	273
10. ZÁVER	276
11. POUŽITÁ LITERATÚRA	277

1. ÚVOD

Dokument „Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040 (PHRSR) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta stanovuje jeho strategické ciele a priority rozvoja v zmysle klasifikácie COFOG a prenesených a originálnych kompetencií samospráv. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania rozvoja mesta Humenné. Prostredníctvom PHRSR sa uskutočňuje podpora rozvoja na úrovni kompaktného regiónu, s dôrazom na sociálnu, hospodársku a environmentálnu sféru. Je to program cielených opatrení, navrhnutý pre oživenie sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja mesta **Humenné**, ktorý na základe výsledkov ročného hodnotenia bude priebežne aktualizovaný a doplňovaný.

Formulár č. Ú 2 - Zámer spracovania PHRSR

Zámer spracovania PHRSR	
Názov dokumentu	- PHRSR Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040
Forma spracovania	- členmi pracovných skupín - členmi komisií - poslancami MsZ - s pomocou externých odborníkov (spolupráca)
Riadenie procesu spracovania	- pracovné skupiny boli zložené z vedenia samosprávy, zamestnancov MsÚ poslancov MsZ a komisií, podnikateľských subjektov v rámci regiónu
Obdobie spracovania	- PHRSR Humenné bol spracovaný v priebehu roka 2022 - 2023 - harmonogram spracovania je uvedený v nasledujúcej tabuľke
Financovanie spracovania	- náklady na vlastné spracovanie boli financované z rozpočtu mesta

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Formulár č. Ú 3 - Harmonogram spracovania – PHRSR

Harmonogram spracovania PHRSR										
	2022						2023			
Termín	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III
Úvod										
Analytická časť										
Strategická časť										
Programová časť										
Realizačná časť										
Finančná časť										
Záver										

Zdroj: Weisová, Bernátová: Strategické plánovanie samosprávy, Municipalia 2012

Stratégia PHRSR bola spracovaná na základe zákona Národnej rady SR č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja (v znení č. 309/2014 Z. z., 378/2016 Z. z., 58/2018 Z. z., 313/2018 Z. z., 221/2019 Z. z., 134/2020 Z. z., 258/2021 Z. z.), ktorý definuje Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja ako strednodobý programový dokument, obsahujúci analýzu hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónu alebo obce, hlavné smery jej vývoja, ustanovenie cieľov, prvoradých potrieb a úloh vo všetkých oblastiach života. Súčasťou programu je aj návrh jeho administratívneho a finančného zabezpečenia. Zákon stanovuje aj úlohy, týkajúce sa vypracovávania, schvaľovania, zabezpečenia plnenia a pravidelného vyhodnocovania predmetného programového dokumentu PHRSR. Pri spracovaní programu boli **integrovaným spôsobom** rešpektované zásady regionálnej politiky vlády Slovenskej republiky a princípy regionálnej politiky Európskej únie zakotvené najmä v nariadení Rady (ES) č. 1266/1999 (nariadenie o štrukturálnych fondoch).

Formulár č. Ú 7 - Použité participatívne metódy

Metóda	Informovanie verejnosti	Získavanie názorov verejnosti	Zohľadnenie názorov verejnosti
Tlačené materiály			
Verejné informačné tabule	áno		
Informačné formuláre, tabuľky údajov	áno		
Internetové stránky	áno		
Využitie existujúcich médií			
Zverejňovanie informácií v miestnej tlači	áno	áno	
Stretnutia			
Stretnutia s kľúčovými ľuďmi/skupinami	áno	áno	áno
Návšteva v dotknutom území	áno	áno	áno
Verejné vypočutie	áno	áno	áno
Využitie miestnych ľudí na získavanie názorov	nie	nie	nie
Rozhovory a prieskumy			
Dotazník pre záujmové skupiny	áno	áno	
Dotazník pre širokú verejnosť	nie	nie	
Poradné skupiny			
Miestne poradné skupiny	áno	áno	áno
Riešenie problémov			
Rokovanie bez prítomnosti moderátora/facilitátora	áno	áno	áno

Zdroj: vlastné spracovanie

Stratégia PHRSR je integrovanou súčasťou sústavy základných dokumentov podpory regionálneho rozvoja v Slovenskej republike. Táto sústava je členená na strategické a programové dokumenty vypracovávané na úrovni štátu, sektorov, samosprávnych krajov, regiónov a obcí a programové dokumenty Európskej únie (pre využitie zdrojov štrukturálnych fondov).

Východiskové podklady

Podpora regionálneho rozvoja sa uskutočňuje v súlade s programovaním na základe:

Miestnej úrovne

- Viacročný rozpočet
- Odvetvové koncepcie
- Relevantné koncepčné materiály
- Územný plán mesta Humenného
- Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

Regionálnej úrovne

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja
- Plán udržateľnej mobility
- Kostrová sieť cyklistických trás v Prešovskom samosprávnom kraji
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu Prešovského samosprávneho kraja
- Územný plán Prešovského samosprávneho kraja
- Regionálna integrovaná územná stratégia Prešovského samosprávneho kraja

Národnej úrovne prostredníctvom dokumentov:

- Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).
- Plán obnovy - je spoločnou reakciou krajín EÚ na silný pokles ekonomiky v dôsledku pandémie COVID - 19. Jeho hlavným cieľom je podporiť reformy a investície, ktoré Slovensku umožnia začať opäť dobiehať životnú úroveň priemeru EÚ.
- Operačný program Slovensko (Program Slovensko 2021 – 2027)
- Integrovaný národný energetický a klimatický plán na roky 2021 - 2030 spracovaný podľa nariadenia EP a Rady (EÚ) č. 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy
- Národný program reforiem Slovenskej republiky (2018, 2019, 2020)
- Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
- Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
- Konceptcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
- Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017) 11
- Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
- Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
- Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
- Národná stratégia cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike (2015)
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (2013)
- Aktualizovaná národná stratégia ochrany biodiverzity do roku 2020 (2014)
- Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na zmenu klímy – aktualizácia (2018)
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja (2001)
- Konceptcia ochrany prírody a krajiny do roku 2030 (2019)
- Konceptcia implementácie Agendy 2030 v medzinárodnom prostredí (2017)
- Aktualizácia Národného programu podpory zdravia v Slovenskej republike (2014)
- Konceptcia Štátnej politiky zdravia Slovenskej republiky (2008)
- Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky V. (2019)
- Strategický rámec v oblasti starostlivosti o zdravie pre roky 2014 až 2030 (2013)
- Dokumenty/stratégie/plány SR vzťahujúce sa k plneniu jednotlivých kritérií základných podmienok

Nadnárodnej úrovne

K programovým dokumentom Európskej únie pre využitie štrukturálnych fondov patria:

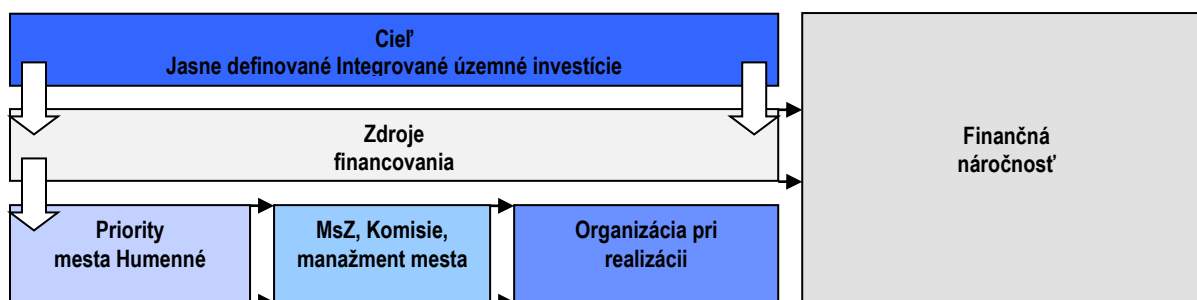
- Zmluva o fungovaní Európskej únie
- Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
- Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
- Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
- Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
- Rámcový dohovor o ochrane a trvalo udržateľnom rozvoji Karpát (2003)
- Stratégia EÚ pre Dunajský región
- Revízia Akčného plánu Stratégie EÚ pre dunajský región (júl 2019)
- BIELA KNIHA: Plán jednotného európskeho dopravného priestoru – vytvorenie konkurencieschopného dopravného systému účinne využívajúceho zdroj, COM(2011) 144 v konečnom znení
- Európska zelená dohoda (European Green Deal) publikovaná v decembri 2019, ktorá stanovuje plán opatrení s cieľom prechodu na plne klimaticky neutrálne hospodárstvo EÚ
- Európa 2020 Stratégia pre inteligentný a udržateľný rast podporujúci začlenenie
- COM(2010) 2020 v konečnom znení
- Európska stratégia pre nízkoemisnú mobilitu (COM(2016) 501 z 20. 7. 2016)
- Plán prechodu na konkurencieschopné nízkouhlíkové hospodárstvo do roku 2050

- COM(2011) 112 v konečnom znení
- Energetický plán do roku 2050 COM(2011) 885 v konečnom znení
- Nástroj na prepájanie Európy v oblasti dekarbonizácie hospodárstva a podpory využívania čistej energie
- Horizont Európa (2021 – 2027)
- LIFE (oblasť ochrany biodiverzity, prechodu na obehové hospodárstvo, adaptácie na zmenu klímy a podpory obnoviteľných zdrojov energie)
- Erasmus (oblasť rozvoja vzdelávania a odbornej prípravy zameraného na inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie)
- Program pre sociálnu zmenu a inovácie v oblasti zamestnanosti a sociálneho začleňovania
- Európsky pilier sociálnych práv (2017)

Jednotlivé strategické dokumenty sú vypracovávané vo vzájomnej nadväznosti a postupnosti.

Implementácia

Implementácia Stratégie PHRSR je zložitý a náročný proces. Za jeho realizáciu so zabezpečením všetkých väzieb na strategické a programové dokumenty SR a EÚ budú zodpovední predstavitelia mesta Humenné (manažment, MsZ, komisie). Návrh spôsobu implementácie bude treba dopĺňať v súlade s organizačnou štruktúrou stanovených orgánov, jeho kompetenciami v nadväznosti na vývoj v oblasti legislatívy, predovšetkým v oblasti nakladania s finančnými prostriedkami. Pri posudzovaní jednotlivých projektov bola použitá procesná analýza, ktorej hlavným cieľom bolo analyzovať proces premeny vstupov pomocou použitia súboru finančných, ľudských a technologických zdrojov.

Finančné zabezpečenie

V zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov sa financovanie regionálneho rozvoja realizuje na troch úrovniach. Na mikroregionálnej úrovni je možné rozvojové aktivity financovať jedine združením zdrojov nižšej úrovne, čiže obcí.

V súčasnej situácii je možné rozvojové aktivity financovať buď z rozpočtu mesta v prípade individuálnych projektov alebo združením financií viacerých obcí v prípade spoločných projektov. V prípade financovania projektov majúci význam v kontexte priorit celého kraja zohráva významnú úlohu Prešovský samosprávny kraj a financovanie inštitúcií v jeho zriaďovateľskej kompetencii.

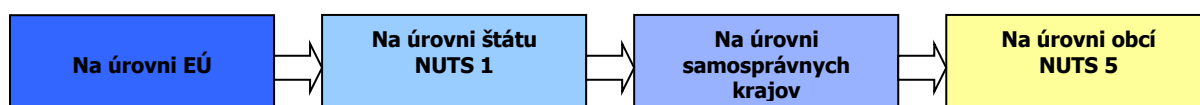
Hlavným zdrojom financovania projektov PHRSR, ktoré možno definovať na úrovni jednotlivých prioritných aktivít sú predovšetkým štrukturálne fondy EÚ. Ich využitie v rámci jednotlivých aktivít je možné stanoviť len indikatívne s určením približnej výšky požadovanej podpory s cieľom prispieť ku koordinácii realizácie rozvojových aktivít.

- Pri zostavovaní finančného plánu a zaisťovaní finančnej podpory sa mesto Humenné zameralo na tie opatrenia, ktoré sú nedostatočne podporované zo štátneho rozpočtu, alebo nie sú podporované vôbec. Základný princíp výberu projektov bol postavený na integrovanom prístupe.
- Pri zabezpečovaní základných potrieb občanov, neziskových a ziskových organizácií postupuje mesto Humenné podľa zákona číslo 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení a v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov.

- Na plnenie svojich ostatných úloh majú mestá a obce okrem finančných prostriedkov poukázaných od štátu v rámci delimitácie k dispozícii nasledovné financie: príjmy z miestnych daní a poplatkov, zdroje Štrukturálnych fondov Európskej únie v rámci programovacieho obdobia 2021 - 2027.

Zdroje a dokumenty

V súlade so snahou Slovenskej republiky o znižovanie rozdielov na úrovni rozvoja jednotlivých regiónov boli východiskom pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Humenné nasledovné strategické dokumenty:

Podporné materiály

Pri vypracovaní PHRSR boli použité aj prognostické údaje. Hlavnou úlohou prognostických údajov je podporiť vypracovanie tohto programu a zabezpečiť tým zvýšenie efektívnosti procesov strategického plánovania a kvality tohto dokumentu. Toto zabezpečenie je dané prepojením Systému strednodobého výhľadu hospodárskeho a sociálneho vývoja a vecnej roviny strategického plánovania.

Mesto Humenné má nasledovné možnosti čerpania mimorozpočtových zdrojov na dosahovanie svojich cieľov a priorít v zmysle stanovených tematických cieľov Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj a cieľov politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027.

Partnerská dohoda (ďalej len „PD“) - Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 – 2027 (ďalej aj „PD SR“) je základný strategický dokument s celoštátnym dosahom, ktorý vypracuje Slovenská republika (ďalej len „SR“) za účasti partnerov a ktorým sa stanoví stratégia, priority a opatrenia pre účinné a efektívne využívanie prostriedkov z fondov politiky súdržnosti Európskej únie (ďalej len „EÚ“) na programové obdobie 2021 – 2027. PD SR uzatvorí Slovenská republika s Európskou komisiou (ďalej aj „EK“).

Európska komisia zverejnila v máji 2018 návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 a návrh legislatívneho balíka pre politiku súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 – 2027.

Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú:

- Investovanie do rastu a zamestnanosti
- Európska územná spolupráca

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa

2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa

3. Prepojenejšia Európa

4. Sociálnejšia Európa

5. Európa bližšie k občanom.

Jednotlivé členské štáty majú podľa návrhu všeobecného nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde plus, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde a rozpočtové pravidlá pre uvedené fondy, ako aj

pre Fond pre azyl a migráciu, Fond pre vnútornú bezpečnosť a Nástroj pre riadenie hraníc a víza (ďalej len „návrh všeobecného nariadenia EÚ“) povinnosť predložiť svoje partnerské dohody v súlade s princípom partnerstva.

Na úrovni SR sa uskutočnil proces identifikácie investičných priorít SR na roky 2021 – 2027 v rámci piatich cieľov politiky súdržnosti, ktoré sú súčasťou návrhu PD SR. Tento proces pozostával z niekoľkých etáp, do ktorých bolo zapojené široké spektrum odborníkov z radov ústredných orgánov štátnej správy, územnej samosprávy, akademickej obce, profesijných a záujmových združení, mimovládnych neziskových organizácií a pod. Aby sa zabezpečila čo najširšia reprezentatívnosť odborných pohľadov z celého Slovenska, bol v apríli 2019 uskutočnený online dotazníkový prieskum.

Výstupy dotazníkového prieskumu boli následne konzultované s príslušnými rezortmi – ministerstvami zodpovednými za tematické oblasti podpory v rámci jednotlivých cieľov politiky súdržnosti na programové obdobie 2021 – 2027. Súčasťou tohto procesu boli aj predbežné úvahy o tvorbe tzv. strategických projektov (projekty strategického významu). Pre príslušné ciele boli v spolupráci so sociálno-ekonomickými partnermi vypracované tzv. návrhové listy, v ktorých sa zadefinovali podrobnejšie návrhy opatrení aj s odôvodnením, prečo je potrebná ich realizácia, ďalej cieľová skupina, ktorej sa budú dotýkať, ale aj súlad s prílohou D Správy o Slovensku 2019 – pozičným dokumentom EK.

Ďalším krokom bol analytický hierarchický proces, cieľom ktorého bolo prostredníctvom nezávislých hodnotiteľov (odborníci z analytických útvarov), prideliť identifikovaným prioritám v rámci jednotlivých cieľov váhy, tzn. zoradiť ich na základe troch hlavných kritérií – závažnosti, naliehavosti a realizovateľnosti. Výsledky tohto procesu boli predstavené v materiáli „Východiskový návrh priorít SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027“, ktorý schválila Rada vlády SR pre politiku súdržnosti 2021 – 2027 dňa 3. októbra 2019. Na základe tohto procesu bola zahájená aj príprava návrhu PD SR, ako hlavného strategického dokumentu SR pre využívanie fondov politiky súdržnosti EÚ po roku 2020.

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p> <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov.</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e.</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám.</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd.</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo.</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb.</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží.</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia.</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility.</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p>

3. Prepojenejšia Európa	<ul style="list-style-type: none"> • podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, • podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh. <p>Cestná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T. • Výstavba rýchlostných ciest. • Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov. • Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti. <p>Železničná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov. • Podpora regionálnej železničnej dopravy. <p>Vodná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T. • Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel.
4. Sociálnejšia Európa	<p>Adaptabilný a prístupný trh práce. Kvalitné inkluzívne vzdelanie. Záruka pre mladých. Aktívne začlenenie a dostupné služby. Potravínová a materiálna deprivácia. Sociálne inovácie a experimenty.</p>
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov. Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	<p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.</p>

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8, 2020.

Uplatnenie integrovaného prístupu

rozmer - 1

Rôzne aspekty života obce – environmentálny, hospodársky, sociálny a kultúrny – sú vzájomne prepojené a úspech v rozvoji mesta Humenné možno dosiahnuť len prostredníctvom integrovaného prístupu. Opatrenia týkajúce sa fyzickej obnovy sa v PHRSR skombinovali s opatreniami na podporu vzdelávania, kultúry, telesnej kultúry, hospodárskeho rozvoja, sociálneho začleňovania a ochrany životného prostredia. Predpokladom toho je rozvoj silných partnerstiev medzi miestnymi obyvateľmi, občianskou spoločnosťou, miestnym hospodárstvom a rôznymi úrovňami správy. Takýto prístup je osobitne dôležitý vzhľadom na vážnosť problémov, pred ktorými momentálne mesto Humenné stojí. Tieto problémy siahajú od konkrétnych demografických zmien, cez dôsledky hospodárskej stagnácie v súvislosti s tvorbou pracovných miest a sociálnym pokrokom, až po dôsledky zmeny klímy. Reakcia na tieto problémy bude mimoriadne dôležitá na dosiahnutie inteligentnej, udržateľnej a inkluzívnej spoločnosti, ktorá je cieľom politiky súdržnosti EÚ na programové obdobie 2021 - 2027. Politika súdržnosti EÚ má aj naďalej podporovať svoje dva hlavné ciele, ktorými sú: Investovanie do rastu a zamestnanosti a Európska územná spolupráca. Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ: 1. Inteligentnejšia Európa, 2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa, 3. Prepojenejšia Európa, 4. Sociálnejšia Európa a 5. Európa bližšie k občanom.

rozmer – 2

PHRSR Humenné integruje všetky dokumenty na miestnej úrovni, integruje opatrenia a priority IÚS Prešovského samosprávneho kraja, IUS/UMR, ako aj ciele a priority národných strategických dokumentov a dokumentov EÚ. PHRSR Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040 nadväzuje na predchádzajúce strategické dokumenty mesta, územný plán, komunitný plán sociálnych služieb, sektorové koncepčné materiály a viacročný rozpočet. PHRSR integruje strategické dokumenty EÚ spoločne s dokumentmi z národnej úrovne.

rozmer – 3

Integrovaný prístup bol uplatnený pri procese spracovania strategického dokumentu, kde boli zohľadnené predstavy, potreby a požiadavky jednotlivých zainteresovaných skupín, ako sú miestna samospráva mesta Humenné, obyvatelia, rozpočtové a príspevkové organizácie v pôsobnosti mesta, záujmové skupiny obyvateľov, mimovládne organizácie, podnikateľské subjekty. V prípravnej fáze spracovania PHRSR sa integrovaný prístup využil prostredníctvom prieskumu, v rámci schvaľovacej fázy PHRSR bol návrh dokumentu zaslaný zainteresovaným skupinám na záverečnú úpravu, doplnenie a odsúhlasenie.

Definovanie hlavných aktérov rozvoja v zmysle integrovaného prístupu

Mesto Humenné, podnikateľský sektor.

Definovanie dotknutej verejnosti

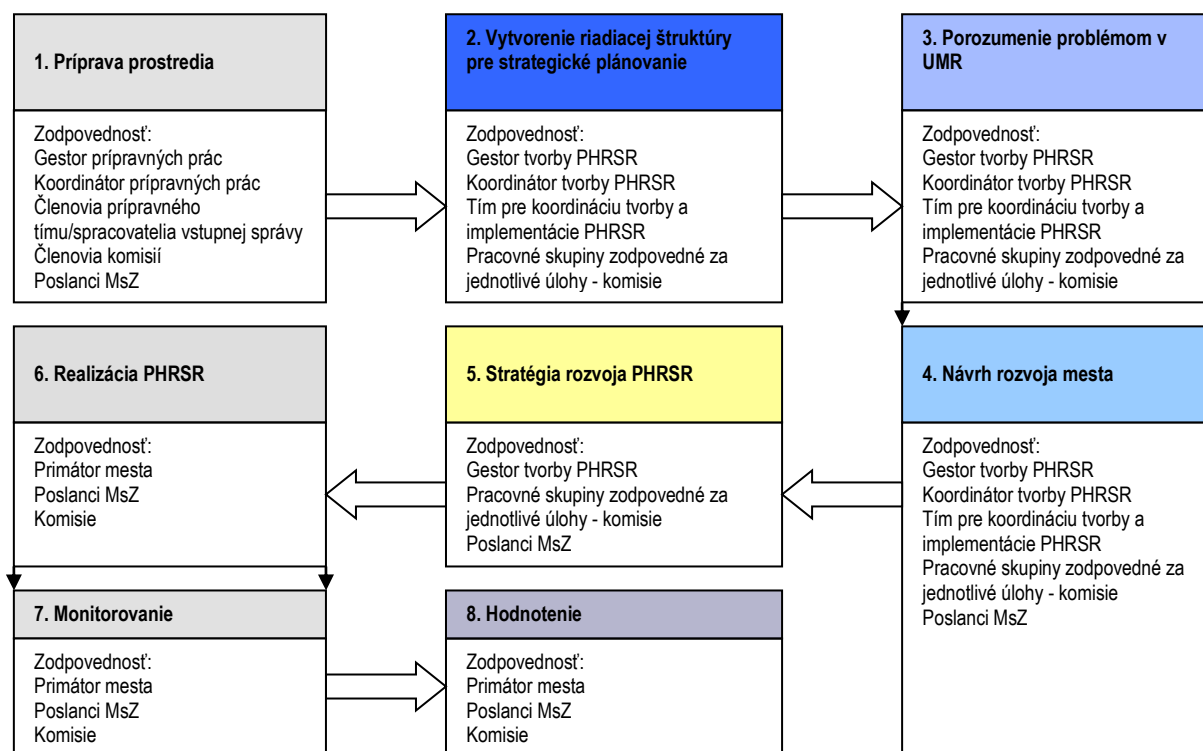
Vzhľadom na geografický rozmer predkladaného dokumentu sa pod dotknutou verejnosťou chápu všetci obyvatelia samosprávy Humenné, právnické a fyzické osoby pôsobiace na území mesta, ako aj dotknuté orgány štátnej správy a samosprávy.

rozmer – 4

Integrovaný prístup bol uplatnený v prípade finančného zabezpečenia jednotlivých priorít a cieľov. Financovanie sa realizuje z viacerých zdrojov – verejných a súkromných. Verejné zdroje uplatňujú **integrováný prístup** z hľadiska horizontálneho ako aj vertikálneho. Z horizontálneho hľadiska predstavuje kombinovanie viacerých možných zdrojov EÚ (Fondov a Operačných programov). Z vertikálneho hľadiska sú integrované zdroje EÚ, úrovne SR, VÚC a nakoniec na najnižšej úrovni miestnej samosprávy.

PHRSR sa skladá z hlavného dokumentu a príloh, ktoré sú jeho neoddeliteľnou súčasťou.

Fázy strategického plánovania a definovanie zodpovedností

1	<p>Vyvolanie dopytu v meste Humenné. Sformovanie prvotnej pracovnej skupiny. Určenie, koho je treba do prípravy PHRSR zapojiť. Spôsob formovania ďalších štruktúr. Príprava informačnej stratégie. Zapojenie všetkých účastníkov procesu.</p>
2	<p>Vytvorenie organizačnej a riadiacej štruktúry pre spracovanie PHRSR. Stanovenie pravidiel rokovania riadiacej štruktúry. Predstavenie cieľov, záujmov a potrieb všetkých účastníkov. Vytvorenie a zverejnenie mechanizmov pre aktívnu spoluúčasť verejnosti. Zhodnotenie silných a slabých stránok mesta Humenné. Vymenovanie príležitostí a rizík a naznačenie trendov pre rozvoj mesta Humenné v jednotlivých oblastiach. Hlavné hodnoty, ktoré tvoria jej základ a ktoré určujú pri spracovaní PHRSR smer, ktorým sa budú jednotlivé oblasti uberať.</p>
3	<p>Cieľ, ktorý má byť dosiahnutý a priority rozvoja v zmysle integrovaných prístupov. Prekážky, ktoré bude nutné prekonať pri rozvoji. Regionálne aj nadregionálne zdroje, ktoré je možné využiť na rozvoj. Plán postupných krokov a úloh na dosiahnutie stanovených cieľov a priorít. Systém sledovania realizácie PHRSR. Spracovanie konečnej verzie PHRSR. Predloženie textu PHRSR na pripomienkovanie verejnosti. Schválenie PHRSR - MsZ mesta Humenné. Uskutočňovanie plánu. Ročné vyhodnocovanie plánu.</p>
4	<p>Informovanie verejnosti o uskutočňovaní PHRSR. Priebežné vyhľadávanie a zapájanie partnerov. Nástroje umožňujúce uskutočniť zmeny v pôvodnom PHRSR. Pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR. Analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít.</p>
5	
6	
7	
8	

Zdroj: Woleková, Mezianová, 2004, s.14 – 17.

Analytická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

2. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA MESTA

Humenné (rusín. Гуменне, maď. Homonna, nem. Homenau) je mesto na východnom Slovensku v Prešovskom kraji. Je to druhé najväčšie mesto historického Zemplína a zároveň hospodárske a kultúrno-spoločenské centrum Horného Zemplína. Humenné je okresné mesto na severovýchode Slovenska, vzdialené 485 kilometrov od Bratislavy. Od krajského mesta Prešov je Humenné vzdialené 73 kilometrov a 83 kilometrov od mesta Košice. Nachádza sa na sútoku riek Laborec a Cirocha v nadmorskej výške 157 m n. m. Mesto obklopuje zo severu južný okraj Nízkych Beskýd, z juhu Vihorlatské vrchy s 1 075,5 m vysokou nečinnou sopkou Vihorlat. Mestom prechádza cesta I/74 (Strážske – Snina) a II/559 (smer Medzilaborce), ako aj železničná trať Michalany – Ľupkovo a Humenné – Stakčín. Humenné leží 21 km západne od Sniny, 42 km južne od Medzilaboriec, 25 km východne od Vranova nad Topľou a 27 km severne od Michaloviec (www.humenne.sk).

Základná charakteristika mesta Humenné (k 31.12.2022)

Kód obce	520004
Názov okresu	Humenné
Názov kraja	Prešovský
Štatút obce	Mesto
PSC	066 01
Telefónne smerové číslo	+421-57
Prvá písomná zmienka o meste - meste - rok	1317
Nadmorská výška obce - mesta v m	157
Celková výmera územia mesta [km ²]	28,63
Hustota obyvateľstva na km ²	1063,57
Súradnice:	48°56'09"S 21°54'24"V
Zdroj: ŠÚ SR	

Humenné sa rozkladá v doline obklopenej z každej strany lesmi. Kraj okolo Humenného ponúka množstvo možností na turistiku letnú aj zimnú, cykloturistiku ako aj kratšie, ale aj dlhšie prechádzky po okolí. Katastrálne územie mesta Humenné patrí do provincie Východné Karpaty, subprovincie vonkajších Východných Karpát, oblasti Nízkych Beskýd. Do katastrálneho územia mesta Humenné zasahujú tri geomorfologické celky, ktorými sú: Ondavská vrchovina, Humenské podolie a Humenský Sokol (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Humenn%C3%A9>).

2.1. HISTÓRIA MESTA

Mesto Humenné vzniklo zo starej slovanskej osady pri rieke Laborec, o ktorej prvá písomná zmienka pochádza z r. 1317. Ďalšia história mesta je nerozlučne spätá s viac ako 350-ročnou érou Drugethovcov, následne Csákyovcov a Andrásyovcov. Kráľ Matej Korvín v 15.stor. udeľuje mestu výsady potvrdené pečaťou a erbom. Okolo r. 1610 vzniká na mieste pôvodného stredovekého hradu renesančný kaštieľ, ktorý je obklopený parkom so vzácnymi pamiatkovo chránenými stromami. Pre samotný rozvoj súčasnej štruktúry mesta má rozhodujúci význam posledných 150 rokov. Začiatkom 19.stor. už badať oživenie novej výstavby súkromných domov na základe vyčlenenia stavebných pozemkov (r.1837). Takto vznikajú ulice : Hrnčiarska, Lipová a Kúpeľná (Štefánikova) a nová zástavba na okraji mesta. S rozvojom mesta je spojený aj nárast počtu obyvateľstva a potreba vyšších škôl (meštianska škola-1876, drevárska odborná škola-1877 a obchodná akadémia-1875). Po Rakúsko-Maďarskom vyrovaní nastáva rozvoj železničnej dopravy – trasa Viedeň – Budapešť – Przemysel (úsek Michalany – Humenné 1871, Humenné – Medzilaborce – Palota 1873). Začiatkom 20. stor. dochádza i k riešeniu technickej infraštruktúry mesta – 1906 – výstavba vodovodu, kanalizácie a chodníkov. Následne r.1907 prebehla elektrifikácia pouličného osvetlenia a napojenie na elektrickú sieť. V tomto období dochádza i k rozvoju

výroby a služieb. V r.1903 založil A. Schimek prevádzkareň na spracovanie mlieka. V ďalšom roku sa začalo s výstavbou závodu na výrobu tehál a škridiel (150 zamestnancov). V novembri 1908 bola založená nemocenská poisťovňa. K tomuto roku sa viaže dobudovanie želez. trate Humenné – Stakčín. V r. 1914 bola založená Hospodárska banka úč. spol. Humenné (prvý peňažný ústav). Potom nasledovalo obdobie úpadku (I. svet. vojna). Následný rozvoj začal v 30-tych rokoch – výstavba viacerých verejných budov : okresného úradu, obecného domu, okresnej nemocenskej poisťovne, štátnej ľudovej školy. V r. 1936–40 bol realizovaný projekt výstavby novej nemocnice. Posledné obdobie dejín mesta začína 26.11.1944 oslobodením mesta. Hospodárska činnosť oživa najmä v období riadenej industrializácie výstavbou viacerých podnikov – Kapron (Chemlon) r.1956–59 (až 6 tis. pracovníkov), stavebníctvo – Chemkostav r.1952, Okresný stavebný podnik r.1960, Agrostav a Lesostav. S rozvojom spomínaných podnikov dochádza aj k rozvoju potravinárstva (mliečiarne, mäsiarstvo, Hydinárske závody, Pekárne a cukrárne). Priemyselnú štruktúru dotvárajú odevné závody Zekon, Chirana, Okresný priemyselný podnik a ČSAD. V meste sa rozvíja aj stredné školstvo všeobecné a hlavne odborné (gymnázium, SEŠ, SPŠ chemická, Zdravotná škola a tri stredné učilišťa). Rozvoj zaznamenalo i zdravotníctvo. Okrem rozšírenia nemocnice pribudla Liečebňa pľúcnych a respiračných chorôb, nová poliklinika a Liečebňa dlhodobo chorých. Po r. 1993 je už badateľný aj rozvoj podnikateľskej sféry a bankového sektora. Vzťah mesta k širšiemu regiónu a Slovenskej republike. Mesto Humenné je prirodzeným centrom regiónu Horný Zemplín, ktorého poloha je z hľadiska Slovenskej republiky periférna (SV prihraničná oblasť s Poľskom a Ukrajinou) a v niektorých aspektoch i marginálna. Vzhľadom na počet obyvateľov mesta (vyše 35 tis.) sú najbližšie porovnateľné mestá, s výnimkou mesta Michalovce, vzdialené viac ako 70 km každým smerom. Význam mesta Humenné pre okolie je preto značný, čo len znásobuje prítomnosť všetkých dôležitých inštitúcií správy štátu, inštitúcie v oblasti kultúry, školstva, zdravotníctva, cestovného ruchu. V meste je rozvinutý priemysel, stavebníctvo, energetika, vodné hospodárstvo, telekomunikácie, doprava a ďalší ekonomický a ľudský potenciál. Na území mesta sa stretávajú dve prirodzené rozvojové osi Zemplínskeho regiónu, ktoré pri aktivizácii cestovného ruchu a medzinárodného obchodu nadobúdajú nadradený charakter:

- západo – východná rozvojová os : Prešov – Vranov n. Topľou – Humenné – Ubl'a – Ukrajina
- severo – južná rozvojová os : Poľská republika – Medzilaborce – Humenné – Michalovce – Trebišov – Slovenské Nové Mesto – Maďarská Republika

Tieto základné rozvojové osi s ohľadom na očakávaný nárast medzinárodného obchodu a cestovného ruchu budú v nových ekonomických podmienkach plniť funkciu dopravnú – obslužnú a možno tu očakávať výrazný vzostup investícií v obchodno – obslužnej sfére, doprave a inžiniersko – technologickom vybavení.

Mesto Humenné spolu s Vranovom a Michalovcami vytvára sídelné ťažisko regiónu Zemplín. Sídelné a ekonomické, komunikačné i spoločenské vzťahy mesto predurčujú aj za ťažisko gravitácie obyvateľstva, ekonomických väzieb i zamestnanosti, s obvodnými centrami Sninou a Medzilaborcami. Z hľadiska vybavenosti zariadeniami občianskej vybavenosti (ich štruktúrou – index centrality W_c a množstvom – celkový počet týchto zariadení) má mesto Humenné v rámci regiónu Zemplín silné postavenie (www.humenne.sk).

Vymedzenie územia

Mesto Humenné sa nachádza v severovýchodnej časti východného Slovenska. Je vymedzené hranicami katastrálneho územia Humenné, katastrálneho územia Myslina, katastrálneho územia Kochanovce. Mesto Humenné má výmeru 2 863 ha. Je situované na sútoku riek Laborec a Cirocha v nadmorskej výške 157 metrov nad morom v geomorfologickom celku Beskydské predhorie. V dnešnej dobe má Humenné približne 30,5 tisíc obyvateľov a patrí medzi úspešne sa rozvíjajúce okresné mestá Slovenska. Humenné charakterizuje rozvinutý priemysel, stavebníctvo, energetika, vodné hospodárstvo, telekomunikácie, doprava a ďalší ekonomický a ľudský potenciál. Význam mesta Humenné pre okolie je preto značný. Z hľadiska územnosprávneho členenia SR patrí mesto na úrovni NUTS 3 do Prešovského samosprávneho kraja, na úrovni NUTS 4 do okresu Humenné. Humenné plní funkciu okresného mesta a zároveň jadrového mesta územia UMR Humenné.

Humenné je okresné mesto vzdialené 485 kilometrov od Bratislavy. Od krajského mesta Prešov je Humenné vzdialené 73 kilometrov a 83 kilometrov od mesta Košice. Nachádza sa na sútoku riek Laborec a Cirocha v nadmorskej výške 157 m n. m. Mesto obklopuje zo severu južný okraj Nízkych Beskyd, z juhu Vihorlatské vrchy s 1 075,5 m vysokou nečinnou sopkou Vihorlat. Mestom prechádza cesta I/74 (Strážske – Snina) a II/559 (smer Medzilaborce), ako aj železničná trať Michalany – Łupków a Humenné – Stakčín. Humenné leží 21 km západne

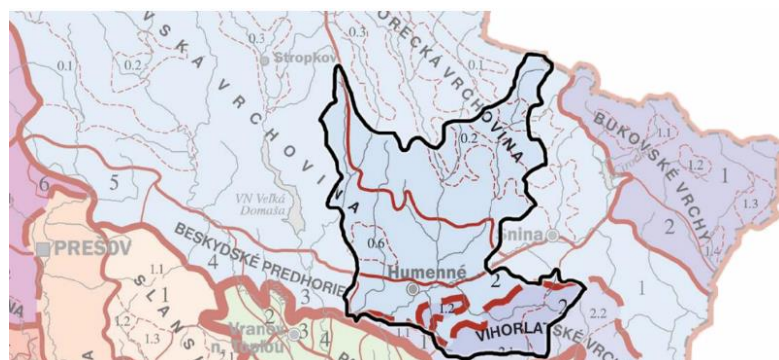
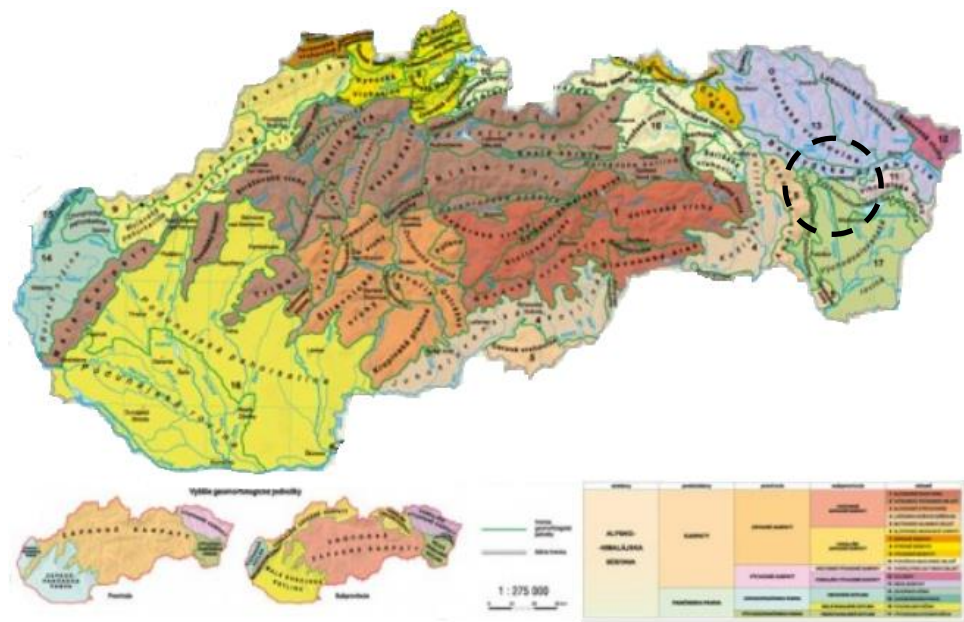
od Sniny, 42 km južne od Medzilaboriec, 25 km východne od Vranova nad Topľou a 27 km severne od Michaloviec. Humenné sa rozkladá v doline obklopenej z každej strany lesmi. Kraj okolo Humenného ponúka množstvo možností na turistiku letnú aj zimnú, cykloturistiku ako aj kratšie, ale aj dlhšie prechádzky po okolí. Katastrálne územie mesta Humenné patrí do provincie Východné Karpaty, subprovincie vonkajších Východných Karpát, oblasti Nízkyh Beskýd. Do katastrálneho územia mesta Humenné zasahujú tri geomorfologické celky, ktorými sú: Ondavská vrchovina, Humenské podolie a Humenský Sokol (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Humenn%C3%A9>).

Približne na polovici osevných plôch sa vysievajú obilniny, najmä pšenica, jačmeň, raž a ovos. Po nich v poradí dôležitosti nasledujú krmoviny: ďatelina, ďatelinotrávy a kýmna repa. Veľmi sa darí na severe okresu v pestovaní zemiakov a cukrovej repy. Vo všeobecnosti živočíšna výroba prevláda nad rastlinnou. Dopravné podmienky v okrese sú podpriemerné (https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1638f370-0a55-457f-8b68-3f730f2dfaf3).

2.2. PRÍRODNÉ POMERY

Geomorfológia

Územie mesta Humenné patrí do sústavy Alpsko-himalajskej, podsústavy Karpát, provincie Východných Karpát, subprovincie Vonkajších Východných Karpát a dvoch oblastí: Nízke Beskydy a Vihorlatsko-gutinská oblasť.

Obrázok: Geomorfologické členenie územia

Zdroj: <https://www.skola.sk/mapy/98065-slovensko-geomorfologicke-clenenie-120x160cm.html>, <https://app.sazp.sk/atlasr/>

Podľa geomorfologického členenia je hodnotené územie tvorené štyrmi geomorfologickými celkami: Vihorlatskými vrchmi (podcelok Humenské vrchy a Vihorlat), Beskydské predhorie (podcelok Humenské podolie a v západnej časti územia Mernická pahorkatina), Ondavská vrchovina a Laborecká vrchovina. Pričom hranica medzi Vihorlatskými vrchmi a Beskydským predhorím je zároveň aj hranicou medzi vnútornými a vonkajšími Východnými Karpatmi.

Obec	Oblasť	Celok	Podcelok	Časť
Humenné	Nízke Beskydy	Beskydské predhorie	Humenské podolie	-
	Vihorlatsko-gutinská oblasť	Ondavská vrchovina Vihorlatské vrchy	- Humenské vrchy	- Sokol

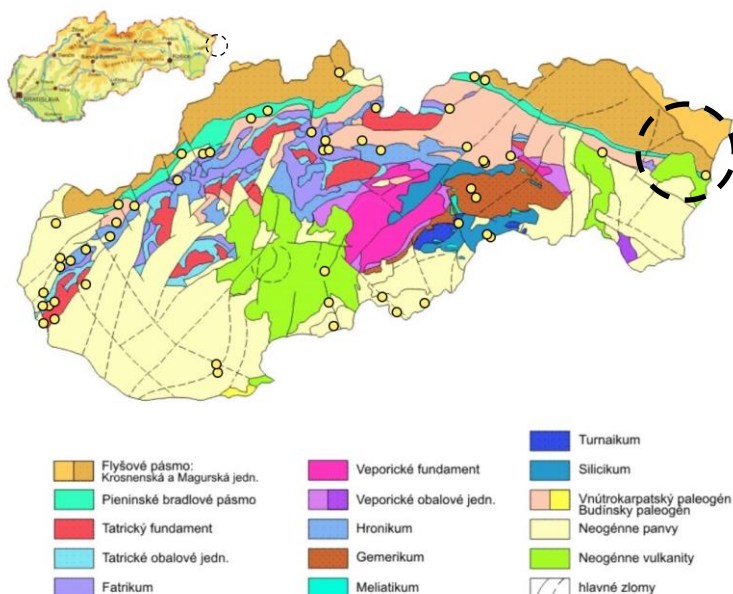
Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002 <https://app.sazp.sk/atlassr/>

Ondavská vrchovina je najrozsiahljšou vrchovinou na Slovensku s rozlohou 1800 km štvorcových. Územie má dĺžku asi 87 km a šírku 45 km. Horský celok je ohraničený zo západu Ľubovianskou vrchovinou a Čergovom, na severe hraničí s pohorím Busov a štátnou hranicou s Poľskom. Vrchovina ma príkrovo-vrásovú stavbu, budujú ju flyšové horniny zastúpené pieskovecami, ílovcami, bridlicami a slieňovcami. Reliéf charakterizujú hladko modelované tvary. Pozdĺžne chrbty sa striedajú s pretiahnutými zníženinami – brázdami, prípadne kotlinkami. Častým javom sú kryhové a plošné zosuny, na odlesnených stráňach vzniká výmoľová erózia. Brázdy a kotliny boli intenzívnou hospodárskou činnosťou človeka zmenené na pasienky, lúky a polia. Vrchovinový reliéf s najvyšším bodom na Smilianskom vrchu prechádza na juhovýchode do pahorkovitého reliéfu.

Beskydské predhorie je geomorfologický celok na východnom Slovensku. Je súčasťou provincie Východné Karpaty, subprovincie Vonkajšie Východné Karpaty a oblasti Nízke Beskydy. Je súčasťou flyšového pásma, na dĺžku meria takmer 100 km, kým na šírku priemerne 5 km a maximálne 15 km vo východnej časti. Najvyšším miestom je územie pri obci Hažín nad Cirochou, kde šírka dosahuje len cca 2 km. Na severe hraničí s tromi geomorfologickými celkami: Bukovské vrchy, Laborecká vrchovina, Ondavská vrchovina, na západe s dvomi geomorfologickými celkami: Spišsko-šarišské medzihorie a Košická kotlina, na juhu tiež s tromi geomorfologickými celkami: Slanské vrchy, Východoslovenská pahorkatina a Vihorlatské vrchy. Východnú hranicu tvorí štátna hranica s Ukrajinou. Najvyšším bodom územia je vrch Hôrka (661 m n. m.) nad obcou Inovce vo východnej časti. Najnižším bodom je miesto, v ktorom Ondava opúšťa územie.

Podľa regionálneho geologického členenia Západných Karpát (Vass, 1988) sa územie nachádza na rozhraní chmeľovsko-beňatínskeho paleogénu Nízkych Beskyd a šarišského úseku bradlového pásma. Na geologickej stavbe územia sa podieľajú sedimenty kvartéru a paleogénneho podložia. Kvartér je v záujmovom území zastúpený fluviálnymi holocénnymi hlinami, štrkami a pieskami údolnej nivy rieky Laborec. Nivnú pokrývku tvorí vrstva hlinitých, hlinitopiesčitých a ílových povodňových sedimentov. Predpokladaná mocnosť kvartéru je 5-8 m. Paleogén je zastúpený ílovcovo-pieskovcovým súvrstvom centrálno-karpatského paleogénu (eocén).

Z hľadiska geologického územia budujú sedimenty mezozoika a kvartéru. Mezozoické sedimenty tvorí Bradlové pásmo z obdobia vrchnej jury až vrchnej kriedy. Ide o pestré sliene a slieňovce púčovského vývoja (miestami šedé sliene a lavice silne vápnitých pieskovcov prechodného vývoja). Kvartérne sedimenty zastupujú fluviálne sedimenty rieky Laborec. Tvoria ich íly, piesky a štrky. Povrch areálu tvorí antropogénna navážka. Narazená hladina podzemnej vody leží v hĺbke 4,60 – 4,80 m a ustálená v hĺbke 4,15 – 4,45 m pod terénom. Hladina podzemnej vody je v úzkej spojitosti s hladinou rieky Laborec. Lokalita leží v prierečnej zóne. Na základe nízkej energie rovinatého reliéfu sa v hodnotenom území geodynamické javy nevyskytujú. Ide o geodynamický stabilný reliéf bez výskytu svahových javov. V nive Laborca sa vyskytuje fluviálny akumuláčno-erózný proces.

Obrázok: Geologická stavba v okolí mesta Humenné

Zdroj: <http://www.paleolocalities.com/index.php/site/mapa>

Z hľadiska stability je posudzované územie stabilné. Z hľadiska seizmicity patrí záujmové územie k pomerne stabilným oblastiam. Leží na rozhraní izolínií seizmickej intenzity 6 a 7°MSK. V širšom území sa v minulosti ťažili nerastné suroviny, boli to predovšetkým stavebné materiály ako tehliarske hliny. Na území mesta Humenné, v lokalite Suchý Jarok, sa nachádza evidované ložisko tehliarskej hliny.

Obec	Index	Litostratigrafická jednotka - I	Litostratigrafická jednotka - II	Vulkano-klastické horniny
Humenné	46	vrchná krieda a paleogén vnútorných Karpát	pieskovce, vápnité ílovce – flyš (hutianske a zuberské súvrstvie); lutét – oligocén	-
	73	mezozoikum a paleogén bradlového pásma	pestré slieňovce ("couches rouges"): vrchný alb – spodný mástricht	-
	72	mezozoikum a paleogén bradlového pásma	pieskovce, ílovce a zlepenca (pročské vrstvy); mástricht – eocén	-
	47	vrchná krieda a paleogén vnútorných Karpát	zlepenca, pieskovce, vápenca, brekcie (borovské súvrstvie); lutét – priabón	-
	54	krieda a paleogén vonkajších Karpát	pieskovce, mikrokonglomeráty, menej ílovce (strihovské vrstvy); lutét – spodný priabón	-

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Pôdne pomery

Podľa percentuálneho obsahu jednotlivých zrnitostných frakcií sa pôdy triedia na tzv. pôdne druhy. Pre tento účel je zostavených viacero národných i medzinárodných klasifikácií. Pre vyjadrenie zrnitosti pôd sa u nás najviac používa Nováková klasifikácia. Táto triedi pôdy na 7 druhov podľa obsahu hrubého ílu (frakcie pod 0,01 mm). Pozitívom takejto klasifikácie je dobrá zrozumiteľnosť pre užívateľov v praxi. Dovoľuje pomerne presne klasifikovať pôdne druhy už v teréne. Kategorizácia pôdných druhov podľa obsahu častíc <0,01 mm a zastúpenie pôdných druhov na poľnohospodárskych pôdach Slovenska je nasledovné:

Kategorizácia pôdných druhov		
Katégoria zrnitosti	Obsah častíc < 0,01 mm	Zastúpenie v %
pôdy ľahké	- piesočnaté (0 - 10%) - hlinitopiesočnaté (10 - 20%)	6,4
pôdy stredne ťažké	- piesočnatohlinité (20 - 30%) - hlinité (30 - 45%)	73,2
pôdy ťažké	- ílovitohlinité (45 - 60%)	17,1
pôdy veľmi ťažké	- ílovité (60 - 75%) - íly (> 75%)	3,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Zastúpenie pôdných druhov v okresoch v %					
	ľahké piesočnaté, hlinítopiesočnaté	Kategória erózneho ohrozenia			veľmi ťažké ílovité, íly
		stredne ťažké piesočnatohlinité	hlinité	ťažké ílovitohlinité	
Humenné	1,46	60,92	14,25	22,86	0,51
Prešovský kraj	2,74	52,87	25,00	18,96	0,44

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Z hľadiska charakteristiky pôd sú pôdy na území mesta charakterizované ako zeme glejové –hlboké, ílovito – hlinité až piesčito – hlinité s veľkým kolísaním hladiny podzemnej vody. Pôdnym typom územia sú hnedozeme nenasýtené kyslé, na stredne ťažkých až ťažkých zvetralinách rôznych hornín.

Pôdne typy

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfofenetickej i agronomickej kategorizácie pôd. Zahŕňa v sebe skupinu pôd charakterizovanú rovnakou stratografiou pôdneho profilu, t.j. určitou kombináciou diagnostických horizontov, ako výsledok kvalitatívne špecifického typu pôdotvorného procesu, ktorý sa vyvíjal a vyvíja v rovnakých hydrotermických podmienkach pod približne rovnakou vegetáciou. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou. Nižšími kategóriami klasifikačného systému pôd sú subtyp, varieta, forma. Na Slovensku je nasledujúca štruktúra pôdných typov poľnohospodárskych pôd (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx):

Kategorizácia pôdných typov	
Pôdny typ	Zastúpenie v %
FM - fluvizem	14,4
ČA - čiernica	7,2
ČM - černoziem	10,8
RM - regozem	5,5
HM - hnedozem	11,4
LM - livizem	2,7
KM - kambizem	33,4
PZ - podzol	0,1
PG - pseudoglej	7,5
RA - rendzina	3,3
OM - organozem	0,2
SK - slanisko, SC - slanec	0,1
LI - litozem, RN - ranker	0,3
GL - slej	1,7
KT - kultizem	0,1
INÉ - litozeme, rankre, rendziny resp. kambiz. a ich komplexy na zrázoch	1,3

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Zastúpenie pôdných typov v okresoch a krajoch SR (% z poľnohospodárskej pôdy)																
Okres	FM	ČA	ČM	RM	HM	LM	KM	PZ	PG	RA	OM	SK, SCL	LI, RN	GL	KT	zrázy
Humenné	19,16	0,09	-	1,25	0,83	0,84	61,95	-	9,57	4,68	-	-	0,12	0,69	-	0,82
PO kraj	9,62	1,23	0,04	0,80	0,60	0,90	72,55	0,04	8,58	3,61	0,05	-	0,10	0,10	-	1,51

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pt/pt.aspx

Beskydské predhorie - na vzniku pôd sa spolupodieľali rôzne pôdotvorné činitele ako tvar reliéfu, nadmorská výška, klíma, biotické činitele (rastlinstvo a pôdne organizmy) a antropogénne faktory. Ich vplyvom vznikli rôzne druhy pôd. Pôdy sú zastúpené v prevažnej miere hnedými pôdami nenasýtenými, sprievodné sú rankre. V nivách väčších tokov sa nachádzajú surové až hnedé nivné pôdy. Vápnitejšie polohy flyša sú zastúpené pararendzinami. Špecifické vlastnosti flyšového materského substrátu podmienili vznik pôd, ktoré sú náchylné na eróziu. To sa prejavuje častým výskytom zosuvov pôdy v záujmovom území, ktoré vznikajú v súčinnosti s intenzívnymi krátkodobými dažďami, členitosťou reliéfu a neuváženými zásahmi človeka do krajiny (<http://nppoloniny.sopsr.sk/priroda-2/neziva-priroda/>).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/bh/bh.aspx).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)											Bodová hodnota (body)
Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)											
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	
Okres Humenné	0,85	1,54	30,59	9,96	23,57	19,44	12,11	1,93	-	-	42,60
Prešovský kraj	1,55	14,51	26,88	17,78	21,77	9,73	5,54	2,13	0,12	-	36,29

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx

Využitie pôdy v meste Humenné

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry pôdneho fondu v meste Humenné od roku 2011.

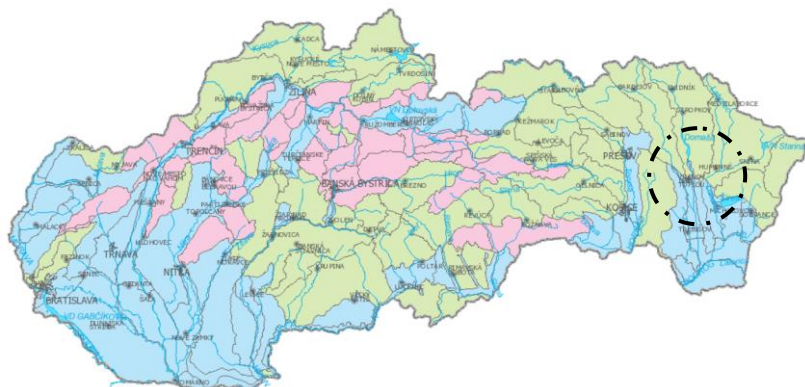
Výmera územia v ha.												
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Celk. výmera úz. mesta	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2	2 863,2
Poľnohosp. pôda - spolu	1 059,5	1 059,1	1 058,6	1 058,0	1 056,1	1 055,8	1 050,3	1 050,0	1 049,4	1 049,0	1 048,6	1 048,3
- orná pôda	714,3	714,0	713,8	713,3	711,6	711,4	711,2	710,9	710,3	710,1	710,1	709,8
- záhrada	83,9	84,1	83,9	83,8	83,8	83,6	82,6	82,6	82,5	82,4	82,1	82,0
- trvalý trávny porast	261,2	261,0	261,0	261,0	260,8	260,8	256,5	256,5	256,5	256,5	256,5	256,5
Nepoľnoh. pôda - spolu	1 803,7	1 804,1	1 804,5	1 805,1	1 807,1	1 807,4	1 812,9	1 813,2	1 813,8	1 814,1	1 814,5	1 814,9
- lesný pozemok	862,6	862,6	862,0	862,0	862,0	862,0	861,9	861,9	861,9	861,9	861,9	861,9
- vodná plocha	105,9	105,5	105,5	105,5	105,3	105,3	105,3	105,3	105,3	105,3	105,3	105,3
- zast. plocha a nádv.	609,1	610,1	611,2	611,8	612,2	612,6	615,1	614,9	615,3	614,9	615,7	615,7
- ostatná plocha	226,1	225,9	225,8	225,8	227,4	227,5	230,5	231,0	231,3	232,1	231,6	231,6

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Štruktúra výmer územia sa v priebehu sledovaného obdobia zmenila relatívne výrazne. K negatívnym zmenám došlo v sledovanom období v prípade trvalých trávnatých porastov. K nárastu došlo v prípade zastavaných plôch a nádvorí a ostatných plôch, ktorých výmera vzrástla do roku 2022 na 615,7 ha a 231,6 ha. Z poľnohospodárskej pôdy došlo k poklesu aj v prípade ornej pôdy. Výmera nepoľnohospodárskej pôdy stúpla na 1 814,9 ha.

Hydrologické pomery

V zmysle členenia do hydrologických a administratívnych jednotiek a to povodí, oblastí povodí a útvarov povrchových a útvarov podzemných vôd je vodstvo SR rozdelené do dvoch medzinárodných oblastí povodí a to do medzinárodného povodia Dunaja a do medzinárodného povodia Visly.

Obrázok: Hydrologický región mesta Humenné

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

V rámci územia mesta Humenné je oblasťou povodia v medzinárodnom povodí Dunaja :

- oblasť povodia Bodrogu – číslo hydrologického poradia 4-30

V rámci hydrologického a administratívneho členenia riešené územie zahŕňa:

4-30-03 – Povodie Laborca po sútok s Cirochou

4-30-04 – Povodie Laborca od sútoku s Cirochou po sútok s Uhom

4-30-08 – Povodie Ondavy po sútok s Topľou

4-30-09 – Povodie Tople po sútok s Ondavou

Najvýznamnejším vodným tokom, ktorý preteká územím mesta Humenné je vodný tok Laborec. Jeho zdroj sa nachádza v Nízkych Beskydách v katastrálnom území obce Čertižné (okres Medzilaborce) v nadmorskej výške 682 m n.m. Laborec je so svojou dĺžkou 135,5 km v poradí desiatym najdlhším vodným tokom na Slovensku. Povodie Laborca má veľkosť 4 522,5 km². Tok rieky preteká okresmi Medzilaborce, Humenné, Michalovce a vo veľmi krátkom úseku aj okresom Trebišov, v ktorom zároveň ústi do rieky Latorice. Laborec má viacero pravostranných a ľavostranných prítokov. Na území mesta Humenné má vodný tok Laborec väčšie pravostranné prítoky: Udava (k.ú. Kochanovce), Cirocha (k.ú. Humenné) a Ptava (k.ú. Humenné). A menšie ľavostranné prítoky: Lubiška (k.ú. Udavské), Hubková, Humenský potok, Hlboký potok, Sosnica (k.ú. Humenné) a Brekovský potok (k.ú. Brekov) (ÚPN PSK, 2019).

4-30-03 Laborec pod Cirochou:

Najvyšším bodom povodia je vrch Vihorlat (1076 m n. m.). Územie je tvorené tokom Kamenica, Barnov a ich prítokmi. Tok Kamenica je ľavostranný prítok Cirochy, pramení v nadmorskej výške 860 m n. m. na južnom úpätí vrchu Motrogon (1018 m n. m.). Tok Barnov je ľavostranný prítok Cirochy, pramení v nadmorskej výške 750 m n. m. na severozápadnom úpätí vrchu Motrogon. Územie je charakteristické odtokovým režimom s maximálnou hodnotou mesačného odtoku v jarných mesiacoch marec, apríl, v ktorých odtečie 15 až 20 % z celkového ročného odtoku. Minimálny mesačný odtok sa vyskytuje v auguste a septembri a odtečie 3 % z celkového ročného odtoku. Výskyt maximálnych kulminačných prietokov je pre danú oblasť sústredená do jarného obdobia, prevažne v mesiaci apríl. Minimálne denné prietoky v povodí sa v priebehu roka vyskytujú v auguste a septembri (https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Sprava_CHVO/Sprava_CHVO_2019_fin.pdf).

Povrchové vody

Mesto Humenné - hlavným tokom, ktorý preteká cez južnú časť mesta je rieka Laborec, do ktorej sa vlievajú z pravej strany potok Hubková, Humenský (Kudlovský) potok, Pereň a Suchý jarok a z ľavej strany najväčší prítok Cirocha a potok Ptáva. Rieka Laborec má priemerný prietok 4,5 m³.s⁻¹, jej vodná hladina dosahuje najvyššie hodnoty v marci až máji. Rieka Cirocha má priemerný prietok 0,36 m³.s⁻¹, jej vodná hladina dosahuje taktiež najvyššie hodnoty v marci až máji. Uvedený vodný tok patrí medzi typy s dažďovo-snehovým typom odtokového režimu. Maximálne prietoky dosahujú v marci a apríli, minimálne prietoky sa vyskytujú v auguste a septembri.

Laborec

Laborec pramení v Nízkych Beskydách na území Slovenska v nadmorskej výške 682 m n. m. a je dlhý 129 km. Priberá prevažne ľavostranné, pomerne rozvinuté prítoky Výrava, Udava a Cirochu, s ktorými nad Humenným spolu vytvárajú vejár tokov. Ďalej rieka obteká pohorie Vihorlat a prechádza do nížiny, kde zmierňuje svoj sklon. Po dlhšom bezprítokovom úseku sa zlieva s veľkým ľavostranným prítokom Uhom, ktorého väčšia časť povodia sa nachádza v Zakarpatskej Ukrajine (1 613 km², čo je 61%). Zaujímavý je aj historicky zdokumentovaný posun toku rieky zo smeru, ktorý tvorili obce postavené popri rieke pod Strážským, ako Pusté Čemerné a Lesné. Tok rieky sa presunul po stáročia o niekoľko kilometrov na východ do súčasnej podoby.

Laborec

Prítoky

- ľavostranné Vydranka, Olšava, Výrava, Udava, Cirocha, Uh
- pravostranné Jedľovec, Krasna, Libuška, kanál Duša

Zdrojnica

- Nízke Beskydy
- poloha Čertižné, Medzilaborce
- výška 682 m
- súradnice 49°22'36"S 21°48'35"V

Ústie

- Latorica
- poloha 4 km južne od Oborína
- súradnice 48°30'15"S 21°54'01"V

Dĺžka

135,5 km

Povodie

4 522,5 km² (452 250 ha)

Prietok

ústie

- priemerný 54,5 m³/s
- maximálny 457 m³/s
- minimálny 0,49 m³/s

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Laborec>

Plocha povodia Laborca je 4 522,5 km², pričom na ľavostranné povodie pripadá 4 076,7 km² a na pravostranné 445,8 km². Je to podmienené morfológiou povodia a tým, že prijíma väčší ľavostranný prítok Uh, ktorý svojou plochou podstatne zväčšuje ľavostranné povodie. Ďalej aj tým, že na pravej strane Laborca si vytvoril koryto skoro rovnobežne tečúci tok Ondava. Laborec od Stražského až do svojho ústia je celoročne splavný vhodný na nenáročnú vodnú turistiku. Úsek z Radvane nad Laborcom do Humenného a ďalej do Strážskeho je vodácky zaujímavejší. Na jeho splavenie je potrebných aspoň 80 cm na vodočte v Koškovciach. Na splav z Humenného je potrebných aspoň 125 cm na vodočte v Humennom. V blízkosti rieky pôsobí požičovňa lodí, ktorá organizuje výlety na rieke Laborec a na blízkej rieke Ondava (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Laborec>).

Cirocha

Pramení v Bukovských vrchoch pod Ruským sedlom (795 m n. m.) v nadmorskej výške 765 m n. m., v blízkosti slovensko-poľskej štátnej hranice. Tečie najprv na juh, priberá menšie prítoky a vteká do Ruskej kotliny, kde priberá zľava Ruský potok a stáča sa na juhozápad. Sprava ďalej priberá Smolník a vteká do vodnej nádrže Starina. Už do vodnej nádrže sa vlievajú Stružnica zo severu a Hricov potok zo západu. Pod priehradným múrom rieka tečie na juh po hranici medzi Bukovskými vrchmi (podcelok Nastaz) a Laboreckou vrchovinou. Zľava priberá Havrilovec a vstupuje do Beskydského predhoria. Ďalej tečie na juhozápad cez Stakčín, kde priberá zľava Trnovec a z pravej strany Chotinku, nasleduje Kuršina zľava a rieka sa stáča na západ.

Cirocha

Prameň

- poloha Bukovské vrchy, okres Snina
- výška 765 m

Ústie

- poloha Humenné, okres Humenné
- výška 149 m
- súradnice 48°56'00"S 21°56'00"V

Dĺžka

56,6 km

Povodie

499 km² (49 900 ha)

Prietok

- priemerný 2,85 m³/s
- maximálny 200 m³/s
- minimálny 0,05 m³/s

Zdroj: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Cirocha>

Potom priberá ľavostrannú Bystrú, preteká územím mesta Snina, kde priberá Pčolinku sprava, potom tečie popri obci Belá nad Cirochou, kde priberá Barnov zľava, výraznejšie meandruje a smeruje viac - menej k juhozápadu. Následne priberá Zajacov potok a Trst'ový potok sprava, preteká katastrálnymi územiami obcí Dlhé nad Cirochou a Modra nad Cirochou, zľava priberá Voniarsky potok a Dielnicu (167,9 m n. m.), sprava Zvoníkov potok. Pokračuje katastrálnym územím obce **Kamenica nad Cirochou**, pri Lackovciach priberá z ľavej strany Kamenicu (156,1 m n. m.), vytvára veľký oblúk medzi obcami **Lackovce** a **Hažín nad Cirochou** a tečie na západ. Východne od **Humenného** sa vlieva do Laborca v nadmorskej výške okolo 149 m n. m. (<https://sk.wikipedia.org/wiki/Cirocha>).

Udava

Udava je 38,3 km dlhý ľavostranný prítok Laborca a je tokom VI. rádu. V pramennej oblasti riečky sa nachádza Prírodná rezervácia Udava. Pramení v Bukovských vrchoch, v podcelku Bukovce, v nadmorskej výške okolo 690 m n. m. neďaleko slovensko-poľskej hranice v pralesnatej oblasti jedľobučin (PR Udava) v severozápadnom výbežku Národného parku Poloniny. Po pribratí menšieho prítoku z lokality Balnica (548,8 m n. m.) sa stáča na juhozápad, v Bukovských vrchoch priberá ešte menší prítok zľava spod Černín (929,4 m n. m.) a Pálenický potok sprava (429,3 m n. m.) a vstupuje do Laboreckej vrchoviny pri obci Osadné. Preteká obcou, tu priberá Osadniansky potok zľava a Ščobský potok sprava a južne od obce sa koryto výraznejšie rozširuje. Ďalej tečie západným smerom až k obci Nižná Jablonka (300,1 m n. m.), pričom priberá pravostranný Krivský potok a Hrabový potok, následne ľavostranný Hostovický potok, pričom vytvára sihoť a niekoľkokrát sa vlní. Preteká obcou Nižná Jablonka, kde sprava priberá svoj najvýznamnejší prítok a po esovitom stočení pokračuje na juh.

Udava

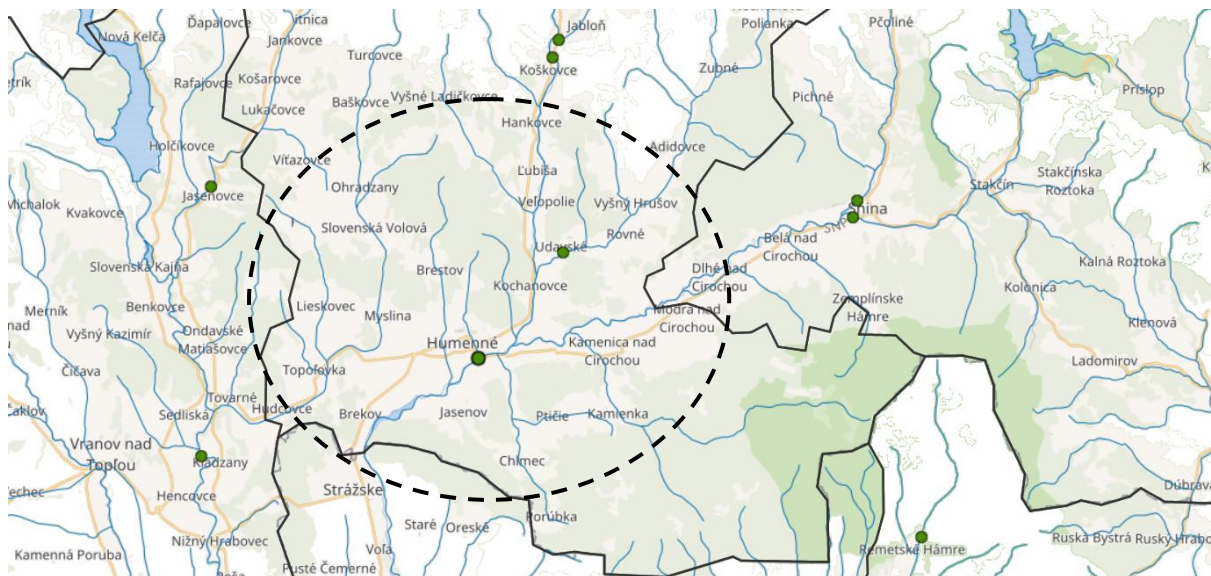
- Prameň Bukovské vrchy
- výška 690 m
- Ústie Laborec
- poloha Udavské
- súradnice 48°57'47"S 21°56'56"V
- Dĺžka 38,3 km

Zdroj: [https://sk.wikipedia.org/wiki/Udava_\(rieka\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Udava_(rieka))

Opúšťa Medzilaboreckú brázdú a prerezáva sa medzi dvoma masívmi Laboreckej vrchoviny do Papínskej brázd, pričom severne od obce Papín priberá pravostranný Hrabľovský potok a ľavostranný potok z Jenčikovej doliny. Vzápätí preteká obcou Papín, na jej území priberá zľava dva prítoky spod Veličkovej (522,8 m n. m.) a sprava Hrabinku a bezmenný potok spod Galovej (460,6 m n. m.). Za obcou priberá sprava Holomušovský potok (Slaná), preteká obcou Zubné a zľava priberá vodnatejšiu Nechválku. Za obcou priberá Zubniansky potok a Brusný potok (208,9 m n. m.) z pravej strany a Ílovnicu z ľavej strany. Severne od obce Adidovce vstupuje do

Ondavskej vrchoviny, tok Udavy sa stáča viac k juhozápadu, sprava priberá potok stekajúci z Hlbokej deby a Svinský potok (188,3 m n. m.) a preteká okrajom obce Vyšný Hrušov (na pravom brehu), pričom sprava priberá Hrušovku. Následne tečie v blízkosti obce Rovné (na ľavom brehu), priberá ľavostranný Rovniansky potok a stáča sa na západ. Priberá ešte posledný významný prítok, Volový potok sprava a stáča sa opäť na juhozápad. Z juhu obteká obec Udavské a juhozápadne od obce (v blízkosti železničnej stanice) sa v nadmorskej výške 155,4 m n. m. vlieva do Laborca ([https://sk.wikipedia.org/wiki/Udava_\(rieka\)\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Udava_(rieka))).

Hlavným recipientom mesta **Humenné** je rieka Laborec a následne rieka Ondava.

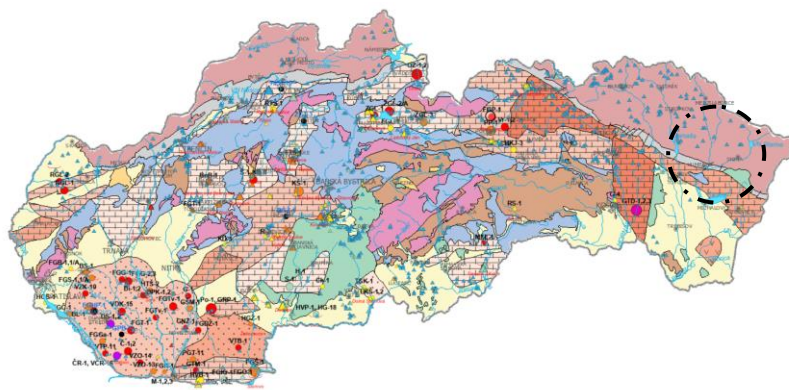

Obrázok Riečna sieť v okolí mesta Humenné

Zdroj: https://www.shmu.sk/sk/?page=1&id=hydro_vod_all&station_id=6340

Geotermálne vody

Nasledujúci obrázok prezentuje geotermálny potenciál územia mesta. V južnej časti územia sa predpokladá nasledujúci potenciál - Geologická stavba - o25, **tepelný výkon geotermálnych vôd [MWt] - 250 – 1000**, hlavné kolektory geotermálnych vôd - triasové karbonáty, perspektívne oblasti alebo štruktúry geotermálnych vôd - humenský chrbát (<http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>).

Obrázok: Zdroje geotermálnych a minerálnych vôd v okolí mesta

Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

Klimatické pomery

Klimaticky je región rozdelený do troch oblastí podľa nadmorskej výšky. Východoslovenská nížina, Beskydské predhorie a Zemplínske vrchy patria do teplej klimatickej oblasti, ktorá pozdĺž riečnych dolín zasahuje aj do

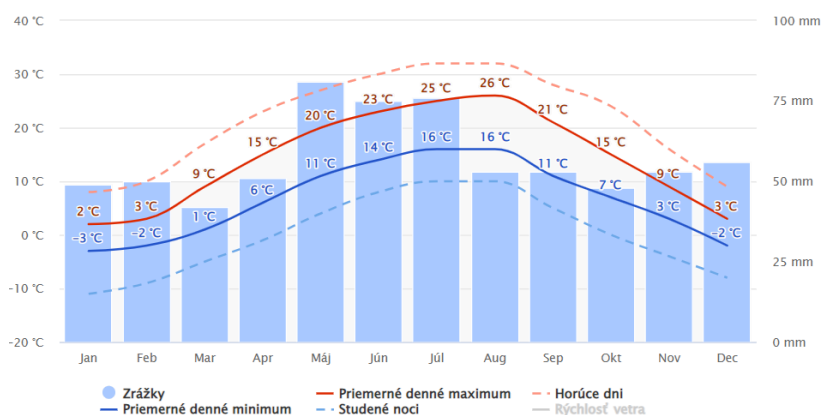
Laboreckej a Ondavskej vrchoviny. Táto klimatická oblasť je v regióne plošne najrozsiahljšia. Vyššie položené územia do 800 m n. m. patria do mierne teplej klimatickej oblasti, ktorú tvoria najvyššie polohy Slanských vrchov a prevažná časť Vihorlatu, Ondavskej a Laboreckej vrchoviny. Polohy nad 800 m n. m. patria do chladnej klimatickej oblasti. Tiahne sa popri hraniciach s Poľskom a zasahuje vrcholové časti Vihorlatu. Snehová pokrývka tu trvá 80 až 100 dní. Zemplín je po Podunajskej nížine druhou najteplejšou oblasťou Slovenska.

Podľa klimatického členenia Slovenska (Atlas krajiny SR, 2002) patrí väčšina územia mesta Humenné do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 teplého, mierne vlhkého, s chladnou zimou, kotlinového. Vybrané klimatické charakteristiky riešeného územia:

Priemerná ročná teplota 8 - 9 °C
 Priemerná teplota v januári - 3,6 °C
 Priemerná teplota v júli 18,2 °C
 Priemerné ročné úhrny zrážok 600 - 700 mm
 Priemerný počet letných dní 51
 Priemerný počet mrazových dní 120
 Priemerný počet vykurovacích dní 220 – 240

Južná časť územia okresu Humenné (obce Jasenov, Chlmec, Porúbka, Ptičie, Kamienska, Kamenica nad Cirochou) zasahuje do mierne teplej, miernej vlhkej, pahorkatinovej až vrchovinovej oblasti:

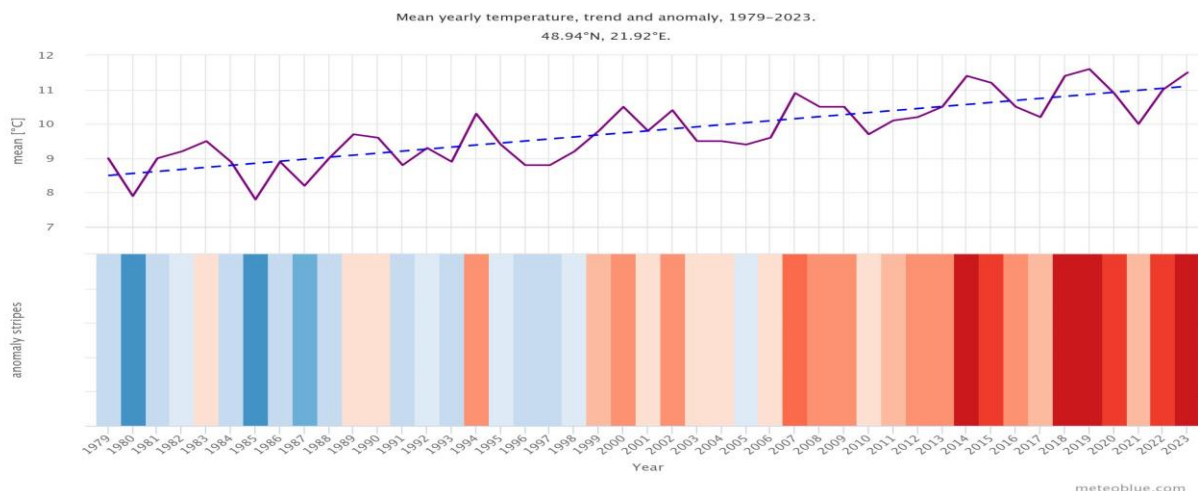
Priemerná teplota v júli nad 16 °C
 Priemerná teplota v januári - 4 °C až - 5 °C
 Priemerné ročné úhrny zrážok 600 - 700 mm
 Priemerný počet letných dní do 50
 Priemerný počet vykurovacích dní 220 – 240

Obrázok: Nameraná teplota a úhrny zrážok v meste Humenné

Zdroj: https://www.meteoblue.com/sk/po/C4%8Ddasie/historyclimate/climatemodelled/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627

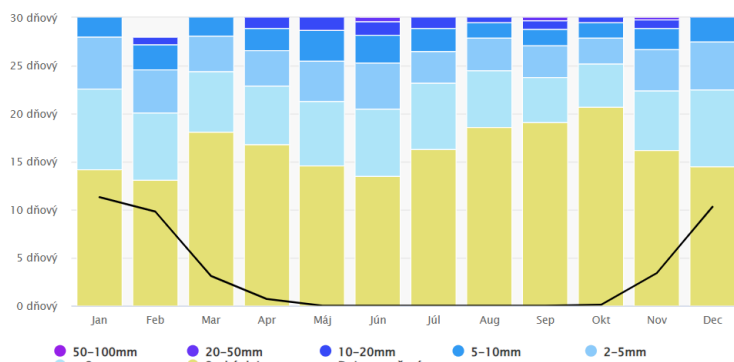
"Priemerné denné maximum" (plná červená čiara) zobrazuje maximálnu teplotu priemerného dňa v každom mesiaci pre mesto Humenné. V mesiaci august sú priemerné najvyššie hodnoty na úrovni 26 °C, pre mesiac január 2 °C. A naopak, "priemerné denné minimum" (plná modrá čiara) zobrazuje priemernú minimálnu teplotu (pre Humenné to je v mesiaci august 16 °C a v januári - 3 °C). Horúce dni a studené noci (prerušovaná červená a modrá čiara) ukazujú priemer najhorúcejších dní a najstudenejších nocí v každom mesiaci za posledných 30 rokov (<https://www.meteoblue.com/sk/>).

Obrázok: Teplotné anomálie a teplotný trend v meste Humenné - klimatické zmeny

Zdroj: https://www.meteoblue.com/en/weather/historyclimate/change/humenn%c3%a9_slovakia_724627

Nasledujúci diagram zrážok pre mesto Humenné zobrazuje počet dní v mesiaci, v ktorých spadne isté množstvo zrážok.

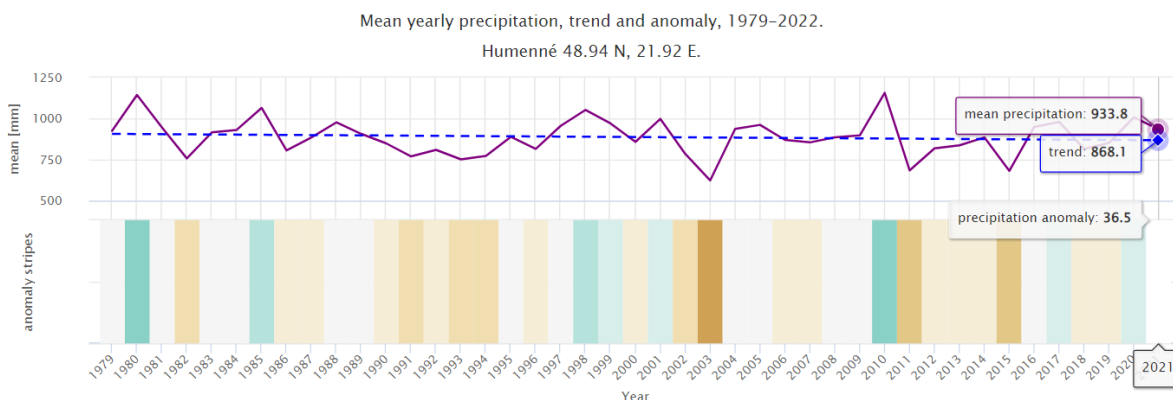

Obrázok: Úhrny zrážok v meste Humenné

Zdroj: https://www.meteoblue.com/sk/po/%C4%8Dasie/historyclimate/climatemodelled/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627

Najviac zrážkovým mesiacom je mesiac jún a máj. Najmenej zrážok spadne v mesiaci október.

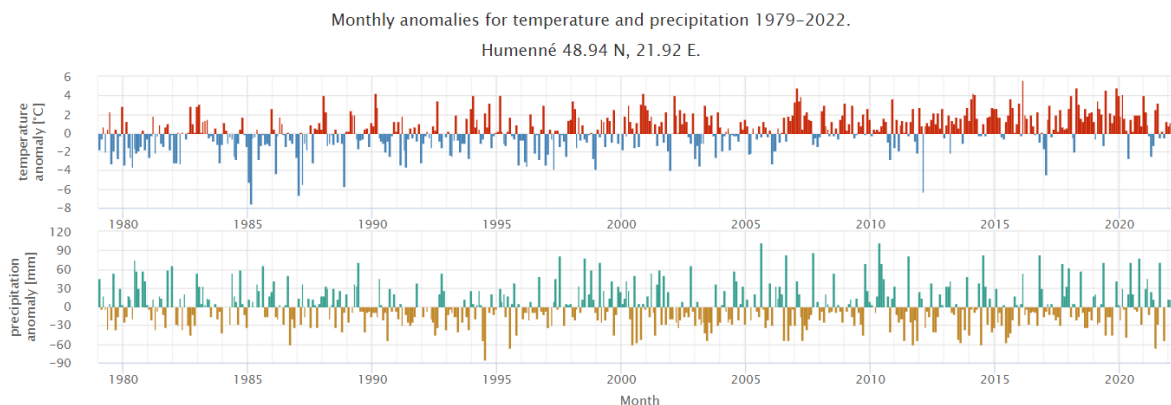
Nasledujúci obrázok prezentuje vývoj zrážok v oblasti od roku 1979 do roku 2021. **Priemerné hodnoty zrážok** sa v čase mierne znižujú, vznikajú však rôzne anomálie, ktoré z pohľadu časového obdobia nemožno hodnotiť ako extrémnejšie.

Obrázok: Úhrny zrážok v meste Humenné za posledných 10 rokov, priemerné hodnoty úhrmov zrážok a zrážkové anomálie

Zdroj: https://www.meteoblue.com/sk/climate-change/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627

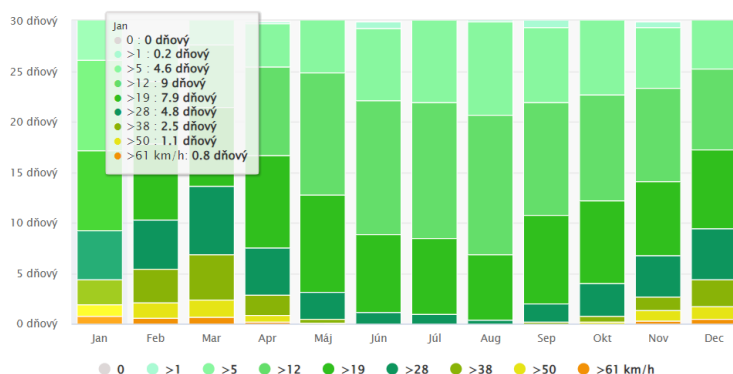
Horný graf znázorňuje odhad priemerného úhrnu zrážok pre región mesta **Humenné**. Prerušovanou modrou čiarou je znázornený lineárny trend zmeny klímy. Ak trendová čiara smeruje zľava doprava nahor, trend zrážok je pozitívny a v **Humennom** je v dôsledku zmeny klímy stále suchšie. Priemerná hodnota zrážok v roku 2021 bola 933,8 mm. Trendová funkcia predpokladá pokles zrážok na hodnotu 868,1 mm. Podmienky v **Humennom** sa v priebehu času stávajú teda suchšími. V dolnej časti grafu sú znázornené tzv. zrážkové pruhy. Každý farebný pruh predstavuje celkový úhrn zrážok v danom roku - zelený pre vlhšie a hnedý pre suchšie roky (14.6.2022, https://www.meteoblue.com/sk/climate-change/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627).

Obrázok: Mesačné teplotné a zrážkové anomálie od roku 1979 v meste Humenné
Zdroj: https://www.meteoblue.com/sk/climate-change/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627

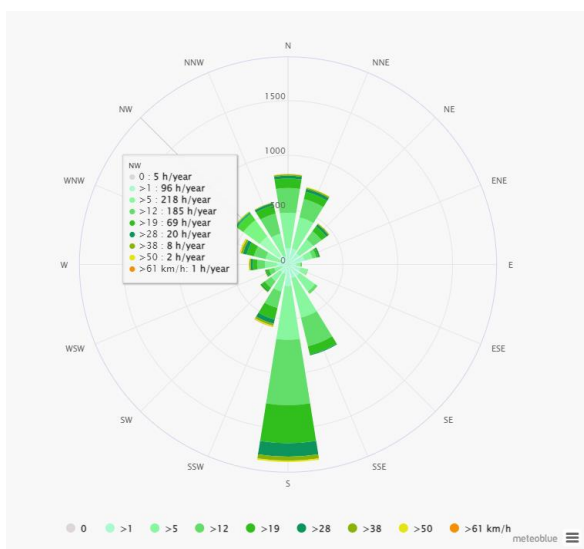
Horný graf zobrazuje teplotnú anomáliu pre každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, o koľko bolo teplejšie alebo chladnejšie ako 30-ročný klimatický priemer v rokoch 1980 - 2010. Červené mesiace boli teda teplejšie a modré mesiace boli chladnejšie ako normál. Na väčšine miest v priebehu rokov bol zaznamenaný nárast teplejších mesiacov, čo odráža globálne otepľovanie spojené so zmenou klímy. Na dolnom grafe je znázornená anomália zrážok pre každý mesiac od roku 1979 až po súčasnosť. Anomália hovorí o tom, či v danom mesiaci spadlo viac alebo menej zrážok ako v 30-ročnom klimatickom priemere v rokoch 1980 - 2010. Zelené mesiace boli teda vlhšie a hnedé mesiace boli suchšie ako normál.

Nasledujúci obrázok prezentuje priemerné hodnoty rýchlosti vetra v priebehu roka. Najveternejším mesiacom je mesiac január. Celkovo 9 dní v priemere dosahuje rýchlosť vetra viac ako 12 a menej ako 19 km/h.

Obrázok: Rýchlosť vetra v meste Humenné
Zdroj: <https://my.meteoblue.com/visimage/>

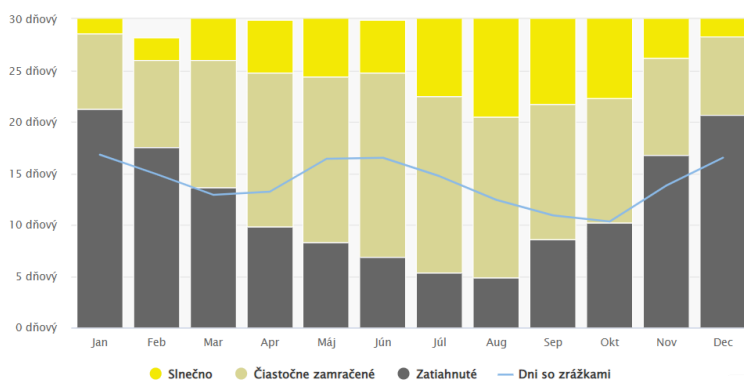
Najčastejšie vetry vanú z juhu. Zároveň ide o najsilnejšie vetry, ktoré dosahujú v priemere za rok viac ako 61 km/h v rozsahu cca. 2 hodiny.

Obrázok: Veterná ružica pre mesto Humenné

Zdroj: https://www.meteoblue.com/en/weather/historyclimate/climatemodelled/humenn%c3%a9_slovakia_724627

Veterná ružica pre mesto **Humenné** ukazuje, koľko hodín v roku fúka vietor z určeného smeru. Príklad SW: Vietor fúka z juhozápadu (SW) na severovýchod (NE)

Obrázok: Priemerná mesačná oblačnosť pre mesto Humenné

Zdroj: https://www.meteoblue.com/sk/po%C4%8Dasie/historyclimate/climatemodelled/humenn%c3%a9_slovensk%c3%a1-republika_724627

V priemere najviac slnečnými mesiacmi za 30 ročné obdobie regiónu mesta **Humenné** sú mesiac august, júl, jún a september. Tieto mesiace však nie sú najsuchšími mesiacmi roku.

Rastlinstvo a živočíšstvo

Rastlinstvo

Zemepisná poloha mesta je v rámci Slovenska ojedinelá a zaujímavá, leží na rozhraní panónskej a karpatskej flóry. V súčasnosti je známych približne 400 druhov húb, 60 lišajníkov, 110 machorastov a 600 druhov vyšších rastlín. Mimoriadnu pozornosť si zaslúžia na jar dubohrabiny v juhozápadnej časti územia s masovým výskytom chránenej bledule jarnej (*Leucjum vernum* subs. *carpathicum*). Jedná sa o najrozsiahljšiu a najbohatšiu lokalitu výskytu na našom území. Na miestnych rašeliniskách rastú vzácne druhy rastlín ako rosička okrúhlostá (*Drosera rotundifolia*), plavúnc zaplavovaný (*Lycopodiella inundata*), páperník pošvatý (*Eriophorum vaginatum*) a iné. Vo Vihorlate nájdeme viacero zástupcov vzácných druhov, ktoré sa vyskytujú len v rámci istého teritória. Jedným z najvzácnejších tunajších endemitov je kostrava ovčia (*Festuca ovina* ssp. *vihorlatica*), ktorá rastie len na Sninskom kameni. Medzi ďalšie vzácne druhy môžeme zaradiť mliečnik Sojakov (*Tithymals sojakii*), nevädza mäkká (*Cyanus mollis*), zubačka žliazkatá (*Dentaria glandulosa*) či kostihoj srdcovitý (*Symphytum cordatum*) (<http://chkovihorlat.sopsr.sk/priroda/fauna-a-flora/>).

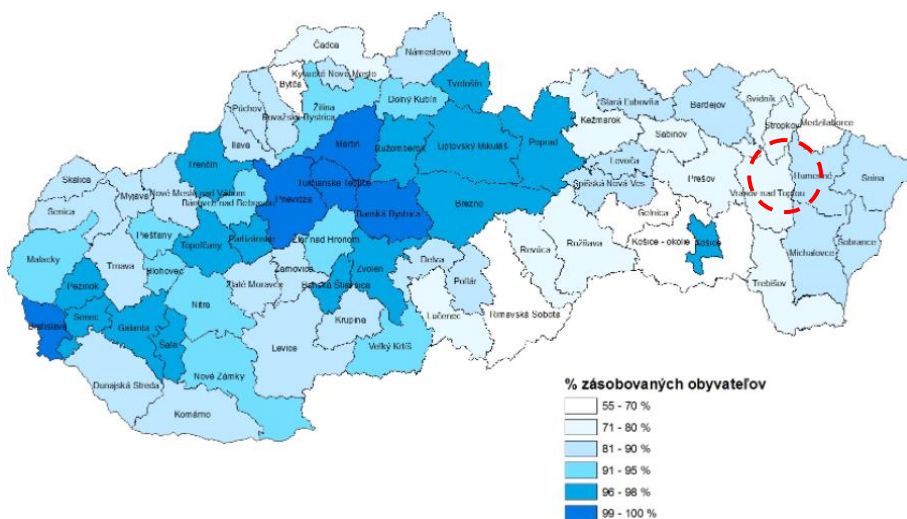
Živočíšstvo

Druhovo pestrá je aj fauna v okolí Humenného. Podľa doterajších výsledkov sa tu vyskytuje viac ako 2000 druhov bezstavovcov, napr. fúzač alpský (*Rosalia alpina*), fúzač veľký (*Cerambyx cerdo*). Z obojživelníkov tu boli zistené okrem iných aj skokan hnedý (*Rana temporaria*), salamandra škvrnitá (*Salamandra salamandra*) a všetky štyri druhy u nás žijúcich mlokov. Z plazov je pre túto oblasť typická užovka stromová (*Elaphe longissima*), vzácne sa tu vyskytuje vretenica severská (*Vipera berus*). Na území hniezdi okolo 100 druhov vtákov, vo vihorlatských bučinách môžeme zariet' bociana čierneho (*Ciconia nigra*), sovu dlhochvostú (*Strix uralensis*). Z dravcov je najbežnejší myšiak lesný (*Buteo buteo*), ďalej tu hniezdia včelár lesný (*Pernis apivorus*), hadiar krátkoprstý (*Circaetus galicus*), orol kriklavý (*Aquila pomarina*). Husté lesy okolitých pohorí obývajú aj šelmovité cicavce – vlk dravý (*Canis lupus*), mačka divá (*Felis silvestris*), rys ostrovid (*Lynx lynx*), kuna lesná (*Martes martes*) či medveď hnedý (*Ursus arctos*) (<http://chkvihorlat.soprs.sk/priroda/fauna-a-flora/>).

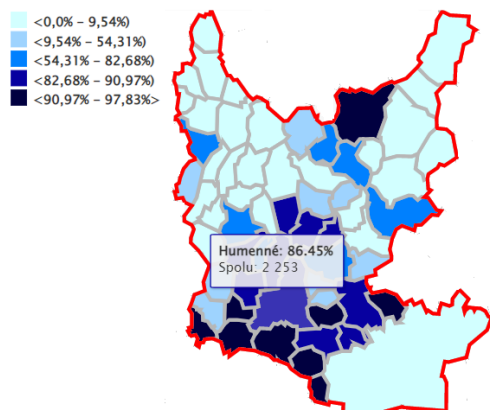
2.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Územie mesta **Humenné** spadá do pôsobnosti jedinej vodárenskej spoločnosti, ktorou je Východoslovenská vodárenská spoločnosť a.s..

Nasledujúci obrázok prezentuje % zásobovaných obyvateľov pitnou vodou v roku 2020. Úroveň rozvoja verejných vodovodov je regionálne nerovnomerná, pričom jedným z rozhodujúcich faktorov tohto stavu je aj nedostatok zdrojov podzemných vôd v pasívnych oblastiach na väčšine východného Slovenska. Zásobovanosť obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov v roku 2020 dosahovala úroveň 89,81 %, (v okrese Humenné to bolo 81 - 90 %). Napriek tomu, že sa zvyšuje počet obyvateľov pripojených na verejné vodovody, odbery pitnej vody z vodohospodárskych zariadení zaznamenávajú pokles. Tento pokles sa prejavuje aj na špecifickej spotrebe vody v domácnostiach, ktorá medziročne klesá a jej hodnota z roku 2020 (80,84 l.obyv.-1.deň-1) sa alarmujúco blíži k hygienickému minimu. Ako zdroje pitnej vody sa v SR využívajú prevažne podzemné vodné zdroje (viac ako 80 %); menej ako 20 % pitnej vody pochádza z povrchových vodných zdrojov (<https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>). V okrese Humenné je to okrem podzemných vôd hlavne vodná nádrž Starina.

Obrázok: Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v roku 2020
Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>

Obrázok: Podiel obyvateľov zásobovaných z verejných vodovodov v roku 2021 okres Humenné

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-vodovodnej-pripojky/OK/SK0412/OB>

Nasledujúca tabuľka prezentuje podiel zásobovania pitnou vodou z jednotlivých zdrojov v meste Humenné. V meste Humenné je podiel zásobovania 86,45 %. Mimo domu z verejnej siete je zásobovaných 10,78 % domácností.

Územná jednotka	Spolu	v dome - z verejnej siete (%)	v dome - vlastná (%)	mimo domu - z verejnej siete (%)	mimo domu - vlastná (%)	bez prípojky (%)	nezistený (%)
Humenné	2606	86,45	1	10,78	0	0,38	1,38

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-vodovodnej-pripojky/OK/SK031B/OB>

Popis distribúcie pitnej vody

Pitná voda je dopravovaná: z vodárenského zdroja Starina do vodojemov jednotlivých obcí po trase skupinového vodovodu, z ktorých sú zásobované obce a mesto Humenné, alebo priamo do vodovodnej siete, z miestnych vodárenských zdrojov, nenapojených na skupinový vodovod, cez prírodné potrubie do vodojemov, odkiaľ sa zásobným potrubím zásobujú jednotlivé obce.

Zásobovanie úžitkovou vodou

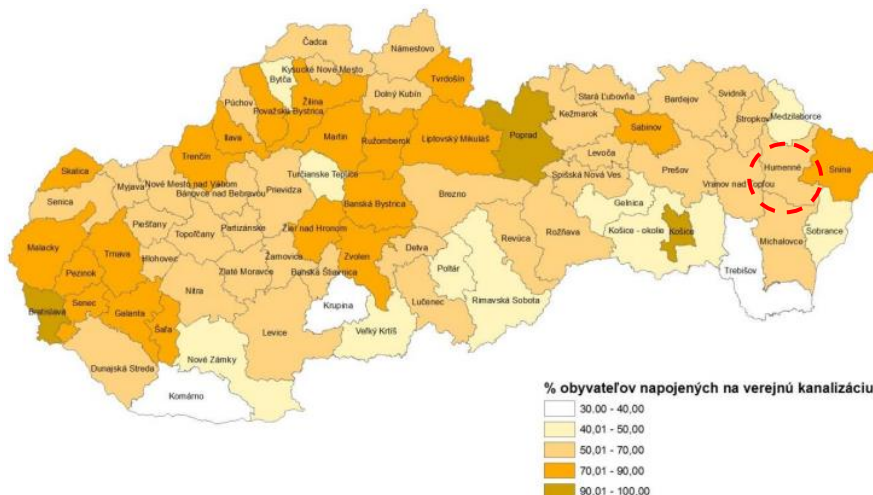
Značná časť priemyselných závodov je zásobovaná pitnou a úžitkovou vodou zo zdrojov podzemných vôd (studne a vrty v areáloch závodov), vodou z verejných vodovodov alebo odberom povrchových vôd z vodných tokov. Odbery úžitkovej vody pre priemysel po roku 1990 sa výrazne znížili (UPN PSK, 2019). Priemyselné závody s nárokom na prevádzkovú vodu pitnú majú zabezpečenie z verejného vodovodu (potravinárske závody). Ostatné závody z povrchového odberu, kde na Laborci je vybudovaná hať z ktorej sa voda čerpaním privádza do areálu závodu, kde je upravovaná v úpravni vody.

Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Východiskovým prvkom rozvoja verejných kanalizácií je uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja, rešpektujúcich starostlivosť o životné prostredie a zabezpečenie všetkých zákonných nárokov na využívanie vôd (vodných zdrojov). Zabezpečenie zodpovedajúceho odvádzania a čistenia odpadových vôd je stanovené požiadavkami smernice Rady 91/271/EHS a záväzkami, ktoré sa Slovenská republika zaviazala plniť v rámci predstupových rokovaní s EÚ, a ktoré sú jednoznačne definované i v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v platnom znení. Základným materiálom pre návrh odkanalizovania je aktualizácia Národného programu Slovenskej republiky pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd v znení smernice Komisie 98/15/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1882/2003/ES je aktualizovaný Plán rozvoja verejných kanalizácií Slovenskej republiky s využitím podkladov a materiálov získaných z vodárenských spoločností, údajov o schválených alebo pripravovaných projektoch. V rámci efektívneho odvádzania a čistenia odpadových vôd je uplatňovaný systém kanalizačných aglomerácií, ktorý vychádza z ustanovení našej a európskej právnej úpravy. Pojem aglomerácia vyjadruje územie, v ktorom je osídlenie alebo

hospodárska činnosť natoľko rozvinutá, že je opodstatnené odvádzať z neho komunálne odpadové vody stokovou sieťou (podľa smernice 91/271/EHS) do čistiareň odpadových vôd, alebo na miesto ich spracovania a vypúšťania.

Okres Humenné spadá medzi regióny, kde je odkanalizovanie na úrovni **50 až 70 %**. Najvyššia úroveň odkanalizovania je priamo v meste Humenné (94,9 %).

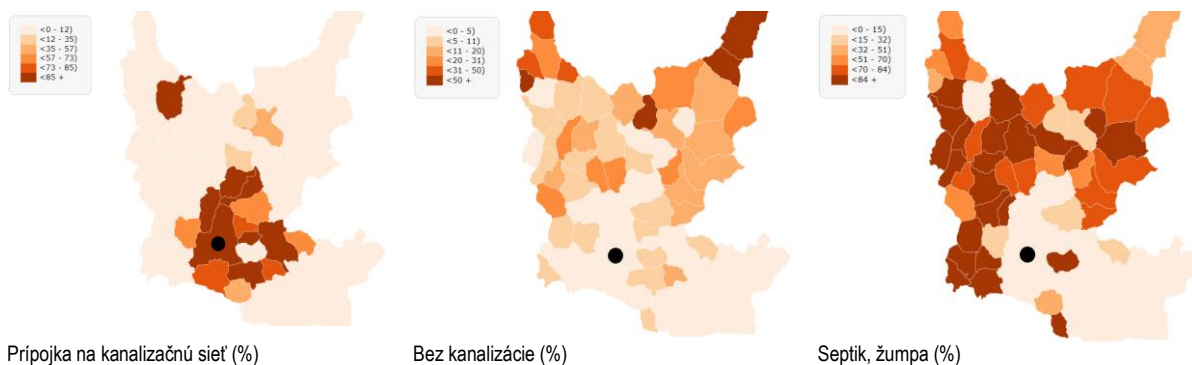
Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť v okrese Humenné
Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/uploads/spravyek/1767.pdf>

Územná jednotka	Spolu	septik, žumpa (%)	pripojka na kanalizačnú sieť (%)	domáca čistička odpadových vôd (%)	bez kanalizácie (%)	nezistený (%)
Humenné	2606	2,95	94,9	0,12	0,69	1,34

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-typu-kanalizacneho-systemu/OK/SK031B/OB>

ČOV

Čistiareň odpadových vôd pre Humenné je umiestnená juhovýchodne od mesta v údolí Laborca. Čistiareň bola navrhnutá ako mechanicko – biologická. Kapacita ČOV, ako aj kapacita prietochnosti jednotnej kanalizačnej siete Humenného, umožňuje ju využiť na odtok splaškových vôd z neďalekých obcí a následne ich čistenia na ČOV Humenné. Služi na prevod a čistenie odpadových vôd z Humenného a obcí napojených na kanalizačný zberač Hrabovec n/Laborcom - Humenné: Hrabovec nad Laborcom, Zbudské Dlhé, Rokytov pri Humennom, Slovenské Krivé, Jablň, Koškovce, Dedačov, Hankovce, Ľubiša, Vyšné Ladičkovce, Nižné Ladičkovce, Veľopolie, Adidovce, Vyšný Hrušov, Rovné, Udavské, Kochanovce, Lackovce, Hažín nad Cirochou.

Obrázok: Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť v okrese Humenné
Zdroj http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Elektrická rozvodná sieť

Prenos elektrickej energie v **meste Humenné** a okolí sa uskutočňuje po prenosovom systéme 400 - 220 - 110 kV prostredníctvom energetických uzlov 400/220/110 kV transformovni ako aj distribučných sústav veľmi vysokého napätia (VVN) 110 kV.

Distribučné vedenia 110 kV slúžia pre rozdelenie elektrickej energie z nadradenej sústavy a zdrojov elektrickej energie (tepelné a vodné elektrárne) pre zásobovanie distribučných staníc 110/22 kV.

Na území mesta Humenné nie sú žiadne významnejšie zdroje el. energie. V prevádzke jeden zdroj, ktorý vyrába el. energiu pre vlastnú potrebu a pre odberateľov materských akciových spoločností - Chemes, a. s. Humenné typ zdroja - TG – parná turbína, inštalovaný výkon - 24 MW.

Zabezpečenie zásobovania Humenné elektrickou energiou od výrobcu - Slovenské elektrárne, a. s. (EVO Vojany I. a II., EMO Mochovce, EBO Jaslovské Bohunice a iné) realizuje prevádzkovateľ prenosovej sústavy SEPS, a. s. Bratislava prostredníctvom svojich 400, 220 a 110 kV vedení na území SR a kraja. Priamo v meste sa vedenia 400 kV a 220 kV nenachádzajú. Mesto je zásobované el. energiou z nadradenej elektrizačnej prenosovej sústavy, ktorá napája elektrické stanice Spišská Nová Ves 400/110 kV, Lemešany 400/220/110 kV a Voľa 220/110 kV. Z týchto elektrických staníc - transformovni sú napájané 110 kV vedeniami el. stanice VVN/VN. Sú tu uvedené aj napájacie vedenia 110 kV pre veľkoodberateľov.

Pre mesto Humenné VSD, a. s. Košice distribuuje elektrinu prostredníctvom svojich zariadení – predovšetkým elektrickými vedeniami a transformátormi napäťových hladín 110 kV, 22 kV, 10 kV a 0,4 kV.

Vzdušné vedenia VVN 110 kV - SVIDNÍK – HUMENNÉ, kV 2x110 č. vedenia: 6851/ 6852 Dvojité, HUMENNÉ – VOĽA kV 2x110 č. vedenia: 6615/ 6616 Dvojité, VRANOV N/T– SNINA, kV, č. vedenia: 110 6717 Jednoduché, VOĽA – CHEMES, a.s. HUMENNÉ kV 2x110 č. vedenia: 6843/ 6844 Dvojité.

Stanice VVN/VN: ES HUMENNÉ kV 110/22 Inštalovaný výkon MVA 25 + 40, ES CHEMES, a.s. HUMENNÉ kV 110/VN, Inštalovaný výkon MVA 40+3x25 (UPN PSK, 2019).

Na území mesta nie sú významné zdroje el. energie.

Mesto Humenné je zásobované elektrickou energiou z 22 kV distribučných vedení prostredníctvom 22/0,4 kV transformovni. Vyťaženosť jednotlivých transformovni je cca 50 - 90 %. Rozvody NN elektrického vedenia sú prevažne vzdušné, na betónových a drevených podperách, v zástavbe aj na strešných konzolách. Sekundárna sieť je v nevyhovujúcom technickom stave.

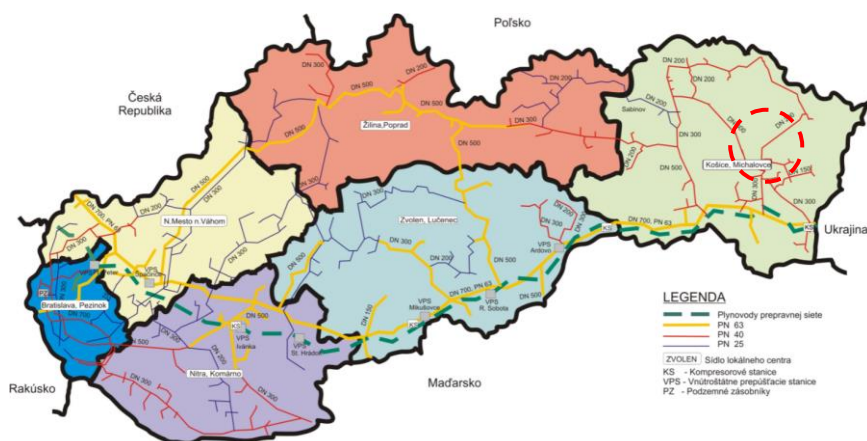
Vedenia VVN a VN prechádzajúce cez mesto Humenné:

VVN 6615/6616	2x110 ES Voľa - ES Humenné dvojité VSD
VVN 6843/6844	2x110 ES Voľa - ES Chemes Humenné dvojité VSD
VVN 6851/6852	2x110 ES Humenné - ES Stročin (Svidník) dvojité VSD
VVN 6717	110 ES Vranov - ES Snina jednoduché VSD
VN 438	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 436	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 224	22 ES Humenné dvojité VSD
VN 259	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 267	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 421	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 422	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 520	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 435	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 252	22 ES Humenné jednoduché VSD
VN 296	22 ES Humenné jednoduché VSD

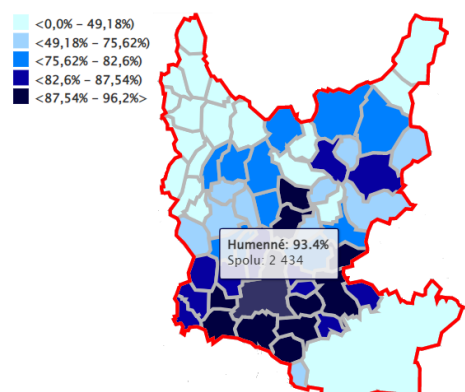
Existujúce sekundárne elektrické rozvody NN sú realizované vzdušným vedením na podperných bodoch (na betónových stĺpoch) a úložnými káblami v zemi v trasách situovaných vedľa miestnych komunikácií. Kmeňové vzdušné vedenia sú tvorené vodičmi prierezu 3x70+50mm² AlFe6, resp. 4x70/11 AlFe a samonosným káblom AES 4x120 v trase vedľa hlavných miestnych komunikácií, odbočky do uličiek vodičmi prierezu 4x35mm² AlFe6. Kmeňové vedenia v zemi sú tvorené káblami prierezu AYKY 3x240+120mm², resp. AYKY (NAYY) 4x150mm² v trase vedľa hlavných miestnych komunikácií. Existujúce verejné osvetlenie je tvorené vodičom 25mm² AlFe a výbojkovými svietidlami na podperných bodoch NN siete s napojením a ovládaním z rozvádzačov verejného osvetlenia (časť rozvádzačov verejného osvetlenia bola vymenená za rozvádzače s diaľkovým riadením siete verejného osvetlenia) (PHRSR, 2016).

Zásobovanie plynom

Územie je zásobované zemným plynom naftovým z nadradenej plynárenskej sústavy. Ako zdroj plynu slúži medzištátny plynovod VTL DN 700, PN 6,4 MPa. Na tento medzištátny plynovod je napojený vysokotlakový plynovod DN 500/300, PN 4,0 MPa v trasách Haniska pri Košiciach – Drienovská Nová Ves – Tatranská Štrba, Rakovec - Strážske - **Humenné** - Snina. Jednotlivé okresy kraja sú zásobované z vysokotlakových plynovodov, ktoré sú vybudované na pracovný tlak 2,5 až 4,0 MPa (UPN PSK, 2019).

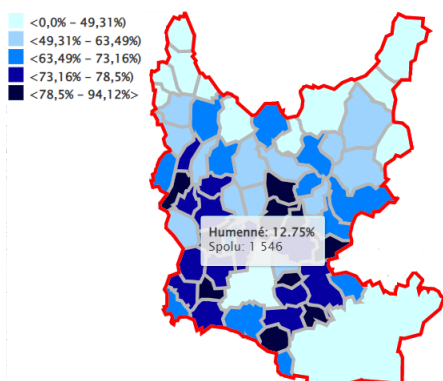
Obrázok: Hlavné distribučné vetvy plynovodov v okrese Humenné
Zdroj: <https://www.spp-distribucia.sk/o-spolocnosti/co-robime/mapa-distribucnej-siete/>

Obrázok: Podiel domov s plynovou prípojkou v okrese Humenné k 1. 1. 2021
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/struktura-domov-podla-plynovej-pripojky/OK/SK0412/OB>

Zásobovanie teplom

Spôsob zabezpečovania teplom sa delí na decentralizovaný a centralizovaný, pričom je závislý od hustoty zástavby, roku výstavby objektov a ich charakteru. Centralizovaný systém zásobovania teplom (CZT) sa uplatňuje v okresnom meste **Humenné**. Zdrojom energie je predovšetkým zemný plyn a pevné palivá. Podiel bytov s ústredným lokálnym kúrením v meste Humenné a celom okrese prezentuje nasledujúci obrázok.

Obrázok: Podiel bytov s ústredným kúrením lokálnym v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021

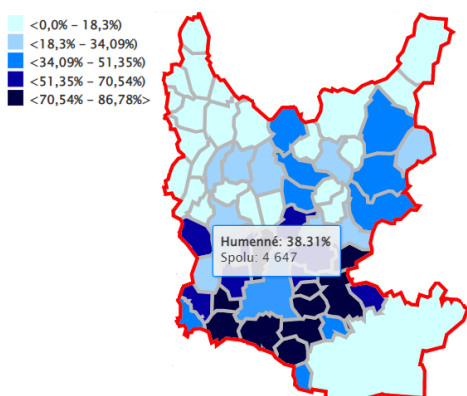
Zdroj: <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-typu-kurenia/>

Územná jednotka	Spolu	ústredné kúrenie diaľkové (%)	ústredné kúrenie lokálne (%)	etážové kúrenie (%)	samostatné vykurovacie teleso (%)	iný (%)	bez kúrenia (%)	nezistený (%)
Humenné	12130	80,45	12,75	0,61	5,47	0,11	0,02	0,61

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-typu-kurenia/OK/SK031B/OB>

Územná jednotka	Spolu	plyn (%)	elektrina (%)	kvapalnú palivo (%)	pevnú palivo (%)	solárna energia (%)	iný (%)	žiadny (%)	nezistený (%)
Humenné	12130	38,31	0,17	0,06	60,52	0,06	0,27	0,02	0,59

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-zdroju-energie-vyuzivaneho-na-vykurovanie/OK/SK031B/OB>

Obrázok: Podiel bytov s vykurovaním plynom v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/byty/zakladne-vysledky/pocet-bytov-podla-zdroju-energie-vyuzivaneho-na-vykurovanie/OK/SK031B/OB>

Časť mesta Humenné je zásobovaná teplom z centrálného zdroja tepla Chemes a. s. Humenné s inštalovaným výkonom kotlov 344 MW a výrobou tepla – 3 414,96 TJ. Štruktúra odberateľov z CZT: Priemyselný park Chemes, s.r.o. 25% a Humenská spoločnosť, s.r.o. (HES) 75%. HES zásobuje v meste Humenné bytové domy (cca 75 %) sú zásobované teplom pre ÚK a PTÚV, rodinné domy (cca 0,5%) sú zásobované teplom pre ÚK a PTÚV, organizácie 24,5% sú zásobované teplom pre ÚK a PTÚV.

Napájanie z CZT je realizované prostredníctvom horúcovodných napájačov s parametrami 120/50 °C:

- severná vetva
- južná vetva
- vetva na Sídliisko Pod Sokolejom

Zástavba rodinnými domami, čiastočne aj bytové domy a podnikateľské objekty sú riešené decentrálnym zdrojom tepla prevažne na palivo zemný plyn.

Obnoviteľné zdroje energie

V súlade s Národným akčným plánom pre obnoviteľné zdroje energie (2011) a zákonom č. 309/2009 Z. z o podpore obnoviteľných zdrojov energie, rozvoj obnoviteľných zdrojov energie je potrebné chápať komplexne. Okrem zhodnotenia energetickej efektívnosti je aj stanovenie pravidiel vzťahu medzi využívaním obnoviteľných zdrojov energie a ochranou prírody a krajiny tak, aby nebola ani jedna z týchto oblastí diskriminovaná. Súčasťou sú štandardy, ktoré je potrebné rešpektovať ako krajinnoekologické a environmentálne limity. Intenzívnejšie využívanie OZE v meste **Humenné** má svoje opodstatnenie nielen v legislatíve, ale aj z pohľadu environmentálnych činností potrebných pre rozvoj kraja a jeho dlhodobú stabilitu. Využívanie OZE významnou mierou prispieva k zvýšeniu sebestačnosti pri výrobe energie i pri energeticke efektívnom hospodárení s energiami v MR. Zvyšovanie podielu OZE v energetickom mixe má kľúčovú úlohu pri dosahovaní trvalo udržateľného rozvoja mesta. Nasadzovanie OZE prispieva k znižovaniu emisií skleníkových plynov a iných škodlivín, k ochrane biodiverzity a má potenciál riešiť problematiku zaobchádzania s odpadmi. Optimálne nasadzovanie OZE zlepšuje celkový stav životného prostredia v regiónoch na strane jednej, pričom na strane druhej zlepšuje činitele vplývajúce na zdravotný stav obyvateľstva v meste. Investície do OZE podporujú rozvoj vzdelávania, rozvoj vidieka, medziregionálnu i medzinárodnú spoluprácu, podporujú vedu a výskum. Implementácia OZE v meste prispieva k rozvoju služieb, podnikania, priemyslu a poľnohospodárstva, pričom napomáha tvorbe nových pracovných príležitostí a medziregionálnych rozdielov.

Prioritou v oblasti implementácie OZE musí byť podpora vytvárania úspor energie, ktorá predstavuje základ pre nasadenie OZE v meste. Implementácia OZE musí vychádzať z konkrétnych opatrení so súčasným zhodnotením energetickej efektívnosti. Vybudovať dispečingy v oblasti spotreby a nakladania s energiami je prvým a nevyhnutným krokom. Nasledovať by mali jasne definované potreby, požiadavky a činitele vplývajúce na výrobu, distribúciu a spotrebu energie s výraznou podporou OZE. Je potrebné aj posúdiť možnosť využitia poľnohospodárskych prebytkov (slama, odrezky, fytomasa a pod.), ako aj možnosť využitia tepla z geotermálnych vrtov. Podporovať malé vodné elektrárne, ktoré stavebnou činnosťou významne neovplyvnia vodné toky. Vybudovať miesta prvého kontaktu s cieľom zabezpečiť kvalitnú odbornú poradenskú činnosť v oblasti nasadzovania OZE pre konkrétne zariadenia, budovy i širokú verejnosť. Pri stavebnom konaní doporučovať analýzu možnosti využitia slnečnej energie. Je potrebné podporiť výskumnú a publikačnú činnosť v kraji pri nasadzovaní OZE (UPN PSK, 2019).

V meste sú nasledujúce zdroje OZE:

Lokalita zdroja	Palivo primárneho zdroja	Inštalovaný výkon generátora(ov) [kW]
Slnečná energia		
FVE Humenné 1	slnečná energia<1MW	998
FVE Humenné 1	slnečná energia<1MW	998
Biomasa		
KGJ Humenné	plyn ČOV	127
BPS Humenné	bioplyn	999

Verejné osvetlenie

Rozvody verejného osvetlenia sú realizované dvojako, a to v súbehu so sekundárnym rozvodom nízkonapäťového kábelového vedenia alebo spolu s vonkajšími sekundárnymi rozvodmi. Verejné osvetlenie v častiach, ktoré boli zrekonštruované, predstavuje jednotne koncipovanú svetelnú sústavu s jednotným druhom stožiarov a svietidiel. Celková sústava verejného osvetlenia v meste je však v súčasnosti ešte nejednotná a rôznorodá. Je predpoklad, že postupnou realizáciou obnovy jednotlivých mestských častí sa celková koncepcia verejného osvetlenia zosúladi a bude predstavovať ucelený a rovnorodý celok.

Telekomunikácie

Po telekomunikačnej stránke prislúcha mesto Humenné do primárnej oblasti Humenné s digitálnou telefónnou ústredňou HOST mesta Humenné. Mesto Humenné je zaradené do **regionálnej oblasti 057 – Humenné**.

Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry zaznamenal v meste **Humenné** v poslednom období výrazný kvalitatívny aj kvantitatívny nárast, predstihujúci rozvoj ostatných odvetví. Uskutočňuje sa to obnovou a rozšírením telekomunikačných technológií a prístupových sietí, výrazne sa rozvinul rozsah poskytovaných služieb po pevnej sieti, súčasne sa modernizujú a rozvíjajú služby mobilných operátorov. Veľkí operátori ako Telekom alebo Orange sa sústreďujú hlavne na **okresné sídlo Humenné** a príľahlé obce.

Operátori na mobilnej telekomunikačnej sieti:

Slovak Telekom, a. s., Orange, a. s. , O2 Slovakia, s. r. o., SWAN, a. s.

V oblasti pevných sietí je širokopásmový internet v meste poskytovaný prostredníctvom optických a metalických sietí (FTTX, ADSL, VDSL). Dostupná je digitálna televízia formou najmodernejšej IPTV a tiež satelitnej technológie DVB-S2. V oblasti mobilnej komunikácie sa poskytuje prístup na internet prostredníctvom viacerých technológií vysokorýchlostného prenosu dát - GPRS/EDGE, UMTS FDD/HSDPA/HSUPA, FLASH-OFDM, LTE (4G) a postupne 5G.

Mobilné telekomunikačné siete

Súčasná sieť mobilných operátorov Orange, a. s., Slovak Telekom, a. s., Telefónica O2, a. s., a SWAN, a. s. poskytuje v mobilnej sieti GSM prenos hlasu a dát v rozsahu 2G (900 + 1 800 MHz), 3G (2 100 MHz) aj 4G (800 MHz, 1 800 MHz a 2 600 MHz). Jestvujúci operátori v rámci zaistenia vysokej rýchlosti prenosu dát pripájajú jednotlivé základňové stanice v meste pomocou optických káblov na vybudovanú podzemnú transportnú optickú sieť. Z dôvodu rozširovania a skvalitnenia služieb je potrebné rešpektovať zahustenie základňových vysielacích staníc a budovanie nových v navrhovaných rozvojových lokalitách. Z hľadiska výhľadu služieb v rozsahu hlasových a dátových sú sprístupňované aj služby mobilnej siete štvrtej generácie - UMTS s vysokorýchlostnou dátovou sieťou pre pozemný aj satelitný prístup. Nasadenie novej multimódovej technológie umožní vyššiu flexibilitu riadenia siete a plynulú migráciu z GSM na nové technológie (UPN PSK, 2019).

Pevné telekomunikačné siete

Dominantným operátorom je spol. Slovak Telekom, nasleduje spol. Orange s vlastnou optickou sieťou, Antik Telecom, s. r. o., spol. UPC Broadband Slovakia, s. r. o. a spol. Slovanet, a.s. Jestvujúca vybudovaná kostra diaľkových optických káblov - spol. Slovak Telekom, a. s. a spol. Orange je dostatočná na pokrytie súčasných aj výhľadových požiadaviek.

Civilná ochrana obyvateľstva

V meste v súčasnosti nie sú vybudované väčšie špeciálne zariadenia v súvislosti s civilnou ochranou (vybudované v minulosti už neplnia svoju funkciu). Ukrytie obyvateľov je riešené formou jednoduchých úkrytov budovaných svojpomocne. Väčšia časť objektov v meste je podpivničená, pivničné priestory slúžia pre ukrytie obyvateľstva. V rámci navrhovaných rozvojových plôch určených pre obytnú výstavbu sa ukrytie obyvateľstva bude riešiť v pivničných priestoroch obytných objektov, príp. zariadení občianskej vybavenosti.

Požiarina ochrana

Mesto má vybudovanú verejnú vodovodnú sieť. Na hlavné potrubia sú napojené uličné rozvody. Priestorová štruktúra a dimenzie komunikácií zabezpečujú dobrú dostupnosť pre zásahové vozidlá požiarnej ochrany. Zásobovanie nových rozvojových plôch požiarou vodou sa navrhuje riešiť z miestnej verejnej vodovodnej siete. Príjazd pre požiarne vozidlá, v rozvojových zámeroch bude zabezpečený po spevnených komunikáciách šírky minimálne 3,5 m (čím sa dosiahne požadovaná minimálna šírka 3 m v zmysle § 82 vyhl. MV SR c. 94/2004 Z.z.).

Protipožiarna ochrana spadá pod Záchrannú brigádu HaZZ Humenné. Požiarna stanica mesta je s dobrým technickým vybavením v centrálnej zóne mesta. Požiarny vodovod v obci musí spĺňať požiadavky vyhláška MV SR č. 699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov.

História Záchrannej brigády Hasičského a záchranného zboru v Humennom je spätá so 103. tankovým plukom, ktorý bol do Humenného presunutý z Mladej (ČR) v roku 1968. Tento pluk bol v roku 1991 zrušený a od 1. apríla 1992 bol z pôvodného pluku reorganizáciou vytvorený 32. vojenský záchranný pluk Civilnej ochrany. Záchranný pluk Civilnej ochrany bol v Humennom zriadený hlavne z dôvodu koncentrácie priemyslu v oblasti východného Slovenska. Tento pluk bol do konca februára 1993 ešte v podriadenosti Ministerstva obrany SR ale následne prešiel do podriadenosti Sekcie Civilnej ochrany Ministerstva vnútra SR. Základom materiálneho vybavenia pluku bola spočiatku technika pochádzajúca z bývalého tankového pluku ale postupne bola dopĺňaná špeciálnou technikou. Od 1. apríla 1995 bol pluk premenovaný na 73. vojenský záchranný pluk Civilnej ochrany. K ďalšej zmene názvu došlo 1. januára 1999, keď sa pluk premenoval na 73. Záchrannú brigádu Civilnej ochrany. Od 1. januára 2003 bola záchranná brigáda začlenená do Hasičského a záchranného zboru a premenovaná na Záchrannú brigádu Hasičského a záchranného zboru. K 1. januáru 2008 bola vykonaná reorganizácia, ktorá znížila počty príslušníkov brigády a počty techniky na úroveň, ktorá umožnila jej efektívnejšie fungovanie. Ďalšia reorganizácia brigády bola vykonaná k 1. júlu 2011. K posledným organizačným zmenám došlo k 1. januáru a k 1. októbru 2013.

Stručné zameranie činnosti záchranej brigády:

- zdoľavanie požiarov
- vykonávanie záchranných, lokalizačných a likvidačných prác pri technologických haváriách, živelných pohromách a iných mimoriadnych udalostiach
- núdzové odstraňovanie ľadových bariér
- spolupráca pri likvidácii ohnísk nákaz zvierat
- vysielanie potápačského modulu na výkon činností pod vodnou hladinou
- nepretržitý príjem volaní o poskytnutie pomoci

(<https://www.minv.sk/?uvod>).

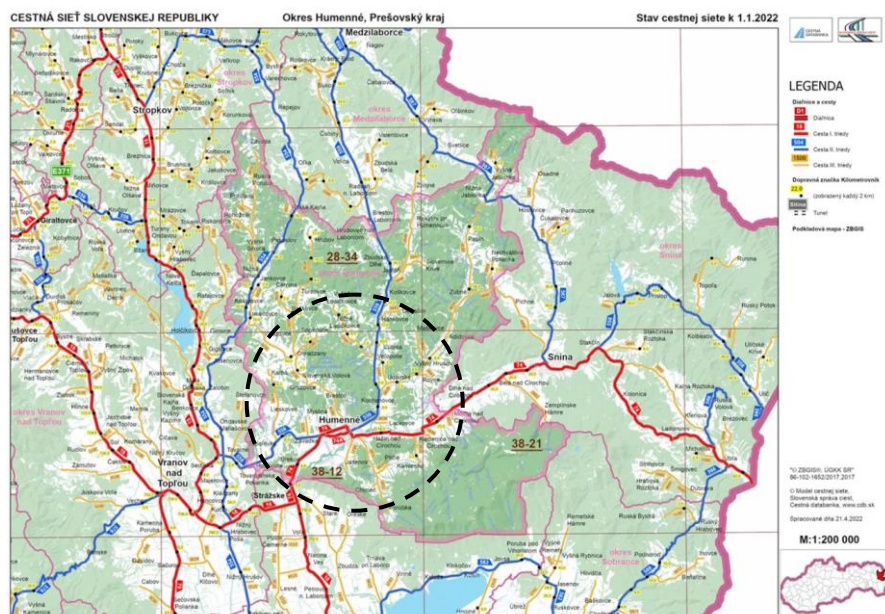
2.4. DOPRAVA

Modernizáciou a rozvojom dopravnej infraštruktúry v meste a jeho okolí dochádza k vytváraniu vhodných podmienok na kvalitný život jej obyvateľov. Rovnako vzrastajú možnosti na príviv investícií, ktoré si nevyhnutne vyžadujú kvalitnú cestnú sieť. Z hľadiska environmentálneho dochádza prvotne k negatívnym účinkom (napr. záber pôdy), druhotne však, po jej uvedení do prevádzky, prispieva k znižovaniu negatívnych vplyvov dopravy na životné prostredie. Kvalitnejšie technické parametre ciest prispievajú k plynulosti dopravy, tie isté úseky sú prekonávané za kratší čas, čím sa skracuje jazdná doba.

Cestný a železničný dopravný systém sprostredkúva dopravné vzťahy, ktoré svojou úrovňou a dopravným významom presahujú sídelnú úroveň. Priemet týchto dopravných vzťahov do územia možno hodnotiť z pohľadu väzieb širšieho územia k sídlu.

Po vstupe Slovenska do EÚ boli multimodálne koridory a ich doplnkové dopravné siete, pôvodne stanovené v rámci projektu TINA, začlenené do dopravnej siete krajín Európskej únie TEN – T. Paneurópska dopravná sieť pokrýva celé územie Európskej únie. Ako hlavné dopravné siete TEN-T na území prístupujúcich štátov sú definované siete, ktoré sú súčasťou multimodálnych dopravných koridorov, ktoré boli schválené Paneurópskou konferenciou ministrov dopravy ECM/CEMT v Helsinkách v roku 1997. Výsledné riešenie trás siete TEN-T v zásade akceptuje špecifické dopravné podmienky a sídelnú štruktúru územia Slovenska.

V zmysle Nariadenia EP a Rady (EÚ) 1315/2013, ktoré definuje štruktúru transeurópskej dopravnej siete ako dvojúrovňovú, neprechádzajú cez územie mesta Humenné **žiadne multimodálne** koridory základnej dopravnej siete TEN – T (TEN-T CORE Network).

Obrázok: Cestná sieť v meste Humenné a jeho okolí

Zdroj: <https://www.cdb.sk/Files/Galleries/mapyokresov/humenne.jpg?w=1300>

Regionálnu dopravnú sieť PSK v nadväznosti na celoštátnu a sieť susediacich regiónov vytvárajú cesty:

- I/18, I/21, I/74 hranica ŽSK - Poprad – Levoča – Prešov - Lipníky - Vranov nad Topľou – **Humenné** hranica KSK (Michalovce) v rámci výhľadovej siete cestných komunikácií v systéme AGR,
- I/74 hranica KSK - **Humenné** – Snina – Ubľa – hranica Ukrajina ako súčasť ciest celoštátnej úrovne,
- II/559 **Humenné** - Medzilaborce ako cestný koridor nadregionálnej úrovne,

Prešovský kraj je prihraničným regiónom. Z hľadiska dopravnej polohy má významné postavenie pre celé východné Slovensko.

V súlade s KURS 2001 v znení zmien a doplnkov z roku 2011 sa dopravne Prešovský kraj spolu s Košickým krajom nachádza v dopravnom gravitačnom centre Východ. Na území Prešovského kraja sú definované hlavné a vedľajšie dopravné rozvojové osi zohľadňujúce ich význam v území. Hlavnú dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie: hranica ŽSK - Poprad – Levoča – Prešov – Vranov nad Topľou - **Humenné** – št. hranica Ukrajina (UPN PSK, 2019).

Cesty I. triedy, regionálne komunikácie II. a III. triedy

Na území mesta Humenné sú definované hlavné a vedľajšie dopravné rozvojové osi zohľadňujúce ich význam v území.

Hlavnú dopravnú rozvojovú os západ - východ tvorí prepojenie: I/74

dĺžka: cesty "E" pre medzinárodnú premávku	0,000 km
trasy "TEM"	0,000 km
"TEN-T" koridory	0,000 km
diaľnice / D	0,000 km
rýchlostné cesty / R	0,000 km
cesty I. triedy	22,462 km
cesty II. triedy	48,418 km
cesty III. triedy	149,094 km
cesty I., II. a III. triedy spolu	219,974 km
diaľnice / D, rýchlostné cesty / R a cesty spolu	219,974 km

hustota cestnej siete: 0,292 km/km²
3,659 km/tis.obyvateľov

plocha:
diaľnice / D 0 m²
rýchlostné cesty / R 0 m²
cesty I. triedy 232 924 m²
cesty II. triedy 370 132 m²
cesty III. triedy 898 953 m²
cesty I., II. a III. triedy spolu 1 502 009 m²
diaľnice / D, rýchlostné cesty / R a cesty spolu 1 502 009 m²

Cesta I/74

Cesta I. triedy 74 (I/74) je cesta I. triedy na Slovensku vedúca zo Strážskeho cez hraničný priechod Ubl'a na Ukrajinu. Cesta vznikla preklasifikovaním a prečíslovaním úsekov ciest II. triedy nasledovne:

II/559 v úseku Strážske - **Humenné**

II/558 v úseku **Humenné** - Stakčín (oficiálne tu vedú obe cesty v peáži, no staničenie II/558 je prerušené)

II/560 v úseku Stakčín - Ubl'a.

I/74 sa začína v Strážskom na križovatke s I/18, odkiaľ pokračuje križovatkou s III/3741 a pokračuje do okresu **Humenné**.

V okrese Humenné sa najskôr križuje s I/74A a II/558A a v **Humennom** s I/74B, III/3826, I/74A, II/559, III/3831 a III/3832. V Kamenici nad Cirochou sa potom križuje s III/3835 a III/3836, mimo obce s III/3837 a prechádza do okresu Snina.

V sninskom okrese prechádza I/74 najskôr cez Dlhé nad Cirochou, kde sa križuje s III/3880, potom v Belej nad Cirochou s III/3881 a III/3882. I/74 sa potom v Snine križuje s II/567, v Stakčine s II/558 a III/3891, mimo obcí s III/3892, II/566, III/3893 a v Ubli s III/3894 a II/566. I/74 sa končí na hranici s Ukrajinou a cez hraničný priechod prechádza ako N13 ([https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_I._triedy_74_\(Slovensko\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_I._triedy_74_(Slovensko))).

II/558

Cesta pôvodne viedla z Vranova nad Topľou (križovatka s I/18) cez Tovarné do Humenného a ďalej cez Sninu a Stakčín do Poľska, kde vyúsťovala v obci Majdan a pokračovala smerom do Sanoku. Úsek zo Stakčina na poľské hranice však bol len minimálne využívaný na medzinárodnú premávku, nakoľko na poľskej strane mal len prašný povrch. Koncom 70-tych rokov bol úsek od odbočky do Strážskeho (vtedy cesta II/559) po Stakčín pretriedený na cestu I. triedy a zaradený do novo vytvoreného ťahu I/74, spolu s úsekom II/559 Strážske - **Humenné** a celou cestou II/560 Stakčín - Ubl'a. Na začiatku 80-tych rokov bola cesta od obce Starina smerom na poľské hranice vyradená z cestnej siete a všetky obce v oblasti boli vystahované pre stavbu vodárenskej nádrže Starina, ktorá zároveň pôvodnú cestu zatopila. Úsek cesty od Stakčina mal byť pôvodne zrušený úplne, napokon však bolo rozhodnuté o jeho presmerovaní na obec Ulič, kde bol naplánovaný hraničný priechod do ZSSR (na Ukrajinu), ktorý sa ale nikdy nepostavil.

V roku 2003 bol z cesty vyradený úsek Vranov nad Topľou - Podčičva a zaradený do novo vytvorenej cesty I/15, spolu s posledným zostávajúcim úsekom cesty II/557 Podčičva - Stročín (zostávajúce úseky II/557 boli už predtým preradené do ciest I/73 a I/77).

Komunikácia začína v okrese Vranov nad Topľou na križovatke s cestou I/15 pri obci Sedliská, prekonáva Ondavu, križuje II/554 a prechádza obcami Tovarné, (v okrese Humenné) Hudcovce, Topoľovka a Závadka **do Humenného**.

Vedie v peáži s cestou I/74 a v Stakčine v okrese Snina pokračuje údolím Cirochy cez Príslop a Kolbasov do obce Ulič, kde cesta končí ([https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_II._triedy_558_\(Slovensko\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_II._triedy_558_(Slovensko))).

II/559

Komunikácia začína v **Humennom** na križovatke s cestou I/74 a vedie na sever popri Laborci a železničnej trati Humenné – Medzilaborce obcami Kochanovce, Lubiša, Hankovce, Koškovce, Zbudské Dlhé a Hrabovec nad Laborcom.

V okrese Medzilaborce pokračuje cez obce Brestov nad Laborcom, Radvaň nad Laborcom, Volica, Čabiny a Krásny Brod (križovatka s II/575 a II/567) do Medzilaboriec. Z mesta vedie cez Haburu a Čertižné do Čertižského sedla, kde cesta končí. Úsek od obce Čertižné do sedla sa však v súčasnosti nevyužíva ([https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_II._triedy_559_\(Slovensko\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Cesta_II._triedy_559_(Slovensko))).

Cestná doprava v meste Humenné

Mesto Humenné ako hospodársko – správne a kultúrne centrum okresu a celého regiónu severného Zemplína je po dopravnej stránke charakteristické ako dopravný uzol s prevažujúcou zdrojovou a cieľovou dopravou. Okresné sídlo leží na dôležitej cestnej križovatke severo – južného a východo – západného smeru. Sú to cesty:

- cesta I. triedy č. 74 strážske – Humenné – Snina – Ubl'a – št. hranica s Ukrajinou
- cesta II. triedy č. 558 Vranov nad Topľou – Humenné
- cesta II. triedy č. 559 Humenné – Medzilaborce – št. hranica s Poľskou republikou

Všetky uvedené komunikácie nadradenej cestnej siete patria do tzv. vybranej cestnej siete regionálneho a výhľadovo aj nadregionálneho významu.

Vnútroregionálny (okresný) význam spojovací majú na území mesta tieto miestne komunikácie II. a III. triedy doplnkovej cestnej siete:

- cesta č. II/559 Humenné - Čertižné
- cesta č. III/5587 Humenné – Brestov – Košarovce
- cesta č. III/55812 Humenné – Jasenov
- cesta č. III/5591 Humenné – Lackovce

Železničná doprava

V záväzných dokumentoch EU sú železničné trate rozlišované na vysokorychlostné trate (ďalej len „VRT“) a konvenčné železničné trate, uvádzané tiež ako železničné trate. Podľa uvádzaných platných dokumentov EU o zaradení a klasifikácii železničných tratí v sieťach TEN-T Slovensko nie je súčasťou krajín cez ktoré prechádzajú alebo sú navrhované na výstavbu VRT.

Dopravnú infraštruktúru zaradenú podľa európskych dohôd (AGC, AGTC), koridory konvenčných tratí a zariadenia železničnej a kombinovanej dopravy tvoria trate prechádzajúce Prešovským krajom:

- E 40, C - E 40 (Le Havre - Paríž - Norimberg - Praha - Hranice na Morave - Ostrava - Čadca – Žilina) hranica ŽSK - Poprad – hranica KSK (Košice – Čierna nad Tisou - Čop),
- C 30/1 (Krakov - Muszyna) hranica PL - Plaveč - Prešov – hranica KSK (Kysak - Košice - Kechnec - Hidasnémeti - Miskolc).

Dopravnú infraštruktúru nadregionálnej úrovne – koridory konvenčných železničných tratí - tvoria (Michalany/Výhybňa - Červený Dvor – Trebišov – Strážske) hranica KSK – **Humenné** – Medzilaborce – hranica PL (Lupków), Prešov – Vranov nad Topľou – hranica KSK (Strážske).

Trate nadregionálneho a regionálneho významu: Prešov - Vranov - Strážske - **Humenné** - Medzilaborce - Palota - Lupkow (PL) do času realizácie „Pobaltského koridoru“ má aj medzinárodný význam s čiastočnou prevádzkou osobnej a nákladnej dopravy. Zámerom je úseky Bánovce nad Ondavou - Strážske - **Humenné** elektrifikovať,

úsek Strážske - Humenné zdvojkofajniť, Prešov - Vranov nad Topľou – Strážske elektrifikovať a Plaveč - Stará Ľubovňa – Poprad, ktorý slúži ako odklonová trasa hlavného ťahu v úseku Poprad - Kysak je zámerom elektrifikovať (UPN PSK, 2019).

Železničná infraštruktúra a doprava v meste Humenné

Na celoštátnu železničnú sieť je mesto Humenné napojené jednokofajnou železničnou traťou Michalany – Strážske – Humenné – Medzilaborce – a traťou Humenné – Snina – Stakčín, ktorá má miestny, lokálny význam. Hlavná rýchliková trať sa v Strážskom pripojuje na hlavnú trať Humenné – Strážske – Prešov – a v Michalanoch na hlavnú rýchlikovú trať Košice – Michalany – Čierna nad Tisou.

Mesto je pripojené na tieto železničné trate:

Trate vnútroštátne, nadregionálneho významu (s výhľadovou elektrifikáciou):

- trať Prešov – Vranov – Strážské - Humenné – Medzilaborce - Palota – Lupkow (PR), trať už toho času má aj medzinárodný význam. Úsek Michalovce – Strážske – Humenné je navrhnuté na zdvojkofajnenie a výhľadovú elektrifikáciu.

Trate vnútroštátne, regionálneho významu:

- trať Humenné – Snina – Stakčín.

Verejná hromadná doprava

Autobusové spojenie mesta Humenného s okolitými obcami zabezpečuje SAD Humenné, a. s., rovnako ako aj diaľkové autobusové spojenia. Humenné má vybudovanú autobusovú stanicu s nástupišťami pre autobusy (12 autobusových nástupíšť z toho 5 nástupíšť je zastrešených). Mesto Humenné zabezpečuje verejnú hromadnú dopravu prostredníctvom spoločnosti DZS – M. K. TRANS, s. r. o., so sídlom v Michalovciach. S touto spoločnosťou má uzatvorenú Zmluvu o poskytovaní prepravných výkonov vo verejnom záujme v autobusovej doprave – Verejná cestná doprava v meste Humenné.

Mestská hromadná doprava v meste Humenné je vykonávaná autobusmi na 6 linkách podľa platného cestovného poriadku.

Linka 1	Poľná - žel.st. – Hydinárske závody
Linka 2	žel.st. – Kudlovská
Linka 3	Dubník, otočka – Gaštanová – žel.st. – Laborecká, otočka
Linka 4	žel.st. – Laborecká – Sídlisko pod Sokolejom
Linka 5	Poľná – žel.st. – Laborecká, otočka – Sadová – žel.st. – SAD
Linka 6	žel.st. – Podskalka, otočka

Doprava pešia a cyklistická

Základná sieť cyklociest a cyklotrás v meste Humenné je založená na základnej sieti územia s cyklodopravou, ktoré sú navzájom prepojené do uzavretého systému cyklokoridormi. Pre dopravnú obsluhu aglomerácie cyklistickou dopravou, určenou prioritne na prenášanie dopravného výkonu, je navrhnutá základná kostra cyklociest, ako nemotoristických miestnych komunikácií, určených pre cyklistickú premávku s vylúčením alebo oddelením akejkoľvek nemotorovej dopravy. Riešenie vychádza z predpokladu, že mestá vytvárajú dostatočnú ponuku pracovných príležitostí pre svojich obyvateľov a zároveň obyvateľov okolitých obcí.

Cyklotrasy v okrese Humenné

 Zelené trasy – stredné a nenáročné trasy, okruhy zdravia a rodinné trasy

5856 – 16 km – CVČ Dúha Humenné – Ptičie – Kamienka – Kamenica – Humenné
5857 – 5,5 km – CVČ Dúha Humenné – Hažín nad Cirochou – napojenie na trasu 5856
5880 – 55,5 km – Švejtkova cyklotrasa (Humenné železničná stanica – Brestov n/ L – Medzilaborce – Palota)
5912 – 14,5 km – Grófká trail (Humenné skanzen Nad černovou – Hrob grófký Vandernath – Humenné, Kosotová)

 Modré trasy – paralelné trasy k diaľkovým cyklomagistrálam. Dlhšie trasy mimo magistrály, resp. náročnejšie trasy.

2859 – 12 km – CVČ Dúha Humenné – Porúbka (smer Vinné)
2895 – 31 km – Veľký okruh (CVČ Dúha Humenné – Vyšné Ladičkovce – Sopkovce – Ohradzany – Humenné)

 Žltá trasa – spojky medzi cyklotrasami alebo krátke odbočky k rôznym prírodným, historickým a technickým zaujímavostiam.

8933 – 14,8 km – Malý okruh (CVČ Dúha Humenné – Hubková – Brestov – Humenné)

Statická doprava

Na území mesta je v súčasnosti vybudovaných viac ako 5 730 parkovacích miest (z toho je 421 platených miest). Vo vlastníctve mesta Humenné je 4 252 miest. Ostatné plochy sú vo vlastníctve a správe iných subjektov. Parkoviská vo vlastníctve mesta sú v správe Technických služieb mesta Humenné a v správe Správy športových a rekreačných zariadení mesta Humenné. Analýzu existujúceho stavu, špecifikáciu problémov a návrhy riešení v oblasti statickej dopravy určí Generel dopravy, resp. Plán udržateľnej mestskej mobility, ktorý je potrebné v nadchádzajúcom období pre potreby mesta vypracovať.

Prieskum dopravných štandardov mesta, jeho dopravné vzťahy v kontinuite terajšieho vývoja priniesol zmeny základných východziech demografických a rozvojových územno – technických údajov a podmienok, ako aj nových očakávaných nadmestských dopravných vzťahov. Dopravné vzťahy a charakteristiky dopravných štandardov sa uvažujú v tomto trende: Orientačný prepočet potrieb parkovacích a odstavných miest poukazuje, že k roku 2030 bude potrebných v meste celkom 4 160 garážových miest, z čoho najviac na Sídlišku pod Sokolejom, na Sídlišku III a v centrálnej mestskej zóne. Podobná situácia je aj v oblasti potrieb parkovísk. Z celkového počtu celomestských nárokov 4 620 miest sa požaduje pre oblasť centrálnej zóny až 96 % a Sídlišku III a Sídlišku po Sokolejom sa tieto budú využívať aj ako voľné odstavné plochy.

Elektromobilita

V roku 2014 Prešovský samosprávny kraj podpísal memorandum o podpore elektromobility a svojou účasťou v medzinárodnom projekte PROMETEUS (Promotion of electromobility in EU regions) v rámci schémy Interreg Europe sa snaží ďalej zviditeľňovať a propagovať túto oblasť. Cieľom projektu je vylepšiť politické nástroje spojené so štrukturálnymi fondmi, s primárnym zameraním na podporu e-mobility, ktorá predstavuje udržateľnejšiu, nízkouhlíkovú alternatívu pre dopravu.

Do projektového konzorcia PROMETEUS Úrad PSK vstúpil aktom podpisu projektovej zmluvy predsedom ako hlavným štatutárom v prvom kvartáli roku 2017. Ako už bolo uvedené politickým nástrojom v prípade Prešovského samosprávneho kraja je Integrovaný regionálny operačný program (ďalej len „IROP“).

Podpora e-mobility v podmienkach Prešovského samosprávneho kraja a mesta Humenné musí prekonať dve hlavné prekážky a to náročná dostupnosť infraštruktúry a nízke povedomie verejnosti. Aby ich bolo možné prekonať, PROMETEUS bude podporovať vymedzenie opatrení respektíve predkladaných aktivít, ktorých ambíciou je začlenenie do implementácie samotného politického nástroja.

Mesto Humenné podporuje a realizuje výstavbu nabíjaciač staníc na svojom území.

Pešia doprava

Výraznú hlavnú pešiu trasu v kombinácii s pešími zónami starého a nového centra tvorí severo – južné prepojenie v trase od kaštieľa (Múzeum) cez Námestie slobody cez nové centrum a peší most cez Laborec do mestskej časti Valaškovce. Tu sa pešia trasa rozvetvuje smerom do Sídlička pod Sokolejom, do Jasenova a Na Podskalku.

Letecká doprava

Samotné mesto Humenné nedisponuje letiskom, no neďaleko mesta (obec Kamenica nad Cirochou – 7 km) sa nachádza vnútroštátne neverejné letisko využívané pre účely športového lietania, vrátane poskytovania vyhládkových letov a aerotaxi služby. Jeho vzletová a pristávacia dráha má nespevnený – trávnatý povrch s dĺžkou 870 m. Najbližšie letisko s medzinárodnou prevádzkou je v Košiciach (83 km). Ďalším dostupným medzinárodným letiskom je v Rzeszowe (PL) vo vzdialenosti 176 km a v Krakowe (PL) vo vzdialenosti 276 km.

2.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Vzrastajúce problémy spojené práve so zhoršovaním kvality životného prostredia vedú ku koncentrácii úsilia eliminovať negatívne zásahy do životného prostredia a naprávať škody spôsobené v minulosti. Povinnosť a potreba naplňovať prijaté ciele vedúce k zlepšovaniu negatívneho stavu životného prostredia, prináležia všetkým stupňom štátnej správy a samosprávy. **Mesto Humenné** v uvedenej hierarchii predstavuje najnižší, ale základný prvok. Potreba naplňovať stanovené environmentálne ciele vyplýva aj zo samotnej alokácie regiónu, ktorý sa rozprestiera v blízkosti CHKO Vihorlat a významných hydrických koridorov (Laborec a Cirocha) a biokoridorov miestnych potokov, chránených území, ale aj alokácie významných priemyselných podnikov, ktoré zanechávajú environmentálnu stopu nielen na území mesta.

Priemysel (Humenné, Vranov nad Topľou, Strážske), doprava (I/74) mali a majú okrem hospodárskeho významu značne negatívny vplyv na krajinnoprirodno prostredie na území mesta a jeho blízkom okolí. Oblasť charakterizuje značná pestrosť prírodných hodnôt, ale aj rôznorodé spôsoby jeho hospodárskeho využitia. Prítomnosť NATURA 2000 a potreba zvýšenej ochrany územia ovplyvňuje zákonite aj spoločensko-hospodársku činnosť v meste, ktorá sa prejavuje hlavne v možnosti zakladania len ekologicky nezávadných prevádzok a obmedzených možnostiach hospodárskeho využívania okolitých lesných porastov, vodných tokov a okolitej pôdy.

Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, legislatívnou formou zabezpečuje zachovanie rozmanitosti podmienok a foriem života na Zemi, vytvorenie podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržanie ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín.

Ochrana prírody a krajiny

Do katastrálneho územia mesta zasahuje lokalita NATURA 2000.

Jedným z najdôležitejších objektov ochrany sú územia zahrnuté pod sústavu NATURA 2000. Okrem toho, že definujú predmet ochrany životného prostredia zároveň **STANOVUJÚ AJ LIMITY ROZVOJA PREDMETNÉHO ÚZEMIA**. Zákon 543/2020 z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, definuje dve úrovne územnej ochrany prírody, ktoré sa **vzájomne prekrývajú**.

1. Národná sieť chránených území so svojou historickou súvislosťou.
2. NATURA 2000, ktorá vyplynula z nášho vstupu do Európskej únie.

Cieľ vytvorenia sústavy:

- zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné pre celú EÚ

- zabezpečenie ochrany najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov
- zabezpečenie zachovania biologickej diverzity (rozmanitosti)
- zabezpečenie priaznivého stavu populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov (čo nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú)

Základom pre vytvorenie sústavy sú **dve právne normy EÚ**, ktoré predstavujú doposiaľ najkomplexnejšiu právnu normu na ochranu prírody vo svete.

1. Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov (známa tiež ako **smernica o vtákoch** – Birds Directive).
2. Smernica Rady Európskych spoločenstiev č. 92/43/EHS o ochrane biotopov, voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín (známa tiež ako **smernica o biotopoch** – Habitats Directive).

Zoznamy vybraných druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov, ktoré sú významné pre Európsku úniu, tvoria prílohy uvedených smerníc. Na základe týchto smerníc, tvoria sústavu NATURA 2000 **dva typy území, z ktorých na území mesta Humenné sa nachádza:**

Územia európskeho významu (ÚEV) – osobitné územia ochrany (Special Areas of Conservation, SAC) – vyhlasované na základe smernice o biotopoch (v národnej legislatíve je po vyhlásení územie zaradené v príslušnej národnej kategórii chránených území).

Chránené vtáčie územia (CHVÚ) sú súčasťou európskej sústavy chránených území Natura 2000 - sú vymedzované v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva (kodifikované znenie) ako chránené územie podľa § 26 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Ich cieľom je ochrana z európskeho pohľadu najcennejších vtáčích druhov a ich biotopov.

Výber území NATURA 2000 je vykonávaný na základe vedeckých podkladov (komplexných údajov o rozšírení a stave populácií jednotlivých rastlinných a živočíšnych druhov, údajov o rozlohe a zachovalosti biotopov). Výsledná sústava potom zahŕňa najhodnotnejšie územia bez ohľadu na vlastnícke vzťahy či súčasné hospodárske využívanie. V blízkosti **územia mesta Humenné** je alokovaných niekoľko území európskeho významu zaradeného do NATURA 2000. **Priamo katastrálne územia mesta Humenné zasahujú:**

Názov: Humenský Sokol
Kód územia: SKUEV0050
Kraj: Prešovský kraj
Rozloha: 286,612 ha
Správcovia : Správa CHKO Východné Karpaty (na ploche 286,61 ha)
Katastrálne územia : Humenné, Chlmec, Jasenov, Ptičie
Vyhlásovací predpis: Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

- 8210 Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
- 91H0 Teplomilné panónske dubové lesy
- 6510 Nížinné a podhorské kosné lúky
- 6110 Pionierske porasty na plytkých karbonátových a bázických substrátoch zväzu Alysso-Sedion albi
- 8310 Nesprístupnené jaskynné útvary
- 9150 Vápnomilné bukové lesy
- 9180 Lipovo-javorové sutinové lesy
- 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnitom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)
- 9130 Bukové a jedľové kvetnaté lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Barbastella barbastellus, Carabus variolosus, Cerambyx cerdo, Isophya stysi, Myotis bechsteinii, Myotis blythii, Myotis emarginatus, Myotis myotis, Pulsatilla grandis, Rhinolophus ferrumequinum, Rhinolophus hipposideros, Rosalia alpina.

Názov: Hubková

Kód územia: SKUEV0205

Kraj: Prešovský kraj

Rozloha: 2792,518 ha

Správcovia : Správa CHKO Východné Karpaty (na ploche 2792,52 ha)

Katastrálne územia : Brestov, Gruzovce, Humenné, Kochanovce nad Laborcom, Ľubiša, Nižné Ladičkovce, Ohradzany, Slovenská Volová, Sopkovce, Udavské, Veľopolie

Vyhlasovací predpis: Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

6510	Nížinné a podhorské kosné lúky
9110	Kyslomilné bukové lesy
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
91E0	Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Barbastella barbastellus, Bombina variegata, Callimorpha quadripunctaria, Canis lupus, Carabus variolosus, Cerambyx cerdo, Cypripedium calceolus, Lucanus cervus, Lutra lutra, Myotis emarginatus, Myotis myotis, Rosalia alpina, Triturus montandoni.

Názov: Humenská

Kód územia: SKUEV0206

Kraj: Prešovský kraj

Rozloha: 215,795 ha

Správcovia : Správa CHKO Východné Karpaty (na ploche 215,8 ha)

Katastrálne územia : Hažín nad Cirochou, Humenné, Ptičie

Vyhlasovací predpis: Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 3/2004-5.1 zo 14. júla 2004

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

91H0	Teplomilné panónske dubové lesy
8210	Karbonátové skalné steny a svahy so štrbinovou vegetáciou
9130	Bukové a jedľové kvetnaté lesy
9150	Vápnomilné bukové lesy
6210	Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovišťa Orchideaceae)

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Barbastella barbastellus, Carabus variolosus, Cerambyx cerdo, Myotis myotis, Pulsatilla grandis, Rhinolophus hipposideros, Rosalia alpina.

Názov: Stredný tok Laborca

Kód územia: SKUEV0895

Kraj: Prešovský kraj

Rozloha: 227,245 ha

Správcovia: Správa CHKO Východné Karpaty (na ploche 227,24 ha)

Katastrálne územia: Brekov, Brestov nad Laborcom, Čabiny, Hankovce, Hrabovec nad Laborcom, Humenné, Jasenov, Kochanovce nad Laborcom, Koškovce, Ľubiša, Radvaň nad Laborcom, Sukov, Udavské, Vefopolie, Zbudské Dlhé

Vyhlasovací predpis: Opatrenie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky zo 7. decembra 2017 č. 1/2017, ktorým sa mení a dopĺňa výnos MŽP SR zo 14. júla 2004 č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu

Biotopy, ktoré sú predmetom ochrany:

91E0 Lužné vrbovo-topoľové a jelšové lesy

Druhy, ktoré sú predmetom ochrany:

Barbus meridionalis, Castor fiber, Cobitis taenia, Lutra lutra, Rhodeus sericeus amarus, Romanogobio albipinnatus, Romanogobio kesslerii, Romanogobio uranoscopus, Sabanejewia aurata (<https://www.sopsr.sk/natura/>).

Správa povodí

Právna starostlivosť o vodu je vymedzená v zákone č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov. Tento zákon vytvára podmienky na všestrannú ochranu povrchových vôd a podzemných vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých krajinných ekosystémov, na zlepšenie stavu povrchových vôd a na ich účelné a hospodárne využívanie.

Ochrana vodných zdrojov

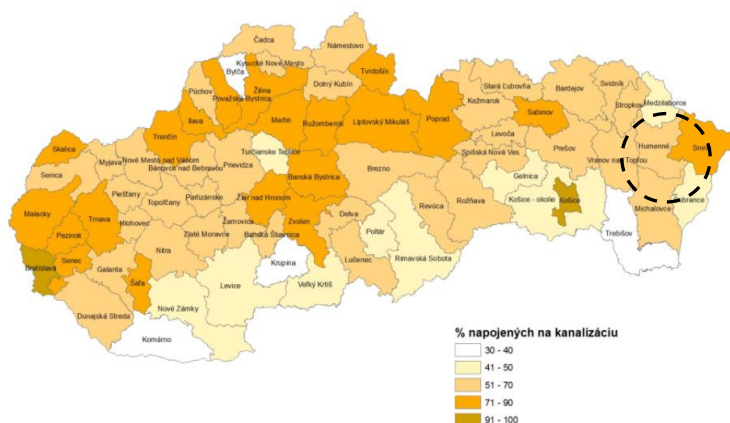
Podľa záväzného plánovacieho dokumentu Vodného plánu Slovenska (2009) je ustanovený Register chránených území, ktorý obsahuje zoznam CHÚ, ktoré sú definované v § 5 zákona NR SR č. 364/2004 Z. z. o vodách v znení neskorších predpisov, vrátane území určených na ochranu biotopov alebo druhov rastlín a živočíchov, pre ktorých ochranu je dôležitým faktorom udržanie alebo zlepšenie stavu vôd. Súčasťou registra je odkaz na príslušnú legislatívu na národnej i medzinárodnej úrovni, ktorá bola podkladom pri ich vymedzovaní.

Znečistenie povrchových a podzemných vôd

Na kvalitu povrchových vôd rozhodujúcou mierou vplývajú priemysel a poľnohospodárstvo. K plošnému znečisteniu prispieva najmä poľnohospodárska výroba, energetika a priemysel v meste Humenné, Vranov nad Topľou, Strážske. Znečisťujúce látky sa do vodných tokov dostávajú nepriamo cez infiltráciu do podzemných vôd a tiež splachom kontaminovanej pôdy. K týmto zdrojom patria priemyselné a poľnohospodárske objekty. Menšími zdrojmi znečistenia, ale o to nebezpečnejšími sú skládky odpadov, ktoré nie sú zabezpečené proti úniku skládkových vôd do podlažia a následne do povrchových tokov. Spolu s ostatnými tzv. starými záťažami sú skládky jedným z hlavných zdrojov nielen znečisťovania vôd, ale i pôd a horninového prostredia.

Podstatná časť zdrojov podzemných vôd v riešenom území VÚC, podľa vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 151/2004 z 20. marca 2004 o požiadavkách na pitnú vodu a kontrolu kvality pitnej vody, je vyhovujúca bez potreby náročnejších úprav. Existujú však lokality zdrojov podzemnej vody s problematickou, príp. ohrozenou kvalitou vody, v ktorých niektoré zdroje sú dokonca hygienickou službou navrhované na vyradenie z využívania. Ide o lokality: riečne náplavy **Cirochy od Sniny po ústie a Laborca od Humenného** s pokračovaním v Košickom kraji, ktoré obsahujú najčastejšie vodu so zvýšeným obsahom železa a mangánu, ropných látok a agresívneho oxidu uhličitého (ÚPN POSK, 2019).

Kvalita podzemných vôd je ovplyvňovaná aj stupňom odkanalizovania. Nasledujúca tabuľka prezentuje stupeň odkanalizovania okresu Humenné a okolitých okresov. Odkanalizovanie okresu Humenné je na úrovni 51 až 70 %.

Obrázok: Odkanalizovanie územia Humenné v roku 2019
Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1276>

Investície do verejných vodovodov a kanalizácií najmä v obciach pod 2000 ekvivalentných obyvateľov od roka 2020 získali ďalšie možnosti. V roku 2019 bol schválený materiál o možnostiach financovania ich rozvoja. Od roku 2020 do roku 2030 tak z rozpočtu Environmentálneho fondu bude každoročne vyčlenených minimálne 50 miliónov eur do budovania a dobudovania verejných kanalizácií či vodovodov. Pred rokom 2020 fond ročne investoval do tejto oblasti v priemere len 15 miliónov eur ročne. O ďalšie prostriedky na budovanie verejných kanalizácií a vodovodov sa mesto môže uchádzať z prostriedkov Európskej únie. Práve väčšina menších obcí, pod 2000 ekvivalentných obyvateľov, mala ťažšiu situáciu pri hľadaní verejných zdrojov na vybudovanie kanalizácie. Dôvodom boli záväzky Slovenskej republiky pri vstupe do Európskej únie odkanalizovať predovšetkým aglomerácie s viac ako 2000 ekvivalentnými obyvateľmi. Práve preto sa fondy EÚ zameriavali najmä na väčšie sídla. Budovanie verejných kanalizácií je veľmi dôležitým krokom pri ochrane kvality podzemných vôd. Najmä nevhodné nakladanie s odpadovými vodami alebo netesniace žumpy predstavujú pre podzemné vody významné riziko. Tempo realizácie stavieb bude závisieť od projektovej pripravenosti obcí a úspešného verejného obstarávania (<https://www.minzp.sk/spravy/2019/>).

V území mesta **Humenné** dosahuje rieka Laborec veľmi zlý ekologický stav, všetky prítoky majú priemerný, dobrý, resp. veľmi dobrý ekologický stav. Organické znečistenie obsiahnuté vo vodách je dôsledkom kontaminácie vody organickými látkami pochádzajúcimi z prirodzených a antropogénnych zdrojov. Organické látky prirodzene sa vyskytujúce vo vode pochádzajú hlavne z erózie pôd, rozkladných procesov odumretej fauny a flóry. Sú relatívne nerozpustné a pomaly rozložiteľné. Organické zložky pochádzajúce z rozličných ľudských aktivít patria k najčastejšie sa vyskytujúcim znečisťujúcim látkam vypúšťaným do povrchových vôd. Znečisťovanie vôd organickým znečistením sa uskutočňuje priamym vypúšťaním odpadových vôd do recipientov a tiež difúznym spôsobom. Za potenciálne významné bodové zdroje znečistenia sa v meste považujú:

komunálne a priemyselné zdroje znečistenia – podliehajúce smernici 91/271/EHS o čistení komunálnych odpadových vôd (transponovaná do zákona o vodách a jeho vykonávacích predpisov a zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách); sú to aglomerácie veľkosti nad 2000 EO (ekvivalentných obyvateľov) a aglomerácie pod 2000 EO s vybudovaným zberným systémom, ale bez čistenia odpadových vôd,

priemyselné zdroje znečistenia – podliehajúce smernici EP a Rady 2010/75/EU o priemyselných emisiách – integrovaná prevencia a kontrola znečisťovania ŽP (transponovaná do zákona č. 39/2013 Z. z. a Vyhlášky MŽP SR č.183/2013 Z. z.), alebo Nariadeniu EP a Rady č. 166/2006 (E-PRTR), alebo zákonu č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní a šírení informácií o životnom prostredí. Sú to zdroje znečisťovania, ktoré spadajú do Kategórie priemyselných činností uvedených v článku 2 Prílohy I smernice 2010/75/EÚ (RÚSES okresu Humenné, 2020).

Laborec má v hornom úseku, v dôsledku nedostatočne čistených odpadových vôd z Medzilaboriec, silne (chemické zloženie) až veľmi silne znečistenú vodu (mikro- biologické zloženie). Takú kvalitu si rieka zachováva až po Humenné. Podstatnejšie neovplyvní kvalitu Laborca ani prítok Cirochy. K výraznému zhoršeniu dochádza po zaústení odpadových vôd z ČOV Humenné. Podľa obsahu dusitanov a zinku má voda IV. triedu kvality a

podľa bakteriologického znečistenia V. triedu kvality, t. j. veľmi silne znečistená povrchová voda a taká vteká na územie Košického kraja. Predpokladá sa výrazné zlepšenie kvality vôd po skončení výstavby novej ČOV pre mesto Humenné (ÚPN POSK, 2019).

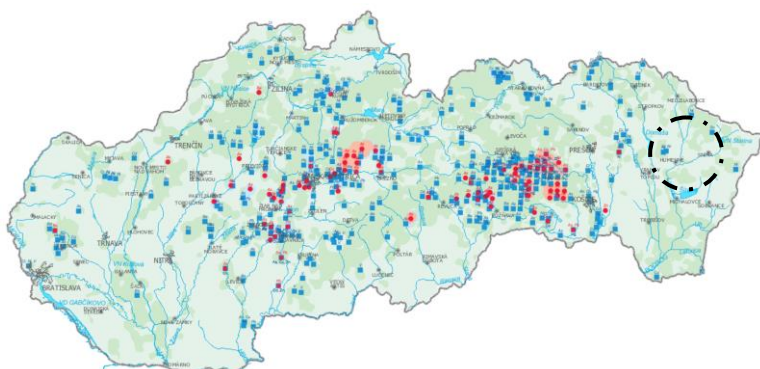
Cirocha a Stružnica nad vodárenskou nádržou Starina majú priaznivú kvalitu vody s menším mikrobiologickým znečistením (III. trieda). Rušivo pôsobí aj výskyt nepolárnych extrahovateľných látok (NEL) vo vode, pravdepodobne z lesohospodárskej činnosti a živej prevádzky motorových vozidiel na účelových cestách v pásmach hygienickej ochrany VN. Obsah NEL je evidentný aj vo vlastnej nádrži a ich zdrojom sú tiež splachy z verejnej komunikácie Starina - Ulič, ktorá vedie v tesnej blízkosti VN po jej ľavej strane. Preložka tejto komunikácie je významnou požiadavkou z hľadiska ochrany akosti vody v nádrži. Kvalita vody, s výnimkou NEL, má dobrú úroveň. Obdobne možno hodnotiť vodu Cirochy pod VN Starina v celom úseku až po Sninu (I. až III. trieda). Vypúšťané odpadové vody z ČOV Snina zvyšujú vo vode rieky obsah dusitanov, NEL a zinku na úroveň IV. triedy (silne znečistená voda) a mikrobiologické znečistenie až na úroveň veľmi silne znečistenej vody (V. trieda) a prakticky v takej kvalite vteká do Laborca. Záverom možno uviesť, že všetky hlavné toky, ale i celý rad ich prítokov majú značne znečistenú vodu a v niektorých prípadoch je plnohodnotné využívanie takto znečistených vôd ohrozené, či znemožnené. Príčinou znečistenia sú zdroje znečistenia, z ktorých sú na tabuľke č. 1 uvedené zdroje s BSK5 nad 5 ton za rok. Ako vidieť, podstatnú časť zdrojov znečistenia predstavujú verejné kanalizácie, ktoré predovšetkým vyžadujú riešenie (ÚPN POSK, 2019).

Ochrana pôdy

Hodnotené územie mesta Humenné tvoria prevažne plochy lesov, lúk a plôch s poľnohospodárskou činnosťou, ako aj so zastavanou plochou mesta **Humenné** a tak sa predpokladá, že pôvodné horninové prostredie môže byť miestami znečistené priesakmi z priemyselnej výroby a intenzívnou dopravou (I/74) ako aj poľnohospodárskou činnosťou. Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerne meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno – imisná kontaminácia pôd. Legislatívna ochrana pôd na území je zabezpečená Zákonom o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento zákon ustanovuje ochranu vlastností a funkcií poľnohospodárskej pôdy a zabezpečenie jej trvalo udržateľného obhospodarovania a poľnohospodárskeho využívania, ochranu environmentálnych funkcií poľnohospodárskej pôdy, ktoré sú: produkcia biomasy, filtrácia, neutralizácia a premena látok v prírode, udržiavanie ekologického a genetického potenciálu živých organizmov v prírode, ochranu výmery poľnohospodárskej pôdy pred neoprávnenými zábermi na nepoľnohospodárske použitie, postup pri zmene druhu pozemku a postup pri odňatí poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodársky účel a sankcie za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom.

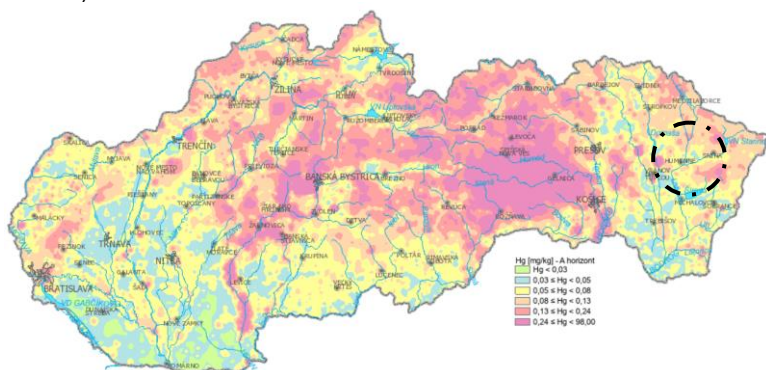
Kontaminácia pôd

Región **nepatrí** spomedzi ostatných regiónov SR k výrazne kontaminovaným regiónom. Nasledujúci obrázok prezentuje región v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenska.

Obrázok: Kontaminácia pôd v regióne Humenné.
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>

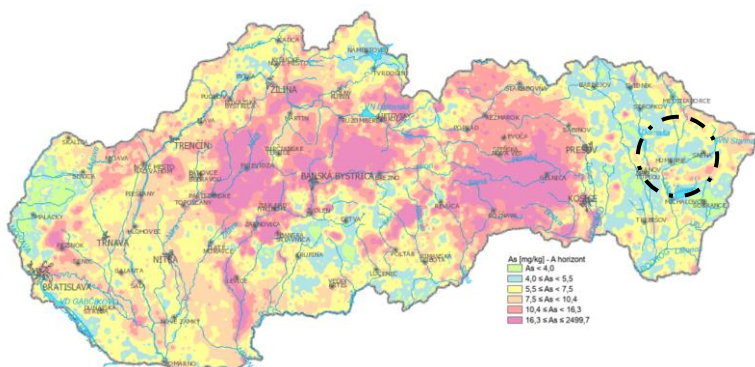
Svetová zdravotnícka organizácia identifikovala 10 chemických látok, ktoré vyvolávajú zásadné obavy z hľadiska verejného zdravia, a štyri z nich sú ťažké kovy: kadmium, ortuť, olovo a arzén. Ortuť sa v životnom prostredí vyskytuje prirodzene, vo všeobecnosti však býva bezpečne uchovaná v mineráloch a nepredstavuje žiadne významné riziko. Problém vzniká vplyvom ľudských činností, ktorých výsledkom je veľké množstvo ortuti uvoľnenej do životného prostredia a táto ortuť môže potom voľne cirkulovať tisícky rokov. Obavy vyvoláva hlavne ortuť vo vode a sedimentoch, pretože sa vyskytuje vo vysoko toxicknej forme a môže sa ľahko dostať do zvierat, a takto prejsť do ľudského potravinového reťazca (<https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>).

Obrázok: Výskyt Ortuťi v pôde - A horizont v regióne Humenné
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

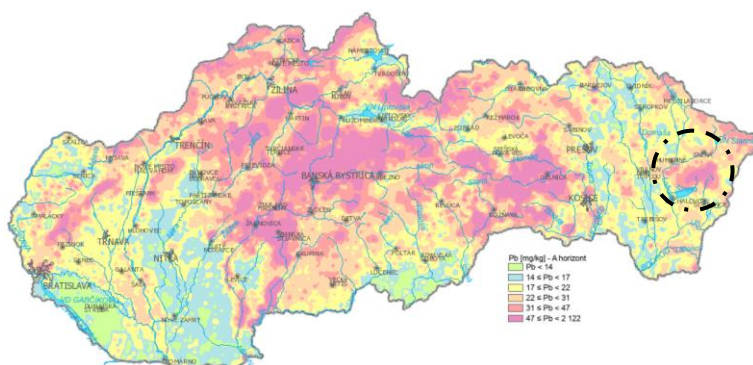
Zhľadiska zaťažnosti A horizontu je región v okolí mesta Humenné stredne až silne zaťažený. Okolie mesta Humenné patrí medzi silne zaťažené oblasti s obsahom 0,13 až 0,24 mg / kg pôdy.

Nasledujúci obrázok prezentuje prítomnosť Arzénu v pôde - A - horizont v regióne mesta Humenné. Väčšina územia spadá do oblasti s obsahom Arzénu do mierne zaťažených pôd od 4,0 do 10,4 mg / kg. Juhovýchodná časť územia spadá do viac zaťažených oblastí s obsahom od 10,4 až 16,3 mg / kg.

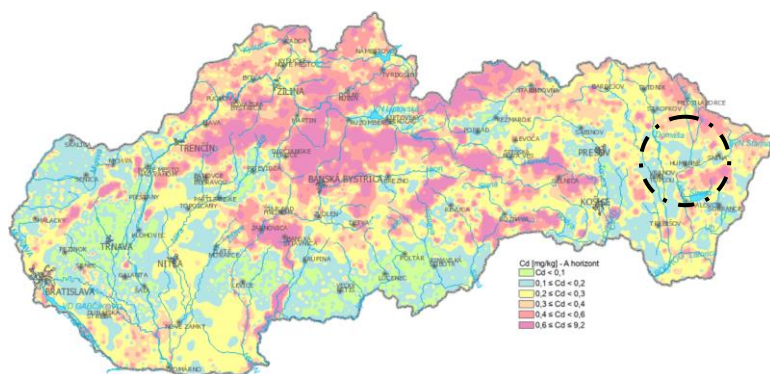
Obrázok: Výskyt Arzénu v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Ďalším dôležitým prvkom, ktorý môže mať negatívny vplyv na zdravie obyvateľstva je ortuť a olovo. Hlavne juhovýchodné oblasti spadajú do skupiny s vyšším až vysokým obsahom olova a do od 31 do do 47 až nad 47 mg / kg pôdy.

Obrázok: Výskyt Olova v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

Podľa monitoringu pôd na území SR možno zhodnotiť, že z hľadiska priestorovej diferenciácie obsahu Pb na území SR a mesta zreteľne vidieť **prirodzené endogénne geochemické anomálie**, ktoré sa vyskytujú na mnohých miestach vo všetkých vulkanických pohoriach, ako je **Vihorlat** a v ich širokom okolí, kde sú akumulované zvetraliny z týchto pohorí. Naproti tomu v severnej a severozápadnej časti SR, kde sa geochemické anomálie nevyskytujú môžeme konštatovať výraznú imisnú záťaž zo susedných krajín (LINKEŠ, et al., 1997). Najmenej zaťaženou oblasťou je územie severne od mesta **Humenné** a jeho okolia (14 do 31 mg/kg - A horizont).

Obrázok: Výskyt Kadmia v pôde - A horizont v regióne
Zdroj: <http://apl.geology.sk/atlaspody/>

V prípade Kadmia sú viac zaťažené horské oblasti v lokalite južne od mesta. Severné oblasti od mesta Humenné vykazujú nízke hodnoty obsahu Kadmia od 0,1 do 0,2 mg / kg.

Erózia pôdy

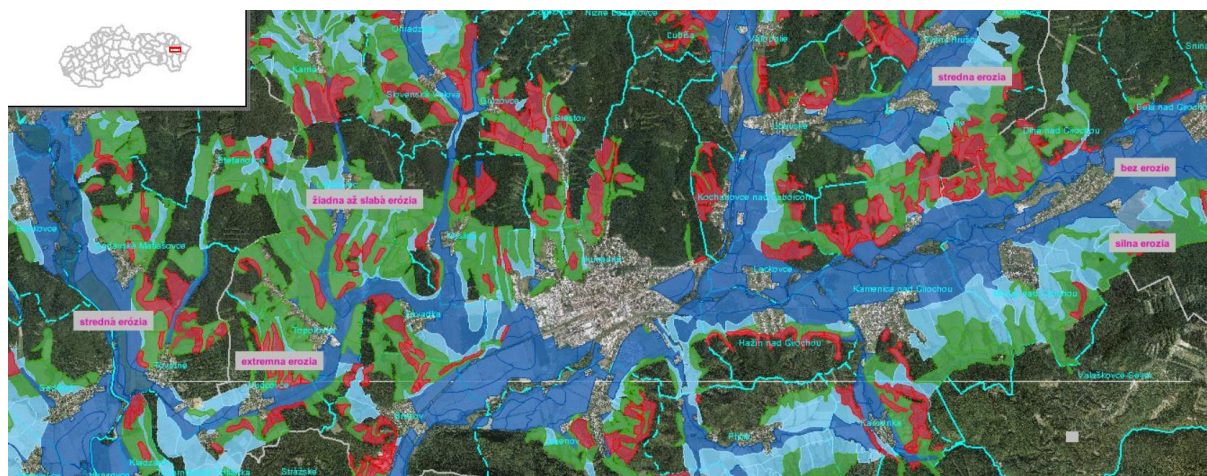
Erózia pôdy je rozrušovanie (lat. erode = hrýzť) povrchu pevnín vodou, ľadom a vetrom. V závislosti od podmienok sa prejavuje jednotlivito alebo v určitej kombinácii. Znamená odnos pôdnej hmoty (denudácia), jej premiestňovanie do iných polôh (transport) a ukladanie (akumulácia) vo forme nánosu alebo prekryvu (Bedrna, 2002). Z hľadiska vodnej erózie pôdy (Atlas krajiny SR, 2002) môžeme konštatovať, že územie mesta Humenné je značne exponované a tým sa tu vyskytujú všetky stupne vodnej erózie, najviac však silná a extrémna erózia - 40,29 a 24,18 %.

Zastúpenie kategórií ohrozenosti vodnou eróziou (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Kategória erózneho ohrozenia			
	žiadna až slabá erózia	stredná erózia	silná erózia	extrémna erózia
Humenné	22,15	13,38	40,29	24,18
Prešovský kraj	13,43	24,21	37,12	25,24

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/vod/vod.aspx

Nasledujúce obrázky prezentujú vodnú eróziu v okrese Humenné. Ako prezentuje nasledujúci obrázok, priame okolie mesta Humenné predstavuje územie takmer bez vodnej erózie. Lokality ohrozené extrémnou eróziou sa nachádzajú v blízkosti obce Topoľovka.

Obrázok: Vodná a veterná erózia v meste Humenné
Zdroj: http://www.podnemapy.sk/regional_gis/

Ochrana zdrojov nerastných surovín

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) v znení zákona NR SR č. 515/2008 Z. z., vyhláška MŽP SR č. 51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a ďalšie právne predpisy.

Chránené ložiskové územie (CHLÚ)

CHLÚ zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na vyhradené a nevyhradené. Zdrojom údajov je Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) (<http://mapserver.geology.sk/loziska/>).

Priamo v meste Humenné sa nachádza jedno chránené ložiskové územie.

V širšom území sa v minulosti ťažili nerastné suroviny, boli to predovšetkým stavebné materiály ako tehliarske hliny. Na území mesta Humenné, v lokalite Suchý Jarok, sa nachádza evidované ložisko tehliarskej hliny (PHSR Humenné, 2016).

Ochrana ovzdušia

Na ochranu ovzdušia v **meste Humenné** pred potenciálnymi a reálnymi zdrojmi znečistenia slúži zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia v znení neskorších predpisov. Upravuje práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri ochrane ovzdušia pred vnášaním znečisťujúcich látok ľudskou činnosťou a spôsobom obmedzenia následkov znečisťovania. V zákone sú definované znečisťujúce látky, zdroje znečisťovania, povinnosti právnických a fyzických osôb, ako aj prevádzkovateľov zdrojov znečistenia ovzdušia, poplatky a pokuty za znečisťovanie ovzdušia. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

Kritéria kvality ovzdušia sú uvedené vo vyhláške MŽP SR č. 244/2016 Z. z. o kvalite ovzdušia. Základným východiskom pre hodnotenie kvality ovzdušia na Slovensku sú výsledky meraní koncentrácií znečisťujúcich látok v ovzduší, ktoré realizuje SHMÚ na staniciach Národnej monitorovacej siete kvality ovzdušia (NMSKO). Na monitorovanie lokálneho znečistenia ovzdušia bolo v roku 2016 na území SR rozmiestnených 38 automatických monitorovacích staníc, z ktorých väčšina monitorovala základné znečisťujúce látky (SO₂, NO₂, NO_x, PM₁₀, PM_{2,5}, CO). Od roku 2000 je vývoj hlavných znečisťujúcich látok sledovaný aj prostredníctvom databázy

Národného emisného inventarizačného systému (NEIS), ktorý je vyvíjaný za podpory MŽP SR a SHMÚ. Program NEIS je vyvinutý v súlade s legislatívou platnou v SR a obsahuje najnovšie zmeny legislatívy ochrany ovzdušia realizované v súvislosti s implementáciou smerníc EÚ. Hlavné lokálne zdroje na území mesta **Humenné** sú: priemyselná výroba, automobilová doprava, lokálne kúreniská na tuhé palivá, vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív, minerálny prach zo stavebnej činnosti, veterná erózia z nespevnených povrchov, skládok sypkých materiálov, suspenzia tuhých častíc z dopravy, posypový materiál z povrchov ciest, veľké priemyselné stacionárne zdroje, malé a stredné lokálne priemyselné zdroje, obvykle umiestnené v priemyselných zónach miest Vranov nad Topľou, **Humenné** a Strážske.

Kvalita ovzdušia na území mesta a v jeho okolí je ovplyvňovaná nielen produkciou tuhých látok a plyných emisií z energetických zdrojov tepla CHEMES, a.s. Humenné, ale aj z dopravy. K tomu je potrebné prirátat aj diaľkový prenos znečisťujúcich látok z celého regiónu Zemplín (Elektráreň Vojany, Chemko Strážske, Bukóza Vranov nad Topľou) v kombinácii s častými inverznými situáciami v meste **Humenné**. Katastrálne územia obcí Hudcovce, Topoľovka, Závadka, Brekov a Humenné sú vyhlásené za zaťažené územia, vyžadujúce osobitnú pozornosť ochrany čistoty ovzdušia. Emisie základných znečisťujúcich látok v regióne postupne klesajú. Príčinou je nahrádzanie menej ušľachtilých palív ušľachtilejšími (zemný plyn), ako aj všeobecný pokles výroby a spotreby energie. Určitou výnimkou sú emisie oxidov dusíka, ktoré nie sú do takej miery závislé na type paliva ako emisie oxidu siričitého a tuhých látok, ale závisia predovšetkým od režimu spaľovania. Závažným problémom okrem emisií základných znečisťujúcich látok sú technologické zdroje spojené s emisiami organických látok – sírovodík a sírouhlik. Freóny a chlórované uhľovodíky v prípade CHEMES-u, a.s. Humenné boli nahradené absorbnými chladiacimi systémami a čpavkovými. Množstvo emisií produkovaných CHEMES, a.s. Humenné je z hľadiska základných znečisťujúcich látok najvyššie v pôsobnosti OÚ, Odbor ŽP Humenné s dostatočným rozptylom týchto látok do atmosféry. CHEMES, a.s. Humenné predstavuje veľký zdroj znečistenia ovzdušia svojim palivovo – energetickým systémom – teplárňou. Prevažná časť tepla je dodávaná do siete centrálného zásobovania tepla mesta Humenné pre bytovo – komunálnu sféru. Kotle spaľujú uhlie, biomasu a zemný plyn. Spoločnosť v predchádzajúcom období zrealizovala opatrenie na ochranu ozónovej vrstvy. Rovnako sa zrealizovali opatrenia na energetických zariadeniach (napr. rekonštrukcia zadných ťahov, ekonomizéra, žalúziového odlučovača na kotle K8, inštalácia ďalších plynových horákov a rekonštrukcia filtrácie spalín kotlov K3 a K4, inštalácia nového plynového kotla K9, inštalácia nízkoemisných horákov na plynovom kotle K5, inštalácia látkových filtrov na K4 a K8. Spoločnosť CHEMES, a. s. Humenné taktiež vybudovala odsírovacie zariadenie spalín z teplárne na zníženie emisií oxidu siričitého). Tieto opatrenia zabezpečili spĺňanie emisných limitov na všetkých týchto zariadeniach (www.enviroportal.sk).

Nasledujúca tabuľka prezentuje emisie základných znečisťujúcich látok v tonách na 1 km² v okrese Humenné.

Produkcia v t na km ² podľa územia, chemická zlúčenina a rok											
Okres Humenné	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	0,1	0,1	0	0	0	0	0	0	0	0	0,3
Oxid siričitý	0,3	0,3	0,2	0,1	0,1	0	0	0	0	0	0,1
Oxid dusíka	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5
Oxid uhoľnatý	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0	0	2,7
Tuhé emisie SK	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6
Oxid siričitý	1,2	1,3	1,3	1,1	1	0,9	1,3	0,5	0,5	0,4	0,3
Oxid dusíka	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	1,2
Oxid uhoľnatý	2,3	2,6	2,9	2,8	2,8	3,1	3,1	3,1	3,1	2,9	5,7

Zdroj: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj emisií základných znečisťujúcich látok na území mesta od roku 2009 do roku 2019.

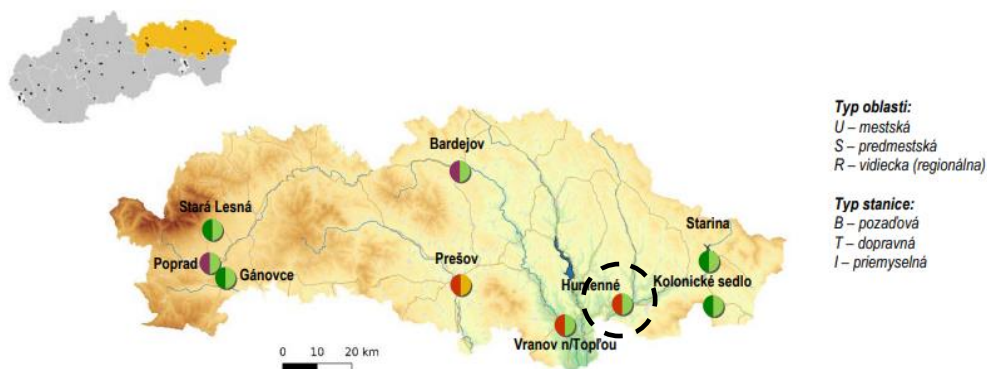
Produkcia v t podľa územia, chemická zlúčenina a rok											
Mesto Humenné	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé emisie	83,4	44,5	30,9	25,2	20,9	16,8	13,3	6,9	7,6	7,3	260,9
Oxid siričitý	250,8	261,1	149,1	54,7	41,6	16,6	29,1	27,2	25,3	23,8	38,4
Oxid dusíka	315,7	243	258	43,9	53,4	58,4	54,9	53,2	53,4	50,8	345,4
Oxid uhoľnatý	174,6	74,9	69,4	46	57,4	71,7	47,3	34,3	32,5	32	2 051,00

Zdroj: DataCubes, ŠÚ SR, 2022

Na znečisťovaní ovzdušia sa v najväčšej miere podieľa priemyselná výroba, vysoká intenzita cestnej dopravy a výroba a rozvoz elektriny, plynu a vody (http://www.shmu.sk/File/oko/rocnky/SHMU_Sprava_o_kvalite_ovzdušia_SR_2021.pdf).

Opatrenia na znižovanie úrovne PM₁₀ (pevné častice - vdychovateľné) si vyžadujú zamerať sa na: zmenu v organizácii dopravy, znižovanie spotreby tuhých palív v lokálnom vykurovaní a podporu modernizácie lokálneho vykurovania, vybudovanie rozsiahlych peších zón, rozširovanie zelene, spevňovanie povrchov, kontrola technického stavu a znečistenia pneumatík vozidiel, čistenie mesta, opatrenia na zníženie prašnosti na staveniskách, skládkach sypkých materiálov, skládkach odpadov a prísna kontrola priemyselných zdrojov (<https://www.minv.sk/>).

Nasledujúci obrázok prezentuje alokáciu monitorovacích staníc v území mesta.

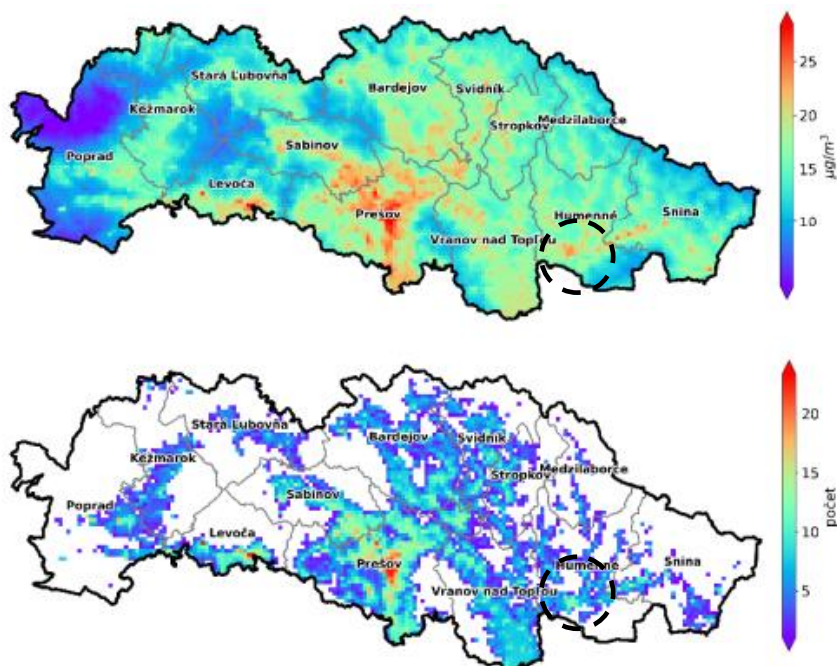

Obrázok: Monitorovacie stanice v meste Humenné
Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2021

Monitorovanie stavu ovzdušia prebieha priamo v **meste Humenné** (Humenné, Nám. Slobody), kde sú merané hodnoty znečisťujúcich látok ako NO_x, O₃, PM₁₀ + PM_{2,5}, (MP_{2,5} - jemné častice, PM₁₀ - pevné častice).

Tuhé častice PM₁₀

Limitná hodnota pre priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ (40 µg·m⁻³) v zóne Prešovský kraj nebola prekročená. Podobne limitnú hodnotu pre počet prekročení za rok (35-krát) priemernej dennej limitnej koncentrácie PM₁₀ (50 µg·m⁻³) nepresiahla žiadna monitorovacia stanica. Dopravná stanica Prešov zaznamenala najvyššiu priemernú ročnú koncentráciu PM₁₀ 27 µg·m⁻³ a 22 denných prekročení dennej limitnej hodnoty. Z mestských a predmestských pozadových staníc boli namerané najvyššie koncentrácie v **Humennom**: 25 µg·m⁻³. Je to skoro na úrovni ročného priemeru dopravnej stanice v Prešove, pričom v **Humennom** bolo zaznamenaných až 23 prekročení limitu pre priemernú dennú koncentráciu PM₁₀. Nižšie uvedený obrázok zachytáva počet prekročení priemernej dennej limitnej koncentrácie PM₁₀ za jednotlivé mesiace v roku. Všetky prekročenia sú sústredené v chladných mesiacoch s potrebou vykurovania.

Obrázok: Priemerná ročná koncentrácia PM10 (hore) a počet prekročení limitnej dennej hodnoty PM10 (dolu) v roku 2021. Zobrazené sú len hodnoty nad 15 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$ a nenulový počet prekročení.

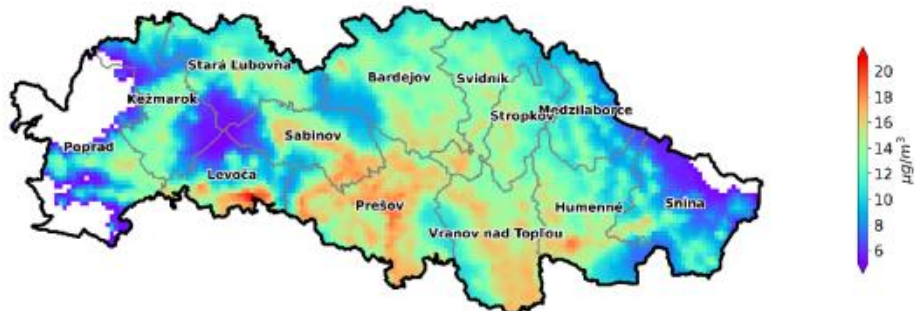
Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2021

Na predchádzajúcom obrázku sú výsledky modelovania pre PM10 a PM2,5, vypočítané pre rok 2021 pomocou modelu RIO následne upraveného pomocou regresnej IDW-R metódy (podrobnejšie v 4.kapitole Správy o kvalite ovzdušia v SR za rok 2021). Pre lepšiu názornosť sú zobrazené iba oblasti, pre ktoré vyšli priemerné ročné hodnoty koncentrácií vyššie ako prísnejšie ročné limity odporúčané WHO.

V teplých mesiacoch roka sú koncentrácie PM10 na regionálnych stanicích a mestskom pozadí na veľmi podobnej úrovni, a rozdiely sa začínajú zvyšovať až v chladnejších mesiacoch. Je tomu tak preto, že za znečistením ovzdušia časticami PM10 stojí pravdepodobne vykurovanie domácností tuhým palivom (nedostatočne vysušeným drevom, prípadne v kombinácii s rôznymi druhmi odpadových materiálov) v starších vykurovacích zariadeniach.

Tuhé častice PM2,5

V porovnaní s PM10 majú výrazne negatívnejší vplyv na ľudské zdravie jemné častice PM2,5. Vysoké hodnoty PM2,5 boli namerané v chladných mesiacoch roka, čo je rovnako ako pri PM10 pravdepodobne spôsobené emisiami z vykurovania domácností tuhým palivom. Najvyššie priemerné ročné koncentrácie PM2,5 boli namerané v **Humennom** a Prešove (18 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$). Na všetkých stanicích, vrátane regionálnych pozadových, bola priemerná ročná koncentrácia PM2,5 vyššia ako je úroveň, ktorú odporúča WHO (5 $\mu\text{g}\cdot\text{m}^{-3}$).

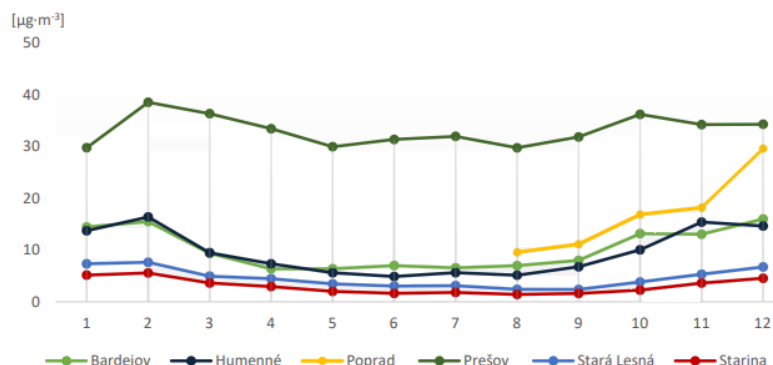
Obrázok: Priemerné ročné koncentrácie PM2,5

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2021

Priemerné mesačné hodnoty sú tiež relatívne vysoké, a to nielen v zimnom období, ale dokonca aj v letných mesiacoch, keď bývajú koncentrácie PM2,5 najnižšie.

Oxid dusičitý

Monitoring oxidu dusičitého prebieha v zóne na siedmich staniciach, priemerné mesačné koncentrácie pre jednotlivé stanice sa nachádzajú na nasledujúcom grafe.

Obrázok: Priemerné mesačné koncentrácie NO₂.

Zdroj: Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2021, 2022

Hlavným zdrojom emisií NO₂ je cestná doprava. Najvyššie koncentrácie z tohto dôvodu zaznamenávame na dopravnej stanici Prešov, Arm. gen. L. Svobodu. Hodnoty v meste **Humenné** sa nachádzajú na podpriemernej úrovni. Priemerná ročná úroveň (33 µg·m⁻³) však ani tu neprekračuje limitnú hodnotou (40 µg·m⁻³). Namerané hodnoty NO₂ si celý rok udržiavajú relatívne konštantnú úroveň bez sezónnych výkyvov. Priemerné ročné koncentrácie na pozadových staniciach dosahovali hodnoty do 20 µg·m⁻³. Celkovo je znečistenie ovzdušia touto látkou v meste **Humenné** je na relatívne nízkej úrovni. Na stanici Humenné boli priemerné koncentrácie NO₂ v roku 2021 nižšie, mierne vyššie alebo rovné ako odporúčanie WHO (10 µg·m⁻³), ktoré je výrazne prísnejšie než limity EÚ (Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2021, 2022).

Zaťaženie prostredia hlukom v meste Humenné

V množine stresových faktorov má významné miesto hluk, ktorý zhoršuje kvalitu ŽP a nepriaznivo vplýva nielen na faunu a flóru, ale aj na zdravie človeka. V zmysle zákona NR SR č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí v znení neskorších predpisov sa hlukom rozumie nežiaduci alebo škodlivý vonkajší zvuk vytvorený ľudskými činnosťami. Vyhláška MZ SR č. 549/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, ustanovuje podrobnosti o prípustných hodnotách hluku pochádzajúceho z dopravy na pozemných komunikáciách a vodných plochách vrátane miestnej hromadnej dopravy, hluk z koľajovej dopravy na železničných dráhach, hluk z leteckej dopravy a hluk v okolí letísk, hluk z iných zdrojov, napr. hluk z priemyselnej, stavebnej a výrobných činnosti, hluk z mimopracovných aktivít človeka. Podľa § 27 ods. 1 zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia je povinnosťou právnickej osoby alebo podnikateľa, ktorý hluk spôsobuje zabezpečiť účinnú ochranu obyvateľov pred expozíciou hluku.

K najzávažnejším zdrojom hluku patria cesty, ktoré prechádzajú v blízkosti obytnej zástavby. Najväčšia intenzita dopravy v meste **Humenné** na ceste **I/74**, ktorá spája krajské mesto Prešov s Ukrajinou (hraničný prechod Ubľa).

Pri železničnej doprave je intenzita hluku závislá na počte, druhu a skladbe vlakov a parametroch trasy. Intenzita hluku je najvýraznejšia na tratiach prechádzajúcich cez sídla a na železničných staniciach. Okresom Humenné prechádzajú dve trate, **č. 196 a trať č. 191**.

V území sa nachádzajú aj viaceré stacionárne zdroje hluku, ako sú areály výroby, priemyselné a poľnohospodárske prevádzky, ktoré zaťažujú obyvateľov, ktorí sa v ich blízkosti pohybujú, alebo bývajú. Hluk vplýva najviac nepriaznivo na zamestnancov, ktorí v týchto prevádzkach pracujú. Občasnými zdrojmi hluku môžu byť aj športové, kultúrne a rekreačné areály.

Odpadové hospodárstvo

Základným právnym predpisom pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi je zákon NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Jedným zo základných nástrojov stratégie hospodárenia s odpadmi je vypracovanie „Programov odpadového hospodárstva“. Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky vypracováva Ministerstvo životného prostredia a následne samosprávny kraj, obec a pôvodca odpadu.

Odpadové hospodárstvo zahŕňa všetky činnosti zamerané na predchádzanie a obmedzovanie vzniku odpadov, znižovanie ich nebezpečnosti pre životné prostredie, ako aj na nakladanie s odpadmi v súlade s platnými zákonmi. Nakladanie s odpadmi je definované ako zber odpadov, preprava odpadov, zhodnocovanie odpadov a zneškodňovanie odpadov vrátane starostlivosti o miesto zneškodňovania.

Štatistické ukazovatele v oblasti nakladania s komunálnym odpadom prezentuje nasledujúca tabuľka.

Relatívne ukazovatele z oblasti nakladania s komunálnym odpadom v Prešovskom kraji											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mn. komun. odpadu (kg/obyv.)	244,11	242,16	243,53	264,39	275,3	289,58	329,71	343,31	372,43	388,85	373,29
Mn. zhodn. kom. odp. (kg/obyv.)	29,05	33,76	36,8	42,37	63,93	73,63	120,85	137,86	166,71	214,11	211,52
Mn. znešk. kom. odp. (kg/obyv.)	214,72	207,47	203,43	221,25	211,33	215,95	208,86	205,45	202,28	171,37	156,52
% zhodnoc. kom. odpadu	11,9	13,94	15,11	16,03	23,22	25,43	36,65	40,16	44,78	55,06	56,66
% zhodn. kom. odp. kompost. (%)	11,84	10,34	8,8	12,98	22,55	25,43	36,31	39,69	44,26	47,62	44,27
% miera skládkovania	87,96	79,88	76,49	83,68	76,76	74,57	63,35	59,84	54,3	44,70	41,92

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

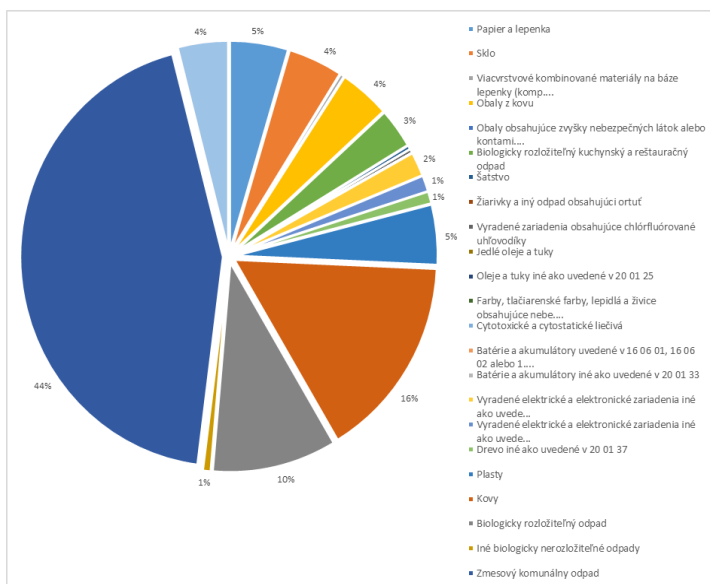
Okres Humenné má 1 vlastnú skládku komunálnych odpadov, resp. skládku kategórie NNO (NNO – nie nebezpečný odpad). Mesto Humenné zabezpečuje zber a nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom v súlade s ustanovením § 81 zákona o odpadoch. Zber, prepravu a ďalšie nakladanie s KO vrátane triedených zložiek KO zabezpečujú samosprávy podľa § 81 ods. 7 zákona o odpadoch prostredníctvom zmluvných partnerov, spoločností disponujúcich požadovanými environmentálnymi povoleniami/súhlasmi pre vykonávanie činnosti nakladania s odpadom podľa zákona o odpadoch. Nakladanie s BRKO zabezpečujú aj prostredníctvom systému domáceho kompostovania, obyvatelia mesta a obcí.

V súčasnej dobe je v meste Humenné využívaná skládka odpadov Myslina Lúčky, ktorej prevádzkovateľom je Remko Sírník s.r.o., Košice. Zber, prepravu a dotriedňovanie odpadov mesto zabezpečuje prostredníctvom vlastnej príspevkovej organizácie: Technické služby mesta Humenné Sninská 27, 066 01 Humenné, IČO: 00186155. Technické služby mesta Humenné prevádzkujú zberný dvor pre separovaný odpad, na ktorom môžu obyvatelia mesta bezplatne odovzdávať: drobný stavebný odpad, objemný odpad, komunálny odpad z domácností s obsahom škodlivín, oddelene zbierané zložky komunálneho odpadu v rozsahu triedeného zberu ustanovenom vo všeobecne záväznom nariadení mesta Humenné č. 134/2016. Materiálové zhodnocovanie vyseparovaných zložiek komunálneho odpadu z územia mesta spoločnosť Technické služby mesta Humenné zabezpečuje prostredníctvom organizácii zodpovednosti výrobcov alebo prostredníctvom konečných spracovateľov odpadu (POH Humenné 2016 - 2020, 2021).

Produkcia odpadov v okrese Humenné v roku 2022 (v tonách)			
	p.č.	Okres Humenné	t/obyvateľa Humenné
Spolu	-	19 593,99	0,329
Papier a lepenka	1	873,67	0,015
Sklo	2	806,84	0,014
Viacvrstvové kombinované materiály na báze lepenky (komp....	3	30,89	0,001
Obaly z kovu	4	745,24	0,013
Obaly obsahujúce zvyšky nebezpečných látok alebo kontami....	5	1,97	0,000
Biologicky rozložiteľný kuchynský a reštauračný odpad	6	583,46	0,010
Šatstvo	7	89,00	0,001

Žiarivky a iný odpad obsahujúci ortuť	8	1,51	0,000
Vyradené zariadenia obsahujúce chlórfluórované uhľovodíky	9	46,26	0,001
Jedlé oleje a tuky	10	12,10	0,000
Oleje a tuky iné ako uvedené v 20 01 25	11	2,05	0,000
Farby, tlačiarenské farby, lepidlá a živice obsahujúce nebe....	12	4,69	0,000
Cytotoxické a cytostatické liečivá	13	0,16	0,000
Batérie a akumulátory uvedené v 16 06 01, 16 06 02 alebo 1....	14	10,59	0,000
Batérie a akumulátory iné ako uvedené v 20 01 33	15	1,36	0,000
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvede...	16	38,25	0,006
Vyradené elektrické a elektronické zariadenia iné ako uvede...	17	226,36	0,004
Drevo iné ako uvedené v 20 01 37	18	155,20	0,003
Plasty	19	886,32	0,015
Kovy	20	3 027,39	0,051
Biologicky rozložiteľný odpad	21	1 885,64	0,032
Iné biologicky nerozložiteľné odpady	22	104,05	0,002
Zmesový komunálny odpad	23	8 444,32	0,142
Odpad z čistenia ulíc	24	0,88	0,000
Objemný odpad	25	772,49	0,013

Zdroj: prepočítané podľa ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Odpady na obyvateľa podľa štruktúry odpadov v okrese Humenné v roku 2022

Zdroj: prepočítané podľa ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Zhruba polovica vyprodukovaných odpadov spadala do kategórie zmesový. Najvyššia miera separovania bola v prípade prúdov odpadov - kovy, BRKO, objemný odpad, plasty, sklo, papier a lepenka. Mimo základných separovaných zložiek odpadov to boli drevo, elektrický odpad.

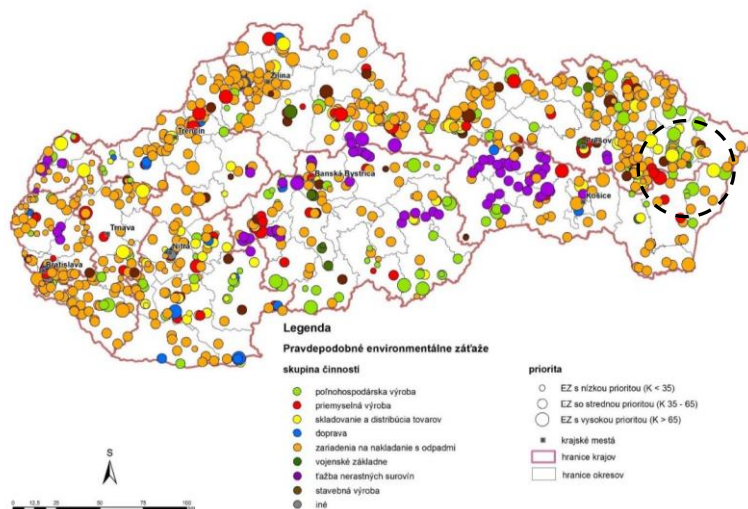
Environmentálne záťaž v meste Humenné

Environmentálna záťaž (EZ) je v zmysle aktuálneho znenia geologického zákona zadefinovaná ako znečistenie územia spôsobené činnosťou človeka, ktoré predstavuje závažné riziko pre ľudské zdravie alebo horninové prostredie, podzemnú vodu a pôdu s výnimkou environmentálnej škody. Ide o široké spektrum území kontaminovaných priemyselnou, vojenskou, banskou, dopravnou a poľnohospodárskou činnosťou, ale aj nesprávnym nakladaním s odpadom. Environmentálne záťaž boli predmetom riešenia geologickej úlohy „Systematická identifikácia environmentálnych záťaž na území SR“, realizovanej v rokoch 2006 – 2008 v gescii MŽP SR, v zmysle ktorej boli vypracované čiastkové záverečné správy a registre environmentálnych záťaž v jednotlivých okresoch SR. V roku 2010 bol uznesením vlády prijatý Štátny program sanácie environmentálnych záťaž na roky 2010 – 2015. Register environmentálnych záťaž pozostáva z nasledujúcich častí: **časť A**

obsahuje evidenciu pravdepodobných environmentálnych záťaží, **časť B** obsahuje evidenciu environmentálnych záťaží a **časť C** obsahuje evidenciu sanovaných a rekultivovaných lokalít. V rámci mesta Humenné sa nachádza niekoľko environmentálnych záťaží, ktoré spadajú pod všetky 3 registre A, B a C.

IS EZ je pravidelne aktualizovaný a informácie, ako aj počty týkajúce sa jednotlivých registrovaných lokalít, sa môžu meniť v závislosti od novozistených skutočností. V roku 2021 je v IS EZ 1 793 evidovaných lokalít (na 2 020 registračných listoch, lebo niektoré lokality sú v 2 častiach REZ), pričom v REZ – časť A (PEZ) je evidovaných 879 lokalít, v REZ – časť B (EZ) 323 lokalít a v REZ – časť C (sanované a rekultivované lokality) 818 lokalít. V REZ – časť A a súčasne v REZ – časť C je 112 lokalít, v REZ – časť B a súčasne v REZ – časť C je 115 lokalít. V okrese Humenné sa nachádzajú 15 záťaží z registra A, 4 z registra B a 8 z registra C.

Environmentálne záťažie registra A prezentuje nasledujúci obrázok.

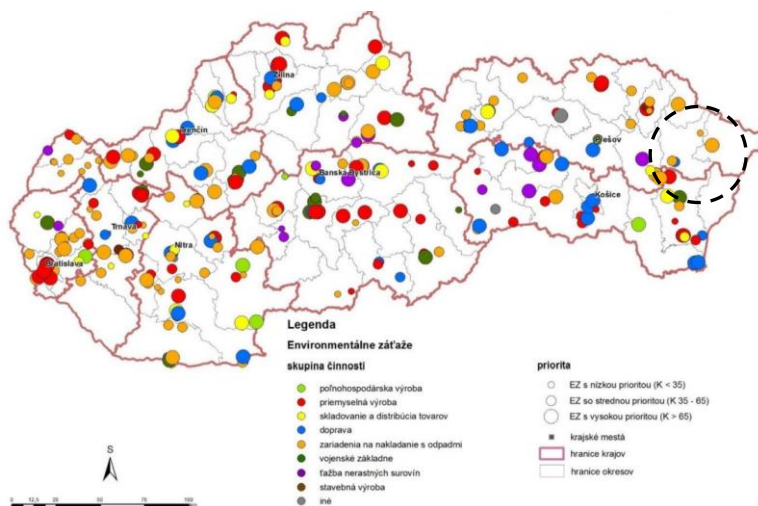

Obrázok: Mapa PEZ evidovaných v IS EZ, REZ – časť A

Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>

Názov	Register	Identifikátor
HE (003) / Humenné - areál bývalej tehelne Zdroj: https://envirozazate.enviroportal.sk/	Register A	SK/EZ/HE/247

Najväčší podiel – až 53 % – na vznik PEZ majú zariadenia na nakladanie s odpadmi, pričom v rámci tejto skupiny činnosti tvoria najväčší podiel skládky (úložiská) komunálneho odpadu (ďalej len „KO“) (87 %) nasledované skládkami (úložiskami) priemyselného odpadu (ďalej len „PO“) (7 %). V rámci skupín činností, ktoré sa podieľajú na vzniku PEZ, predstavuje 13 % poľnohospodárska výroba a 9 % priemyselná výroba a skladovanie a distribúcia tovarov. V Registri – časť B, sú v rámci IS EZ evidované EZ, ktorých prítomnosť bola potvrdená geologickými prácami (<https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>).

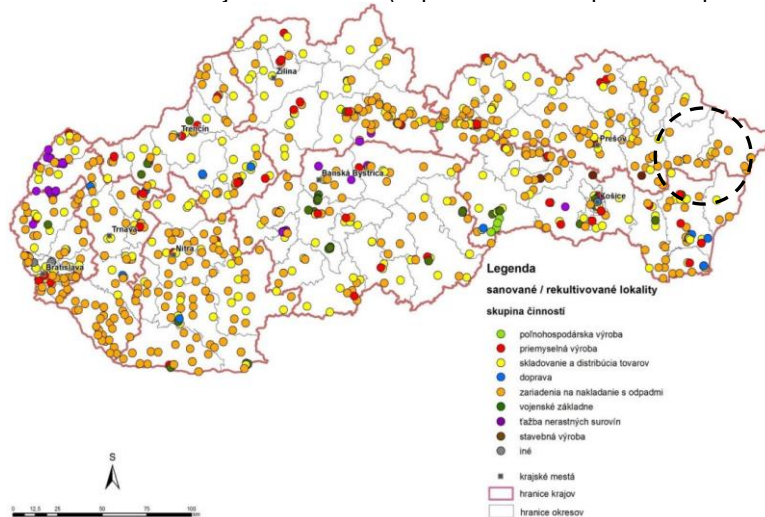
Obrázok: Mapa PEZ evidovaných v IS EZ, REZ – časť B

Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>

Názov	Register	Identifikátor
HE (1851) / Humenné - Rušňové depo, Cargo a.s.	Register B	SK/EZ/HE/1851

Zdroj: <https://envirozataze.enviroportal.sk/>

Najväčším podielom – 33 % – podieľajú na vzniku EZ zariadenia na nakladanie s odpadmi, ktoré predstavujú najmä skládky (úložiská) KO s 44 %, nasledované skládkami (úložiskami) PO s 28 % a odkaliskami s 15 %. Nasledujúce činnosti, ktoré podmieňujú vznik EZ, sú priemyselná výroba s 28 %, doprava s 13 % a skladovanie a distribúcia tovarov s 10 %. Sanované, resp. rekultivované lokality sú evidované v IS EZ, REZ – časť C. V porovnaní s rokom 2015, keď bolo v REZ – časť C evidovaných 784 sanovaných/rekultivovaných lokalít, vzrástol ich počet o 34 lokality. Priestorové rozloženie sanovaných a rekultivovaných lokalít v meste a jeho blízkosti je uvedené na nasledujúcom obrázku (<https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>).

Obrázok: Mapa PEZ evidovaných v IS EZ, REZ – časť C

Zdroj: <https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>

Názov	Register	Identifikátor
HE (002) / Humenné - ČS PHM ul. Osloboditeľov	Register C	SK/EZ/HE/1236
HE (003) / Humenné - ČS PHM ul.Mieru	Register C	SK/EZ/HE/1237
HE (004) / Humenné - skládka TKO	Register C	SK/EZ/HE/1238

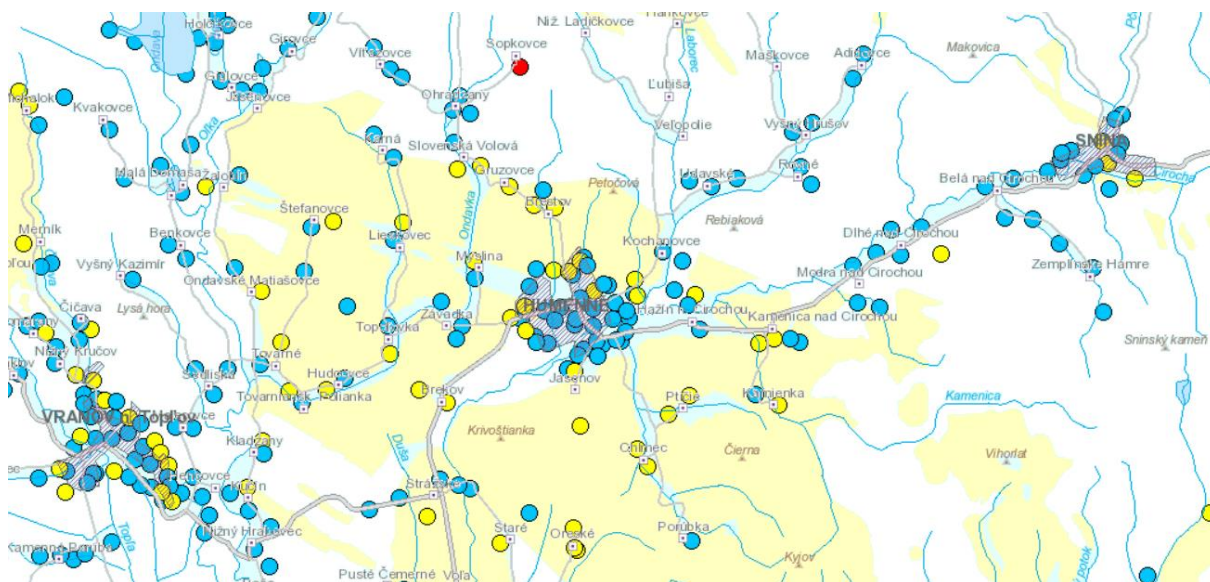
Zdroj: <https://envirozataze.enviroportal.sk/>

Rovnako, ako v PEZ a EZ, aj pri sanovaných, resp. rekultivovaných lokalitách sú najviac zastúpené zariadenia na nakladanie s odpadom (50 %). Z nich až 84 % tvoria skládky (úložiská) KO a 10 % skládky (úložiská) PO. V

rámci ďalších činností nasleduje skladovanie a distribúcia tovarov s 31 % a priemyselná výroba s 8 %. Existujú aj lokality, ktoré sú evidované zároveň v dvoch častiach REZ, a to v REZ – časť A a REZ – časť C, prípadne REZ – časť B a REZ – časť C. Takýto stav sa vyskytuje v prípade lokalít s EZ, na ktorých sa už realizovali, resp. práve sa realizujú sanačné alebo rekultivačné práce, prípadne sa uvedené práce nevykonali dôsledne a naďalej je na lokalite prítomné zostatkové znečistenie. V prípade ukončenia preukázateľne úspešnej sanácie, resp. rekultivácie, sa následne takéto lokality nepovažujú za EZ a ďalej sú evidované už iba v REZ – časť C (<https://www.enviroportal.sk/uploads/files/EZ/2022/SPSEZ20222027.pdf>). V meste Humenné je alokovaná jedna takáto záťaž.

Radónové riziko

Radónové riziko predstavuje prirodzenú rádioaktivitu hornín, ktorá je podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th, emitujúcich gama žiarenie a podmieňujúcich vonkajšie ožiarenie. V závislosti na objemovej aktivite radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti pôdy možno územie SR rozdeliť do troch skupín podľa výšky radónového rizika s nasledovným pomerom: 53 % nízke, 46,7 % stredné a len 0,3 % SR s vysokým radónovým rizikom. V meste Humenné je zastúpený väčšinou nízky a stredný stupeň radónového rizika. Lokality s nízkym a stredným radónovým rizikom sa nachádzajú rovnomerne na celom území mesta Humenné (<http://apl.geology.sk/radio/>).

Obrázok: Radónové riziko v meste Humenné

Zdroj: <https://apl.geology.sk/radio/>

Seizmicita

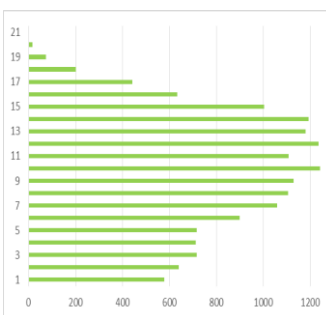
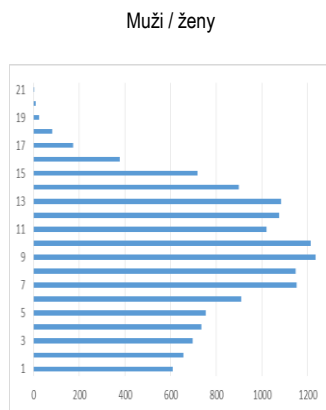
Seizmické ohrozenie vyjadruje pravdepodobnosť neprekročenia seizmického pohybu počas denného časového intervalu vo zvolenej záujmovej lokalite. Územia zaraďujeme na báze izolínie maximálnej novej intenzity zemetrasenia. Určuje nám potenciálny výskyt zemetrasenia určitej intenzity. Seizmické ohrozenie sa vyjadruje v hodnotách makroseizmickkej intenzity ($^{\circ}$ MSK 64). Z hľadiska seizmicity patrí záujmové územie k pomerne stabilným oblastiam. Leží na rozhraní izolínií seizmickej intenzity 6 a 7° MSK (PHSR Humenné, 2016).

2.6. OBYVATEĽSTVO

V meste žije 84,47 % obyvateľov so slovenskou národnosťou. Celkovo viac ako 48,76 % obyvateľov sa hlási k rímskokatolíckemu vierovyznaniu. Nasledujúca tabuľka prezentuje vekovú štruktúru obyvateľov mesta podľa pohlavia v roku 2022. Najviac obyvateľov je vo vekovej skupine od 45 do 49 rokov.

Stav trvale bývajúceho obyvateľstva k 31.12.2022 (Osoba)

	Muži	Ženy	Spolu	rozdiel	
Spolu	14559	15891	30450	1332	
4 roky alebo menej	608	578	1186	-30	
Od 5 do 9 rokov	655	641	1296	-14	
Od 10 do 14 rokov	697	717	1414	20	
Od 15 do 19 rokov	734	713	1447	-21	
Od 20 do 24 rokov	754	717	1471	-37	
Od 25 do 29 rokov	908	899	1807	-9	
Od 30 do 34 rokov	1152	1059	2211	-93	
Od 35 do 39 rokov	1147	1106	2253	-41	
Od 40 do 44 rokov	1234	1129	2363	-105	
Od 45 do 49 rokov	1214	1241	2455	-27	
Od 50 do 54 rokov	1019	1109	2128	90	
Od 55 do 59 rokov	1074	1235	2309	161	
Od 60 do 64 rokov	1084	1181	2265	97	
Od 65 do 69 rokov	899	1194	2093	295	
Od 70 do 74 rokov	717	1004	1721	287	
Od 75 do 79 rokov	377	633	1010	256	
Od 80 do 84 rokov	172	442	614	270	
Od 85 do 89 rokov	82	201	283	119	
Od 90 do 94 rokov	23	75	98	52	
Od 95 do 99 rokov	8	16	24	8	
Od 100 do 104 rokov	1	1	2	0	

Zdroj: ŠÚSR, 2024, DataCubes

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet obyvateľov bývajúcich v meste Humenné v roku 2022.

Bývajúce obyvateľstvo v meste Humenné (rok 2022)

	spolu	ženy	0-14	15-64	65+
mesto Humenné	30450	15891	3896	20709	5845

Zdroj: ŠÚSR, DataCubes, 2024

V roku 2022 žilo v meste celkovo 30450 obyvateľov. V tomto roku žilo v meste 15891 žien. Najväčšiu skupinu tvorili obyvatelia od 15 do 64 rokov - 20709. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj štruktúry obyvateľstva mesta Humenné podľa vierovyznania v roku 2021. Mesto je podľa kritéria vierovyznania homogénne s 1 dominantným vierovyznaním. Najväčšia časť obyvateľov sa hlásila k rímskokatolíckej cirkvi (48,76 %). Pri 9,19 % nebolo zistené vierovyznanie. Bez vyznania bolo 13,54 % obyvateľov. K evanjelickej cirkvi sa hlási 0,81 % obyvateľov.

Bývajúce obyvateľstvo podľa náboženského vyznania 2021

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Rímskokatolícka cirkev	15290	48,76
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	253	0,81
Gréckokatolícka cirkev	6486	20,68
Reformovaná kresťanská cirkev	93	0,3
Pravoslávna cirkev	1542	4,92
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	104	0,33
iné	463	1,48
bez vyznania	4246	13,54
nezistené	2882	9,19
Spolu	31359	

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_vierovyznanie.php?kod_obce=543136

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 84,47 %.

Bývajúce obyvateľstvo podľa národnosti 2021

Ukazovateľ	SODB 2021	%
Slovenská	26489	84,47

Maďarská	46	0,15
Rómská	152	0,48
Rusínská	1335	4,26
Ukrajinská	255	0,81
Česká	134	0,43
Nemecká	3	0,01
Moravská	7	0,02
Polská	29	0,09
Ruská	11	0,04
Ostatné	76	0,24
Nezistené	2822	9

Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obec/obec_stat_narodnost_2021.php?kod_obce=508497

Podľa posledného sčítania, v okrese Humenné žije podľa oficiálnej štatistiky približne 758 rómskej národnosti (ostatní obyvatelia sa hlásia k slovenskej národnosti) a 63 obyvateľov maďarskej národnosti. V meste Humenné sa 152 obyvateľov hlási k rómskej národnosti a 46 k maďarskej. Pri 9 % obyvateľoch v rámci okresu nebola zistená národnosť.

Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Slovenská	53768	53903	53704	53390	53116	52928	52631	52260	51959	53068	52750
Maďarská	79	82	80	85	88	91	92	90	90	69	63
Rómska	1672	1637	1631	1625	1616	1608	1595	1590	1580	770	758
Rusínska	3113	3029	3001	2969	2935	2902	2881	2857	2823	1804	1722
Ukrajinská	521	538	538	537	544	551	552	551	553	345	339
Česká	233	251	257	255	258	259	263	271	270	195	196
Nemecká	9	15	15	15	18	18	18	19	19	6	7
Polská	40	61	64	68	73	80	84	88	90	45	47
Chorvátska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Srbská	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3
Ruská	27	31	32	32	34	34	34	35	36	19	19
Židovská	3	3	3	3	3	3	3	3	3	1	1
Moravská	28	27	27	27	27	28	28	27	27	9	9
Bulharská	3	5	5	7	7	7	7	7	7	4	4
Sliezska	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1
Grécka	1	2	4	4	4	3	3	3	3	1	1
Rumunská	1	1	1	1	1	1	1	2	2	3	3
Rakúska	1	5	5	6	7	7	7	7	9	2	1
Vietnamská	21	30	32	32	32	31	31	31	31	34	34
Albánska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Čínska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Talianska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0
Írska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0
Anglická	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0
Francúzska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Iná a nezistená	4589	4285	4215	4148	4082	4010	3968	3931	3895	3136	3051

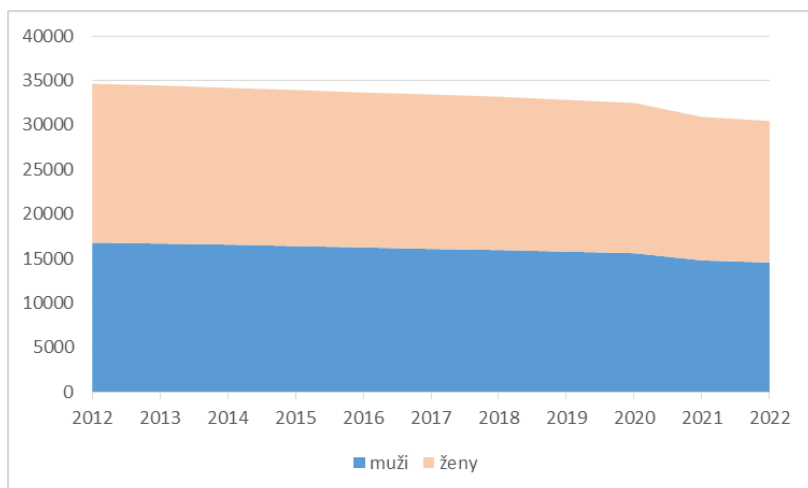
Zdroj: ŠÚSR, 2012-2022, DataCubes 2024

Demografia

Problémom a zároveň bariérou rozvoja prevažnej časti obcí je postupné znižovanie počtu obyvateľov. V prípade mesta Humenné bol zaznamenaný rovnako pokles počtu obyvateľov. Mierny pokles obyvateľov je spôsobený problematickým pracovným trhom, ktorý nie je schopný pokryť dopyt, ako aj komplikovanou sociálnou situáciou určitých skupín obyvateľstva.

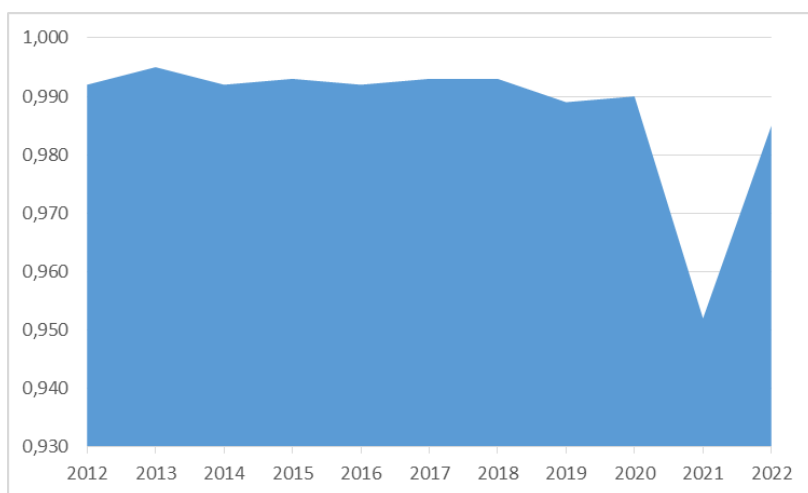
Stav obyvateľstva ku koncu obdobia (k 31.12.)											
Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
k 1.1.	34921	34634	34455	34186	33945	33660	33441	33191	32834	31359	30925
k 30.6.	34778	34545	34321	34066	33803	33551	33316	33013	32663	31142	30688
k 31.12.	34634	34455	34186	33945	33660	33441	33191	32834	32491	30925	30450
muži	16791	16688	16573	16407	16255	16088	15963	15783	15607	14804	14559
ženy	17843	17767	17613	17538	17405	17353	17228	17051	16884	16121	15891
Index	0,992	0,995	0,992	0,993	0,992	0,993	0,993	0,989	0,990	0,952	0,985
Priemer Ix											0,906

Zdroj: ŠÚSR, 2012-2022, DataCubes 2024

Obrázok: Vývoj počtu mužov a žien

Zdroj: ŠÚSR, 2012-2022, DataCubes 2024

Obrázok: Vývoj rastového indexu v meste

Zdroj: ŠÚSR, 2012-2022, DataCubes 2024

Počas sledovaného obdobia v priemere počet obyvateľov klesol o 4184 (- 12,01 %). Priemerný index dosiahol hodnotu 0,906. V sledovanom období nedošlo k nárastu počtu obyvateľov.

Prirodzený prírastok obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka prezentuje prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v celom okrese, ako aj prirodzený prírastok v samotnom meste Humenné.

Prirodzený prírastok											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
prirodzený prírastok	-2	60	2	-51	10	4	-9	-31	-54	-160	-113
hrubá miera pr. prír.	-0,06	1,74	0,06	-1,5	0,3	0,12	-0,27	-0,94	-1,65	-5,14	-3,68
okr. Humenné	-1,43	-0,34	-0,74	-2,63	-0,54	-0,99	-1,2	-1,52	-2,79	-5,28	-3,39

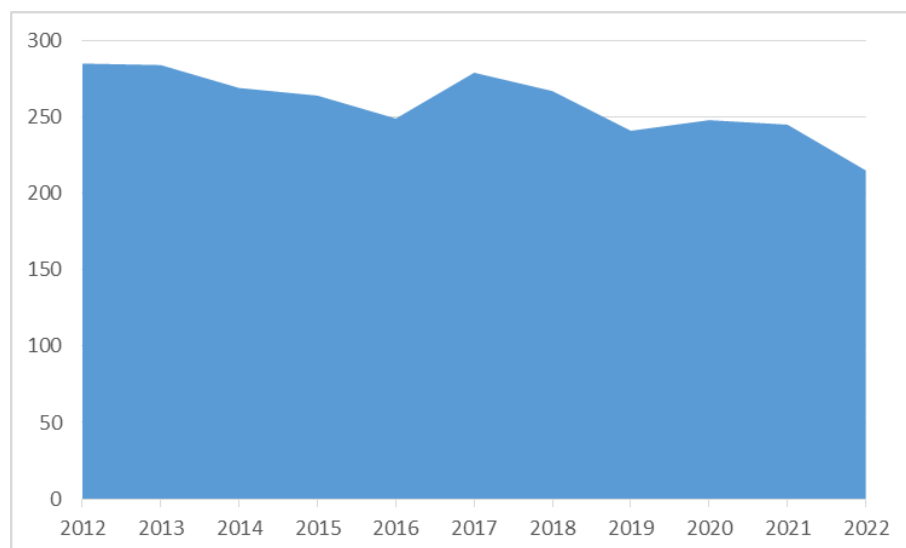
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj ukazovateľa hrubej miery prirodzeného prírastku obyvateľstva v okrese Humenné v sledovanom období vykazuje takmer v každom roku negatívny trend. Pozitívna hodnota v meste Humenné bola zaznamenaná len v prípade roku 2011, 2013, 2014, 2016 a 2017, kedy prirodzený prírastok dosiahol hodnotu 94, 60, 2, 10 a 4. Najvyšší prirodzený úbytok bol zaznamenaný v roku 2021 a 2020 a to 160 a 54 osôb.

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet živonarodených (hrubá miera) v okrese a vývoj počtu narodených za mesto Humenné. Rastový trend v okrese bol evidovaný do roku 2017, kedy hrubá miera dosiahla 8,66. Do roku 2022 klesol počet na 7,89. Najvyšší počet živonarodených v meste Humenné bol evidovaný v roku 2012, 2013 a 2017 a to 285, 283 a 279 osôb.

Počet živonarodených											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Narodení	285	284	269	264	249	279	267	241	248	245	215
Živonarodení	285	283	268	264	247	278	266	241	247	242	214
hrubá miera živorod.	8,19	8,19	7,81	7,75	7,31	8,29	7,98	7,3	7,56	7,77	6,97
okr. Humenné	8,1	7,94	8,52	8,09	7,95	8,66	7,97	7,6	8,1	8,47	7,89

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu narodených

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Štatistika počtu potratov v okrese vykazuje podobné tendencie, ako v prípade mestskej štatistiky. Aj keď z hľadiska trendu počet potratov v meste stúpa aj klesá. Najviac potratov bolo zaznamenaných v období rokov 2011, 2012, 2013 a 2014. Celkovo sa hodnoty nachádzajú väčšinou pod okresnými štatistikami. Do roku 2021 dochádzalo zväčša k znižovaniu počtu potratov, čo súviselo so zlepšovaním ekonomickej situácie v regióne.

Počet potratov											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Potratovosť	82	99	89	80	78	76	67	73	50	43	60
hrubá miera potratovosti	2,36	2,87	2,59	2,35	2,31	2,27	2,01	2,21	1,53	1,38	1,95
index potratovosti	28,77	34,86	33,09	30,3	31,33	27,24	25,09	30,29	20,16	17,55	27,91
ukončené tehotenstvá	367	383	358	344	327	355	334	314	298	288	275
hrubá miera uk. tehot.	10,55	11,09	10,43	10,1	9,67	10,58	10,03	9,51	9,12	9,25	8,96
okr. Humenné	1,95	2,47	2,35	1,92	2,19	1,9	1,83	2,13	1,58	1,59	1,91

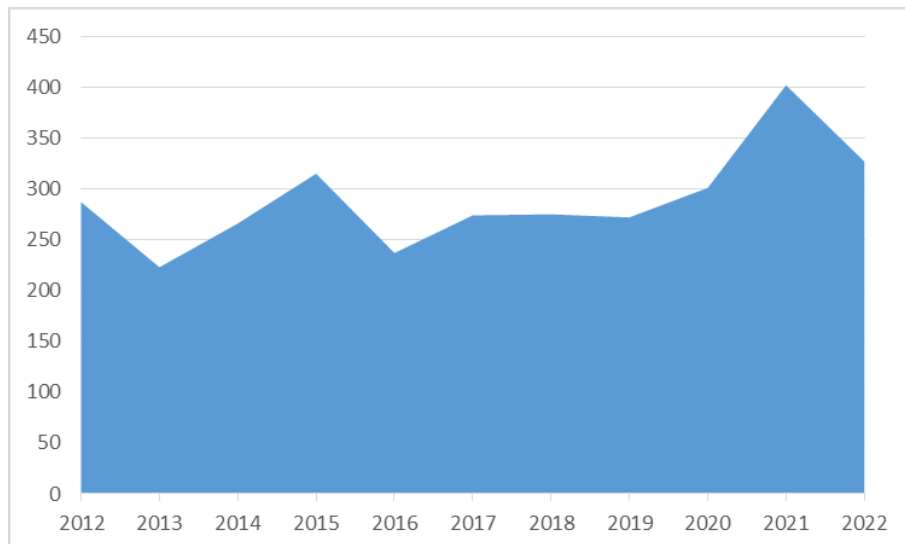
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Počet zomretých v okrese vykazuje stabilný trend s miernym trendom nárastu v posledných rokoch sledovaného obdobia. Počet kolíše okolo 9,79 osôb na 1000 obyvateľov. Najvyšší počet bol zaznamenaný v roku 2021.

V meste Humenné možno sledovať rastúci aj klesajúci trend. V roku 2012 bolo evidovaných 8,25 zomretých na 1000 obyvateľov, v roku 2022 to bolo 10,65. V roku 2016 to ale bolo len 7,01 zomretých na 1000 obyvateľov. V roku 2020 a 2021 boli vyššie hodnoty ovplyvnené aj zhoršením dostupnosti zdravotníckych služieb z dôvodu COVID - 19 opatrení.

Počet zomretých											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zomretí	287	223	266	315	237	274	275	272	301	402	327
hrubá miera úmrtnosti	8,25	6,46	7,75	9,25	7,01	8,17	8,25	8,24	9,22	12,91	10,65
okr. Humenné	9,53	8,28	9,25	10,72	8,49	9,65	9,17	9,12	10,9	13,76	11,29

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu zomretých

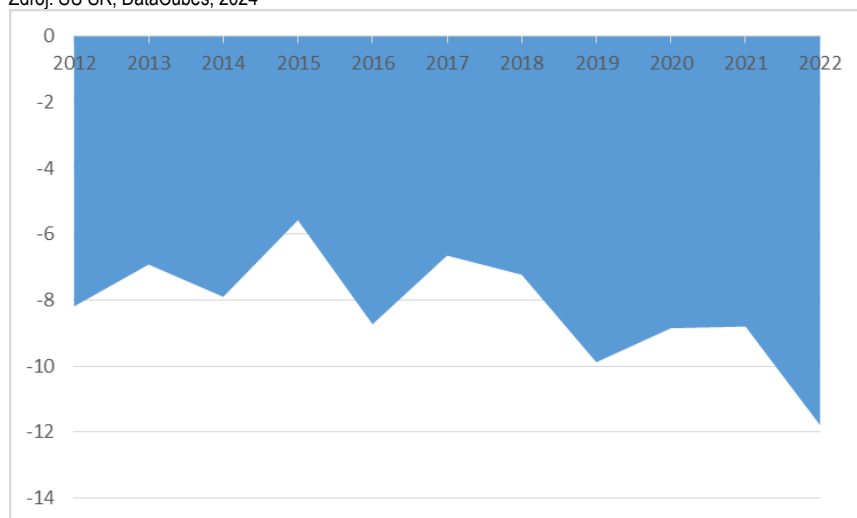
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Migrácia obyvateľstva

Migrácia obyvateľstva t.j. rozdiel medzi prisťahovanými a vystáňovanými obyvateľmi vykazuje pozitívny aj negatívny vývoj. Rozhodujúci podiel na migrácii obyvateľstva v meste pripadá na občanov v produktívnom veku. V sledovanom období vykazoval migračný prírastok negatívny trend. V každom roku sledovaného obdobia presahoval počet vystáňovaných počet prisťahovaných. Najvyššia negatívna bilancia bola zaznamenaná v roku 2019 - 326 a v roku 2016 - 295.

Saldo sťahovania											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
migračné saldo	-285	-239	-271	-190	-295	-223	-241	-326	-289	-274	-362
hr. miera migr. salda	-8,19	-6,92	-7,9	-5,58	-8,73	-6,65	-7,23	-9,88	-8,85	-8,8	-11,79
okr. Humenné	-2,23	-2,84	-3,83	-3,83	-5,16	-3,54	-4,62	-5,34	-3,3	-5,12	-5,11

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

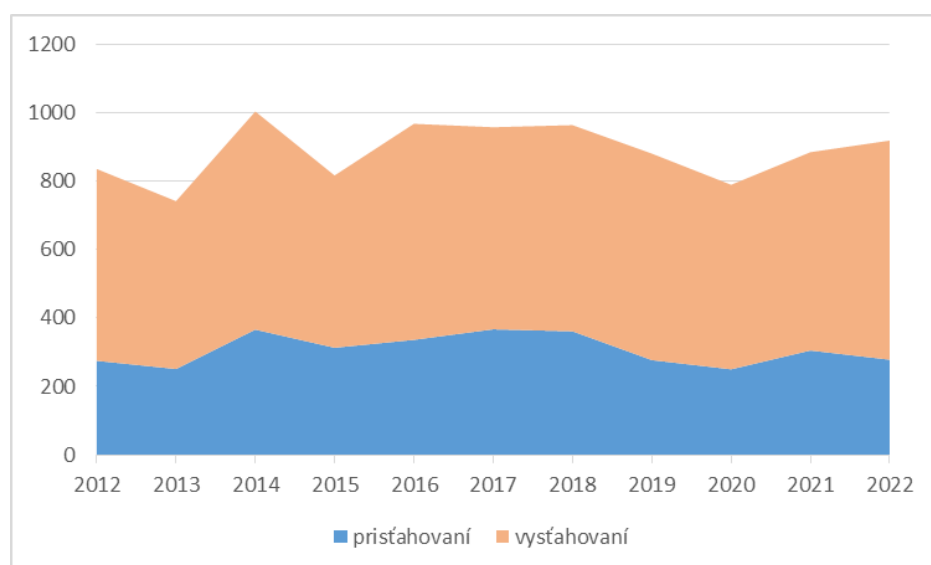
Obrázok: Vývoj hrubej miery migračného salda mesto a okres

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Najnižší migračný úbytok obyvateľstva bol zaznamenaný v roku 2013 a to 490 osôb. Nasledujúca tabuľka prezentuje absolútne hodnoty migrujúcich za mesto Humenné. Najvyšší počet obyvateľov migruje do mesta Košice, Prešov, Bratislava a mimo územia SR (hlavne Spojené kráľovstvo /Veľká Británia/, Nemecko).

Migrácia obyvateľstva											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
pristahovaní	275	251	366	313	336	367	361	277	250	305	278
vystahovaní	560	490	637	503	631	590	602	603	539	579	640

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu pristahovaných a odsťahovaných v meste

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V sledovanom období počet vystahovaných kolíše. Stúpajúca tendencia bola zaznamenaná hlavne v roku 2014 a 2022 - celkovo až 637 a 640 vystahovaných. Najväčší počet pristahovaných bol zaznamenaný v roku 2017 kedy sa do mesta pristahovalo celkovo 367 obyvateľov. V roku 2022 sa do mesta pristahovalo 278 nových obyvateľov.

Celkový prírastok

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj celkového prírastku na 1000 obyvateľov v okrese, ktorý je súčtom prirodzeného a migračného prírastku a absolútne hodnoty za mesto. Celkový prírastok vykázal v okrese v sledovanom období vždy zápornú hodnotu.

Celkový prírastok (- úbytok)											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
celkový prírastok	-287	-179	-269	-241	-285	-219	-250	-357	-343	-434	-475
hrubá miera celk. pr.	-8,25	-5,18	-7,84	-7,07	-8,43	-6,53	-7,5	-10,81	-10,5	-13,94	-15,47
okr. Humenné	-3,66	-3,19	-4,56	-6,47	-5,7	-4,53	-5,82	-6,86	-6,09	-9,88	-8,51

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Celkový prírastok v meste vykazuje nerovnomerný trend. K najvyššiemu úbytku došlo v roku 2021, kedy úbytok obyvateľov dosiahol hodnotu 475. Najnižší úbytok bol zaznamenaný v roku 2013 a to 179 obyvateľov.

Počet sobášov a rozvodov

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu sobášov a rozvodov v okrese a sobášnosť a rozvodovosť v meste Humenné. Na 1000 obyvateľov v okrese roku 2012 pripadalo 5,43. Do roku 2022 bol ich počet na hodnote 5,55.

Počet sobášov											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
sobášnosť	166	188	183	175	181	202	178	157	138	149	159
hrubá miera sobášnosti	4,77	5,44	5,33	5,14	5,35	6,02	5,34	4,76	4,23	4,78	5,18
okr. Humenné	5,43	5,44	5,61	5,3	5,65	5,69	5,26	5,42	4,64	5,48	5,55

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V porovnaní s regionálnou štatistikou je sobášnosť v meste podobná (v priemere o niečo nižšia), ako v prípade okresu. Najvyšší počet sobášov sa uskutočnil v rokoch 2017 a 2013. V prípade rozvodovosti boli hodnoty nad aj pod úrovňou okresu. K vyšším počtom došlo v roku 2013 a 2012.

Počet rozvodov											
Mesto Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
rozvodovosť	98	100	70	53	47	54	75	54	42	36	45
hrubá miera roz.	2,82	2,89	2,04	1,56	1,39	1,61	2,25	1,64	1,29	1,16	1,47
index rozvodovosti	59,04	53,19	38,25	30,29	25,97	26,73	42,13	34,39	30,43	24,16	28,30
okr. Humenné	2,12	2,31	1,74	1,39	1,27	1,4	1,7	1,55	1,19	1,12	1,40

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

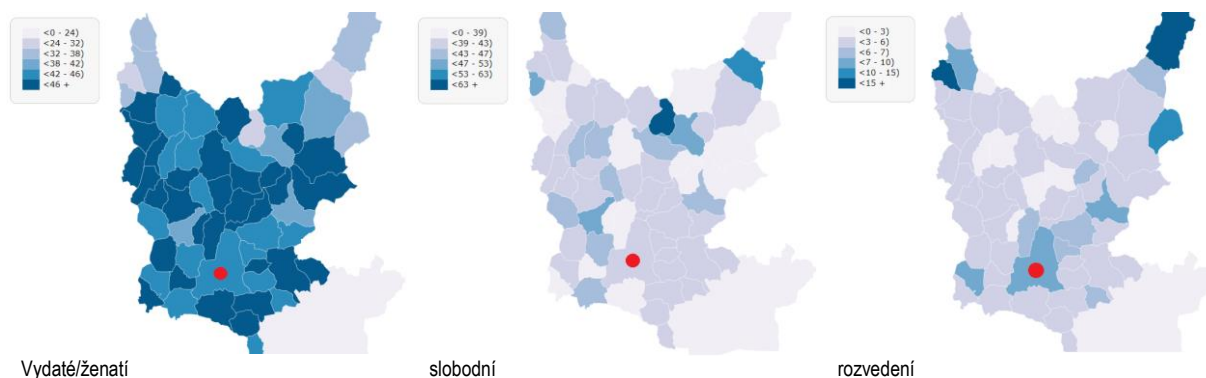
V Slovenskej republike sú základnými skupinami obyvateľstva podľa rodinného stavu: slobodní, ženatí/vydaté, rozvedení a ovdovení. V medzicenzovom období nastali určité zmeny v štruktúre obyvateľstva podľa rodinného stav, ktoré sú odrazom vývoja sobášnosti, rozvodovosti a fertility v sledovanom období. Najpočetnejšou skupinou obyvateľstva nad 20 rokov naďalej zostávajú ženatí/vydaté, napriek poklesu zo 61,4 % na 52,3 %. Vzrástol podiel slobodných z hodnoty 21,2 % v roku 2001 na 26,4 % v roku 2011 a podiel rozvedených sa zvýšil zo 6 % na takmer 10 %. Podiel ovdovených zostal na relatívne stabilnej úrovni (https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Marriages_and_births_in_Slovakia/sk&oldid=429561#Rodinn.C.3.BD.stav).

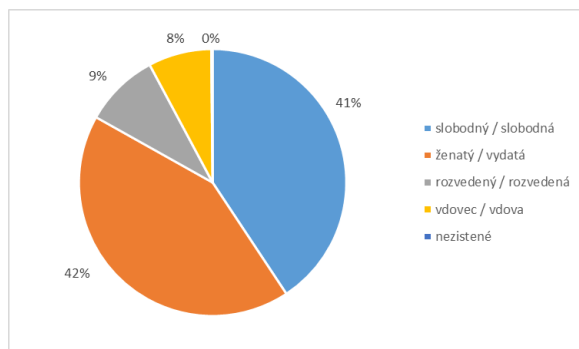
Podiel obyvateľov žijúcich vo formalizovanom zväzku, čo predstavuje jeden z najzákladnejších predpokladov vzniku rodiny s deťmi je v meste Humenné na úrovni 42,71 %. Podiel rozvedených je na úrovni 9,11 %.

Obyvateľstvo podľa rodinného stavu		
Rodinný stav	počet	podiel (%)
slobodný / slobodná	12842	40,95
ženatý / vydatá	13393	42,71
rozvedený / rozvedená	2858	9,11
vdovec / vdova	2217	7,7
nezistené	49	0,16
Spolu	31359	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

V porovnaní s ostatnými samosprávami okresu dosahuje mesto stredné hodnoty v podieloch vydatých a ženatých.

Obrázok: podiel ženatých a vydatých v % s okrese Humenné
Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Hustota obyvateľov

Nasledujúca tabuľka prezentuje hustotu obyvateľov na km². Hustota obyvateľstva v meste je vysoko nad úrovňou Slovenska. Z dlhodobého hľadiska dochádza v meste k poklesu hustoty obyvateľstva. V roku 2012 dosiahla hustota hodnotu 1214,65 a do roku 2022 klesla na hodnotu 1071,8.

Hustota obyvateľov na km ² k 31.12. podľa územie a rok											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Slovenská republika	110,28	110,4	110,51	110,61	110,75	110,93	111,08	111,23	111,33	110,98	110,78
Okres Humenné	85,15	84,86	84,53	84,07	83,56	83,13	82,71	82,18	81,65	79,33	78,6
Mesto Humenné	1214,65	1206,51	1198,69	1189,78	1180,6	1171,8	1163,61	1153,01	1140,78	1087,68	1071,8

Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Veková štruktúra obyvateľstva mesta

Nasledujúca tabuľka predstavuje vývoj počtu obyvateľov podľa 5 ročných vekových skupín.

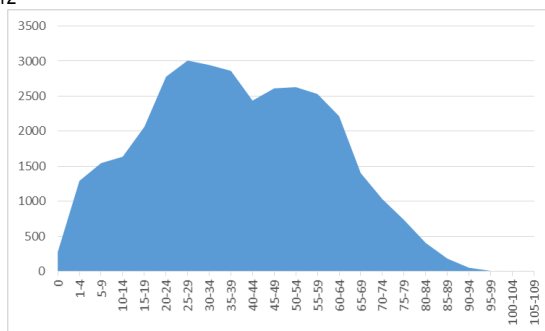
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spolu	34634	34455	34186	33945	33660	33441	33191	32834	32491	30925	30450
0	276	285	262	268	249	289	277	244	241	240	207
1-4	1291	1236	1145	1115	1081	1081	1094	1095	1063	1032	979
5-9	1544	1542	1586	1569	1587	1532	1476	1384	1341	1290	1296
10-14	1636	1613	1595	1530	1490	1492	1507	1541	1527	1470	1414
15-19	2062	1915	1758	1705	1653	1575	1556	1538	1486	1433	1447
20-24	2777	2609	2484	2320	2124	1980	1837	1687	1624	1579	1471
25-29	3009	2967	2897	2818	2725	2627	2488	2319	2176	1936	1807
30-34	2945	2878	2830	2836	2775	2725	2700	2612	2523	2283	2211
35-39	2862	2912	2913	2870	2813	2737	2627	2573	2562	2306	2253
40-44	2437	2500	2553	2620	2672	2735	2755	2754	2700	2457	2363
45-49	2612	2513	2416	2360	2357	2345	2397	2427	2497	2433	2455
50-54	2629	2629	2624	2586	2502	2496	2402	2320	2233	2150	2128
55-59	2531	2567	2544	2527	2531	2471	2469	2481	2451	2331	2309
60-64	2214	2293	2329	2366	2354	2376	2411	2396	2379	2301	2265
65-69	1401	1484	1665	1809	1965	2018	2098	2130	2166	2086	2093
70-74	1030	1058	1065	1080	1130	1245	1304	1476	1617	1704	1721
75-79	733	753	789	796	841	866	892	895	907	920	1010
80-84	405	451	474	501	521	533	563	589	590	581	614
85-89	182	180	173	186	201	232	245	271	289	279	283
90-94	51	63	72	69	75	68	70	72	85	90	98
95-99	6	6	11	12	11	14	18	22	25	24	24
100-104	1	1	1	2	3	3	5	8	8	0	2
105-109	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

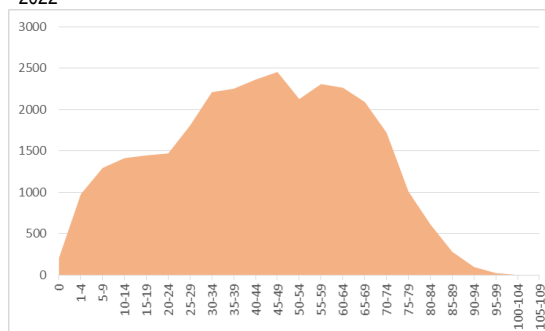
K najvyššiemu nárastu došlo vo vekových skupinách od 65 - 74. Sledovanie jednotlivých vekových skupín je dôležité z hľadiska formovania ponuky služieb a formovania infraštruktúry v meste Humenné.

Veková štruktúra obyvateľstva

2012

2022

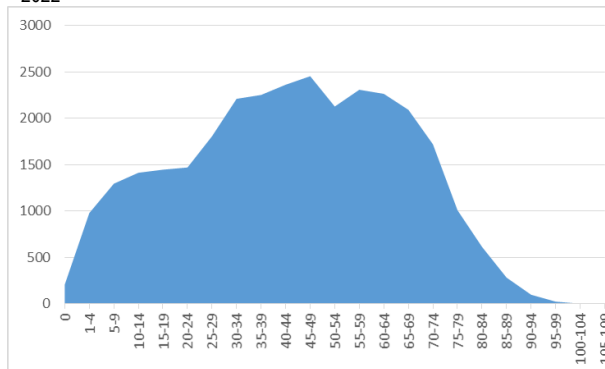
Prognózy

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v nasledujúcich 11 rokoch by malo dôjsť k poklesu počtu obyvateľov hlavne v pred a produktívnom veku. Do roku 2032 by mal celkový počet obyvateľov klesnúť na 29709 obyvateľov. Bude sa meniť hlavne veková štruktúra obyvateľov. K najvyššiemu nárastu by malo dôjsť vo vekovej skupine 65 až 69. V nižších vekových štruktúrach od 25 do 39 by mal byť zaznamenaný pokles. Ostatné vekové skupiny by mali mať rovnomerný a miernejší vývoj.

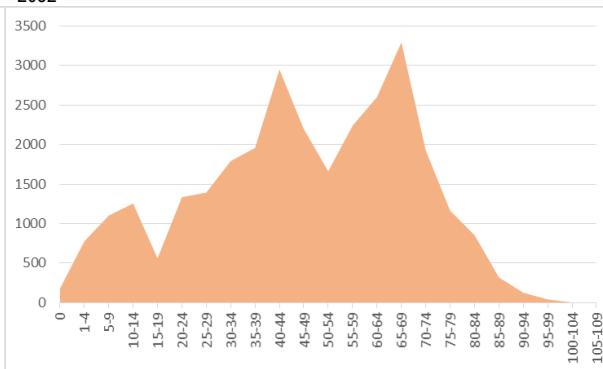
Počet obyvateľov ku koncu obdobia (31.12.)

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Spolu	30450	31505	31329	31120	30919	30719	30517	30315	30113	29911	29709
0	207	228	223	217	211	205	200	194	188	182	177
1-4	979	955	937	915	901	877	857	837	817	797	776
5-9	1296	1309	1291	1267	1239	1218	1195	1171	1148	1124	1101
10-14	1414	1424	1405	1387	1368	1349	1330	1311	1293	1274	1255
15-19	1447	1212	1140	1067	995	922	850	777	705	632	560
20-24	1471	1502	1489	1462	1447	1428	1409	1390	1372	1353	1334
25-29	1807	1887	1852	1812	1741	1683	1625	1567	1508	1450	1392
30-34	2211	2324	2264	2205	2146	2087	2027	1968	1909	1850	1790
35-39	2253	2388	2340	2292	2245	2197	2149	2101	2053	2006	1958
40-44	2363	2754	2776	2798	2819	2841	2863	2884	2906	2928	2949
45-49	2455	2340	2324	2308	2292	2275	2259	2243	2227	2210	2194
50-54	2128	2119	2068	2017	1967	1916	1865	1814	1763	1712	1661
55-59	2309	2382	2366	2350	2334	2318	2302	2286	2270	2254	2238
60-64	2265	2445	2463	2480	2497	2515	2532	2549	2567	2584	2601
65-69	2093	2469	2560	2652	2743	2834	2926	3017	3109	3200	3292
70-74	1721	1722	1735	1746	1779	1803	1828	1852	1876	1901	1925
75-79	1010	976	996	1017	1038	1059	1080	1100	1121	1142	1163
80-84	614	659	681	703	724	746	768	789	811	833	854
85-89	283	286	290	293	297	301	304	308	312	316	319
90-94	98	93	97	100	104	107	111	114	118	121	125
95-99	24	28	30	31	32	34	35	37	38	40	41
100-104	2	0	1	1	1	3	3	3	2	2	2
105-109	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

PrognózoVANá veková štruktúra obyvateľstva
2022

2032

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	207	228	223	217	211	205	200	194	188	182	177
1 - 4	979	955	937	915	901	877	857	837	817	797	776
0 priem. Index				0,972	% nárast 0						-24,359
1 - 4 priem. Index				0,977	% nárast 1 - 4						-20,978
Abs. nárast											-263
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,895
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											3,208

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal klesnúť počet detí do 4 roka až o 20,978 % v skupine do 1 roka a počet detí od 1 do 4 roka o 24,359 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2022 by mal podiel na celkovom počte činiť 3,895 %, do roku 2032 by mal tento podiel klesnúť na 3,208 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k poklesu v celkovej skupine o cca. 263. Pokles by mal byť relatívne významný a teda pravdepodobne môže vytvárať tlak na znižovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
5-9	1296	1309	1291	1267	1239	1218	1195	1171	1148	1124	1101
10-14	1414	1424	1405	1387	1368	1349	1330	1311	1293	1274	1255
5-9 – pr. Index				0,981	% nárast 5 - 9						-17,528
10-14 pr. Index				0,986	% nárast 10 - 14						-13,028
Abs. nárast											-422
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											8,900
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											7,930

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá mierny pokles detí. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku klesnúť o 422. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí klesnúť o 17,528 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí klesnúť o 13,028 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti a do určitej miery aj zdravotníckych služieb. Celkový podiel na štruktúre by mal klesnúť na 7,930 %. Mesto v súčasnosti zabezpečuje služby predškolského vzdelávania vo viacerých zariadeniach a je aj zriaďovateľom základných škôl.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
15-19	1447	1212	1140	1067	995	922	850	777	705	632	560
15-19 – pr. Index				0,920	% nárast 15-19						-56,420
Abs. nárast											-725
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											4,752
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											1,885

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 56,420 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 725.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
20-24	1471	1502	1489	1462	1447	1428	1409	1390	1372	1353	1334
25-29	1807	1887	1852	1812	1741	1683	1625	1567	1508	1450	1392
20-24 - pr. Index				0,987	% nárast – 20-24						-12,237
25-29 - pr. Index				0,965	% nárast 25 – 29						-30,191
Abs. nárast											-788
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											10,765
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											9,176

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá pokles o 788 obyvateľov. Celkovo 12,237 % pokles sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % pokles o 30,191 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
30-34	2211	2324	2264	2205	2146	2087	2027	1968	1909	1850	1790
35-39	2253	2388	2340	2292	2245	2197	2149	2101	2053	2006	1958
40-44	2363	2754	2776	2798	2819	2841	2863	2884	2906	2928	2949
30-34 - pr. Index				0,972	% nárast – 30-34						-24,885
35-39 - pr. Index				0,978	% nárast – 35-39						-19,622
40-44 - pr. Index				1,008	% nárast – 40-44						7,903
Abs. nárast											-855
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											22,420
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											22,542

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 24,885 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine klesnúť o 855. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 22,420 %, do roku 2032 by tento podiel mal klesnúť na 22,542 %.

Veková skupina 45 – 59

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 45-59												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
45-49	2455	2340	2324	2308	2292	2275	2259	2243	2227	2210	2194	
50-54	2128	2119	2068	2017	1967	1916	1865	1814	1763	1712	1661	
55-59	2309	2382	2366	2350	2334	2318	2302	2286	2270	2254	2238	
45-49 – pr. Index				0,993	% nárast - 45-49							-6,876
50-54 - pr. Index				0,974	% nárast - 50-54							-23,456
55-59 - pr. Index				0,993	% nárast - 55-59							-6,672
Abs. nárast											-831	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											22,634	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											20,509	

Vo vekových skupinách od 45 do 59 rokov sa predpokladá pokles v skupine. V skupine od 55 – 59 sa predpokladá pokles o 6,672 %. K poklesu by malo dôjsť aj v prípade skupiny od 45 do 49 rokov. V absolútnom vyjadrení by mal klesnúť počet obyvateľov o 831. Celkový podiel na počte obyvateľov by mal činiť 20,509 %. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb, ako aj zdravotníckych služieb, kultúry a športu.

Veková skupina 60 +

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
60-64	2265	2445	2463	2480	2497	2515	2532	2549	2567	2584	2601	
65-69	2093	2469	2560	2652	2743	2834	2926	3017	3109	3200	3292	
70-74	1721	1722	1735	1746	1779	1803	1828	1852	1876	1901	1925	
75-79	1010	976	996	1017	1038	1059	1080	1100	1121	1142	1163	
80-84	614	659	681	703	724	746	768	789	811	833	854	
85-89	283	286	290	293	297	301	304	308	312	316	319	
90-94	98	93	97	100	104	107	111	114	118	121	125	
95-99	24	28	30	31	32	34	35	37	38	40	41	
100-104	2	0	1	1	1	3	3	3	2	2	2	
105-109	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+							21,949
Abs. nárast											1858	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											26,634	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											34,747	

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 21,949 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 34,747 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o - 1858 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

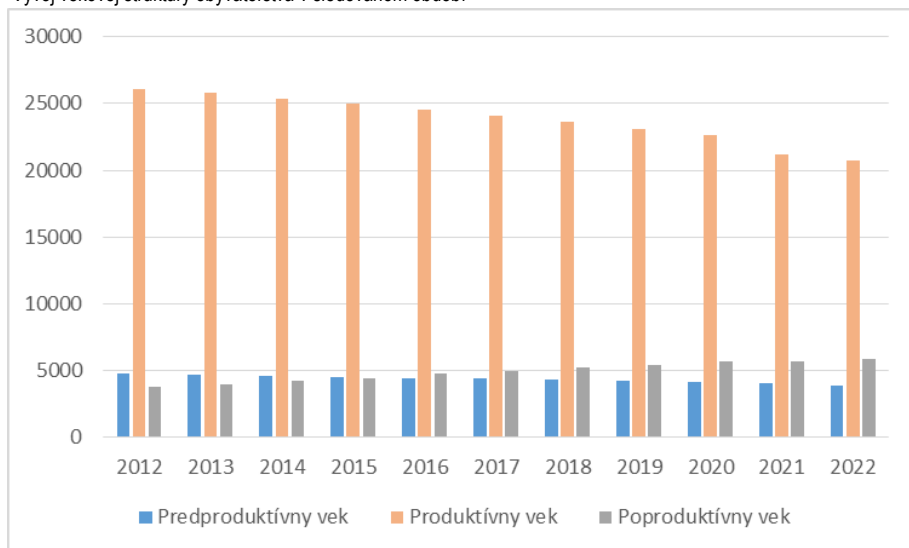
Ďalšie demografické charakteristiky

Nasledujúce tabuľky prezentujú vývoj počtu obyvateľov a predpokladaný vývoj podľa hlavných vekových skupín. Najväčší podiel pripadá na obyvateľov v produktívnom veku, najmenší podiel na obyvateľov v poproduktívnom veku. V skupine v poproduktívnom veku bol zaznamenaný výrazný nárast. Za 11 ročné obdobie vzrástol počet obyvateľov poproduktívneho veku o 53,4 %. V skupine v predproduktívnom veku bol zaznamenaný pokles o 851 obyvateľov. Počet obyvateľov v produktívnom veku zaznamenal výrazný pokles o 5369.

Obyvateľstvo podľa štruktúry základných vekových skupín											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Predproduktívny vek	4747	4676	4588	4482	4407	4394	4354	4264	4172	4032	3896
Produktívny vek	26078	25783	25348	25008	24506	24067	23642	23107	22631	21209	20709
Poproduktívny vek	3809	3996	4250	4455	4747	4980	5195	5463	5688	5684	5845

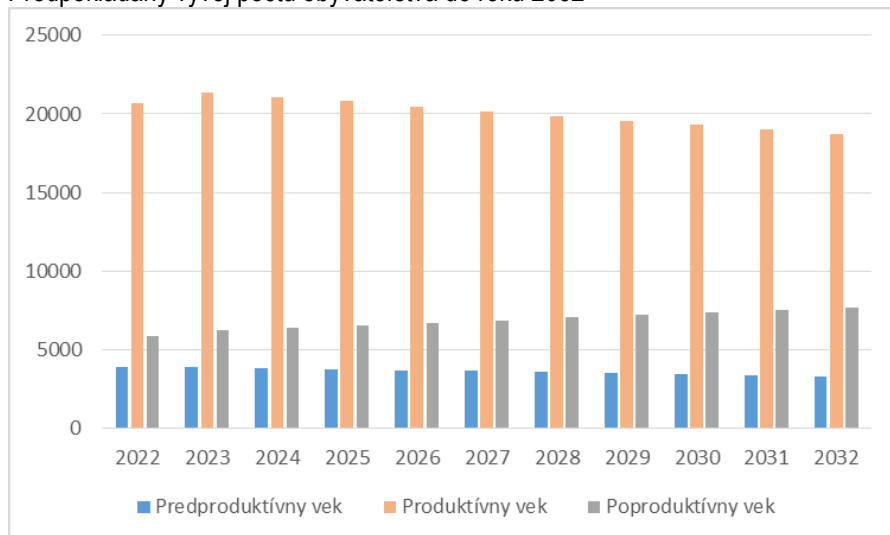
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v sledovanom období

Ako prezentuje graf, za uvedených 11 rokov došlo k nárastu vo vekových skupinách poproduktívneho veku. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj v hlavných vekových skupinách do roku 2032.

Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2032

Do roku 2032 sa predpokladá nárast obyvateľov vo vekovej skupine poproduktívneho veku. Vo vekovej skupine poproduktívneho veku sa predpokladá nárast o 1877 obyvateľov.

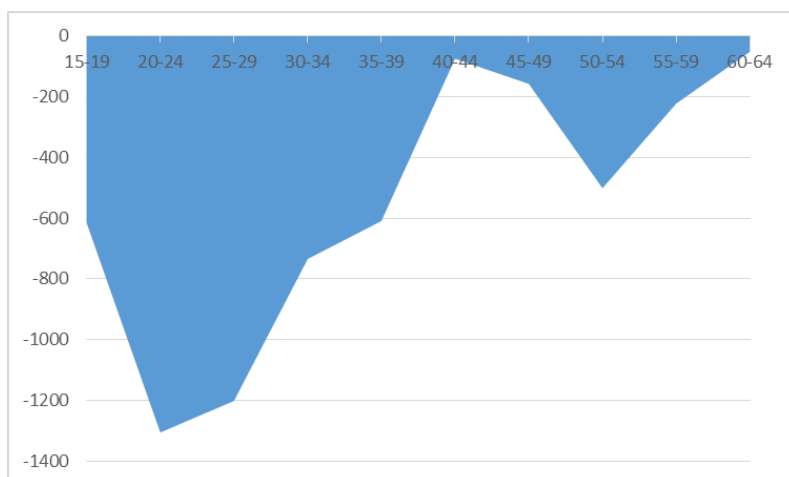
Predpokladaný vývoj počtu obyvateľstva do roku 2032											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Predproduktívny vek	3896	3917	3856	3785	3719	3650	3582	3514	3445	3377	3309
Produktívny vek	20709	21354	21082	20791	20481	20181	19880	19579	19279	18978	18678
Poproduktívny vek	5845	6234	6391	6544	6719	6888	7055	7222	7388	7555	7722

Najviac ekonomicky činného obyvateľstva pripadá na vekovú skupinu od 40 do 44 rokov. Naopak najmenšiu skupinu ekonomicky aktívneho obyvateľstva tvoria obyvatelia od 15 do 19 rokov. Pokles v medzioročnom porovnaní 2012 až 2022 bol zaznamenaný v skupine 15 až 39 rokov a od 45 do 59 rokov.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa štruktúry veku a pohlavia k 2012 a 2022

Vek	2012	2022	rozdiel 2022 -2012
15-19	2062	1447	-615
20-24	2777	1471	-1306
25-29	3009	1807	-1202
30-34	2945	2211	-734
35-39	2862	2253	-609
40-44	2437	2363	-74
45-49	2612	2455	-157
50-54	2629	2128	-501
55-59	2531	2309	-222
60-64	2214	2265	-51

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Z ekonomického hľadiska je daná štruktúra vyhovujúca.

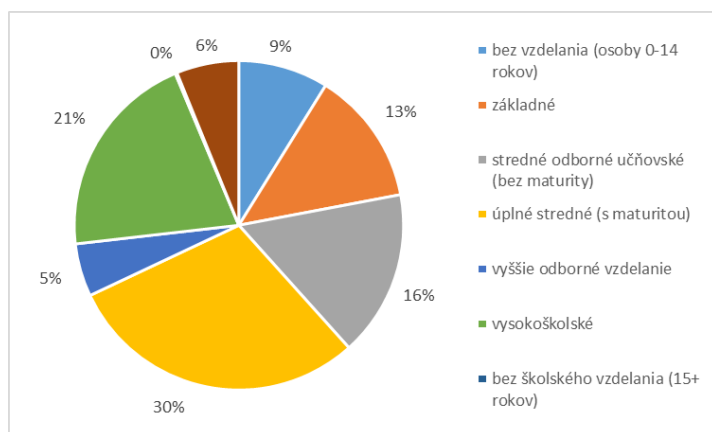
2.7. VZDELANIE A ZAMESTNANOSŤ

Podľa dostupných údajov v meste majú najvyšší podiel vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva občania s úplným stredným vzdelaním - 29,64 %, s vysokoškolským vzdelaním - 20,49 %, stredným odborným učňovským vzdelaním bez maturity - 16,33 %. Obyvatelia bez vzdelania boli zastúpení 0,18 %.

Podrobná vzdelanostná štruktúra obyvateľov mesta v roku 2012

dosiahnuté vzdelanie	počet	%
bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	2772	8,84
základné	4132	13,18
stredné odborné učňovské (bez maturity)	5122	16,33
úplné stredné (s maturitou)	9296	29,64
vyššie odborné vzdelanie	1632	5,2
vysokoškolské	6425	20,49
bez školského vzdelania (15+ rokov)	56	0,18
nezistené	1924	6,14

Zdroj: statistics.sk

Zdroj: statistics.sk

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra vyhovujúci pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v meste ďalej zvyšovať počet obyvateľov so stredným odborným vzdelaním a úplným stredným vzdelaním.

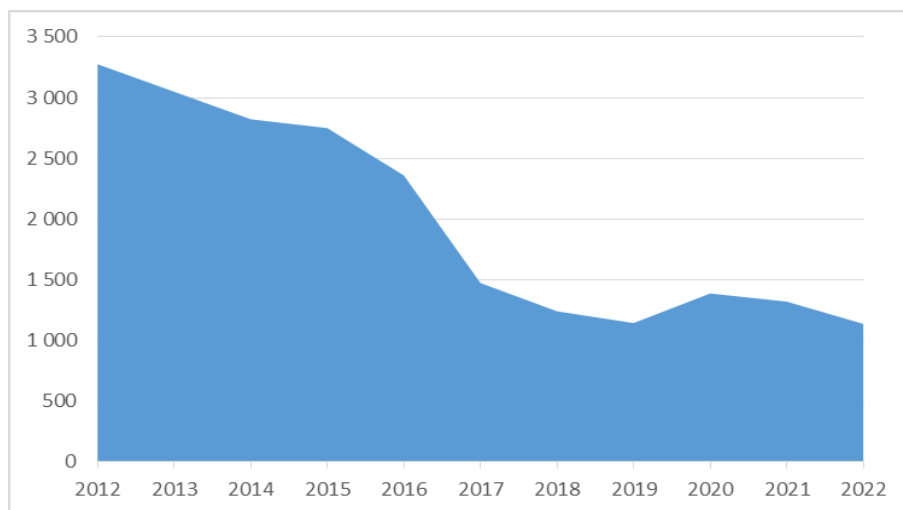
Vývoj nezamestnanosti

Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenával až do roku 2019 klesajúci trend. V roku 2020 a 2021 ovplyvnila nezamestnanosť pandemická situácia, opatrenia vlády SR.

Nezamestnanosť aj v meste mala za posledných 5 rokov (do roku 2019) klesajúcu tendenciu.

Miera evidovanej nezamestnanosti v meste Humenné, pohlavie a rok v %											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
P. evid. UoZ spolu	3 276	3 049	2 822	2 749	2 359	1 473	1 240	1 143	1 387	1 320	1 136
P. evid. uchádzačiek	1 555	1 486	1 379	1 370	1 177	733	687	596	726	695	6,23
Miera nezm. v %	12,56	11,83	11,13	10,99	9,63	6,12	5,24	4,95	6,13	6,22	6,02

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu nezamestnaných v rokoch 2012 až 2022

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Relatívny počet evidovaných nezamestnaných obyvateľov v regióne prezentuje nasledujúca tabuľka. Vyššia miera evidovanej nezamestnanosti bola takmer počas celého obdobia v prípade ženskej populácie. V roku 2012 a 2013 dosiahla úroveň 18,7 %. Najvyššia úroveň v prípade mužskej populácie sa dosiahla v roku 2012 (18,33 %).

Miera evidovanej nezamestnanosti podľa územie, pohlavie a rok v %											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Slovenská republika	14,44	13,5	12,3	10,63	8,76	5,94	5,04	4,92	7,57	6,76	5,90
Prešovský kraj	20,66	19,35	17,45	15,5	13,91	9,68	8,61	8,19	11,39	10,75	9,98
Okres Humenné	18,51	17,33	16,49	14,91	13,41	8,34	6,81	5,81	8,38	7,93	7,16
Muži	18,33	16,23	16,12	14,51	12,49	7,61	5,59	4,89	7,45	6,81	6,09
Ženy	18,73	18,79	16,96	15,42	14,59	9,26	8,35	6,97	9,52	9,41	8,50

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti znevýhodnených skupín. V prípade absolventov dochádza v rámci celého obdobia v priemere k poklesu počtu - v roku 2022 celkovo 124 osôb. Výrazný pokles bol zaznamenaný aj v prípade dlhodobo nezamestnaných. Od roku 2011 klesol počet na 1114.

Uchádzači o zamestnanie znevýhodnení											
Okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A	295	318	335	362	301	196	153	129	183	150	124
B	562	497	480	355	297	161	135	153	169	165	125
C	20	33	21	25	25	15	15	16	12	5	3
D	3 281	3 368	3 242	2 953	2 735	1 467	1 059	944	1 230	1 344	1114

A - Počet uchádzačov o zamestnanie so ZP

B - Počet uchádzačov o zamestnanie – absolventi

C - Počet uchádzačov o zamestnanie – mladiství

D - Počet dlhodobo evidovaných uchádzačov o zamestnanie

Zdroj: DataCubes ŠÚ, 2012-2022

Najväčší počet nezamestnaných obyvateľov pripadal na skupinu vo veku od 35-49 a skupinu od 50 rokov. V tejto skupine podiel pomerne intenzívne narastá. K znižovaniu podielu dochádza aj v prípade skupiny od 15 do 24 rokov, kedy do roku 2022 klesol podiel na 269.

Počet uchádzačov o zamestnanie podľa veku												
Okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	
Spolu	15-24	1307	1070	1023	917	741	387	305	327	362	332	269
	25-34	1649	1479	1453	1443	1193	726	644	570	684	606	515
	35-49	2164	1992	1926	1863	1672	1091	917	827	1008	934	890
	50 a viac	1450	1389	1402	1399	1265	916	793	755	933	843	746
	Spolu	6570	5930	5804	5622	4871	3120	2659	2479	2987	2715	2420
Muži	15-24	788	617	610	524	412	231	162	181	209	190	151
	25-34	915	805	824	811	630	350	288	262	339	306	241
	35-49	1067	856	940	917	818	515	387	348	449	425	393
	50 a viac	839	775	781	744	679	484	388	372	466	389	355
	Spolu	3609	3153	3155	2996	2539	1580	1225	1163	1463	1310	1140
Ženy	15-24	519	453	413	393	329	156	143	146	153	142	118
	25-34	734	674	629	632	563	376	356	308	345	300	274
	35-49	1097	1036	986	946	854	576	530	479	559	509	497
	50 a viac	611	614	621	655	586	432	405	383	467	454	391
	Spolu	2961	2777	2649	2626	2332	1540	1434	1316	1524	1405	1280

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vychádzajúc z ponuky VPM (voľných pracovných miest) na trhu práce regiónu sú najrizikovejšou skupinou občania s nízkym stupňom vzdelania v kombinácii s dlhodobou evidenciou. Záujem nie je ani o vytváranie pracovných príležitostí pre občanov so zdravotným postihnutím, ponuky VPM pre túto kategóriu sa v evidencii takmer nevyskytujú (Šeďová, M., s.23-24, 2010).

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj nezamestnanosti podľa vzdelanostnej štruktúry uchádzačov. Najväčšou skupinou je skupina obyvateľov so základným vzdelaním, resp. bez vzdelania a s nižším stredným vzdelaním.

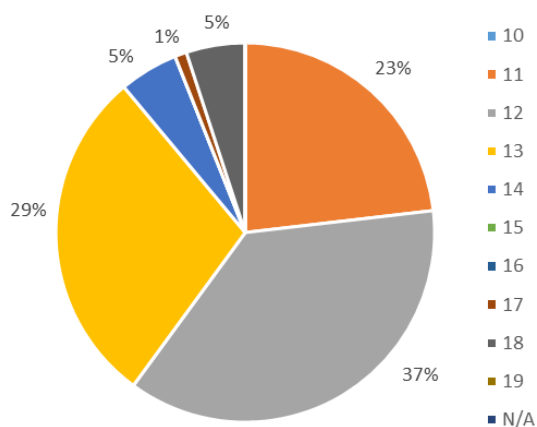
Nezamestnaní podľa vzdelania v %

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Spolu											
Základné a bez vzdelania	40,6	29,2	36,1	26,8	29,5	20,1	25,0	29,5	28,7	28,4	35,6
Nižšie stredné	31,8	29,4	31,7	34,1	30,9	37,8	38,1	33,8	24,4	27,5	31,4
Úplné stredné	26,0	36,1	28,1	31,8	31,2	33,8	26,7	28,0	40,1	35,8	22,4
Vysokoškolské	1,7	5,3	4,2	7,2	8,5	8,3	10,2	8,8	6,7	8,1	10,8
Muži											
Základné a bez vzdelania	47,6	28,7	38,9	25,6	30,1	21,5	24,1	32,0	33,4	31,8	34,0
Nižšie stredné	29,6	35,0	34,7	39,4	37,5	44,2	48,5	38,4	28,3	32,8	35,0
Úplné stredné	21,6	30,4	23,0	29,4	26,1	26,6	21,3	23,4	33,7	31,8	25,1
Vysokoškolské	0,8	5,9	3,4	5,6	6,3	7,5	5,9	6,2	4,5	3,3	5,9
Ženy											
Základné a bez vzdelania	34,4	29,7	33,2	28,6	28,6	18,3	26,3	26,3	23,4	24,2	37,3
Nižšie stredné	33,7	23,6	28,4	27,6	21,9	28,6	24,0	28,0	19,9	20,8	27,7
Úplné stredné	29,5	42,0	33,4	35,1	37,9	43,9	34,0	33,7	47,4	40,4	20,0
Vysokoškolské	2,5	4,7	5,0	9,0	11,3	9,3	15,7	11,7	9,3	14,2	15,5

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obyvatelia so základným vzdelaním sa podieľali na nezamestnanosti 35,6 %. Pri súčasnej situácii na trhu práce regiónu je problematické vytvoriť pracovné miesta pre túto kategóriu, nakoľko zamestnávateľa zväčša požadujú kvalifikovanejšiu a vzdelanejšiu pracovnú silu. Medzi nižším vzdelaním, chýbajúcou kvalifikáciou a vylúčením z trhu práce je jednoznačná súvislosť, nakoľko vyššia úroveň vzdelania rozširuje možnosti na trhu práce. V tejto kategórii nemožno prehliadnuť rómske etnikum s vysokou nezamestnanosťou, nízkou vzdelanostnou úrovňou (Šedová, M., s.30, 2010). V meste Humenné je táto skupina pomerne výrazne zastúpená. Za rizikovú skupinu uchádzačov o zamestnanie (UoZ) najťažšie umiestniteľnú na trhu práce regiónu možno označiť dlhodobo evidovaných UoZ s nízkym stupňom vzdelania, pričom v rámci tejto skupiny sú zvlášť ohrozené ženy so základným resp. neukončeným základným vzdelaním.

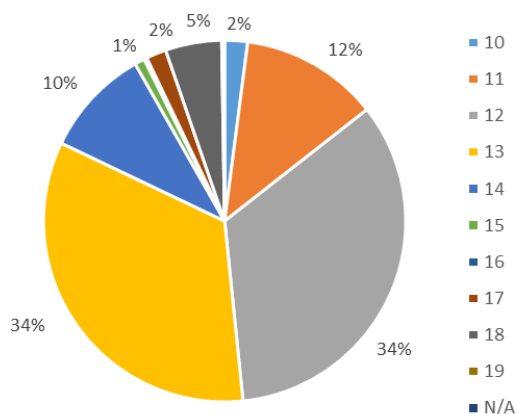
Štruktúra nezamestnaných v okrese Humenné v roku 2023 december (vzdelanie)

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Štruktúra nezamestnaných v kraji bola odlišná. Najviac nezamestnaných bolo evidovaných rovnako v skupine uchádzačov so stredným odborným vzdelaním, druhú najväčšiu skupinu ale tvorili obyvatelia s nižším stredným odborným vzdelaním a základným vzdelaním.

Štruktúra nezamestnaných v Prešovskom kraji v roku 2023 december (vzdelanie)

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Pri súčasnej situácii na trhu práce regiónu je problematické vytvoriť pracovné miesta pre túto kategóriu (so základným vzdelaním, resp. bez vzdelania), nakoľko zamestnávateľia zväčša požadujú kvalifikovanejšiu a vzdelanejšiu pracovnú silu. Medzi nižším vzdelaním, chýbajúcou kvalifikáciou a vylúčením z trhu práce je jednoznačná súvislosť, nakoľko vyššia úroveň vzdelania rozširuje možnosti na trhu práce (Šedová, M., s.30, 2010). Za rizikovú skupinu UoZ (uchádzačov o zamestnanie) najťažšie umiestniteľnú na trhu práce regiónu možno označiť dlhodobo evidovaných UoZ s nízkym stupňom vzdelania, pričom v rámci tejto skupiny sú zvlášť ohrozené ženy so základným resp. neukončeným základným vzdelaním.

Štruktúra nezamestnaných v okrese Humenné – december 2023

Územie	spolu	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	N/A
Okres Humenné	298	0	69	110	86	15	0	0	3	15	0	0
Prešovský kraj	2446	48	290	797	791	227	21	6	42	118	4	2

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

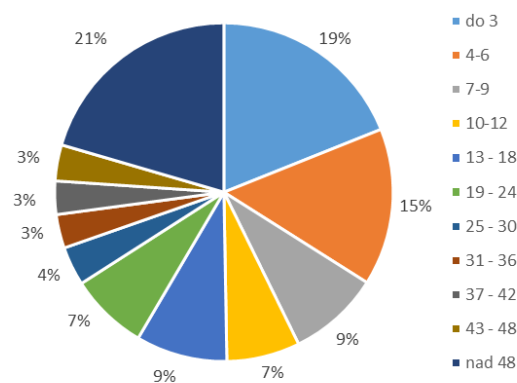
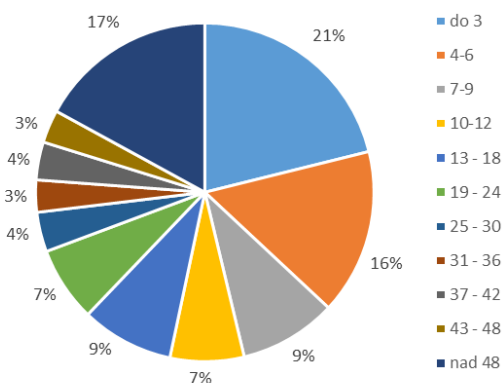
Legenda: 10 neukončené základné, 11 základné vzdelanie, 12 nižšie stredné odborné, vzdelanie, 13 stredné odborné vzdelanie, 14 úplné stredné odborné vzdelanie, 15 úplné stredné všeobecné vzdelanie, 16 vyššie odborné vzdelanie, 17 vysokoškolské vzdelanie prvého stupňa, 18 vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa, 19 vysokoškolské vzdelanie tretieho stupňa, N/A neukončené

Pre mesto a okres Humenné, ako aj kraj Prešov (ako celok) najpočetnejšiu skupinu tvoria krátkodobo nezamestnaní evidovaní na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny po dobu od 0 do 3 mesiacov. Postupne dochádza k poklesu pri nezamestnaných viac ako 48 mesiacov.

Štruktúra nezamestnaných v okrese Humenné v roku 2023 december (dĺžka evidencie)

Okres Humenné

Kraj Prešovský

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Štruktúra nezamestnaných v okrese Humenné v roku 2023 december (dĺžka evidencie)

	Spolu	do 3	4 - 6	7 - 9	10 - 12	13 - 18	19 - 24	25 - 30	31 - 36	37 - 42	43 - 48	nad 48
Okres Humenné	2376	502	376	221	168	210	170	90	73	86	75	405
Prešovský kraj	41239	7814	6192	3613	2885	3605	3084	1532	1332	1313	1422	8447

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Dlhodobá nezamestnanosť je vážnym problémom, pretože mnoho ľudí, ktorí sú bez práce dlhšie ako dva roky stratili napríklad pracovné návyky. Bariérou pri hľadaní zamestnania je aj nedostatočné vzdelanie nezamestnaných. Aj preto o nich zamestnávateľia nemajú záujem, hoci už pociťujú nedostatok pracovnej sily. Ďalšou početnou skupinou v rámci okresu je skupina nad 48 mesiacov. Okresné štatistiky sú odlišné od štatistik kraj.

Verejné služby zamestnanosti

Na zabezpečovanie práva občanov na zamestnanie je zriadený Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR) ako verejnoprávna inštitúcia, ktorý v rozsahu svojej pôsobnosti, ako jeden z viacerých subjektov v súčinnosti s reprezentatívnymi organizáciami zamestnancov a zamestnávateľov vykonáva politiku zamestnanosti. ÚPSVaR je hlavnou inštitúciou realizujúcou politiku trhu práce, čo je systém podpory a pomoci občanom pri ich začleňovaní na pracovné miesta na trhu práce formou sprostredkovania zamestnania, poskytovania poradenstva, prispôsobovaním profesijnej štruktúry nezamestnaných a zamestnancov pomocou rekvalifikácií, podporovanie vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi pomocou poskytovania príspevkov v rámci aktívnej politiky trhu práce a poskytovaním podpory v nezamestnanosti. Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti mesto spolupracuje s ÚPSVaR v okresnom meste Humenné. Mesto spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce (AFTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov AFTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj mestom samotným. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev.

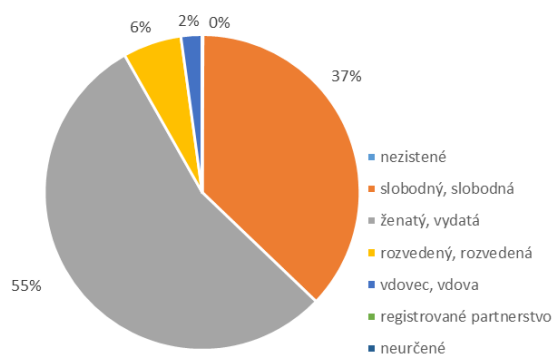
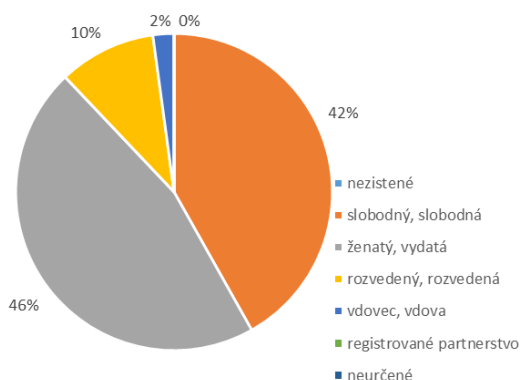
Nezamestnaní podľa rodinného stavu

Z pohľadu rodinného stavu bolo najviac obyvateľov nezamestnaných slobodných. Ďalšou skupinou bola skupina ženatých.

Štruktúra nezamestnaných v okrese Humenné v roku 2023 december (rodinný stav)

Okres Humenné

Kraj Prešovský

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Štruktúra nezamestnaných podľa rodinného stavu

Územie	stav UoZ spolu	v tom						
		nezistené	slobodný, slobodná	ženatý, vydatá	rozvedený, rozvedená	vdovec, vdova	registrované partnerstvo	neurčené
Humenné	2376	0	994	1095	236	51	0	0
Prešovský kraj	41239	36	15285	22542	2484	892	0	0

Zdroj: ÚPSVaR, 2024

Štruktúra zamestnanosti

Zmeny, ktoré sa udiali v predošlom období sa dotkli predovšetkým väčšiny priemyselných odvetví. Po prvotnom poklese pokračovalo mierne zvyšovanie aktivity v oblasti priemyselnej výroby. Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru pracujúcich podľa jednotlivých odvetví národného hospodárstva podľa klasifikácie NACE. Najväčšie zastúpenie majú v meste a regióne priemyselné odvetvia (26,75 %), obchod (15,08 %), vzdelávanie - 19,73 %. Najvýraznejší pokles nastal v prípade vody a energií. Štatisticky významný pokles nastal aj v prípade vzdelávania.

Štruktúra zamestnaných podľa NACE - SK v %											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poľnohospodárstvo, les...	1,36	2,65	3,11	3,03	3,05	3,05	2,81	4,03	1,64	4,04	3,37
Priemysel spolu	31,19	34,45	24,47	24,26	27,36	26,01	29,77	27,20	27,68	26,89	26,75
Priemyselná výroba	25,82	30,37	19,78	19,99	23,31	21,94	25,50	23,39	23,51	23,12	23,29
Dodávka elektriny, ply...	2,61	2,10	2,31	2,17	2,01	1,91	2,12	1,92	2,14	1,66	1,58
Dodávka vody; čistenie ...	2,68	1,90	2,19	2,07	1,99	1,94	2,12	1,92	1,82	1,73	1,66
Stavebníctvo	2,76	2,52	5,07	4,31	3,36	2,01	1,42	2,89	3,09	4,10	3,34
Veľkoobchod a maloob...	12,48	10,97	14,70	14,22	13,54	13,14	12,85	10,40	12,47	15,50	15,08
Doprava a skladovanie	5,27	5,97	6,33	5,87	6,31	6,14	6,93	6,29	7,16	7,04	7,43
Informácie a komunikácia	0,81	0,31	0,35	0,37	0,91	0,13	0,09	0,09	0,13	0,15	0,17
Finančné a poisťovac...	0,88	0,95	0,99	0,91	0,85	0,83	1,04	0,71	0,78	0,70	0,76
Činnosti v oblasti neh...	1,29	1,15	1,24	1,07	0,98	1,47	1,32	1,05	2,39	1,59	1,11
Odborné, vedecké a...	0,08	0,08	0,09	0,08	0,19	0,08	0,13	0,52	0,10	0,08	0,09
Administratívne a pod...	0,59	0,55	0,89	0,65	0,91	0,16	0,57	2,09	1,71	3,20	2,27
Verejná správa a obr....	9,38	5,58	7,40	7,31	5,86	8,92	8,62	9,51	9,59	7,02	8,67
Vzdelávanie	21,64	22,97	23,95	24,53	24,04	24,95	19,96	22,77	20,49	18,51	19,73
Zdravotníctvo a sociá...	4,54	4,12	5,23	5,34	5,33	6,74	7,52	5,90	6,27	4,55	6,53
Umenie, zábava a rekreácia	1,96	3,32	1,19	3,17	2,77	0,74	0,93	0,71	0,96	2,07	1,06
Ostatné činnosti	0,47	0,40	0,50	0,61	0,52	1,77	1,81	2,02	1,58	1,18	0,40

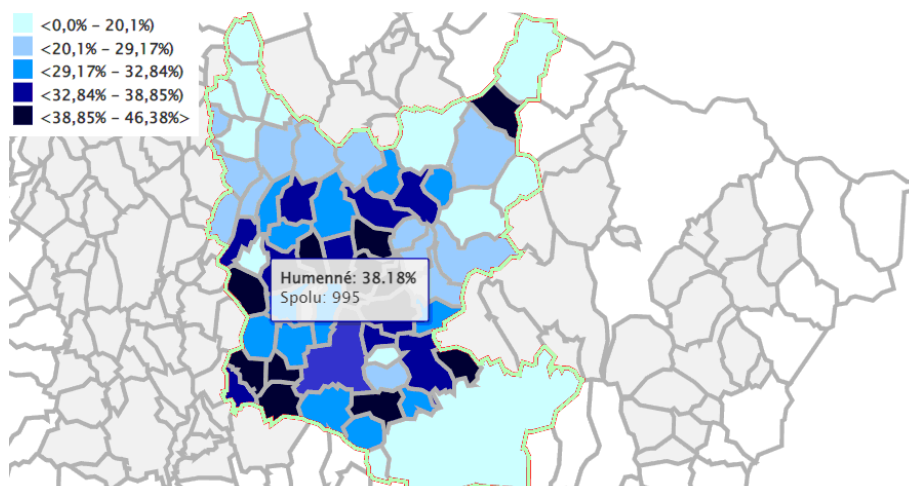
Zdroj: http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/om7006rr/v_om7006rr_00_00_00_sk

2.8. BÝVANIE

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytového fondu podľa obdobia výstavby. Najviac bytov bolo vybudovaných v období 1961 - 1980 a 1981 až 2000. Najmenej bytov bolo vybudovaných pred rokom 1919.

Štruktúra bytov podľa obdobia výstavby										
Územná jednotka	Spolu	pred rokom 1919 (%)	1919 - 1945 (%)	1946 - 1960 (%)	1961 - 1980 (%)	1981 - 2000 (%)	2001 - 2010 (%)	2011 - 2015 (%)	2016 a neskôr (%)	nezistené (%)
Humenné	2606	0,58	4,95	16,12	38,18	27,86	7,18	2,8	1	1,34

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

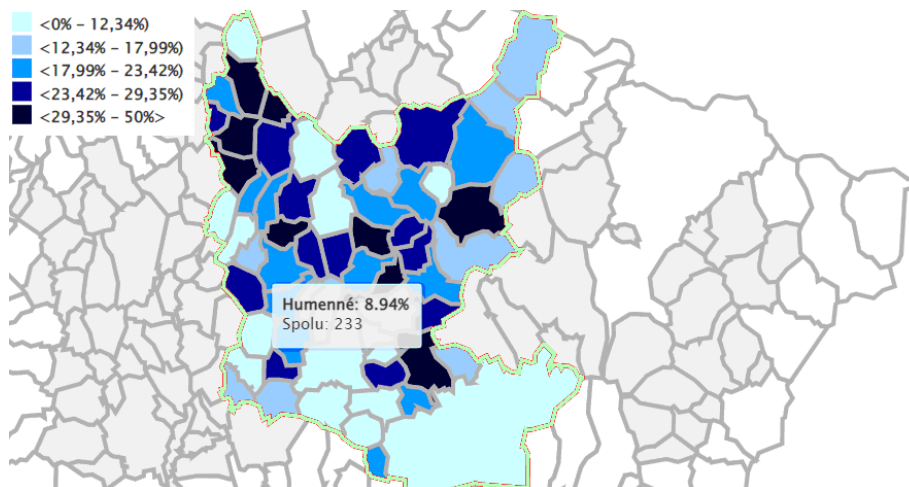

Obrázok: Podiel domov s obdĺm výstavby v rokoch 1961 - 1980 v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Nasledujúca tabuľka prezentuje štruktúru bytov podľa poslednej obnovy. Najviac rekonštrukcií prebehlo v období 2010 až 2015 a v období 2006 až 2009. Najväčší % počet bytov však ostalo bez rekonštrukcie.

Územná jednotka	Spolu	pred rokom 1980 (%)	1980 - 1990 (%)	1991 - 1995 (%)	1996 - 2000 (%)	2001 - 2005 (%)	2006 - 2009 (%)	2010 - 2015 (%)	2016 a neskôr (%)	bez rekonštrukcie (%)	nezistené (%)
Humenné	2606	1,42	1,38	1,07	4,95	8,9	19,72	19,34	8,94	32,66	1,61

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

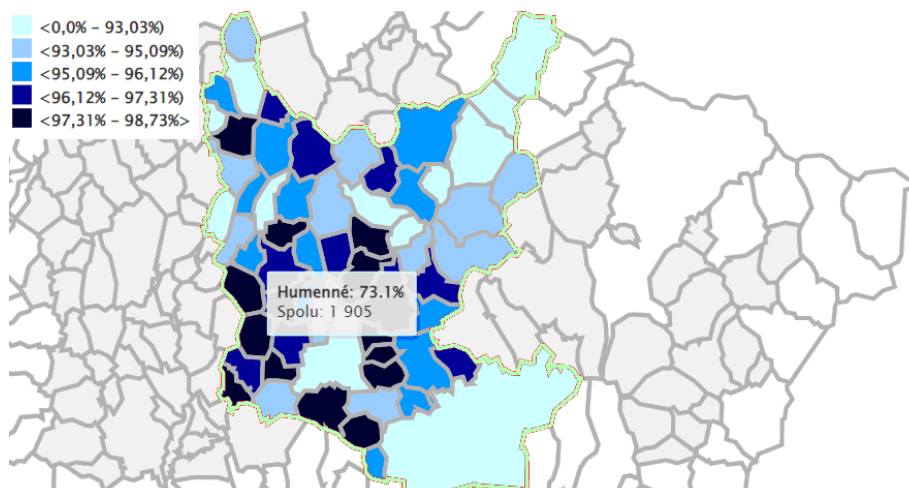
Obrázok: Štruktúra bytov podľa poslednej obnovy - po roku 2016
Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Najväčší podiel domového fondu tvorili v meste Humenné rodinné domy - 73,1 %. Bytové domy boli v meste zastúpené podielom 23,83 % čo predstavuje cca. 1904,99 bytov v roku 2021. Ostatné budovy na bývanie boli zastúpené v počte 0,46 %. Celkový počet domov v tomto roku bol 2606. V jednotlivých obciach bolo zastúpenie rodinných domov od 94 do 98,73 %.

Územná jednotka	Spolu	rodinný dom (%)	bytový dom (%)	polyfunkčná budova (%)	ostatné budovy na bývanie (%)
Humenné	2606	73,1	23,83	0,23	0,46
Územná jednotka	neskolaudovaný rodinný dom (%)	núdzový objekt, neurčený na bývanie (%)	inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia (%)	ostatné (%)	nezistený (%)
Humenné	0,15	0,19	0,61	1,19	0,23

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Nasledujúci obrázok prezentuje počet rodinných domov v okrese a meste Humenné v roku 2021.

Obrázok: Počet rodinných domov v obciach v okrese Humenné k 1. 1. 2021

Zdroj: <https://www.scitanie.sk/domy/zakladne-vysledky/pocet-domov/OK/SK031B/OB>

Z hľadiska vlastníctva boli v meste Humenné najviac zastúpené byty vo vlastníctve fyzických osôb (77,94 %). Kombinácia vlastníctva bola zastúpená v podiele 12,97 %. V jednotlivých samosprávach bolo zastúpenie vlastníctva fyzických osôb až do 95,8 %.

Štruktúra bytového fondu podľa vlastníctva											
Územná jednotka	Spolu	nezistený (%)	fyzická osoba (%)	štát (%)	obec (%)	iná právnická osoba (%)	cirkev (%)	zahraničný vlastník (%)	kombinácia vlastníkov (%)	bytové družstvo (%)	obchodná spoločnosť (%)
Humenné	2606	6,68	77,94	0,08	0,38	0,5	0,35	0,15	12,97	0	0,96

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Vybavenosť bytov a iné charakteristiky

Nasledujúca tabuľka prezentuje vybavenosť bytov a domácností. Z hľadiska zásobovania pitnou vodou bolo 2253 bytov zásobovaných z verejnej vodovodnej siete. Vlastný zdroj pitnej vody malo 26 domov. Z verejnej siete mimo bytov bolo zásobovaných 281 domov. Bez pripojenia na vodovod bolo len 10 bytov.

Domový fond - vodovod		
typ vodovodu	počet	podiel (%)
v dome - z verejnej siete	2253	86,45
v dome - vlastná	26	1
mimo domu - z verejnej siete	281	10,78
mimo domu - vlastná	0	0
bez prípojky	10	0,38
nezistený	36	1,38
Domy spolu	2606	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z dôvodu veľkej členitosti územia a pomerne riedkeho laznického osídlenia v okrajových častiach bolo zásobovanie zemným plynom na úrovni 93,4 %. V budúcnosti sa nepredpokladá výrazný posun v tejto oblasti.

Domový fond - plyn		
plynofikácia	počet	podiel (%)
áno	2434	93,4
nie	137	5,26
nezistené	35	1,34
Domy spolu	2606	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Z hľadiska napojenia na kanalizačnú sieť bolo 94,9 % domov napojených na verejnú kanalizačnú sieť. Len 0,69 % domov bolo bez vhodného riešenia odvádzania odpadových vôd. Vybudovaný septik, prípadne žumpa malo 2,95 % domov.

Domový fond - kanalizácia		
typ kanalizácie	počet	podiel (%)
septik, žumpa	77	2,95
prípojka na kanalizačnú sieť	2473	94,9
domáca čistička odpadových vôd	3	0,12
bez kanalizácie	18	0,69
nezistený	35	1,34
Domy spolu	2606	

Zdroj: Štatistický úrad SR, SOBD 2021

Základným zámerom mesta v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Stratégiu rozvoja bývania je potrebné založiť na usmerňovaní a zosúladení verejných a súkromných aktivít, finančných, územných a ľudských zdrojov. Vychádzať je nutné pri tom zo schváleného Programu rozvoja bývania, Ministerstvom dopravy SR vydaných Smerníc na poskytovanie dotácií na obstaranie nájomných bytov, na odstraňovanie systémových porúch bytových domov, zo schváleného zákona NR SR č. 607/2003 o Štátnom fonde rozvoja bývania, v znení neskorších úprav a k nemu schválených predpisov. Súčasťou obytných štruktúr je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. V návrhu sa predpokladá budovanie nových zariadení občianskej vybavenosti. V súvislosti s návrhom novej zástavby sa nepredpokladajú žiadne veľkoplošné asanácie. Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.9. PODNIKATEĽSKÉ SUBJEKTY A INŠTITÚCIE

Humenné je dôležitým železničným a cestným uzlom. Okrem priameho vlakového spojenia v rámci Slovenska (Košice, Prešov, Bratislava), Humenné má aj medzinárodné vlakové spojenie: Praha, Budapešť, Sanok. Mesto je strediskom priemyslu, obchodu, školstva a služieb. Významné podniky v okresnom meste: CHEMES, a.s. Humenné vyrába a dodáva paru, teplú vodu a rozvádza studený vzduch. NexisFibers, a.s. sa orientuje na výrobu a predaj syntetických vlákien, polymérov a kaprolaktámu. Tytex Slovakia s. r. o. vyrába a predáva zdravotnícke textilie. ANDRITZ Slovakia s.r.o. opracováva a povrchovo upravuje kovy. MULLER TEXTILLES s.r.o. spracováva textilné vlákna. Potravinárske závody v Humennom reprezentujú: firma MECOM GROUP s.r.o., zaoberajúca sa mäsiarskou výrobou, Spoločnosť GVP, spol. s r.o. veľkoobchod s potravinami, Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a. s. Približne na polovici osevných plôch sa vysievajú obilniny, najmä pšenica, jačmeň, raž a ovos. Po nich v poradí dôležitosti nasledujú krmoviny: ďatelina, ďatelinotrávy a krmna repa. Veľmi sa darí na severe okresu v pestovaní zemiakov a cukrovej repy. Vo všeobecnosti živočíšna výroba prevláda nad rastlinnou. Dopravné podmienky v okrese sú podpriemerné. Z toho hľadiska najlepšie situované je okresné mesto, ktorým vedú aj najvýznamnejšie dopravné ťahy. Humenné je vzdialené 78 km od Prešova a 485 km od Bratislavy. Z hľadiska cestovného ruchu a turizmu je najzaujímavejšie pohorie Vihorlat. Z kultúrno-historických pamiatok okresu vyniká pôvodne gotický kaštieľ v Humennom s expozíciami ľudovej architektúry v parku a Jasenovský a Brekovský hrad, ktoré mali v minulosti hlavne strážnu funkciu.

Prehľad zamestnávateľov s najvyšším počtom zamestnancov v okrese Humenné k 31.12.2023.

	Oblasť činnosti	Počet zamestnancov
MECOM GROUP s.r.o.	Výroba mäsových výrobkov	1168
GVP spol. s r.o.	Nešpecializovaný veľkoobchod	625
Tytex Slovakia s.r.o.	Výroba zdravotníckej bielizne	547
Nemocnica A. Leňa Humenné, a.s.	Zdravotníctvo	499

ANDRITZ Slovakia s.r.o.	Výroba kovových konštrukcií a ich častí	467
Nexis Fibers a.s.	Výroba chemických vlákien	414
MESTO HUMENNÉ	Všeobecná verejná správa	343
OLDRATI SLOVENSKO s.r.o.	Výroba výrobkov z gumy a plastu	317
MULLER TEXTILES SLOVAKIA s.r.o.	Príprava a spriadanie textilných vlákien	206
PODVIHORLATSKÉ PEKÁRNE A CUKRÁRNE a.s.	Výroba pekárenských výrobkov	174
COOP Jednota s.d.	Ostatný maloobchod	171
REINTER s.r.o.	Výroba ostat. inžinierskych stavieb	129
SAD a.s. OZ Humenné	Mestská a prímestská preprava osôb	117
CHEMES, a.s. Humenné	Dodávka pary a energií	103
RMR Slovensko s.r.o.	Výroba ostatných strojov	96
Technické služby mesta Humenné	Zber iného ako nebezpečného odpadu	86
HALDY – PLUS, spol. s r.o.	Výroba vlnitého papiera a lepenky	81

Zdroj: ÚPSVaR Humenné, 2024

Súkromný sektor v meste Humenné tvoria právnické osoby - ziskové a fyzické osoby podnikatelia. Celkový počet fyzických osôb v meste Humenné dlhodobo klesal do roku 2018. V roku 2011 bolo v meste evidovaných 2461 fyzických osôb podnikateľov, v roku 2021 bol ich počet na úrovni 2360. V roku 2019 a 2021 bol evidovaný mierny nárast počtu.

Fyzické osoby podnikatelia											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Fyzické osoby	2 307	2 186	2 090	1 882	1 903	1 886	1 814	1 857	1 870	2 360	2 687
Živnostníci	2 121	1 981	1 875	1 734	1 746	1 734	1 623	1 671	1 684	2 188	2 505

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V samotnom meste Humenné bol zaznamenaný mierny nárast právnických osôb - podnikateľov. Počet neziskových subjektov - rozpočtových organizácií naopak výrazne klesal (189 v roku 2022). K veľkému poklesu došlo v prípade ostatných subjektov v okrese.

Právnické osoby v meste											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné											
PO spoliu	1 226	1 304	1 395	1 002	1 076	1 138	1 222	1 259	1 224	1 231	1 229
Ziskové	813	883	956	906	967	982	1 031	1 076	1 042	1 040	1 040
Neziskové	413	421	439	96	109	156	191	183	182	191	189

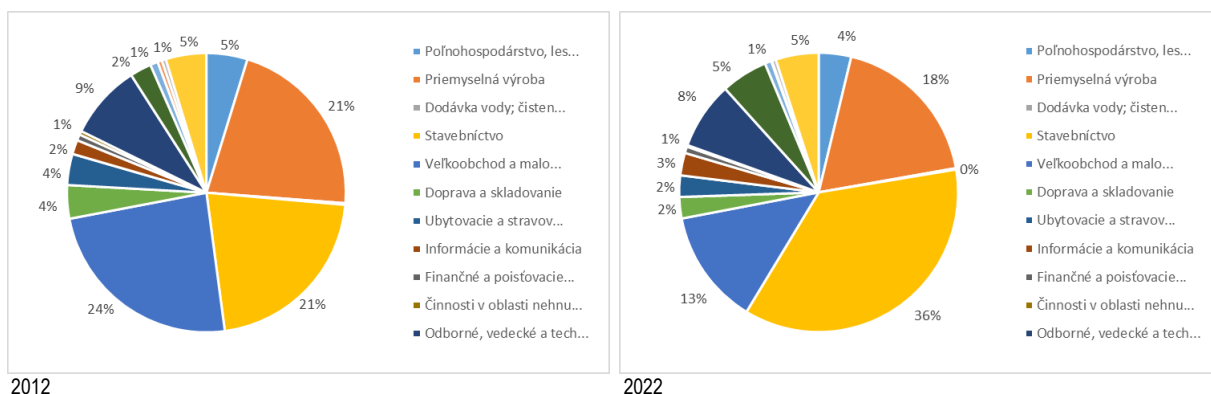
Zdroj: DataCube ŠÚ, 2024

Štruktúra subjektov podľa hlavnej ekonomickej činnosti

Podľa ekonomickej klasifikácie NACE bolo najviac živnostníkov činných v stavebníctve, priemysle, veľko a maloobchode, odborných a vedeckých činnostiach. Výraznejší pokles nastal v prípade živnostníkov v poľnohospodárstve a ťažbe. K poklesu došlo aj v prípade ostatných nosných odvetví. V prípade veľkoobchodu klesol počet fyzických osôb od roku 2012 do roku 2022 z 891 na 584.

Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
okr. Humenné	3694	3500	3322	3106	3180	3230	3169	3343	3260	3918	4379
Poľnohospodárstvo, les...	176	178	184	171	184	186	175	175	168	157	165
Priemysel spolu	799	740	730	688	686	685	681	734	703	778	815
Ťažba a dobývanie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Priemyselná výroba	792	734	724	683	681	680	677	729	700	774	808
Dodávka vody; čisten...	7	6	6	5	5	5	4	5	3	4	7
Stavebníctvo	794	726	669	622	643	670	740	854	913	1354	1589
Veľkoobchod a malo...	891	837	811	724	732	700	617	603	555	561	584
Doprava a skladovanie	143	139	86	84	86	91	90	78	65	83	108
Ubytovacie a stravov...	133	140	141	133	134	129	112	112	95	101	109
Informácie a komunikácia	61	63	61	64	66	83	83	86	87	101	114
Finančné a poisťovacie...	26	29	29	32	36	49	46	34	31	35	33
Činnosti v oblasti nehu...	16	14	14	16	15	15	10	12	10	9	8
Odborné, vedecké a tech...	320	315	292	273	287	302	282	294	283	315	342
Administratívne a podp...	92	81	84	85	85	84	100	105	107	169	237
Vzdelávanie	33	36	33	31	33	36	30	28	27	28	33
Zdravotníctvo a sociáln...	19	11	15	18	15	11	10	9	4	6	4
Umenie, zábava a rekreácia	17	17	16	12	11	13	14	18	18	20	20
Ostatné činnosti	174	174	157	153	167	176	179	201	194	201	218

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

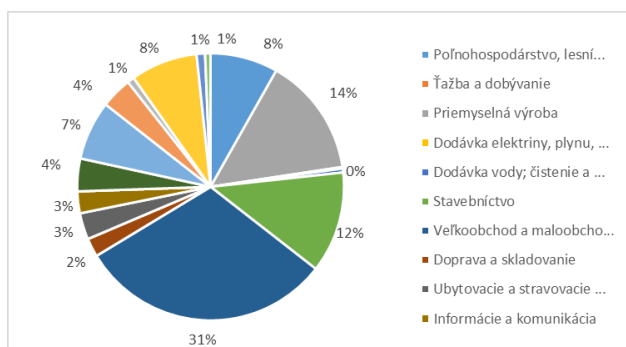
Obrázok: Živnostníci podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Štruktúra právnických osôb v okrese Humenné je nasledovná: najväčší počet právnických osôb bolo evidovaných v odvetví priemyslu (249), odvetví veľkoobchodu a maloobchodu (226), v stavebníctve (186), odborných a vedeckých činnostiach a v stavebníctve (157).

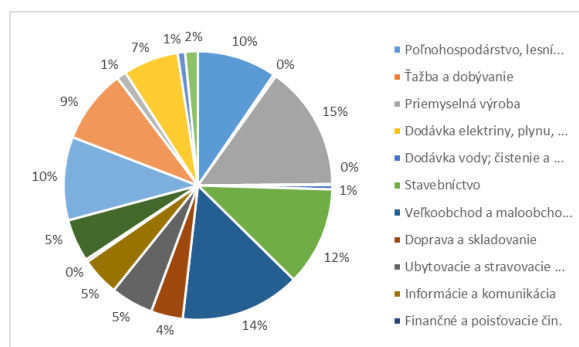
Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
okr. Humenné											
Spolu	1061	1157	1307	1239	1325	1359	1432	1510	1525	1526	1565
Poľnohospodárstvo, lesní...	87	90	139	119	123	136	134	142	146	146	149
Priemysel spolu	160	173	183	175	181	206	230	237	229	237	249
Ťažba a dobývanie	0	0	1	1	1	3	3	3	3	4	5
Priemyselná výroba	153	164	174	165	171	196	220	227	218	226	234
Dodávka elektriny, plynu, ...	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Dodávka vody; čistenie a ...	5	7	6	7	7	5	5	5	6	5	8
Stavebníctvo	130	152	167	156	160	169	179	190	189	186	186
Veľkoobchod a maloobcho...	327	336	348	287	328	258	258	246	249	228	226

Doprava a skladovanie	24	34	51	57	58	61	66	72	71	64	60
Ubytovacie a stravovacie ...	34	40	47	38	42	50	59	72	80	76	80
Informácie a komunikácia	28	34	42	49	51	54	56	61	63	61	72
Finančné a poisťovacie čin.	0	0	0	0	2	2	3	3	4	5	5
Činnosti v oblasti nehnute.	42	48	52	58	62	65	62	63	70	75	80
Odborné, vedecké a techn...	76	92	100	108	115	120	132	151	155	154	157
Administratívne a podpor...	40	40	52	66	77	103	114	131	123	139	139
Verejná správa a obrana; ...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vzdelávanie	9	9	9	8	8	11	10	11	14	17	18
Zdravo. a sociálna pomoc	86	93	99	103	103	103	103	102	102	104	104
Umenie, zábava a rekreácia	11	10	9	5	6	8	11	11	9	12	14
Ostatné činnosti	7	6	9	10	9	13	15	18	21	22	24

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

2012

2022

Obrázok: Právnické osoby podľa vybraných ekonomických činností SK NACE Rev.2 v %

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov

Najviac podnikateľských subjektov podľa veľkostnej skupiny je od 0 - 49 zamestnancov. Od roku 2012 klesol počet týchto subjektov na 915. Stredne veľkých subjektov bolo v okrese Humenné evidovaných 10. Až 8 podnikov bolo vo veľkostnej skupine nad 250.

Podnikateľské subjekty podľa počtu zamestnancov											
okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
nezistené	0	6	123	514	613	583	611	651	648	616	632
0 - 49	1039	1128	1164	704	691	758	803	840	859	891	915
50 - 249	15	15	11	13	13	10	10	11	10	11	10
250 a viac	7	8	9	8	8	8	8	8	8	8	8

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva

Nasledujúca tabuľka prezentuje počet a vývoj podnikov v okrese Humenné podľa vlastníctva. V roku 2022 bolo evidovaných 35 podnikov so zahraničnou účasťou. S medzinárodnou účasťou bolo evidovaných 21 podnikov.

Podnikateľské subjekty podľa vlastníctva											
okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Podniky spolu	1 061	1 157	1 307	1 239	1 325	1 359	1 432	1 510	1 525	1 526	1565
Súkromný sektor	1 058	1 154	1 304	1 236	1 323	1 354	1 427	1 506	1 519	1 521	1561
z toho zahraničné	67	68	82	54	66	63	68	65	56	42	35
z toho medzinárodné	37	41	45	35	34	33	26	26	24	23	21

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Výroba, priemysel, služby

Región mesta Humenné má priemyselno-obchodný charakter. V minulosti sa tu lokalizoval iba priemysel súvisiaci s poľnohospodárstvom a jeho zázemím, naviazaným na vhodné prírodné podmienky. Až po roku 1945 sa začalo so priemyselňovaním a vybudovaním najmä chemického priemyslu, neskôr rozvojom stavebníctva, potravinárskeho priemyslu, strojárstva a odevného priemyslu. Najvýznamnejším centrom hospodárstva a výroby je priemyselná zóna situovaná v západnej časti mesta (www.humenne.sk).

Podniky sú sústredené do výrobných zón mesta Humenné.

Disponibilné priemyselné parky na území okresu Humenné sú:

Priemyselný park – mesto/obec	Typ	Vlastník pozemkov	Celková rozloha (v ha)	Voľná rozloha (v ha)
Priemyselný park Humenné - Guttmanovo	GF - Greenfield (zelený park)	Mesto Humenné	5,40	1,06
Priemyselný park Myslina	GF - Greenfield (zelený park)	Obec Myslina	1,98	0

Zdroj: www.priemyselneparkyslovenska.sk

Priemyselný park Humenné - Guttmanovo

TECHNICKÝ STAV

Elektrická energia:	VN 22 kV, trafostanica 630 kW, rozvody NN
Voda:	rozvody pitnej vody, DN 100 – 20 l/s
Plyn:	VTL prípojka, RS na STL
Splašková kanalizácia:	DN 300 mm - 40 l/s, vody sú odvádzané do verejnej kanalizácie – do blízkej ČOV
Dažďová kanalizácia:	DN 600, ORL
Telekomunikácie:	optická sieť

INFRAŠTRUKTÚRA

Napojenie na diaľnicu (rýchlostnú cestu, resp. cestu I. triedy):	Cesta I/74 s odbočkou priamo do PP. Košice D1 - 75 km.
Napojenie na železničnú sieť: železničnú trať	Súčasťou PP je železničná vlečka s priamym napojením na Humenné - Košice.

Priemyselný park Myslina

TECHNICKÝ STAV

Elektrická energia:	VN 22 kV, trafostanice 2 x 630 kw a 1 x 1000 kW
Voda:	hlavné privodné potrubie – vedľa areálu závodu, prípojka DN 160, vrátane požiarneho rozvodu vody
Plyn:	STL rozvod; 0,4 MPa
Splašková kanalizácia:	DN 250 gravitačná s nasledným prečerpaním do ČOV obce
Dažďová kanalizácia:	DN 300, 400 do ORL do recipientu
Telekomunikácie:	optická sieť

INFRAŠTRUKTÚRA

Napojenie na diaľnicu (rýchlostnú cestu, resp. cestu I. triedy):	napojenie na cestu č. I/74 Vranov nad Topľou – Humenné
Napojenie na železničnú sieť:	železničná stanica Humenné – 4 km.

Stavebníctvo

Na rozvoj stavebníctva v okrese a najmä v meste Humenné v predchádzajúcich desaťročiach vplývali väčšie stavebné akcie: dokončenie zimného štadióna, športovej haly, výstavba obchodných centier Billa, Tesco, Kaufland, Lidl, výstavba čerpacích staníc na území mesta, ako aj rozsiahla rekonštrukcia Námestia slobody v centre mesta. Ďalšími veľkými stavebnými projektmi bola výstavba priemyselného parku Guttmanovo, dokončenie štvorprúdovej komunikácie I/74 ako aj kruhových objazdov v meste, rekonštrukcia námestia – pešej zóny a budovanie technickej infraštruktúry v lokalite Gaštanová-Dubník a Sídliisko pod Sokolejom. Napriek zložitej situácii mesto dostavalo v minulosti bytový dom B1-2 na Sídlišku pod Sokolejom v Humennom, kde sa vytvorilo 64 bytových jednotiek a sprevádzkovalo tzv. Dom Penzión – systém nájomných bytov (www.humenne.sk).

Nasledujúca tabuľka prezentuje dynamiku stavebnej činnosti z pohľadu zmien v rozlohe katastra mesta Humenné. **V meste Humenné** vzrástli zastavané plochy a nádvorí o viac ako **6 hektárov**.

Zastavané plochy a nádvorí - intenzita stavebnej činnosti (ha)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	610,15	611,17	611,77	612,24	612,59	615,14	614,88	615,26	614,86	615,66	616,11

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Stavebníctvo je v oblasti súkromných i verejných investícií v ostatných rokoch stále považované za jedno z rozhodujúcich odvetví slovenskej ekonomiky. Stavebníctvo je hlavným realizátorom stavieb a budov, ktoré sú dôležitou súčasťou investícií, resp. tvorby hrubého fixného kapitálu. Podiel stavieb a budov na tvorbe hrubého fixného kapitálu dosahuje 40 až 50 %. Región v okolí mesta **Humenné**, ako aj celý Prešovský kraj nepatrí k najsilnejším v sektore stavebníctva. Stavebníctvo a jeho rozvoj je výrazne závislé od budovania technickej infraštruktúry. Postavenie stavebníctva v hospodárstve mesta ako celku možno hodnotiť hlavne dvoma ukazovateľmi: podielom odvetvia stavebníctva na tvorbe hrubého domáceho produktu, resp. celkovou stavebnou produkciou v tis. € a podielom odvetvia stavebníctva na celkovej zamestnanosti v okrese.

Stavebníctvo - podniky s viac ako 20 zamestnancami v okrese Humenné											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A	12045	12532	10328	6217	6308	11003	13889	13066	8501	10460	12188
B	12874	12682	10097	4916	11064	14388	16784	19035	15577	15727	21237
C	265	376	354	260	265	374	370	325	299	316	304
D	45385	33329	29175	23931	23821	29437	37538	40154	28420	33121	40145
E	48509	33729	28522	18922	41784	38491	45362	58497	52081	49802	69952
F	794	548	501	546	613	590	610	583	664	684	737
A	Stavebná produkcia vykonaná vlastnými zamestnancami (tis. Eur)										
B	Stavebná produkcia podľa dodávateľských zmlúv (tis. Eur)										
C	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)										
D	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie vykonanej vlast. zamest. (Eur)										
E	Produktivita práce na zamestnanca zo stav. produkcie podľa dodávateľ. Zmlúv (Eur)										
F	Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca (Eur)										

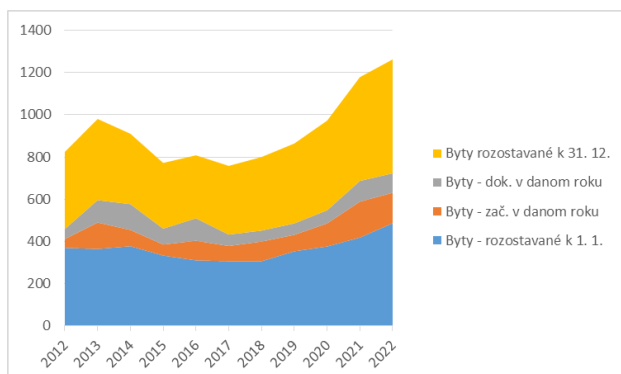
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Trendmi v stavebníctve sú okrem novej bytovej či rodinnej výstavby, rekonštrukcie a modernizácie, opravy a údržby bytov a domov aj ostatné špecifické stavebné práce. Smer zamerania stavebnej produkcie sa orientuje na modernizáciu, zatepľovanie fasád budov a stavieb, výmenu okien s prihliadnutím na úspory energie a znižovanie nákladov na bývanie. S rastúcimi nárokmi na údržbu, opravu stavebných fondov a zvýšenie užívateľskej kvality budov a stavieb rastie i potreba výstavby energeticky úsporných domov (nízkoenergetických a pasívnych domov), či drevostavieb, ktorým dominujú progresívne a obnoviteľné zdroje energie.

Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Humenné											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Byty - rozostavané k 1. 1.	370	365	378	334	311	307	307	354	377	419	487

Byty - zač. v danom roku	42	125	77	52	93	72	93	78	109	170	144
Byty - dok. v danom roku	47	106	122	75	106	54	52	54	62	98	92
Byty rozostavané k 31. 12.	365	384	333	311	298	325	348	378	424	491	539
Obytná plocha (priemer)	95,7	71	50,6	80,1	71	89,7	77,1	87,4	79,8	78	82,1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Stavebníctvo - stavebná produkcia v okrese Humenné

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj stavebnej produkcie v okrese Humenné bol v sledovanom období nerovnomerný. Rozostavané aj dokončené byty zaznamenali od 2012 nerovnomerný vývoj s rastom aj poklesom. K roku 2022 bolo rozostavaných celkovo 487 bytov.

Poľnohospodárska výroba

Poľnohospodárska výroba humenského regiónu je charakterizovaná veľmi ťažkými výrobnými podmienkami. Zmeny a nástup nových trendov v celom hospodárstve asi najviac postihli práve poľnohospodárstvo. Poľnohospodárska výroba je zameraná hlavne na pestovanie obilnín, repky olejnej, zemiakov a chov hovädzieho dobytká. Poľnohospodárske produkty sú spracovávané v potravinárskom priemysle a to v podnikoch MECOM GROUP, a.s.; ALTHAN, s.r.o.; Podvihorlatských pekárňach a cukrárňach, spol. s.r.o. a (www.humenne.sk).

Poľnohospodárstvo v meste Humenné je determinované podmienkami na jeho rozvoj. Základným predpokladom rozvoja je podiel a rozloha poľnohospodárskej pôdy, resp. ornej pôdy.

Výmera ornej pôdy v ha											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	714,0	713,8	713,3	711,6	711,4	711,2	710,9	710,3	710,1	710,1	709,7

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Najväčšiu výmeru ornej pôdy má mesto Humenné - 709,7 ha. V meste Humenné ostáva výmera ornej pôdy relatívne stabilná, aj keď s miernym poklesom.

Okres Humenné sa zameriava na pestovanie zemiakov a obilnín. V roku 2022 dosiahli hektárové výnosy 16,89 ton a 3,66 ton na ha. V prípade zemiakov dochádza k nárastu hektárovej úrody plodín. Hektárová úroda viacročných krmovín dosiahla cca. 3,19 tony.

Hektárová úroda (t)											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
okr. Humenné											
Zminy spolu	3,17	2,14	3,27	3,46	3,74	3,86	3,27	3,38	3,58	3,77	3,66
Obilniny	3,17	2,14	3,27	3,46	3,76	3,86	3,29	3,38	3,58	3,78	3,66
Olejníny	2,25	1,75	3,78	2,09	2,69	2,08	2,05	2,3	2,32	2,03	1,67
Zemiaky	8,25	5,48	10,24	6,19	9,02	8,11	9,6	17,35	7,24	11,79	16,89
Viacročné krmovín...	2,95	2,15	2,79	3,34	3,81	2,82	2,76	3,03	3,48	3,3	3,19

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Živočišna výroba

Štruktúra chovov, početnosť stavov, úroveň produkčných a neprodukčných ukazovateľov je daná úrovňou disponibilných zdrojov výroby biomasy, pri zohľadnení možností výroby jadrových krmovín ako aj zabezpečenia potravinovej bezpečnosti obyvateľstva. Štruktúra a pomer agrokultúr predurčujú, aby sa výroba mäsa a mlieka zabezpečovala z lacnejšej biomasy produkovanej objemovými krmovinami a úroveň chovu hovädzieho dobytku a oviec nekonkurovala v lepších výrobných podmienkach monogastrickým zvieratám, ktorých produkcia je limitovaná výmerou a produkciou z ornej pôdy. Rozvoj dobytkárstva je plne limitovaný zabezpečením jeho ekonomickej efektívnosti. V produkčných a reprodukčných ukazovateľoch chovu hospodárskych zvierat sú veľké rezervy. Tento problém sa odráža v stave chovu hovädzieho dobytku, ktorý vzhľadom na tradície a najmä výrobné podmienky v okolí mesta, má významné postavenie v sústave hospodárenia na pôde.

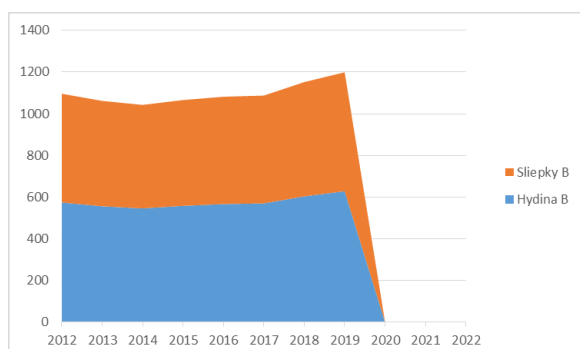
Výmera TTP v ha											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	261,0	261,0	261,0	260,8	260,8	256,5	256,5	256,5	256,5	256,5	256,5

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

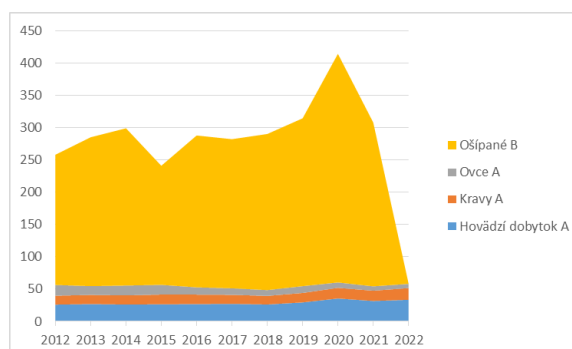
Z hľadiska živočišnej výroby sa okres Humenné zameriava hlavne na chov hydiny, ošípaných a hovädzieho dobytku. Intenzita chovu oviec v sledovanom období postupne klesá. K nárastu došlo v prípade všetkých ostatných skupín hospodárskych zvierat. Chov ošípaných bol rozšírený výrazne.

Intenzita chovu na 100 ha A - poľnoh. / B - ornej pôdy											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
okr. Humenné											
Hovädzí dobytok A	26,1	27	26,2	26,6	26,9	27,3	26,3	29,5	35,6	31,7	33,6
Kravy A	13,8	14,1	14,2	15,1	14,7	13,9	13,3	14,6	16,5	15,9	18,1
Ovce A	16,6	13,6	15,2	15	11,2	10,1	9	10,6	8,3	6,8	6,5
Ošípané B	201,5	230,4	243,4	184,3	235	230,8	241,5	259,7	353,8	253,4	0,5
Hydina B	573,9	555,7	545,6	557,8	566,2	569,4	603,3	628	-*	-*	-*
Sliepky B	522,1	505,9	496,7	507,9	515,4	517,8	548,5	571	-*	-*	-*

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024
*údaj neuvedený

Sliepky, hydina
Obrázok: Intenzita chovu
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Ošípané, ovce, kravy, hov. dobytok

Nasledujúca tabuľka prezentuje stav a vývoj hospodárskych zvierat okrese Humenné. V roku 2022 bolo v okrese cca. 5440 kusov hovädzieho dobytku a 1058 kusov oviec.

Stav hospodárskych zvierat v okrese Humenné											
okr. Humenné	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Hovädzí dobytok spolu	4 752	4 893	4 920	4 948	5 034	5 083	4 701	4 951	5 285	5 085	5440
Kravy	2 511	2 552	2 667	2 807	2 752	2 596	2 384	2 443	2 447	2 551	2936

Ošipané spolu	15 595	18 407	19 776	14 599	18 378	17 969	17 821	18 407	21 663	16 419	33
Prasnice	1 612	2 270	2 329	2 131	2 893	2 689	2 921	2 912	2 397	1 707	16
Ovce spolu	3 027	2 472	2 860	2 779	2 095	1 887	1 615	1 786	1 237	1 089	1058
Bahnice	2 013	1 584	2 318	2 113	1 504	1 369	1 008	1 090	844	812	712
Hydina spolu*	44 415	44 399	44 329	44 188	44 283	44 336	44 513	44 513	409*	1 506*	114*
Sličky*	40 406	40 418	40 356	40 240	40 312	40 319	40 470	40 470	333*	1 295*	87*

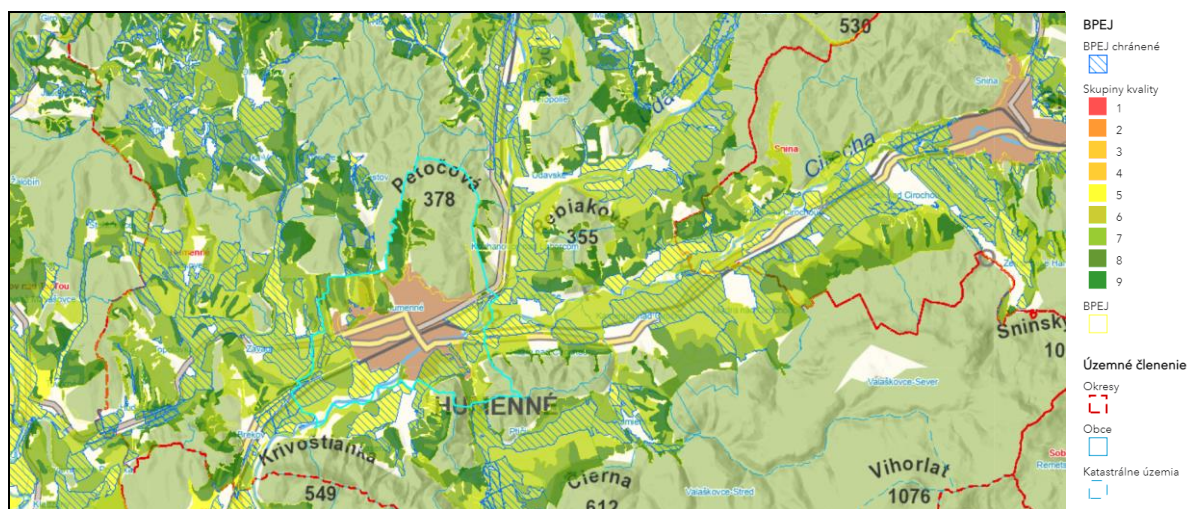
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

* údaj nekompletný

Počet oviec v území postupne klesá. Relatívne stabilný vývoj má hovädzí dobytok.

Kvalita poľnohospodárskej pôdy

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (MPRV SR) č. 59/2013, ktorá mení a dopĺňa vyhlášku č. 508/2004 Z. z., sa vykonáva § 27 zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. Nariadenie Vlády SR č. 58/2013 Z. z. v prílohe č. 2 ustanovuje Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ. Tento kód zaraďuje poľnohospodársku pôdu do 9 skupín, pričom najkvalitnejšie patria do 1. bonitnej skupiny a najmenej kvalitné do 9. bonitnej skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa § 12 zákona o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Obrázok: BPEJ v regióne Humenné

Zdroj: <https://portal.vupop.sk/portal/apps/webappviewer/index.html?id=1b9830b956ac411e9789aac54effa744>

Okres Humenné je intenzívne poľnohospodársky využívaný. Pôdy zaradené v kategóriách najkvalitnejšej ornej pôdy sa v okolí mesta vyskytujú hlavne v južnej a severnej časti, ale len sporadicky. Relatívne kvalitné pôdy sa vyskytujú pozdĺž širšej nivy Cirochy. Väčšie plochy najmenej kvalitnej poľnohospodárskej pôdy sa nachádzajú vo vyšších polohách a teda už mimo územia mesta. Podľa údajov Výskumného ústavu pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP) Bratislava (2010) sa v okrese Humenné nachádzajú pôdy 5. – 9. skupiny BPEJ.

Pre účely praktickej realizácie poznatkov o produkčnej schopnosti pôd bolo potrebné vykonať integrované hodnotenia vzťahov medzi vlastnosťami pôdno-ekologických jednotiek (BPEJ), faktormi prostredia a dostupnými údajmi o úrodách plodín a tak vytvoriť relevantnú sústavu hodnotenia produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd, ktorá je vyjadrená v 100-bodovej stupnici, (od 100 do 1 BH BPEJ), resp. v príslušných kategóriách. Vyššie bodové hodnoty vyjadrujú vyšší produkčný potenciál pôdy a nižšie naopak nižší produkčný potenciál pôdy (http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoserwis/bh/bh.aspx).

Zastúpenie kategórií bodových hodnôt pôd (% z poľnohospodárskej pôdy)

Okres	Zastúpenie kategórií bodových hodnôt (%)									Bodová hodnota (body)	
	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90		91-100
Humenné	0,85	1,54	30,59	9,96	23,57	19,44	12,11	1,93	-	-	42,60
Prešovský kraj	1,55	14,51	26,88	17,78	21,77	9,73	5,54	2,13	0,12	-	36,29

Zdroj: http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoserwis/bh/bh.aspx

Každá obec má ustanovenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu vo svojom k. ú. Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v príslušnom k. ú. podľa kódu BPEJ je ustanovený v Nariadení vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. Mapa BPEJ je dostupná v informačnom systéme VÚPOP, na internetovej stránke <http://www.podnemapy.sk/bpej>.

Lesníctvo

Výmera lesných pozemkov v meste Humenné ostáva relatívne stabilná. Celková plocha lesných pozemkov v meste Humenné je 861,9 ha.

Výmera lesných pozemkov v ha											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	862,6	862,0	862,0	862,0	862,0	861,9	861,9	861,9	861,9	861,9	861,9

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

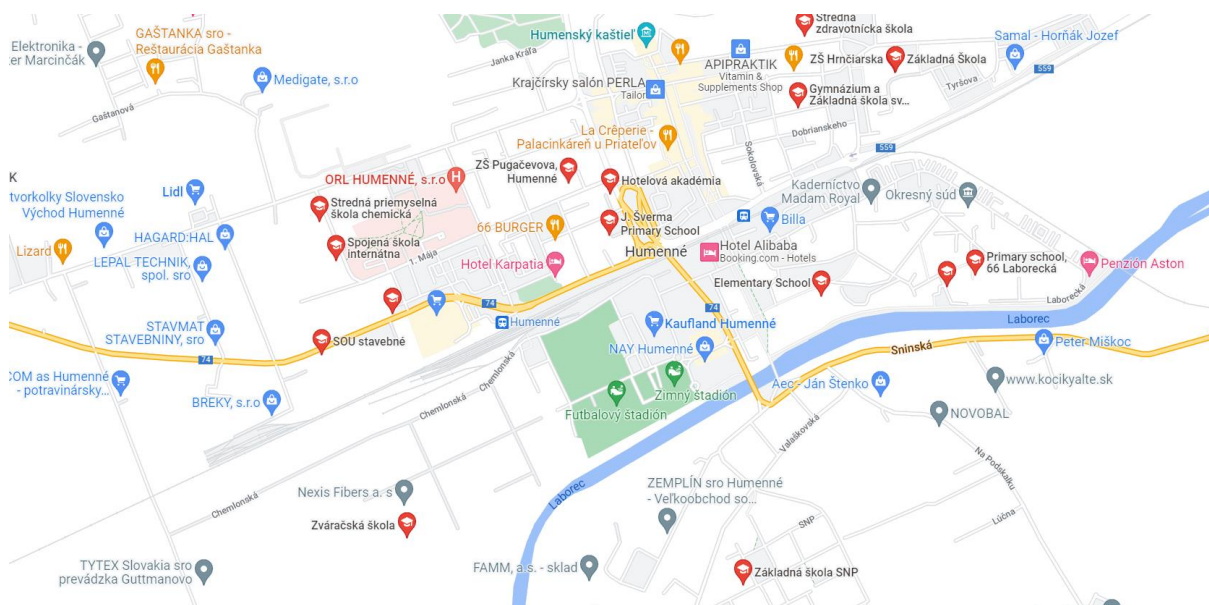
Služby

Z hľadiska skladby služieb sa v meste nachádzajú rôzne súkromné opravovne a predajne áut, pneuservisy, sklenárstva, kaderníctva, rôzne salóny, krajčírstva a iné služby. Vo sfére súkromného podnikania bol zaznamenaný v uplynulých rokoch pozitívny rozvoj, hlavne čo sa týka skvalitnenia materiálo – technickej základne a rôznorodosti poskytovaných služieb. V meste Humenné sa nachádza viac ako 150 maloobchodných predajní s potravinami a zmiešaným tovarom. Ponuka služieb je determinovaná situáciou na lokálnom trhu Humenného a okolia. V meste sú alokované nadnárodné reťazce ako Billa, Tesco, Lidl, Kaufland ako aj domáce siete COOP Jednota či GVP.

2.10. ŠKOLSTVO A VZDELANIE

Na základe zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce, mestá a vyššie územné celky s účinnosťou od 1. 7. 2002 prešli materské školy, základné školy a základné umelecké školy do zriaďovateľskej pôsobnosti obcí a miest. V súčasnosti sa spoločenské a sociálne zmeny odzrkadlili aj v potrebách kapacít, ako aj racionalizačných opatreniach vzhľadom k ekonomike prevádzkovania týchto zariadení.

K 31.12.2023 v meste Humenné bolo zriadených 14 MŠ (z toho 10 MŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, 3 MŠ sú súkromné a 1 MŠ cirkevná) a 10 ZŠ (z toho 8 ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti mesta, 1 ZŠ v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK, 1 ZŠ cirkevná). V meste Humenné pôsobia 3 gymnáziá a 8 stredných odborných škôl.

Obrázok: Rozmiestnenie škôl v jadrovom priestore mesta Humenné.

Zdroj: <https://www.google.sk/search>

Materské školy

V zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Humenné boli k 31.12.2023 alokované nasledujúce materské školy: MŠ Dargovských hrdinov 18, MŠ Družstevná 16, MŠ Kudlovska 47, MŠ Mierová 19, MŠ Osloboditeľov 1, MŠ Partizánska 22 /s právnou subjektivitou/, MŠ Štefánikova 49, MŠ Třebíčska 13, MŠ Tyršova 1 a ZŠ s MŠ Podskalka 58.

Počet detí z hľadiska mesta má ustálený trend, s malými výkyvmi, čo je pozitívne. Pozitívny vývoj počtu detí sa prejaví v spotrebe nadväzujúcich verejných služieb v rámci povinnej školskej dochádzky a záujmového vzdelávania.

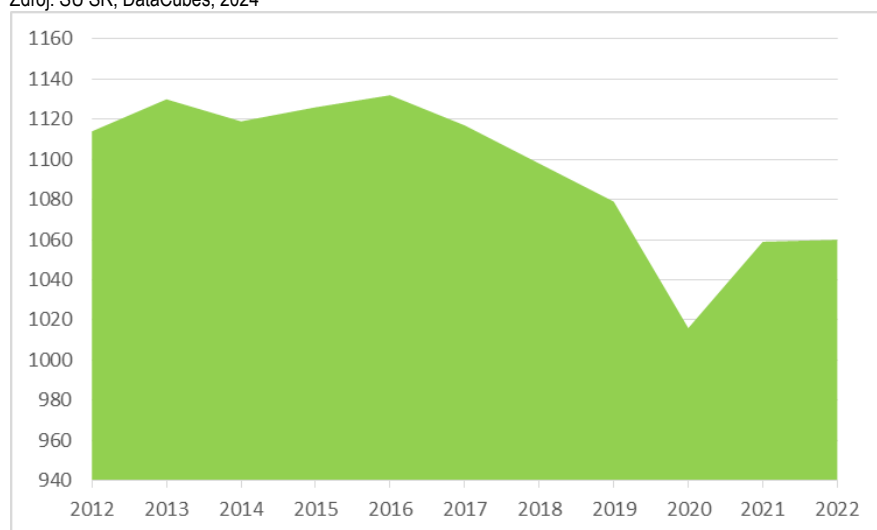
Materské školy											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	14	14	14	14	15	15	15	15	15	15	15

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj počtu detí v jednotlivých materských školách bol nerovnomerný.

Materské školy - deti											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	1114	1130	1119	1126	1132	1117	1098	1079	1016	1059	1060

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

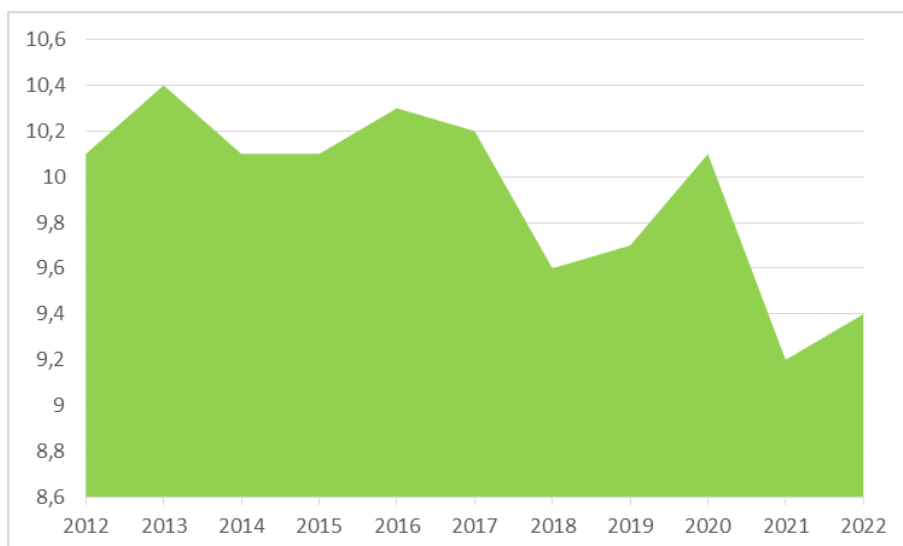

Obrázok: Vývoj počtu detí v materských školách v meste Humenné
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V samotnom okresnom meste Humenné došlo v sledovanom období k nárastu počtu detí do roku 2016. Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu učiteľov.

Materské školy - učitelia											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	110	109	111	111	110	110	114	111	101	115	113
Učitelia / Deti	10,1	10,4	10,1	10,1	10,3	10,2	9,6	9,7	10,1	9,2	9,4

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu detí na jedného učiteľa

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa, ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj počtu detí na jedného učiteľa má nemennú tendenciu. Uvedené možno vnímať z hľadiska kvality poskytovaných služieb pozitívne. Počet detí na jedného učiteľa kulminoval na hodnote cca 9/10. Nasledujúca tabuľka prezentuje predpokladaný vývoj cieľovej skupiny do roku 2032. V absolútnej hodnote sa predpokladá pokles počtu detí o cca 263.

Vývoj cieľových skupín

Deti predškolského veku

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
0	207	228	223	217	211	205	200	194	188	182	177	
1 - 4	979	955	937	915	901	877	857	837	817	797	776	
0 priem. Index				0,972	% nárast 0							-24,359
1 - 4 priem. Index				0,977	% nárast 1 – 4							-20,978
Abs. nárast											-263	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,832	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											3,208	

V prípade, že sa doterajší trend zachová, v najbližších 11 rokoch by mal klesnúť počet detí do 4 roka až o 20,978 % v skupine do 1 roka a počet detí od 1 do 4 roka o 24,359 %. V priemere by mal klesnúť podiel na celkovom počte obyvateľov. Kým v roku 2022 by mal podiel na celkovom počte činiť 3,832 %, do roku 2032 by mal tento podiel klesnúť na 3,208 %. V absolútnom vyjadrení dôjde k poklesu v celkovej skupine o cca. 263. Pokles by mal byť relatívne významný a teda pravdepodobne môže vytvárať tlak na znižovanie kapacít zariadení poskytujúcich verejné služby pre túto vekovú skupinu.

Základné školy

V samotnom meste **Humenné** je v súčasnosti 8 plnoorganizovaných základných škôl, z toho 1 cirkevná a 1 neplnoorganizovaná základná škola.

Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj a stav počtu ukazovateľov neplnoorganizovanej základnej školy.

Základné školy 1 - 4

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Školy	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žiaci	69	65	65	64	66	67	66	65	62	65	76
Učítelia	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Počet plnoorganizovaných základných škôl v meste klesol, v roku 2015 bola zrušená ZŠI Lesná.

Základné školy - (1. - 9. roč.) spolu

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Školy	9	9	9	8	8	8	8	8	8	8	8
Žiaci	3261	3 164	3 209	3 137	3 146	3 190	3190	3191	3246	3220	3254

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Priemerný počet žiakov v meste pripadajúcich na triedu postupne narastá. V roku 2022 dosiahol hodnotu 23.

Základné školy štátne - (1. - 9. roč.) žiaci

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	3000	2 926	2 967	2 908	2 941	3 006	3017	3019	3089	3046	3076

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Počet učiteľov v meste je relatívne stabilný. Od roku 2015 sa stabilizoval počet žiakov na učiteľa na 13. Koeficient korelácie vzťahu medzi počtom učiteľov a žiakmi dosiahol hodnotu 0,701, čo znamená pozitívnu, silnú lineárnu koreláciu. So zvyšujúcim sa počtom žiakov stúpa počet učiteľov a naopak.

Základné školy štátne - (1. - 9. roč.) učítelia

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	226	225	232	213	214	218	213	215	219	240	235
Žiaci / Učiteľ	13	13	12	13	13	13	13	13	13	12	13
Correl Učítelia / žiaci											0,701

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Ponuku neštátnych škôl zastupuje 1 cirkevná základná škola.

Cirkevné základné školy (1. - 9. roč.)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Počet											
Humenné	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Žiaci											
Humenné	261	238	242	229	205	184	173	172	157	174	178
Triedy											
Humenné	12	10	12	10	10	10	9	9	9	10	9
Učítelia											
Humenné	17	17	16	15	18	22	18	18	17	18	21

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Počet žiakov v tejto škole klesol od roku 2012 do roku 2022 o 31,80 %.

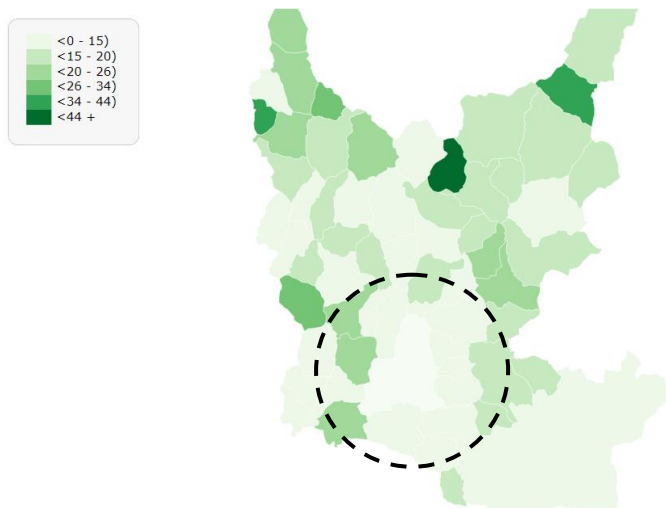
V budúcnosti nie je predpoklad, že by sa mala v rámci mesta sieť základných škôl výrazne meniť, napriek poklesu počtu žiakov.

Vývoj cieľových skupín

Veková skupina 5 – 14

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 5-14											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
5-9	1296	1309	1291	1267	1239	1218	1195	1171	1148	1124	1101
10-14	1414	1424	1405	1387	1368	1349	1330	1311	1293	1274	1255
5-9 – pr. Index				0,981	% nárast 5 - 9						-17,528
10-14 pr. Index				0,986	% nárast 10 - 14						-13,028
Abs. nárast											-422
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											8,900
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											7,930

V skupine obyvateľov od 5 do 14 rokov sa predpokladá mierny pokles detí. V absolútnom vyjadrení by mal počet detí v tomto veku klesnúť o 422. V skupine od 5 do 9 rokov by mal počet detí klesnúť o 17,528 %. V skupine od 10 do 14 rokov by mal počet detí klesnúť o 13,028 %. Deti v tomto veku sú spotrebiteľmi služieb predškolského vzdelávania, základného vzdelávania, mimoškolskej záujmovej činnosti. Celkový podiel na štruktúre by mal klesnúť na 7,930 %.

Obrázok: Základné vzdelanie v % a jeho zastúpenie v jednotlivých samosprávach okresu Humenné a meste
Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

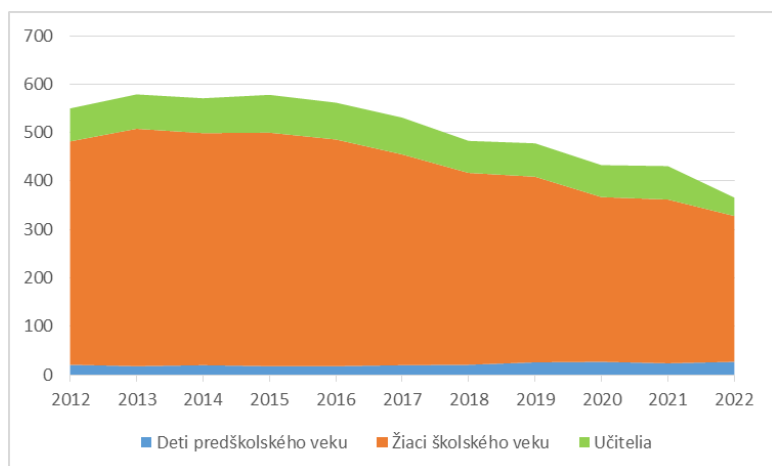
Zastúpenie obyvateľov so základným vzdelaním bolo v samosprávach okresu Humenné do úrovne 26 %. Vyššie zastúpenie obyvateľov so základným vzdelaním bolo v okrajových častiach okresu.

Špeciálne školy

V roku 2021 boli celkovo v meste Humenné alokované 4 špeciálne školy (pri MŠ, ZŠ resp. strednej škole). Počet detí školského veku pomaly klesá, v roku 2022 dosiahol hodnotu 301 žiakov. Deti predškolského veku boli v počte 27. Deti predškolského veku tvoria približne 8,97 % počtu detí školského veku.

Špeciálne školy											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spolu	5	5	5	5	5	5	5	5	5	4	4
Deti predškolského veku	21	18	20	18	18	20	21	26	27	24	27
Žiaci školského veku	461	490	479	482	468	435	396	383	340	338	301
Učítelia	68	71	72	78	76	76	66	69	66	69	38

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu žiakov v špeciálnych školách a vývoj počtu učiteľov
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vývoj počtu detí predškolského ako aj školského veku je nerovnomerný. Do roku 2015 počet detí klesal. Od roku 2018 došlo k relatívnej stabilizácii počtu učiteľov, ale v roku 2022 vidíme prudký pokles o 44,9% oproti roku 2021.

Gymnázia a stredné odborné školy

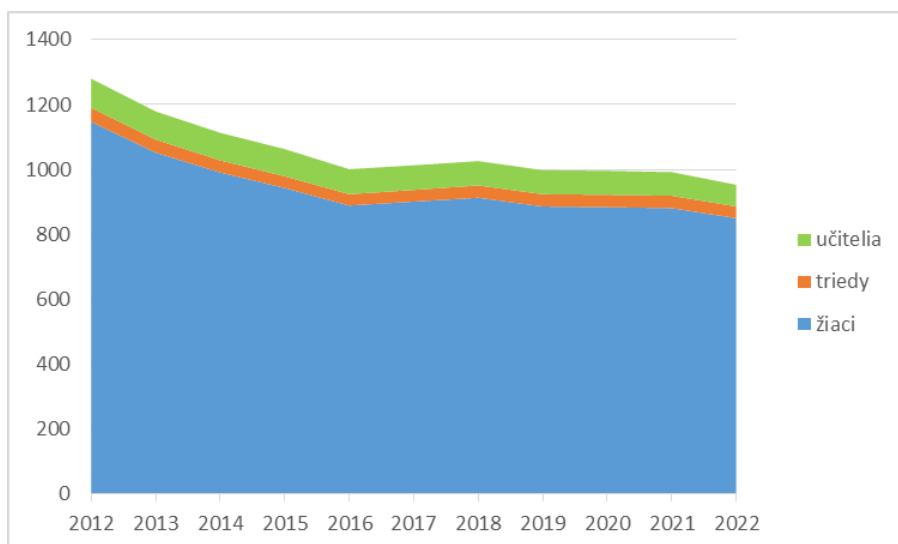
Gymnázia

V súčasnosti sieť stredných škôl v meste tvoria 3 všeobecno - vzdelávacie školy. Všetky gymnázia sú alokované v meste Humenné. Ide o Gymnázium armádneho generála Ludvíka Svobodu Komenského 4, 066 01 Humenné, Cirkevné gymnázium svätého Jána Zlatoústeho, Lesná 28, 066 01 Humenné a Gymnázium sv. Cyrila a Metoda ako org. zložka Cirkevnej spojenej školy, Duchnovičova 24, 066 01 Humenné.

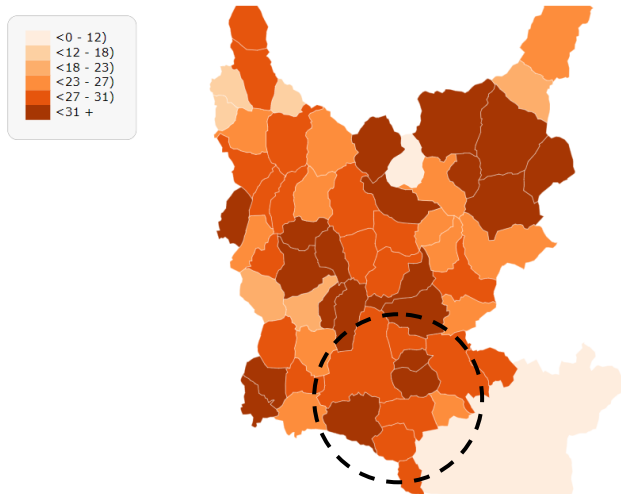
Nasledujúca tabuľka prezentuje vývoj počtu žiakov, tried a učiteľov v meste Humenné. V roku 2022 bolo evidované 1 štátne a 2 cirkevné gymnázia. Počet žiakov aj učiteľov v gymnáziách klesá. Celkový počet študentov v gymnáziách v roku 2022 predstavoval 850.

Gymnázia	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Spolu	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Spolu - žiaci	1147	1052	991	943	889	901	913	886	884	881	850
Štátne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Štátne - žiaci	650	612	613	608	569	542	528	482	466	481	454
Štátne - triedy	22	21	21	21	20	19	19	18	17	18	17
Štátne - učítelia	47	47	47	48	46	42	42	40	35	36	34
Cirkevné	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Cirkevné - žiaci	497	440	378	335	320	359	385	404	418	400	396
Cirkevné - triedy	21	19	16	15	15	17	19	20	21	20	19
Cirkevné - učítelia	43	40	38	36	31	34	33	34	39	37	33

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu žiakov, tried a učiteľov
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Úplné stredné vzdelanie (s maturitou) v % a jeho zastúpenie v jednotlivých samosprávach okresu Humenné a meste
Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Podiel obyvateľov s týmto stupňom vzdelania je v okrese Humenné v rozpätí 27 až 31 %.

Stredné odborné školy

V meste Humenné sa v súčasnosti nachádza 8 stredných odborných škôl. Celkovo 6 je v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávneho kraja a 2 SOŠ sú súkromné z toho jedno je elokované pracovisko. V roku 2022 v týchto školách študovalo 1778 žiakov. Negatívom je neustále klesajúci počet žiakov od roku 2012. Pokles počtu žiakov v tomto druhu škôl bol zaznamenaný aj v prípade súkromných škôl.

Stredné odborné školy											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SOŠ spolu	7	7	6	7	7	7	7	7	7	7	7
SOŠ spolu - žiaci	2578	2391	2 293	2 429	2 310	2 309	2126	1997	1922	1833	1778
SOŠ spolu - žiaci den.štúdiá	2475	2268	2 162	2 179	2 049	1 980	1790	1646	1577	1833	1473
SOŠ - štátne	7	7	6	6	6	6	6	6	6	6	6
SOŠ - štátne - žiaci	2578	2391	2 293	2 220	2 075	2 025	1820	1689	1601	1518	1490
SOŠ - štátne - triedy	111	102	94	93	84	81	74	72	70	68	65
SOŠ - štátne - učitelia	220	208	195	192	189	181	168	160	154	145	143
SOŠ - štátne - žiaci d.š.	2475	2268	2 162	2 063	1 933	1 857	1666	1525	1454	1518	1358

SOŠ - súkromné - žiaci	0	0	0	209	235	284	306	308	321	315	288
SOŠ - súkromné - triedy	0	0	0	7	8	9	10	10	11	11	10
SOŠ - súkromné - učitelia	0	0	0	16	16	10	17	17	15	17	17
SOŠ - súkromné - žiaci d.š.	0	0	0	116	116	123	124	121	123	315	115

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V meste Humenné tvoria ponuku stredného odborného vzdelávania tieto stredné odborné školy: Obchodná akadémia, Komenského 1, 066 01 Humenné; Hotelová akadémia, Štefánikova 28, 066 01 Humenné; Stredná odborná škola obchodu a služieb, Mierová 1973/79, 066 01 Humenné; Súkromná stredná odborná škola pedagogická EBG, Lesná 909/28, 066 01 Humenné; Stredná zdravotnícka škola, Lipová 32, 066 01 Humenné; Stredná odborná škola polytechnická, Štefánikova 1550/20, 066 01 Humenné; Stredná odborná škola technická, Družstevná 1737, 066 01 Humenné; Súkromná stredná odborná škola – ELBA, Smetanova 2, Prešov – elokované pracovisko Humenné.

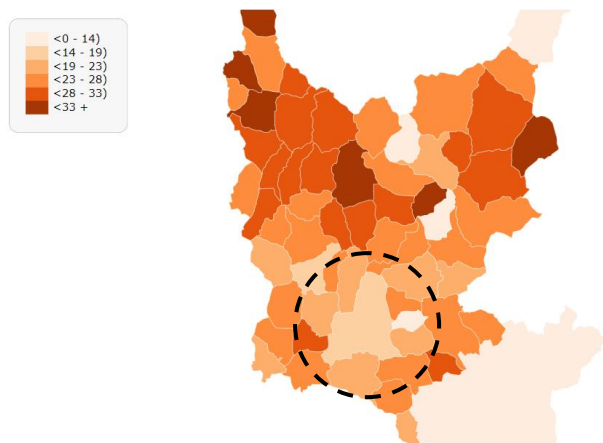
Z hľadiska polohy je väčšina stredných odborných škôl umiestnená do centrálnej zóny okresného mesta Humenné.

Vývoj cieľových skupín

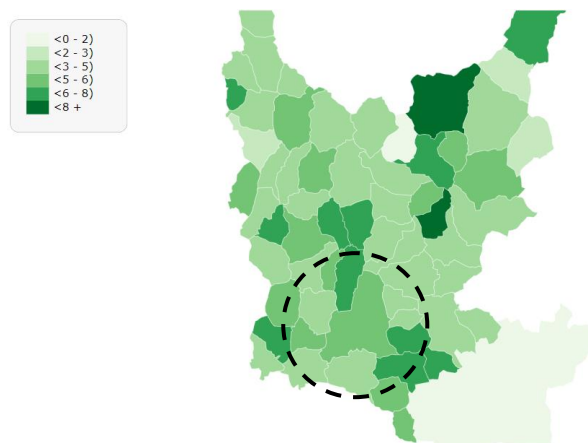
Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
15-19	1447	1212	1140	1067	995	922	850	777	705	632	560
15-19 – pr. Index				0,920	% nárast 15-19						-56,420
Abs. nárast											-725
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											4,752
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											1,885

Veková skupina je spotrebiteľom služieb vzdelávania – stredoškolský stupeň, ako aj záujmovej činnosti. V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 56,420 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 725.

Obrázok: Stredné odborné (učňovské) vzdelanie (bez maturity) (%) v okrese
Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Obrázok: vyššie odborné vzdelanie (%) v okrese
Zdroj: http://www.sodbtn.sk/obce/vysledky_mapy_2021.php

Najnižie zastúpenie obyvateľov s učňovským vzdelaním bez maturity bolo v okrese Humenné zastúpená len do úrovne 14 %. Vyššie zastúpenie bolo v prípade obyvateľov s vyšším odborným vzdelaním.

Školské jedálne

V meste Humenné zabezpečuje hromadné stravovanie pre deti školského (základné a stredné školy) veku 13 školských jedální. Celková kapacita zariadení je 1676 stolíčiek. V roku 2022 bolo evidovaných cca. 3775 stravníkov.

Školské jedálne ZŠ a SŠ											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	14	14	14	13	13	13	13	13	13	12	13

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

V meste Humenné sa nachádza 13 školských jedální. Kapacita zariadení v roku 2022 bola 4004 miest pri stoloch. Počet stravníkov mierne kolíše.

Školské jedálne spolu (bez VŠ, jedální a v MŠ) - miesta pri stoloch											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	1 962	1 920	1916	1 868	1 868	1 870	1877	1846	1836	1516	1676

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Nasledujúca tabuľka prezentuje celkový vývoj počtu stravníkov. V meste Humenné došlo k poklesu stravníkov. Školské stravovacie zariadenie poskytujú služby na integrovanom princípe nielen ako sekundárna služba vzdelávaniu ale aj v rámci poskytovania sociálnych služieb.

Školské jedálne ZŠ a SŠ											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	4 074	3 830	4043	4 021	3 941	3 913	4036	4094	4070	3775	4004

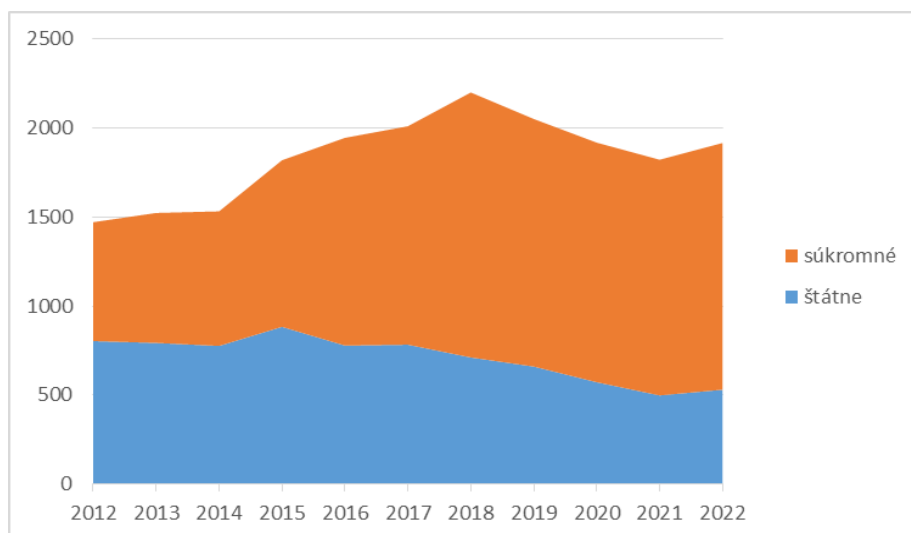
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Záujmové vzdelávanie

Záujmové vzdelávanie v meste Humenné zabezpečujú základné umelecké školy a centrá voľného času. V rámci mesta sú k dispozícii 4 umelecké školy, z toho 3 sú súkromné a 1 štátna.

Základné umelecké školy											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
ZUŠ - štátne	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
ZUŠ - štátne - žiaci	804	794	777	884	779	784	712	661	573	499	531
ZUŠ - štátne - učitelia	35	36	32	34	33	31	31	32	24	25	26
Súkromné ZUŠ	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3
Súkromné ZUŠ - žiaci	668	730	756	936	1 167	1 227	1489	1391	1346	1324	1386
Súkromné ZUŠ - učitelia	29	34	28	34	45	45	56	54	47	47	48

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu žiakov v ZUŠ
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Na území mesta, pôsobia tieto základné umelecké školy:

- Základná umelecká škola, Mierová 81, Humenné (od 1.9.2023 Základná umelecká škola Petra Breinera, Mierová 81, Humenné)
- Súkromná základná umelecká škola, Kudlovska 11, Humenné
- Súkromná základná umelecká škola, Laborecká 66, Humenné (Via arto)
- Súkromná základná umelecká škola, Námestie slobody 57, Humenné (Múza)

Centrá voľného času a iné vzdelávanie

V meste Humenné pôsobia: Centrum voľného času, Námestie slobody 1736/48, Humenné zriadené mestom Humenné, 4 centrá voľného času pri základných školách a 1 cirkevné CVČ LAURA.

Od roku 2022 pôsobí na území mesta Humenné Univerzita tretieho veku pod gesciou Prešovskej univerzity v Prešove.

2.11. SOCIÁLNA SFÉRA

Zákon o sociálnych službách vymedzuje **sociálnu službu** ako „odbornú činnosť, obslužnú činnosť alebo ďalšiu činnosť alebo súbor týchto činností, zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny“.

Pod **nepriaznivou sociálnou situáciou** sa rozumie ohrozenie osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z nasledujúcich dôvodov:

- a) nemá zabezpečené podmienky na uspokojenie základných životných potrieb,
- b) pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok,
- c) pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia,
- d) pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- e) z dôvodu, že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok,

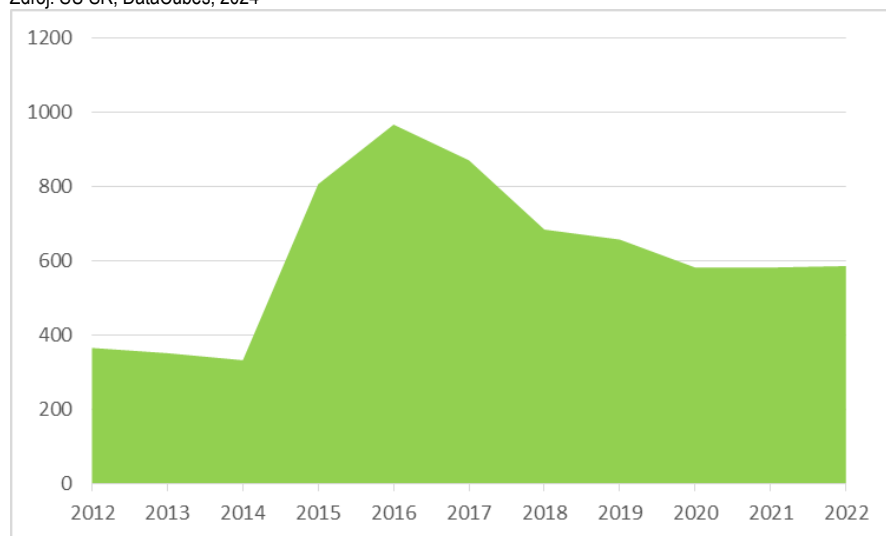
- f) pre výkon opatrovania osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- g) pre ohrozenie správaním iných osôb, alebo ak sa stala obeťou správania iných osôb,
- h) pre zotrvávanie v priestorovo segregovanej lokalite.

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, VÚC, fyzické a právnické osoby a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov, vymedzuje paletu poskytovaných sociálnych služieb obyvateľom mesta Humenné. Nasledujúca tabuľka prezentuje ponuku zariadení sociálnych služieb v okrese Humenné.

V okrese Humenné sa nachádza 17 zariadení kapacitou 586 miest. Počet miest od roku 2016 klesá.

Zariadenia sociálnych služieb											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
P. m. v DSS pre post. deti	73	74	71	-	-	-	-	-	-	-	-
P. miest v DSS pre post. do.	145	128	148	688	842	768	539	523	458	450	456
P. miest v zariad. pre sen.	45	55	45	46	53	48	91	88	86	86	87
Počet miest k 31.12 spolu	366	352	333	806	966	870	684	657	582	582	586
Počet zariadení	12	13	9	23	25	24	19	19	17	17	17

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Obrázok: Vývoj počtu kapacít zariadení sociálnych služieb v okrese Humenné
Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Mesto Humenné v rámci sociálnej starostlivosti poskytuje hlavne opatrovateľskú službu ako terénnu službu, poskytujúc pomoc občanom mesta, ktorí sa dostali v dôsledku mimoriadnych životných situácií do hmotnej núdze, je zriaďovateľom denných centier ambulatnou formou, prípadne zariadenia starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa. Ďalej vykonáva osobitného príjemcu dávok a prídavkov na deti, zanedbávajúcich povinnú školskú dochádzku. Sociálne služby sú poskytované aj neštátnymi subjektami. Nasledujúca časť prezentuje celkovú ponuku sociálnych služieb v rámci mesta Humenné podľa kategorizácie sociálnych služieb v zmysle zákona 448/2008 o sociálnych službách:

Sociálne služby		
Druh	Zariadenie / služba	existujúci stav
Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb	útulok	1
	zariadenie núdzového bývania	1
Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi	Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa	1
	služba včasnej intervencie	1
Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriazniveho zdravotného stavu alebo z dôvodu	zariadenie pre seniorov	3
	domov sociálnych služieb	3
	špecializované zariadenie	4
	denný stacionár	2

dovršená dôchodkového veku	požičiavanie pomôcok	1
Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií	krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	1
Podporné služby	denné centrum jedáleň Komunitné centrum	3 2 2

Denné centrum

V dennom centre sa poskytuje sociálna služba počas dňa fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodičovi s dieťaťom alebo starému rodičovi s vnukom alebo vnučkou. V dennom centre sa najmä poskytuje sociálne poradenstvo, zabezpečuje záujmová činnosť (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Mesto Humenné, Duchnovičova 1683

Druh sociálnej služby:	Denné centrum
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§56 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 56
Kapacita:	70 osôb
Deň začatia poskytovania:	21.1.2010
Miesto poskytovania:	Denné centrum, Duchnovičova 1683/28, 066 01 Humenné

Mesto Humenné, Laborecká 1865

Druh sociálnej služby:	Denné centrum
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§56 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 56
Kapacita:	240 osôb
Deň začatia poskytovania:	21.1.2010
Miesto poskytovania:	Denné centrum, Laborecká 1865/26, 066 01 Humenné

Mesto Humenné, Štefánikova 1526

Druh sociálnej služby:	Denné centrum
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§56 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek, fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím alebo nepriaznivým zdravotným stavom, rodič s dieťaťom alebo starý rodič s vnukom alebo vnučkou
Kapacita:	55 osôb
Deň začatia poskytovania:	11.10.2018
Miesto poskytovania:	Denné centrum, Štefánikova 1526/31, 066 01 Humenné

Denný stacionár

V dennom stacionári sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa. V dennom stacionári sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, stravovanie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, záujmová činnosť. Ak sa v dennom stacionári poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. V dennom stacionári sa poskytuje sociálne poradenstvo aj rodine alebo inej fyzickej osobe, ktorá zabezpečuje pomoc fyzickej osobe v domácom prostredí, na účel spolupráce pri sociálnej rehabilitácii (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Druh sociálnej služby:	Denný stacionár
Rozsah:	neurčitý čas

Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§40 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - fyzická osoba, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby ak jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 a je odkázaná na sociálnu službu v zariadení len na určitý čas počas dňa
Kapacita:	9 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.12.2014
Miesto poskytovania:	Dom sv. Júdu Tadeáša, Štefánikova 1525/29, 066 01 Humenné

Domov sociálnych služieb

V domove sociálnych služieb sa poskytuje sociálna služba týždennou pobytovou sociálnou službou alebo ambulatnou sociálnou službou fyzickej osobe do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008, alebo nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008. V domove sociálnych služieb sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utvárajú podmienky na vzdelávanie, úschovu cenných vecí. Ak sa v domove sociálnych služieb poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. Na vzdelávanie podľa odseku 2 písm. c) prvého bodu sa neutvárajú podmienky v domove sociálnych služieb, v ktorom sa poskytuje sociálna služba plnoletej fyzickej osobe. V domove sociálnych služieb sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje domov sociálnych služieb ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 zákona č. 448/2008 Z. z.. Ak fyzická osoba dovŕši dôchodkový vek počas poskytovania sociálnej služby v domove sociálnych služieb, táto sociálna služba sa jej poskytuje aj naďalej. V domove sociálnych služieb možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia. Sociálnu službu v domove sociálnych služieb nemožno poskytovať ako celoročnú pobytovú sociálnu službu (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné

Druh sociálnej služby:	Domov sociálnych služieb
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 38
Kapacita:	15 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.1.2004
Miesto poskytovania:	Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné, Ptičie 158, 067 41 Ptičie

Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné

Druh sociálnej služby:	Domov sociálnych služieb
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	pobytová - týždenná
Cieľová skupina:	§38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 38
Kapacita:	5 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.1.2004
Miesto poskytovania:	Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné, Ptičie 158, 067 41 Ptičie

Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné

Druh sociálnej služby:	Domov sociálnych služieb
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	pobytová - ročná
Cieľová skupina:	§38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 38
Kapacita:	55 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.1.2004
Miesto poskytovania:	Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné, Ptičie 158, 06741 Ptičie

Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné, Čsl. armády 1371

Druh sociálnej služby: Domov sociálnych služieb
Rozsah: neurčitý čas
Forma: ambulatná
Cieľová skupina: §38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 38
Kapacita: 13 osôb
Deň začatia poskytovania: 18.2.2019
Miesto poskytovania: Centrum sociálnych služieb GARDEN Humenné, Čsl. armády 1371/14,
066 01 Humenné

Gréckokatolícka charita Prešov, Štefánikova 1525

Druh sociálnej služby: Domov sociálnych služieb
Rozsah: neurčitý čas
Forma: ambulatná
Cieľová skupina: §38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO po ukončení povinnej školskej dochádzky do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 alebo nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3
Kapacita: 8 osôb
Deň začatia poskytovania: 1.1.2021
Miesto poskytovania: Dom sv. Júdu Tadeáša, Štefánikova 1525/29, 06601 Humenné

Zariadenie sociálnych služieb AKTIG, Mierová 63

Druh sociálnej služby: Domov sociálnych služieb
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §38 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO po ukončení povinnej školskej dochádzky do dovŕšenia dôchodkového veku, ak je táto fyzická osoba odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 alebo nevidiaca alebo prakticky nevidiaca a jej stupeň odkázanosti je najmenej III podľa prílohy č. 3
Kapacita: 16 osôb
Deň začatia poskytovania: 1.7.2002
Miesto poskytovania: Mierová 63/92, 066 01 Humenné

Jedáleň

HUMANISSIMO Humenné n.o.

Druh sociálnej služby: Jedáleň
Rozsah: neurčitý čas
Forma: terénna
Cieľová skupina: §58 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 58
Deň začatia poskytovania: 27.5.2014
Miesto poskytovania: okres: Humenné

HUMANISSIMO Humenné n.o., Duchnovičova 1680

Druh sociálnej služby: Jedáleň
Rozsah: neurčitý čas
Forma: ambulatná
Cieľová skupina: §58 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - fyzická osoba, ktorá nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, má ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, alebo dovŕšila dôchodkový vek
Kapacita: 70 osôb
Deň začatia poskytovania: 27.5.2014

Miesto poskytovania: Duchnovičova 1680/22, 066 01 Humenné

Komunitné centrum

V komunitnom centre sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. h) zákona 448/2008 Z. z. poskytuje základné sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, pomoc pri príprave na školské vyučovanie a sprevádzanie dieťaťa do a zo školy a školského zariadenia, vykonáva preventívna aktivita, zabezpečuje záujmovú činnosť. V komunitnom centre sa vykonáva komunitná práca a komunitná rehabilitácia. Sociálnu službu v komunitnom centre možno poskytovať ambulatnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu (<https://www.e-vuc.sk/zsk/socialna-pomoc/>).

Mesto Humenné

Druh sociálnej služby: Komunitné centrum
Rozsah: neurčitý čas
Forma: terénna
Cieľová skupina: §24d ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. h)
Deň začatia poskytovania: 10.11.2017
Miesto poskytovania: mesto: Humenné

Mesto Humenné, Podskalka 6426

Druh sociálnej služby: Komunitné centrum
Rozsah: neurčitý čas
Forma: ambulatná
Cieľová skupina: §24d ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. h)
Kapacita: 64 osôb
Deň začatia poskytovania: 10.11.2017
Miesto poskytovania: Komunitné centrum, Podskalka 6426/97, 066 01 Humenné

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií

Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je v krízovej sociálnej situácii, alebo v inej obtiažnej životnej situácii, ktorú nemôže riešiť vlastnými silami a zabezpečuje sa najmä poskytnutím sociálneho poradenstva. Za telekomunikačné technológie podľa odseku 1 sa považuje najmä telefón, fax, internet.

Slovenský červený kríž, Územný spolok Humenné

Druh sociálnej služby: Krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií
Rozsah: neurčitý čas
Forma: iná forma (telefonicky, pomocou telekomunikačných technológií)
Cieľová skupina: §53 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 53
Deň začatia poskytovania: 15.10.2015
Miesto poskytovania: Prešovský kraj

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008 a je odkázaná na pomoc pri úkonoch sebaobsluhy, úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť a základných sociálnych aktivitách podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Opatrovateľskou službou sa poskytujú úkony podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Rozsah úkonov na základe sociálnej posudkovej činnosti určuje obec v hodinách alebo podľa jednotlivých úkonov podľa prílohy č. 4 zákona 448/2008. Minimálny rozsah úkonov sebaobsluhy nesmie byť nižší, ako je minimálny rozsah zodpovedajúci stupňu odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy č. 3 zákona 448/2008, ak sa

poskytovateľ sociálnej služby s prijímateľom sociálnej služby na návrh prijímateľa sociálnej služby nedohodne inak v zmluve o poskytovaní sociálnej služby. Opatrovateľskú službu nemožno poskytovať fyzickej osobe, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, ak tento zákon neustanovuje inak, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na osobnú asistenciu podľa osobitného predpisu, ktorej je nariadená karanténa pre podozrenie z nákazy prenosnou chorobou a pri ochorení touto nákazou. Ustanovenie odseku 3 písm. b) sa nepoužije, ak fyzickej osobe vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje ústavná zdravotná starostlivosť v zdravotníckom zariadení, vykonávajúcej opatrovanie sa poskytuje odľahčovacia služba, ktorá je opatrovaná fyzickou osobou, ktorej sa poskytuje peňažný príspevok na opatrovanie podľa osobitného predpisu, sa poskytuje opatrovateľská služba v rozsahu najviac osem hodín mesačne (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Mesto Humenné

Druh sociálnej služby: Opatrovateľská služba
Rozsah: neurčitý čas
Forma: terénna
Cieľová skupina: §41 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 41
Deň začatia poskytovania: 1.1.2003
Miesto poskytovania: mesto: Humenné

Požičiavanie pomôcok

Požičiavanie pomôcok je sociálna služba poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím a fyzickej osobe s nepriaznivým zdravotným stavom odkázaným na pomôcku. Pomôcka sa môže požičiavať fyzickým osobám uvedeným v odseku 1 na dohodnutý čas, najdlhšie do zabezpečenia pomôcky na základe verejného zdravotného poistenia, formou peňažného príspevku na zaobstaranie pomôcky podľa osobitného predpisu, z iných zdrojov alebo do doby trvania podmienok pre poskytnutie pomôcky. Nepriaznivý zdravotný stav podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu. Fyzická osoba s ťažkým zdravotným postihnutím preukazuje odkázanosť na pomôcku posudkom vydaným príslušným úradom práce, sociálnych vecí a rodiny na účely kompenzácie sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia podľa osobitného predpisu (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Slovenský červený kríž, Územný spolok Humenné, Ul. 1. mája 2045

Druh sociálnej služby: Požičiavanie pomôcok
Rozsah: neurčitý čas
Forma: ambulatná
Cieľová skupina: §47 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 47
Deň začatia poskytovania: 1.9.2013
Miesto poskytovania: Ul. 1. mája 2045, 066 01 Humenné

Služba včasnej intervencie

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývin ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa. V rámci služby včasnej intervencie sa poskytuje špecializované sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, vykonáva stimulácia komplexného vývoja dieťaťa so zdravotným postihnutím, preventívna aktivita. V rámci služby včasnej intervencie sa vykonáva komunitná rehabilitácia. Službu včasnej intervencie možno poskytovať ambulatnou sociálnou službou a terénnou formou sociálnej služby prostredníctvom terénneho programu. Poskytovanie terénnej formy sociálnej služby má prednosť pred ambulatnou sociálnou službou. Ak terénna forma sociálnej služby nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu, poskytuje sa ambulatná sociálna služba. Miesto poskytovania služby včasnej intervencie ambulatnou sociálnou službou nemôže byť v budove zariadenia, v ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba. Zdravotné postihnutie podľa odseku 1 fyzická osoba preukazuje potvrdením poskytovateľa zdravotnej starostlivosti podľa osobitného predpisu (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Dieťa do dlaní, Třebíčska 1839

Druh sociálnej služby: Služba včasnej intervencie
Rozsah: neurčitý čas

Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§33 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - dieťa do siedmich rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodina tohto dieťaťa
Kapacita:	5 osôb
Deň začatia poskytovania:	30.8.2018
Miesto poskytovania:	Třebíčska 1839/13, 066 01 Humenné

Sociálne poradenstvo - špecializované

Špecializované sociálne poradenstvo (§ 19 ods. 3 zákona č. 448/2008 Z. z.) je zistenie príčin vzniku, charakteru a rozsahu problémov fyzickej osoby, rodiny alebo komunity a poskytnutie im konkrétnej odbornej pomoci. Sociálne poradenstvo možno vykonávať ambulantnou formou prostredníctvom poradní sociálneho poradenstva zriadených na tento účel a terénnou formou prostredníctvom terénnych programov (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Dieťa do dlaní, Ul. 1.mája 2045

Druh sociálnej služby:	Sociálne poradenstvo - špecializované
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§19 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - Rodičia, zákonný zástupca alebo opatrovník detí nad 7 rokov so zdravotným znevýhodnením, s oneskoreným a rizikovým vývinom, ženám v prenatálnom období čakajúcim dieťa so zdravotným znevýhodnením a ich partnerom.
Deň začatia poskytovania:	2.8.2022
Miesto poskytovania:	Ul. 1.mája 2045/21, 066 01 Humenné

Sociálne poradenstvo - základné

Základné sociálne poradenstvo (§19 ods. 2 zákona č. 448/2008 Z. z.) je posúdenie povahy problému fyzickej osoby, rodiny alebo komunity, poskytnutie základných informácií o možnostiach riešenia problému a podľa potreby aj odporúčanie a sprostredkovanie ďalšej odbornej pomoci. Základné sociálne poradenstvo je súčasťou každej sociálnej služby poskytovanej podľa tohto zákona. Sociálne poradenstvo možno vykonávať ambulantnou formou prostredníctvom poradní sociálneho poradenstva zriadených na tento účel a terénnou formou prostredníctvom terénnych programov (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

HUMANISSIMO Humenné n.o., Duchnovičova 1680

Druh sociálnej služby:	Sociálne poradenstvo - základné
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§19 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - Fyzické osoby v nepriaznivej sociálnej situácii
Deň začatia poskytovania:	27.5.2014
Miesto poskytovania:	Duchnovičova 1680/22, 06601 Humenné

Špecializované zariadenie

V špecializovanom zariadení sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby, jej stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z. a má zdravotné postihnutie, ktorým je najmä Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba, pervazívna vývinová porucha, skleróza multiplex, schizofrénia, demencia rôzneho typu etiológie, hluchoslepota, AIDS alebo organický psychosyndróm ťažkého stupňa. V špecializovanom zariadení sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, záujmová činnosť, utvárajú podmienky na vzdelávanie, úschovu cenných vecí. Ak sa v špecializovanom zariadení poskytuje sociálna služba deťom, poskytuje sa im výchova. Na vzdelávanie podľa

odseku 2 písm. c) prvého bodu sa neutvárajú podmienky v špecializovanom zariadení, v ktorom sa poskytuje sociálna služba pľnoľetej fyzickej osobe. V špecializovanom zariadení sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje špecializované zariadenie ošetrovateľskú starostlivosť podľa §22 zákona č. 448/2008 Z. z. V špecializovanom zariadení možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Ošetrovateľské centrum, Lipová 765

Druh sociálnej služby: Špecializované zariadenie
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §39 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - so zdravot. postih. - Parkinsonova choroba, demencia rôzneho typu etiológie
Kapacita: 10 osôb
Deň začatia poskytovania: 11.2.2010
Miesto poskytovania: Špecializované zariadenie v Humennom, Lipová 765/32, 066 01 Humenné

VALLE n.o., Duchnovičova 1680

Druh sociálnej služby: Špecializované zariadenie
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §39 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - so zdrav. postihnutím Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, demencie rôzneho typu etiológie
Kapacita: 10 osôb
Deň začatia poskytovania: 27.5.2014
Miesto poskytovania: Duchnovičova 1680/22, 066 01 Humenné

Zariadenie sociálnych služieb AKTIG, Mierová 63

Druh sociálnej služby: Špecializované zariadenie
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §39 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 39 so zdrav. postihnutím Alzheimerova choroba, Parkinsonova choroba, demencie rôzneho typu etiológie
Kapacita: 17 osôb
Deň začatia poskytovania: 1.11.2014
Miesto poskytovania: Mierová 63/92, 066 01 Humenné

Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom, n.o., Starinská 6189

Druh sociálnej služby: Špecializované zariadenie
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §39 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - so zdravot. postih. - Parkinsonova choroba, demencia rôzneho typu etiológie
Kapacita: 40 osôb
Deň začatia poskytovania: 1.3.2012
Miesto poskytovania: Starinská 6189/164, 066 01 Humenné

Terénna sociálna služba krízovej intervencie

Terénna sociálna služba krízovej intervencie sa poskytuje fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. a), b), d), g) až i) zákona č. 448/2008 Z. z. a jej obsahom je činnosť zameraná na vyhľadávanie takýchto fyzických osôb, odborné činnosti, obslužné činnosti a ďalšie činnosti zamerané najmä na vykonávanie preventívnej aktivity, poskytovanie sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie, pomoci pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov a utváranie podmienok na výdaj stravy alebo výdaj potravín.

VALLE n.o.

Druh sociálnej služby:	Terénna sociálna služba krízovej intervencie
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	terénna
Cieľová skupina:	§24a zákona č. 448/2008 Z. z. - § 2 ods.2 písm.a,d
Miesto poskytovania:	mesto: Humenné

Útulok

V útulku sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. a) a i) zákona č. 448/2008 Z. z., ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať, poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, nevyhnutné ošatenie a obuv, zabezpečuje rozvoj pracovných zručností, pomoc pri pracovnom uplatnení, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť. Poskytovateľ sociálnej služby v útulku poskytuje túto sociálnu službu oddelene pre jednotlivcov a oddelene pre rodiny s dieťaťom alebo jednotlivcov s dieťaťom (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Zariadenie sociálnych služieb AKTIG, Kukučínova 1557

Druh sociálnej služby:	Útulok
Rozsah:	určitý čas
Forma:	pobytová - ročná
Cieľová skupina:	§26 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. a) a i), ktorá nemá zabezpečené ubytovanie alebo nemôže doterajšie bývanie užívať; ubytovanie na určitý čas
Kapacita:	20 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.7.2002
Miesto poskytovania:	Kukučínova 1557/1, 066 01 Humenné

Zariadenie núdzového bývania

V zariadení núdzového bývania sa fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. g) zákona č. 448/2008 Z. z. poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, pomoc pri uplatňovaní práv a právom chránených záujmov, utvárajú podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, upratovanie, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva, záujmovú činnosť. Ak je potrebné chrániť život a zdravie fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. g), zabezpečuje sa v zariadení núdzového bývania utajenie miesta jej ubytovania a jej anonymita. To platí aj vtedy, ak fyzická osoba v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. g) požiada zariadenie núdzového bývania o utajenie svojej totožnosti v súvislosti s pobytom v tomto zariadení na účely ochrany jej súkromia a rodinného života. Ak je to vhodné a účelné, sociálnu službu v zariadení núdzového bývania možno poskytovať aj oddelene len pre niektorú vybranú cieľovú skupinu z fyzických osôb uvedených v §2 ods. 2 písm. g). Zariadenie núdzového bývania môže poskytovať sociálne poradenstvo aj fyzickej osobe, ktorá spôsobila nepriaznivú sociálnu situáciu podľa §2 ods. 2 písm. g). Sociálne poradenstvo podľa prvej vety nemožno poskytovať v objekte zariadenia, v ktorom sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe v nepriaznivej sociálnej situácii podľa §2 ods. 2 písm. g) (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Mesto Humenné, Kukučínova 1557

Druh sociálnej služby:	Zariadenie núdzového bývania
Rozsah:	určitý čas
Forma:	pobytová - ročná
Cieľová skupina:	§29 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 29
Kapacita:	20 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.1.2002
Miesto poskytovania:	Kukučínova 1557/1, 066 01 Humenné

Zariadenie pre seniorov

V zariadení pre seniorov sa poskytuje sociálna služba fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 zákona č. 448/2008 Z. z., alebo fyzickej osobe, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov. V zariadení pre seniorov sa poskytuje pomoc pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby, sociálne poradenstvo, sociálna rehabilitácia, ubytovanie, stravovanie, upratovanie, pranie, žehlenie a údržba bielizne a šatstva, osobné vybavenie, utvárajú podmienky na úschovu cenných vecí, zabezpečuje záujmová činnosť. V zariadení pre seniorov sa zabezpečuje aj ošetrovateľská starostlivosť, ak neposkytuje zariadenie pre seniorov ošetrovateľskú starostlivosť podľa § 22 zákona č. 448/2008 Z. z. V zariadení pre seniorov možno poskytovať sociálnu službu najviac pre 40 prijímateľov sociálnej služby v budove zariadenia (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Mesto Humenné, Starinská 2271

Druh sociálnej služby: Zariadenie pre seniorov
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: §35 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - a) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 alebo b) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov
Kapacita: 40 osôb
Deň začatia poskytovania: 3.1.2022
Miesto poskytovania: Starinská 2271/147, 066 01 Humenné

VALLE n.o., Duchnovičova 1680

Druh sociálnej služby: Zariadenie pre seniorov
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: § 35 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - a) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 alebo b) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov
Kapacita: 20 osôb
Deň začatia poskytovania: 27.5.2014
Miesto poskytovania: Duchnovičova 1680/22, 066 01 Humenné

Zariadenie sociálnych služieb Slniečny dom, n.o., Starinská 6189

Druh sociálnej služby: Zariadenie pre seniorov
Rozsah: neurčitý čas
Forma: pobytová - ročná
Cieľová skupina: § 35 ods. 1 zákona č. 448/2008 Z. z. - a) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby a jej stupeň odkázanosti je najmenej IV podľa prílohy č. 3 alebo b) fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje z iných vážnych dôvodov
Kapacita: 17 osôb
Deň začatia poskytovania: 1.3.2012
Miesto poskytovania: Starinská 6189/164, 066 01 Humenné

Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa

V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje služba na podporu zosúladovania rodinného života a pracovného života poskytovaním starostlivosti o dieťa do troch rokov veku, ak sa rodič alebo fyzická osoba, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, pripravuje na povolanie štúdiom na strednej škole alebo na vysokej škole, pripravuje na trh práce alebo vykonáva aktivity spojené so vstupom alebo s návratom na trh práce alebo vykonáva zárobkovú činnosť. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytuje starostlivosť o dieťa do troch rokov veku aj rodičovi alebo fyzickej osobe, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, ak nemôže z dôvodov podľa § 31 ods. 3 zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa sama alebo s pomocou rodiny a nie sú ďalšie dôvody, pre ktoré je potrebné v záujme dieťaťa postupovať podľa osobitného predpisu, voľné miesto nemožno obsadiť dieťaťom rodiča alebo fyzickej osoby, ktorá má dieťa zverené do osobnej starostlivosti na základe rozhodnutia súdu, podľa písmena a) alebo odseku 1. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa poskytujú bežné úkony starostlivosti o dieťa, stravovanie, výchova. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa sa sociálna služba poskytuje do 31. augusta bezprostredne nasledujúceho po dovŕšení troch rokov veku dieťaťa. V zariadení starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa možno poskytovať starostlivosť najviac o 12 detí v jednej dennej miestnosti, ktorá spĺňa funkciu herne a spálne; to platí, aj ak je spálňa stavebne oddelená od herne a deti užívajú oba tieto priestory. Počet detí podľa prvej vety možno zvýšiť najviac o tri deti, ak sa v dennej miestnosti alebo v priestoroch spálne a herne neposkytuje starostlivosť o dieťa do jedného roku veku. (<https://www.e-vuc.sk/psk/socialna-pomoc/>).

Občianske združenie AURA, Třebíčska 1839

Druh sociálnej služby:	Zariadenie starostlivosti o deti do troch rokov veku dieťaťa
Rozsah:	neurčitý čas
Forma:	ambulantná
Cieľová skupina:	§32b ods. 1 a 2 zákona č. 448/2008 Z. z. - FO podľa § 32b
Kapacita:	15 osôb
Deň začatia poskytovania:	1.1.2018
Miesto poskytovania:	Třebíčska 1839/13, 066 01 Humenné

Trendy

Sociálne služby pomáhajú v kritických situáciách jednotlivcom, rodinám alebo určitým skupinám občanov zvládnuť starostlivosť o seba alebo o domácnosť a podporujú tak pozitívnu spoločenskú atmosféru v komunite. Význam sociálnych služieb nie je dôležitý len vzhľadom na množstvo ľudí, ktoré ich potrebuje, ale hlavne preto, že bez ich pôsobenia by časť občanov nemala možnosť podieľať sa na spoločenskom živote, nebolo by možné uplatnenie ich ľudských a občianskych práv a dochádzalo by k ich sociálnemu vylúčeniu.

Medzi hlavné trendy v poskytovaní patria:

- deinštitucionalizácia sociálnych služieb,
- postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb,
- prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu, zariadenia s kapacitou nižšou než 40 miest),
- transformácia veľkokapacitných zariadení na zariadenia s nižšou kapacitou,
- podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadeniach s týždenným pobytom,
- individualizácia poskytovania sociálnych služieb na základe osobných potrieb prijímateľov,
- vymedzenie práv prijímateľa a povinností prevádzkovateľa,
- legitimizácia kvality sociálnych služieb a formulovaní podmienok, ktoré majú kvalitné služby spĺňať (i keď nie sú známe podmienky hodnotenia kvality sociálnych služieb),
- rozšírenie spektra poskytovaných sociálnych služieb,
- koncepčný prístup k plánovaniu a stratégii rozvoja sociálnych služieb, komunitnom rozvoji komunitnom pláne a rozvoji terénnych sociálnych služieb ako nástroja poskytovania sociálnych služieb v meste (<http://www.shr.sk/pages/casopishumanita/archiv/humanitaplus/P200905.pdf>).

Podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb

Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že terénne sociálne služby sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a na celom území Slovenska ide o sociálne služby, ktoré sú nedostatkové alebo úplne chýbajú. Rozvoj tejto formy sociálnej služby je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v ES v rámci modernizácie sociálnych služieb. V rámci tejto priority je nevyhnutné sa osobitne zamerať na terénnu sociálnu službu pre osoby odkázané na pomoc inej osoby, ktorej poskytovanie podľa dostupných údajov klesá aj napriek zvyšujúcemu sa dopytu po tejto sociálnej službe. Aj napriek tomu, že občan, ktorý o túto sociálnu službu požiada a splní hmotnoprávne podmienky poskytovania opatrovateľskej služby, jeho nárok často nie je uspokojený. Nemenej dôležité je zamerať sa na rozvoj tých terénnych programov a sociálnych služieb, ktorých cieľom je sociálna inklúzia znevýhodnených osôb z dôvodu nezabezpečenia základných životných potrieb.

Rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom

Zámerom stanovenia tejto priority je postupná deinštitucionalizácia sociálnych služieb s prihliadnutím na potreby a schopnosti klienta, s cieľom poskytovať mu sociálne služby v jeho rodinnom alebo komunitnom prostredí. Poskytovanie ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom umožňuje rozvíjať rodinné a spoločenské vzťahy klienta a primerane jeho individuálnych schopnostiam a možnostiam aj jeho zaradenie sa do spoločenského a pracovného života.

Zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania zariadení sociálnych služieb

Požiadavka humanizácie a modernizácie sociálnych služieb SR reaguje na trendy uplatňované EÚ v tejto oblasti, ktorých cieľom je zabezpečiť pre klientov kvalitné sociálne služby. V praxi to znamená zabezpečenie prístupnosti k sociálnym službám, a to aj z hľadiska prostredia, v ktorom sa sociálne služby poskytujú. Táto povinnosť vyplýva poskytovateľom sociálnych služieb aj priamo zo zákona o sociálnych službách a má umožniť prijímateľom sociálnych služieb prístup k fyzickému prostrediu, priestorom a budovám, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a zabezpečiť minimálne požiadavky a štandardy bývania. Ide najmä o odstránenie architektonických bariér v priestoroch a budovách, v ktorých sa poskytujú sociálne služby a to v interiéroch, rovnako aj v exteriéroch a zabezpečenie ich materiálno technickej vybavenosti.

Vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Jedným z cieľov novej právnej úpravy poskytovania sociálnych služieb je zabezpečiť ich profesionálny výkon a teda aj zvýšiť kvalitu poskytovaných sociálnych služieb. Jedným so základných predpokladov dosiahnutia tohto cieľa je vzdelávanie zamestnancov sociálnych služieb v rámci potreby splnenia kvalifikačných predpokladov pre výkon sociálnej služby a zároveň ich ďalšie vzdelávanie a prehlbovanie kvalifikácie.

Vývoj cieľových skupín

Veková skupina 60 +

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	2265	2445	2463	2480	2497	2515	2532	2549	2567	2584	2601
65-69	2093	2469	2560	2652	2743	2834	2926	3017	3109	3200	3292
70-74	1721	1722	1735	1746	1779	1803	1828	1852	1876	1901	1925
75-79	1010	976	996	1017	1038	1059	1080	1100	1121	1142	1163
80-84	614	659	681	703	724	746	768	789	811	833	854
85-89	283	286	290	293	297	301	304	308	312	316	319
90-94	98	93	97	100	104	107	111	114	118	121	125

95-99	24	28	30	31	32	34	35	37	38	40	41
100-104	2	0	1	1	1	3	3	3	2	2	2
105-109	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
60+ – pr. Index	1,020 % nárast – 60+										21,949
Abs. nárast											1858
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											26,634
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											34,747

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 21,949 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 34,747 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o - 1858 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

2.12. ZDRAVOTNÍCTVO

Hlavným poskytovateľom zdravotníckych služieb je Nemocnica Humenné (Člen siete nemocníc Penta Hospitals).

V súčasnosti sa v zariadení nachádzajú nasledujúce ambulancie a oddelenia: Algeziologická ambulancia, Ambulancia rizikového novorodenca, Ambulancia úrazovej chirurgie, Ambulancia vnútorného lekárstva a stacionár Humenné (Interná), Ambulancia všeobecného lekára pre dospelých, Centrum klinickej onkológie, Chirurgická ambulancia, Chirurgické oddelenie, Dermatovenerologická ambulancia, Detská gastroenterologická ambulancia, Detská nefrologická ambulancia, Detské oddelenie, Diabetologická ambulancia, Diabetologická ambulancia Medzilaborce, Gastroenterologická ambulancia, Gynekologická amb. Koškovce, Gynekologická amb. Ohradzany, Gynekologická amb. pri oddelení, Gynekologicko - pôrodnické oddelenie, Hematologická ambulancia + transfuziológia, Hematologicko-transfuziologické oddelenie, Infektologická ambulancia I, Interná ambulancia a denný stacionár Medzilaborce, Kardiologická ambulancia, Klaster vnútorného lekárstva a neurológie, JIS, Interné oddelenie, Neurologické oddelenie, Neurofyziologická ambulancia, Neurologická ambulancia, Novorodenecké oddelenie, OAIM - oddelenie anesteziológie a intenzívnej medicíny, Oddelenie centrálnej sterilizácie, Oddelenie dlhodobo chorých, Ortopedická ambulancia, Predanestetická ambulancia, Psychologická ambulancia, Rádiologické oddelenie, Urgentný príjem (<https://www.procure.sk/nemocnica/nemocnica-lena-humenne-s/#ambulancie-lekari>).

V areáli nemocnice sa nachádza plocha verejného záujmu pre vrtuľníky vrtuľníkovej záchranej zdravotnej služby.

Celkový počet poskytovateľov zdravotníckych služieb v meste Humenné prezentuje nasledujúca tabuľka.

Poskytovanie zdravotníckej starostlivosti											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
A	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OB	3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2
C	1	1	3	3	3	2	2	2	2	2	2
D	16	13	16	15	16	15	16	19	19	19	19
E	3	2	3	3	3	2	2	2	3	4	4
F	26	25	21	23	25	24	25	27	25	26	25
G	18	17	16	16	18	16	14	17	11	12	11
H	30	27	29	29	28	29	27	31	28	26	28
I	7	9	9	9	8	9	11	11	11	11	11
J	87	86	81	89	92	90	87	87	97	99	95
K	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
L	0	1	0	0	1	1	1	1	1	2	2

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

A	Polikliniky samostatné (úz. a záv.)
B	Nemocnice všeobecné a špecializované
C	Transfúziologické a hematologické oddelenia
D	Lekárne a výdajne liekov
E	Výdajne zdravotníckych pomôcok spolu

F	Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých
G	Samostatné ambulancie praktického lekára pre deti
H	Samostatné ambulancie praktického lekára stomatóloga
I	Samostatné ambulancie praktického lekára gynekológa
J	Samostatné ambulancie lekára špecialistu
K	Rýchla zdravotnícka pomoc
L	Liečebne, domy ošet.starost., hospice, zar.biomed.výskumu

Potreba poskytovania zdravotníckej starostlivosti pre ťažko, alebo dlhodobo chorých sa navrhuje realizovať v rámci zariadení sídiel záujmového územia. Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálnejšieho zabezpečenia služieb ošetrujúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa i o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností. Priamo v meste Humenné je počet poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti relatívne stabilizovaný. Počet špecializovaných ambulancií bol v roku 2022 cca. 95, v tomto roku bolo k dispozícii 19 lekární, 25 praktických ambulancií pre dospelých a 11 pre deti a dorast. Počet týchto ambulancií klesá.

Prognóza cieľovej skupiny

Predpokladá sa vyšší dopyt po zdravotníckych službách, nakoľko spotrebiteľmi zdravotníckych služieb sú hlavne deti nižších vekových skupín. Vyšší dopyt po službách pravdepodobne nebude vyvolaný nárastom tejto vekovej skupiny (v prípade postproduktívneho veku sa predpokladá pokles takmer vo všetkých skupinách), ale zhoršenie životných podmienok tejto skupiny, zvýšené pôsobenie stresových faktorov, zhoršením parametrov životného prostredia, či problémami spojenými s neschopnosťou uspokojiť základné životné potreby z dôvodu rozpočtovej bariéry a následnej ekonomickej deprivácie.

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 0-4

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0	207	228	223	217	211	205	200	194	188	182	177
1 - 4	979	955	937	915	901	877	857	837	817	797	776
0 priem. Index				0,972	% nárast 0						-24,359
1 - 4 priem. Index				0,977	% nárast 1 - 4						-20,978
Abs. nárast											-263
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											3,895
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											3,208

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
60-64	2265	2445	2463	2480	2497	2515	2532	2549	2567	2584	2601
65-69	2093	2469	2560	2652	2743	2834	2926	3017	3109	3200	3292
70-74	1721	1722	1735	1746	1779	1803	1828	1852	1876	1901	1925
75-79	1010	976	996	1017	1038	1059	1080	1100	1121	1142	1163
80-84	614	659	681	703	724	746	768	789	811	833	854
85-89	283	286	290	293	297	301	304	308	312	316	319
90-94	98	93	97	100	104	107	111	114	118	121	125
95-99	24	28	30	31	32	34	35	37	38	40	41
100-104	2	0	1	1	1	3	3	3	2	2	2
105-109	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+						21,949
Abs. nárast											1858
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											26,634
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											34,747

2.13. ŠPORT

Mesto Humenné sa snaží oblasť športu neustále a systematicky rozvíjať, skvalitňovať a finančne podporovať jednotlivé športové odvetvia hlavne v mládežníckych kategóriách, ale tiež aj po materiálno technickej stránke. Je potrebné vyzdvihnúť, že práca a financie vynaložené na šport, prinášajú mestu úspechy v podobe víťazstiev v rôznych súťažiach na krajskej, celoslovenskej i medzinárodnej úrovni a tým ho propagujú a zviditeľňujú. Vďaka tomu športové kluby a jednotlivci dosahujú významné úspechy aj v seniorských kategóriách.

Ešte dôležitejšiu úlohu v oblasti športu má šport pre všetkých. Cieľom športu pre všetkých je rozvoj tých foriem telesnej výchovy a športu, ktoré prispievajú k regenerácii telesných a duševných síl, upevňovaniu zdravia a k zvyšovaniu telesnej zdatnosti. Rekreačné športovanie predstavuje určitý druh oddychu, aktívneho odpočinku, zdravého životného štýlu, ktorý regeneruje organizmus. Šport pre všetkých je určený pre všetky vekové skupiny za účelom naplňania sociálneho, zdravotného, edukačného ale aj výkonnostného prínosu, ale umožňuje aj naplňovať hlavné potreby človeka, ku ktorým možno zaradiť potrebu rekreácie, kompenzácie, edukácie, integrácie, komunikácie a participácie, majú nezastupiteľné miesto športové kluby a občianske združenia so zameraním na šport a aktivity rôzneho druhu. Je využívaný aktivitami voľného času individuálne, resp. kolektívne, najmä na školách, pracoviskách, v rekreačných zariadeniach, ale aj v iných športových zariadeniach (KRŠ Humenné, 2020).

Športoviská na území mesta Humenné

Zimný štadión /rozмеры 60 x 30 m a kapacitou 3149 miest na sedenie/. Splňa podmienky na hokejové zápasy Tipos extraligy najvyššej Slovenskej hokejovej ligy. Využívajú ho hokejové kluby extraligový HC 19 Humenné a mládežnícky HK Humenské Levy na tréningový proces a na majstrovské zápasy a aj Krasokorčuľarský klub Krasow Humenné. V letnom období sa priestory zimného štadióna využívajú na rôzne kultúrne podujatia či koncerty. V objekte štadióna je aj posilňovňa, sauna, vírivka, solná jaskyňa a ubytovňa.

Kúpalisko /krytý 25 m a detský 10 m bazén, vonkajší 50 m bazén a detský bazén/. Je verejnosti k dispozícii od roku 1985 a jeho činnosť je zameraná na poskytovanie kvalitných služieb. V priestoroch krytej plavárne sa nachádzajú dva bazény, 25 a 10 metrový, sauna pre mužov a ženy, infrakabína, soláriá, posilňovňa a poskytujú sa aj masérske služby. Počas letnej sezóny je otvorený vonkajší areál, ktorý tvorí 50 metrový bazén, minifutbalové ihrisko, volejbalové plážové ihrisko, basketbalové ihrisko, detské kolotoče a hojdačky, prístrešky, plocha pre motorové vozidlá. Obľúbenou letnou atrakciou je tobogan, dlhý 37 metrov, s dojazdom do 50-metrového bazéna v časti pre neplavcov, čo ocenia hlavne deti. Najmenším je určený bazén pre malé deti s dvoma šmykačkami. Návštevníkom sú k dispozícii aj ležadlá, gril a samozrejme aj niekoľko bufetov.

Futbalový štadión prešiel komplexnou rekonštrukciou a znovu otvorený bol v júni 2018. Divákovi sú k dispozícii dve tribúny s kapacitou 1 809 miest na sedenie, v rámci ktorých je vytvorený VIP sektor s kapacitou 110 miest na sedenie, novinársky sektor a sektor hostí s kapacitou 155 miest na sedenie. V areáli futbalového štadióna sa nachádza hlavné trávnaté ihrisko, tréningové ihrisko s umelou trávou umelým osvetlením, ochladzovaním trávnik a dve tribúny s kapacitou 229 miest na sedenie, multifunkčné ihrisko a telocvičňa.

Futbalové miniihrisko s umelou trávou pri zimnom štadióne, rozмеры 40 x 20 m.

Multifunkčné ihrisko s umelou trávou na futbalovom štadióne, rozмеры 40 x 20 m.

Športová hala /rozмеры 48 x 26 x 13 m s kapacitou 1182 miest na sedenie/. Splňa štandard na konanie domácich ligových aj medzinárodných zápasov pre kolektívne športy ako volejbal, basketbal, futsal a hádzaná, exhibičných zápasov a organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí. V hale je inštalovaná 10 metrová lezecká stena.

Atletický štadión pri ZŠ Hrnčiarskej /pri mlyne/ má tartanový ovál so šiestimi bežeckými dráhami s dĺžkou 400 metrov. Jeho súčasťou je 110-metrová rovinka s ôsmimi bežeckými dráhami. Futbalové ihrisko v pôvodnej veľkosti 105 krát 68 metrov. Za futbalovými brámkami sú využité technické priestory, kde sa nachádzajú sektory na ďalšie atletické disciplíny, ako sú skok do výšky s viacúčelovou plochou, skok o žrdi, vrh guľou, hod diskom, kladivom i oštepom.

Multifunkčný športový areál pri ŽŠ Laboreckej /hokejbalové ihrisko, multifunkčné ihrisko, 200 m atletického oválu/. Celková rozloha športového areálu je 3 314 m².

Tenisové kurty /11 antukových tenisových kurtov/.

Pretlaková tenisová hala s prekrytím dvoch antukových dvorcov.

Skejtboardové ihrisko.

RO – Laborec - oddychovo rekreačná zóna pri hrádzi na rieke Laborec /fitnessové ihrisko, workoutové ihrisko/.

RO – Hubková – lesopark so značenými turistickými chodníkmi a oficiálnou cyklo trailovou traťou „Grófka trail“ /13,7 km, zelená, ev.č. 5912/.

Pumptrack /Pumptracková dráha s asfaltovým povrchom s dĺžkou 106 m/. Vhodná nielen pre náročných fanúšikov MTB, ale aj pre rodiny s deťmi a staršie osoby. V okolí cyklistickej dráhy je vybudovaná oddychová zóna.

Multifunkčné ihrisko s umelou trávou na Sídl. Pod Sokolejom, rozmery 40 x 20 m.

Multifunkčné ihrisko s umelou trávou na Sídl. I. , rozmery 40 x 20 m.

Multifunkčné ihrisko s umelou trávou na Sídl. III., rozmery 40 x 20 m.

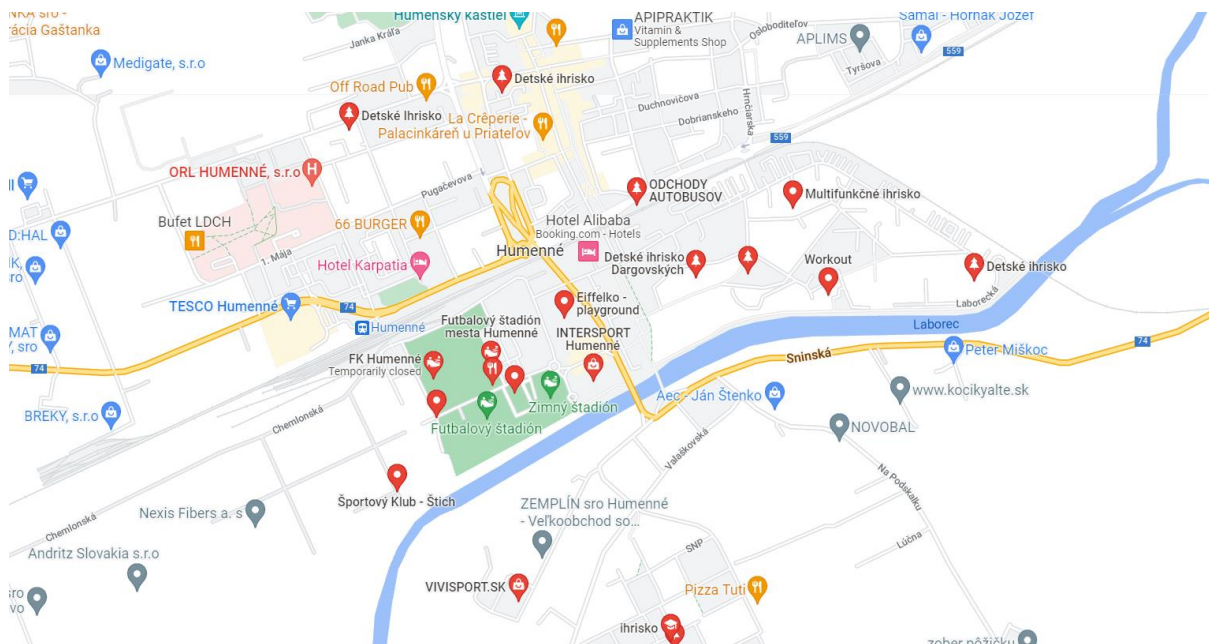
Súkromné športové objekty /4 fitness centrá, 3 bowlingové dráhy, Balaréna – športové centrum s dvoma bedmintonovými ihriskami a jedným squashovým ihriskom/.

Zoznam aktívnych športových klubov (občianskych združení) v meste:

Plavecký klub Chemes, Taekwondo klub Humenné, 1. Atletický klub, 1. Tenisový klub, 1. Basket klub Humenné, Krasokorčuliarsky klub Krasow Humenné, RBK Kickbox, ŠK Laborec Humenné, Športový klub stolného tenisu, Šachy Reinter, n. o., Lezecký klub, Horolezecký oddiel, ŠK Gymnázium Humenné, FK Humenné, PETIST Bike klub cyklistiky, Letecko-modelársky klub, Humenský lyžiarsky klub, Klub psích záprahov, Bežecký klub Humenné, Slovenský rybársky zväz, Oblastné športové centrum Humenné, Oblastný futbalový zväz Humenné, Slovenský skauting, TJ ROMA Podskalka, Junior šport klub – plus, HC 19 Humenné, Plavecký klub SWIM PEJA, Florbalový klub Humenné, Hokejbalový klub Levíčatá, TJ Slávia CVC Dúha, Miko fit box, Slovenský cykloklub Slovensko.

Verejným záujmom v športe je podpora a rozvoj športu v rôznych oblastiach a pre rôzne vekové kategórie. Mesto podporuje športovú infraštruktúru v spolupráci so športovými organizáciami, zabezpečuje jej využívanie v školách, podporuje športové kluby, organizuje rôzne športové súťaže a mnoho iného. Mesto Humenné má vypracovanú koncepciu rozvoja športu v meste Humenné 2020-2025. Telesná a športová výchova sa využíva nielen v materských školách, základných školách, stredných školách, ale aj v rôznych voľnočasových krúžkoch a činnostiach, prostredníctvom projektov pre rôzne vekové kategórie, ale aj organizovanou formou cez rôzne športové kluby, prípadne občianske združenia.

Mesto Humenné

Obrázok: Priestorové rozmiestnenie športovej infraštruktúry v meste Humenné

Zdroj: <https://www.google.com/maps/search/%C5%A1portov%C3%A9+ihrisk%C3%A1+%C5%BEilina/@49.2285965,18.7002799,12.66z>

Veková štruktúra pravidelne športujúcich

	ženy		muži		spolu
15-24		56		23	79
25-39		64		47	111
40-54		65		60	125
55-69		84		80	164

Zdroj: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2668>, 2024

Ako prezentuje predchádzajúca tabuľka, najsilnejšie skupiny pravidelne športujúcich sú od 55 do 69 a 40 do 54 rokov. Špeciálnu skupinu tvoria muži od 55 do 69 rokov, ktorým je potrebné venovať patričnú pozornosť.

Prognóza cieľovej skupiny

V budúcnosti je potrebné sa zamerať hlavne na potreby vekovej skupiny 30 – 40 rokov, ktorá tvorí pomerne početnú skupinu obyvateľov, avšak s nie veľmi dobrou prognózou.

Veková skupina 15 – 19

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 15-19												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
15-19	1447	1212	1140	1067	995	922	850	777	705	632	560	
15-19 – pr. Index				0,920	% nárast 15-19							-56,420
Abs. nárast											-725	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											4,752	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											1,885	

V prípade, že sa doterajší trend vývoja zachová, predpokladá sa nárast počtu obyvateľov. Podiel na celkovom počte obyvateľov by mal ale do roku 2032 klesnúť o 56,420 %. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov klesnúť o 725.

Veková skupina 20 – 29

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 20-29											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
20-24	1471	1502	1489	1462	1447	1428	1409	1390	1372	1353	1334
25-29	1807	1887	1852	1812	1741	1683	1625	1567	1508	1450	1392
20-24 - pr. Index				0,987	% nárast – 20-24						-12,237
25-29 - pr. Index				0,965	% nárast 25 – 29						-30,191
Abs. nárast											-788
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											10,765
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											9,176

V rizikovej skupine od 20 do 29 sa predpokladá pokles o 788 obyvateľov. Celkovo 12,237 % pokles sa predpokladá v skupine od 20 do 24. V skupine od 25 do 29 rokov sa predpokladá % pokles o 30,191 %. Táto skupina je spotrebiteľom bežných verejných služieb, zároveň sa vyznačuje najintenzívnejšou migračnou aktivitou.

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44											
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
30-34	2211	2324	2264	2205	2146	2087	2027	1968	1909	1850	1790
35-39	2253	2388	2340	2292	2245	2197	2149	2101	2053	2006	1958
40-44	2363	2754	2776	2798	2819	2841	2863	2884	2906	2928	2949
30-34 - pr. Index				0,972	% nárast – 30-34						-24,885
35-39 - pr. Index				0,978	% nárast – 35-39						-19,622
40-44 - pr. Index				1,008	% nárast – 40-44						7,903
Abs. nárast											-855
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											22,420
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											22,542

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 24,885 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine klesnúť o 855. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 22,420 %, do roku 2032 by tento podiel mal klesnúť na 22,542 %.

2.14. KULTÚRA

V meste Humenné pôsobí v kultúrnom dani množstvo organizácií a inštitúcií. Mesto Humenné rozvíja iniciatívy smerujúce k podpore a tvorbe kultúry v čo najširšej žánrovej podobe. Vo svojom rozpočte každoročne vyčleňuje finančné prostriedky na priamu podporu kultúry prostredníctvom vlastnej organizácie – mestského kultúrneho strediska na podporu organizácií formou dotácie, ktoré sú zamerané na rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, tradičnej kultúry a nehmotného kultúrneho dedičstva.

Vznik kultúrnych zariadení na území mesta sa datuje do päťdesiatych rokov minulého storočia, z ktorých sa postupne vyprofilovali inštitúcie, ktoré majú významný prínos a vplyv pri rozvoji kultúrneho života a uspokojovania kultúrnych potrieb občanov mesta. Patrí tu Mestské kultúrne stredisko, Vihorlatské múzeum a Vihorlatská knižnica. Na území mesta zabezpečujú uspokojovanie kultúrnych potrieb obyvateľov aj Vihorlatská hviezdareň, mestská Základná umelecká škola Petra Breinera a tri súkromné základné umelecké školy, Centrum voľného času v Humennom, ako aj mnohé občianske združenia a iné organizácie (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/>).

Na území mesta Humenné sa nachádzajú kultúrne organizácie viacerých zriaďovateľov:

Mestské kultúrne stredisko

Mestské kultúrne stredisko organizuje rôzne mestské oslavy a sviatky napr. Prvomájové oslavy, folklórny festival Humenský toliar, cyklus podujatí počas letných mesiacov Kultúrne leto, Humenská hudobná jar, Jesenný koncertný cyklus, Organové dni Š. Thomáša, Mikulášske oslavy a pod. V súčasnosti mestské kultúrne stredisko prevádzkuje mestské kino Fajn (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/Mestske-kulturne-stredisko-Humenne/>).

Vihorlatská hviezdáreň v Humennom

Bola zriadená 1. októbra 1952 ako okresná, výchovno-vzdelávacia činnosť. Je centralizovaná na hviezdáreň v Humennom, realizuje sa v prednáškovej sále s kapacitou 50 miest. Zájemci si môžu vypočuť prednášky z oblasti slnečnej astronómie, hviezdnej astronómie, galaktickej astronómie, kozmonautiky a astronautiky, kozmológie a kozmogónie, planetárnej astronómie, medziplanetárnej hmoty a príbuzných prírodných vied. Odborno-pozorovateľské aktivity verejné pozorovania pre návštevníkov sa realizujú z terasy a kupoly hviezdárne. V odborných pozorovaniach je hviezdáreň zapojená do celosvetových programov a projektov pozorovaní aktivity slnečnej fotosféry, pozorovaní zákrytov hviezd Mesiacom, zákrytov hviezd planétkami, pozorovaní zákrytových a fyzikálnych premenných hviezd, pozorovaní meteorov, komét a astrofotografií. Medzi tradičné akcie hviezdárne patria: Medzinárodný deň astronómie a s ním spojený Týždeň otvorených dverí, Vedomostná súťaž „Čo vieš o hviezdach“ pre všetky stupne škôl, Výtvarná súťaž „Vesmír očami detí“, Variable – pozorovateľské praktikum na pozorovanie premenných hviezd, Perzeidy – pozorovateľské praktikum na pozorovanie meteorov, Astropraktiká – zácvičné praktiká pre nových pozorovateľov, Astronomické krúžky s cyklickou formou vzdelávania. Ľudová hviezdáreň prvého typu s krajskou pôsobnosťou v okresoch Humenné, Snina, Medzilaborce Stropkov, Vranov nad Topľou, Sečovce, Trebišov a Michalovce. Pozorovateľňa hviezdárne /kupola/ bola do užívania odovzdaná 24. septembra 1975. V súčasnosti patrí medzi najaktívnejšie astronomické zariadenia na Slovensku, ako v rámci výchovno-vzdelávacej činnosti, tak i v odbornopozorovateľských aktivitách (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/Vihorlatska-hvezdaren/>).

Knižnice

V meste Humenné je 1 verejná knižnica. Knižničný fond činí cca 110 982 knižných titulov.

Knižnice verejné											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Humenné	109 171	110 383	111 193	110 011	109 909	111 690	114 718	115 743	104 824	109 972	110 982

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Vihorlatská knižnica v Humennom

Zriaďovateľom knižnice je VÚC Prešov. V knižnici sa nachádzajú nasledujúce oddelenia: Oddelenie pre deti a mládež, Oddelenie krásnej literatúry pre dospelých, Oddelenie spoločensko - vednej literatúry, Oddelenie náučnej literatúry, Bibliografické oddelenie, Oddelenie metodiky a katalogizácie.

Kiná

V meste Humenné sa nachádza 1 zariadenie. Mestského kultúrne stredisko v Humennom spravuje kino Fajn.

Kiná											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Kiná stále	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Sedadlá v kinách stálych	462	460	460	409	409	405	409	405	405	405	409
Premietacie sály	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Múzeá a galérie

V meste Humenné sa nachádza 1 múzeum a 1 galéria.

Múzeá a galérie											
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Múzeá	1	2	2	0	2	1	1	1	1	1	1
Galérie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Zdroj: ŠÚ SR, DataCubes, 2024

Galéria mesta Humenné

V súlade so zákonom č. 115/1998 v platnom znení, zaregistrovalo Ministerstvo kultúry SR Galériu mesta Humenné dňa 30.09.2005. Zriaďovateľom galérie je Mesto Humenné a galéria je súčasťou Mestského kultúrneho strediska. Z hľadiska odborného zamerania je galériou s komplexnou galerijnou dokumentáciou, so zameraním na tvorbu autorov pochádzajúcich z regiónu Horného Zemplína a na tvorbu neprofesionálnych a insitných umelcov. Diela sú sprístupnené verejnosti formou výstav a výsledok napr. rezbárskych plenérov majú občania mesta a návštevníci možnosť vidieť prostredníctvom Betlehemu každý rok počas najkrajších sviatkov roka (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/Mestske-kulturne-stredisko-Humenne/Galeria-mesta-Humenne/>).

Vihorlatské múzeum v Humennom

Vihorlatské múzeum v Humennom sídli v historickej budove renesančného kaštieľa, ktorá je v zriaďovateľskej pôsobnosti Prešovského samosprávneho kraja. Jeho vznik siaha do roku 1960, ktorý je spojený s rozhodnutím Rady Mestského národného výboru, že zrenovovaný kaštieľ bude slúžiť aj múzejným účelom. Zbernú oblasť vymedzovali hranice okresov Humenné, Snina a Medzilaborce. V súčasnej dobe je v zbierkových fondoch múzea sústredených viac než stotisíc kusov zbierkových predmetov. Napriek autenticite každého z nich medzi najhodnotnejšie patria nálezy keltských mincí (Ptičie), hromadný nález mincí zo 17. storočia (Topoľa), unikátne starožitné zbrane a brnenia, barokové ikony, hodnotné obrazy, pôvodný mobiliár a mnohé ďalšie vzácne zbierkové predmety. S narastajúcim počtom zbierok a rozvojom výskumnej činnosti sa v múzeu vytvárajú priaznivé podmienky pre expozičnú a výstavnú činnosť. Expozície: Umelecko – historická expozičia – situovaná do dobových priestorov renesančného kaštieľa ponúka pohľad na bytovú kultúru šľachty od obdobia renesancie po 20. storočie. Prírodovedná expozičia – Živočíšstvo Horného Zemplína – poukazuje na stav okolitej prírody a tým nepriamo aj na stav nášho životného prostredia. Jej cieľom je povzbudiť prirodzený záujem mládeže o prírodu a nasmerovať k aktívnej ochrane prírodného a životného prostredia. Expozičia ľudovej architektúry a bývania – so svojou rozlohou 4 ha je umiestnený takmer v strede mesta na pomerne atraktívnom a členitom teréne vystihujúcom charakter Horného Zemplína. Expozičia sakrálneho umenia s kaplnkou Panny Márie – o jej existencii sa dozvedáme až zo súpisu z roku 1654. Kaplnka bola neodmysliteľnou súčasťou stavieb šľachtických sídel od ranného stredoveku po 20. storočie. Galerijná sieň Oresta Dubaya – Orest DUBY bol grafik, ilustrátor a maliar, významná osobnosť zakladateľskej generácie slovenskej grafiky, dielo ktorého, zvlášť grafika je už dávno známe v našej vlasti i mimo nej. Zbierkový fond galerijného oddelenia tvorí vyše 1100 zbierkových predmetov (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/164/>).

Pravidelné podujatia

Na organizovanie kultúrnych podujatí slúži mestský amfiteáter. Humenský amfiteáter sa nachádza v krásnom prostredí parku na Gorkého ulici, ktorý je miestom oddychu a relaxu. Počas roka od mája do konca septembra sa v jeho priestoroch uskutočňujú rôzne kultúrne – spoločenské podujatia: prvomájové oslavy, promenádne koncerty Kultúrneho leta, večerné koncerty hudobných skupín, festivaly, premietania Letného kina a iné aktivity. Priestor amfiteátra ponúka približne 2000 miest na sedenie. Interiér budovy, ktorý je súčasťou amfiteátra, sa využíva na

usporadúvanie workshopov, kreatívnych dielní a plenérov. V podvečerných hodinách v budove amfiteátra pred pandémiou prebiehali nácviky a kurzy spoločenských tancov. Priestor amfiteátra je možné prenajať. (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/Mestske-kulturne-stredisko-Humenne/Amfiteater/>).

Folklórne súbory, cirkev a spolky

V meste Humenné je činných niekoľko folklórnych súborov a to Folklórny súbor Chemlon, Ľudová hudba Sokolej, Mužský spevácky súbor RUSINIJA, Mužská spevácka skupina Hačure, Detský folklórny súbor Chemloňáčik, Dievčenská spevácka skupina Bosoročky, FSS TRIO ZORNICA & MICHAL SIJKA, Folklórna skupina ZORNICA, Spevácka skupina LELIJA a Spevácka skupina RIAVA.

V meste Humenné sú činné nasledujúce spevácke zbory: Spevácky zbor mesta Humenné, Spevácky zbor humenských učiteľov, Detský spevácky zbor LIENKA, Komorný ženský zbor Womanvocal a Spevácky cirkevný zbor pri Pravoslávnom chráme sv. Cyrila a Metoda v Humennom, Zbor sv. Terezky Ježiškovej a Miešaný spevácky zbor pri farnosti sv. Košických mučeníkov.

Mestský dychový orchester Chemlon

Dychový orchester vznikol v roku 1960 pri národnom podniku Kapron, neskôr n.p. Chemlon, ktorý vytvoril optimálne podmienky pre jeho činnosť. Takmer od začiatku jeho vzniku viedol orchester pán Albert Hrubovčák. V roku 1988 prevzal taktovku Ján Bidovský a od roku 1991 až po súčasnosť je dirigentom orchestra pán Michal Čelovský. Najvýznamnejších úspechov dosiahol orchester v 70-tych a 80-tych rokoch, kedy niekoľkokrát získal najvyššie ocenenia na celoslovenských festivaloch dychových hudieb Pádivého Trenčín. Významných ocenení sa orchestru dostalo aj počas zahraničných zájazdov v Česku, Maďarsku, Poľsku, Rakúsku, Nemecku a Rusku v meste Moskva. V súčasnosti má orchester 35 členov a pravidelne sa zúčastňuje na všetkých kultúrno spoločenských podujatiach ako sú napríklad oslavy, výročia, pietne akty, promenádne koncerty, festivaly a iné v meste Humenné ale aj v jeho okolí (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Kultura/Mestsky-dychovy-orchester-Chemlon/>).

Pamiatky

Pamiatkové objekty zachovaného kultúrneho dedičstva dotvárajú obraz mesta Humenné. V našom meste sa ich nachádza viacero a tie sú zapísané a evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu v zmysle zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Každá národná kultúrna pamiatka je zložená z jedného alebo viacerých pamiatkových objektov.

Renesančný kaštieľ

Prvá písomná zmienka o humenskom kaštieli – hrade je z roku 1449, ktorá zachytáva pobyt bratrických vojsk v Humennom. Je však pravdepodobné, že už na prelome 13. a 14. storočia stál na tomto mieste „hrad“ – sídlo mocných zemepánov – Drugethovcov, ktorí vlastnili Humenné a okolie i neďaleké hrady. Stredoveké humenské hradné sídlo bolo v tom čase jednoduchou blokovou stavbou obohnané vodnou priekopou napájanou vodou z Kudlovského potoka a s padacím vstupným mostom na južnej strane. Kaštieľ je významnou dominantou v centre mesta Humenné a dnes je sídlom Vihorlatského múzea. Jeho návštevníci si môžu prezrieť v jeho priestoroch umelecko-historickú expozíciu dobových interiérov, ktorá predstavuje bývanie šľachty od renesancie po začiatok 20. storočia, prírodovednú expozíciu, príležitostné výstavy poriadané v priestoroch galérie, či stálu výstavu, ako jedinú na Slovensku venovanú dejinám Rómov na Slovensku a pre návštevníkom koncertov vážnej hudby je k dispozícii koncertná sieň. Od roku 1963 je vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku a obklopený je Parkom mieru. V ňom sa nachádza vzácny strom ginko, ktorý je vedený v katalógu chránených stromov.

Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých

Rímskokatolícky kostol Všetkých svätých – národná kultúrna pamiatka je významnou sakrálnou stavbou, ktorá sa nachádza v centre mesta Humenné. Bývalý františkánsky kláštor, dnes farský rímskokatolícky kostol, je

najvýchodnejšie položená gotická stavba v Európe mimo tehlovej gotiky. Súčasťou výzdoby kostola sú vitrážové okná akademického maliara Mikuláša Klimčáka, rodáka z Humenného. V kostole sú umiestnené i telesné pozostatky svätého Bonifáca, ktoré dostal humenský pán Žigmund II. Drugeth do daru od pápeža v roku 1677. Terajší kostol predstavuje veľkú jednoloďovú stavbu s polygonálne ukončenou svätyňou. Stavba kostola pochádza z gotického slohu. Jednotlivé architektonické prvky, ako napr. klenba zachovaná vo svätyňi a krúžky okien, datujú kostol do prvej polovice 15. storočia. Hviezdicová klenba má vyžľabané rebrá a v jej strede, vždy pri krížení rebier, sú umiestnené malé štítky s jednoduchými rozetami. Klenba lode je krížová, renesančná a vznikla niekedy v 17. storočí. Kláštor je pripojený ku kostolu na severnej strane a vytvára s ním jednotný celok. Podľa použitých stavebných hmôt možno kláštor považovať za starší, nakoľko tento typ kláštorných stavieb sa nám uchováva v priebehu niekoľko storočí. Celé vnútorné zariadenie je pseudogotické a vzniklo v druhej polovici 19. storočia. Tri zaujímavé obrazy sú umiestnené v kláštornej chodbe vedúcej do sakristie. Dva obrazy sú z 18. storočia a obraz Panny Márie je datovaný od r. 1660.

Kalvária

Už v roku 1758 bol postavený na prázdnych svahoch v severnej časti nad mestom malý kalvársky kostol so šiestimi kaplnkami. O 140 rokov neskôr, keď sa kostol nachádzal v dezolátnom stave, na jeho mieste postavili v klasicistickom slohu v roku 1891 nový Kostol Panny Márie Sedembolestnej aj ďalšie kaplnky, ktoré boli dostavané v rokoch 1911 – 1912, keď bola vykonaná celá oprava kostola, starých kaplniek a postavenie nových. Tým humenská Kalvária získala spolu 13 murovaných kaplniek, ktoré znázorňujú jednotlivé zastavenia s výjavmi Krížovej cesty prostredníctvom kovových reliéfov. Samotný kalvársky kostol je štrnástym zastavením, nakoľko je v ňom umiestnený Boží hrob. Kalvária spolu s kaplnkami je od roku 1997 národnou kultúrnou pamiatkou.

Valaškovský most

Valaškovský most v meste Humenné je situovaný v južnej časti Námestia slobody nad riekou Laborec. Stavebno-historický vývoj tohto mosta sa viaže k roku 1900, ktorý bol skonštruovaný inžiniermi D. Hönschom, I. Czákom z kráľovskej stavebnej kancelárie v Sátoraljaujhely. Z historického hľadiska ide o jeden z najstarších mostov s oceľovou konštrukciou na území Prešovského samosprávneho kraja. Zachovali sa dve nápisové tabule s datovaním na zábradlí mosta, ktoré sa viažu k jeho výstavbe a zaznamenávajú rovnako oboch staviteľov a stavebnú kanceláriu, ktorá dielo zhotovila. Most je hodnotným technickým dielom a súčasne i dokladom historického spôsobu spájania častí oceľovej konštrukcie prostredníctvom horúcej techniky nitovania. Architektonickým a technicko-konštrukčným riešením je most podstatným hmotným dokumentom a výpoveďou o vývoji mostného staviteľstva na začiatku 20. storočia. Po dvoch svetových vojnách je most zachovaný v podstatnej miere autenticity bez výraznejších novodobých zásahov. Vznikla tradícia, že zaľúbené páry si spečatujú svoju lásku zamykaním na kľúčik na kovovom srdci umiestnenom pred vstupom na most. V minulosti slúžil autám, no v dnešnej dobe je určený pre chodcov a cyklistov. V roku 2017 bol vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku.

Cintorín Padlí vojaci sov.armády

V areáli mestského cintorína sa nachádza vojenský cintorín – Padlí vojaci sovietskej armády, ktorý je od roku 1976 národnou kultúrnou pamiatkou. Sú tu pochovaní hlavne ruskí a ukrajinskí vojaci padlí v 2. svetovej vojne v bojoch v blízkosti Humenného, ale aj vojaci iných národností. Spolu tu odpočíva 174 vojakov a dôstojníkov, ktorí padli v roku 1944 – 1945. Uprostred cintorína je dominantou mohylovitý pamätník z lomového kameňa, zdôraznený na južnej strane štíhlym pilierom. Postavili ho v roku 1945 podľa návrhu kapitána Kňazeva. Súčasťou pamätného cintorína je Hrob Jemeljanov, ktorý je taktiež národnou kultúrnou pamiatkou. V roku 2014 tento vojenský cintorín bol celý zrekonštruovaný vrátane pomníka a schodišťa.

Cintorín I. a II. sv. vojny

V areáli mestského cintorína sa nachádza cintorín I. a II. sv. vojny, ktorý predstavuje pietne miesto tam pochovaných padlých 1248 vojakov. Má viac ako storočnú históriu a patrí medzi prvé cintoríny svojho druhu na našom území, venované pamiatke globálneho vojenského konfliktu. Tento cintorín bol v roku 2021 vyhlásený za

národnú kultúrnu pamiatku. Súčasťou cintorína je kameninový pomník s krížom na vrchole, ktorý je už od roku 1984 národnou kultúrnou pamiatkou.

Židovský cintorín v Humennom

Najstarším písomným dokumentom, ktorý svedčí o existencii židovského obyvateľstva v Humennom, je zmluva uzavretá 29. septembra 1743 medzi Máriou Szivou a Mozesom Jakabom. V meste kedysi pôsobili viaceré spolky na konfesijnom, sociálnom základe napr. medzi najstaršie sú Sandok, Talmud Torah. Jedným z prvých združení nového typu bol Humenský izraelský dobročinný ženský spolok založený v máji 1892, ktorého cieľom bola podpora chudobných, chorých žien, vdov a sirôt. Židovské rodiny obývali centrum mesta, kde pôsobili ako obchodníci, lekárnici a poľnohospodári. V Humennom boli vybudované dve synagógy. Prvá v roku 1795 a nová synagóga v roku 1930, ktorá bola zbúraná v roku 1973. Z historického hľadiska už najneskôr začiatkom 70-tych rokov 18. storočia vznikol v Humennom židovský cintorín. Podľa údajov staršej literatúry totiž ešte medzi dvoma svetovými vojnami existoval na humenskom cintoríne najstarší čitateľný nápis na náhrobnom kameni z roku 1772. Židovský cintorín v Humennom patrí medzi najstaršie a rozlohou najväčšie cintoríny na Slovensku. Na cintoríne sú pochovaní významní občania mesta. Ako prvý rabin (kňaz) Jakob Spira, ktorého ostatky boli na tomto cintoríne uložené v roku 1873. Posledným rabínom v Humennom bol Chajim Arje, ktorý bol v roku 1942 deportovaný a do Humenného sa už nikdy nevrátil. K významným rodinám pochovaným na tomto cintoríne patria aj rodiny Stern, Jozefovič, Guttman a mnohé iné významné rodiny.

(<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Narodne-kulturne-pamiatky/Zidovsky-cintorin-v-Humennom/>).

Zoznam národných kultúrnych pamiatok na sledovanom území nachádzajúcich sa v Registri huteľných národných kultúrnych pamiatok je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Národné kultúrne pamiatky v meste Humenné					
Katastrálne územie	Unifikovaný názov NKP	Zaužívaný názov NKP	Vznik	Prevládajúci sloh	Vlastnícka forma
Humenné	KAŠTIEL S AREÁLOM	kaštieľ s areálom	1619 – 1676 (kaštieľ)	novobarok	Vyšší územný celok,
Humenné	KLÁŠTOR	františkánsky kláštor	14. – 15. st.	gotika	Vlastníctvo cirkvi
Humenné	CINTORÍN VOJNOVÝ A POMNÍK	Vojnový cintorín 1. a 2. sv. vojny a pomník padlým 1. sv. vojny	1914 – 1915 (cintorín) 1. pol. 20.st. (pomník)	moderna	Samospráva
Humenné	KALVÁRIA	kalvária	19./20. st.	novoklasicizmus	Vlastníctvo cirkvi
Humenné	CINTORÍN ŽIDOVSKÝ	židovský cintorín	2.pol.18.st.	historizmus	Vlastníctvo cirkvi
Humenné	CINTORÍN VOJNOVÝ	vojnový cintorín	1945	socialistický realizmus	Samospráva
Humenné	HROB S NÁHROBNÍKOM	hrob A. G.Jemeljanova	1944	socialistický realizmus	Samospráva
Humenné	MOST CESTNÝ	Valaškovský, Laborecký most	1900	bez slohových znakov	Štát. hospodárska organizácia

Zdroj: MsÚ Humenné, 2023

Pamätihodnoti mesta Humenné

Komisia pamätihodností mesta Humenné v zmysle VZN č. 168/2021 posúdila, vyhodnotila a po schválení mestským zastupiteľstvom zaradila na základe predložených návrhov do zoznamu pamätihodností tieto pamätihodnosti, ktoré sa viažu k histórii a vývoju mesta Humenné. Uvedené pamätihodnosti sú:

- Bytový dom na ul. Staničnej č. 1482/1 v Humennom
- Folklorný súbor KALINA
- Gréckokatolícky farský chrám Zosnutia Presvätej Bohorodičky
- Kalvária – gréckokatolícky areál

- Socha sv. Jána Nepomuckého
- Pamätník vďaky
- Ginko dvojlaločné

Prognóza cieľovej skupiny

Veková skupina 30 – 44

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 30-44												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
30-34	2211	2324	2264	2205	2146	2087	2027	1968	1909	1850	1790	
35-39	2253	2388	2340	2292	2245	2197	2149	2101	2053	2006	1958	
40-44	2363	2754	2776	2798	2819	2841	2863	2884	2906	2928	2949	
30-34 - pr. Index				0,972	% nárast – 30-34							-24,885
35-39 - pr. Index				0,978	% nárast – 35-39							-19,622
40-44 - pr. Index				1,008	% nárast – 40-44							7,903
Abs. nárast											-855	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											22,420	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											22,542	

Vekové skupiny od 30 do 44 rokov predpokladajú heterogénny vývoj. V skupine od 30 – 34 sa predpokladá pokles o 24,885 %. Nárast sa predpokladá v skupine od 40 – 44 rokov. Tieto skupiny obyvateľov sú spotrebiteľmi bežných komunálnych služieb. Nižšie vekové skupiny tiež preferujú možnosti aktívneho trávenia voľného času. V absolútnom vyjadrení by mal počet obyvateľov v tejto vekovej skupine klesnúť o 855. Kým v roku 2022 sa predpokladá celkový podiel na 22,420 %, do roku 2032 by tento podiel mal klesnúť na 22,542 %.

Veková skupina 60 +

Predpokladaný počet obyvateľov vo vekovej skupine 60 +												
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	
60-64	2265	2445	2463	2480	2497	2515	2532	2549	2567	2584	2601	
65-69	2093	2469	2560	2652	2743	2834	2926	3017	3109	3200	3292	
70-74	1721	1722	1735	1746	1779	1803	1828	1852	1876	1901	1925	
75-79	1010	976	996	1017	1038	1059	1080	1100	1121	1142	1163	
80-84	614	659	681	703	724	746	768	789	811	833	854	
85-89	283	286	290	293	297	301	304	308	312	316	319	
90-94	98	93	97	100	104	107	111	114	118	121	125	
95-99	24	28	30	31	32	34	35	37	38	40	41	
100-104	2	0	1	1	1	3	3	3	2	2	2	
105-109	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
60+ – pr. Index				1,020	% nárast – 60+							21,949
Abs. nárast											1858	
% z celkového počtu obyvateľov - 2022											26,627	
% z celkového počtu obyvateľov - 2032											34,747	

Celkový nárast v seniorskej kategórii sa predpokladá až vo výške 21,949 %. Celkový podiel obyvateľstva po 60 roku by mal stúpnuť na 34,747 %. V absolútnom vyjadrení by malo ísť o - 1858 obyvateľov. Pre túto skupinu obyvateľov mesto už v súčasnosti zabezpečuje dobrú ponuku sociálnych služieb.

2.15. UBYTOVACIE ZARIADENIA

Ubytovacie zariadeniami v Humennom:

Firma/prevádzkovateľ	Ubytovacie zariadenie/prevádzka Adresa
KAISAR, s.r.o.	Hotel Ali baba - Námestie Slobody 51, 066 01 Humenné

AV + SV, s.r.o.
MS systém s.r.o.
Anna Volochová - ASTON

Hotelová akadémia
MURGES s.r.o.

ROVAL s.r.o. Štefánikova 1525, Humenné
Zdroj: MsÚ Humenné

BUNKER Pub Humenné - Kukorelliho 1503/42, 066 01 Humenné
Hotel Karpatia - Čsl.armády 26, 066 01 Humenné
Penzion Aston - Laborecká 2531/81, 066 01 Humenné

Hotelová akadémia - Štefánikova 2933/28, 066 01 Humenné
Penzión Milenium cafe – Štefánikova 5308/39, 066 01 Humenné
Ubytovanie Rubín – Starinská 2128/9, 066 01 Humenné
PENZIÓN PROXIMA - ul. Štefánikova , 066 01 Humenné

2.16. STRAVOVACIE A REŠTAURAČNÉ SLUŽBY

Na území mesta Humenné sú zastúpené viaceré stravovacie zariadenia typu reštaurácia, jedáleň, pohostinstvo a pod.:

Stravovacie zariadenie/prevádzka, adresa

Appetito – Mierová 1973/79, 06601 Humenné
Annam Ázijská Reštaurácia – 26. novembra 5, 066 01 Humenné
Bergamo Restaurant – Gorkého 1555/1, 066 01 Humenné
Bistro Atlantik – Mierová 35, 066 01 Humenné
Bistro na Bráne- Tolstého 102/3, 066 01 Humenné
Bon Bon chocolateria & caffe – Námestie Slobody 14/35, 066 01 Humenné
Bowling Club K-P 12 – SNP 44, 066 01 Humenné
Bufet LDCH – Komenského 2325/6, 066 01 Humenné
Casa Italia Humenné – Námestie Slobody 1728/54, 066 01 Humenné
Eiffelko – detské ihrisko – OC Avenue, Štefánikova 6295/16, 066 01 Humenné
GAŠTANKA s.r.o. – Reštaurácia Gaštanka – Gaštanová 2035/165, 066 01 Humenné
Gurmano – Štefánikova 6295/16, 066 01 Humenné
Hokejka Pub – SNP 2, 066 01 Humenné
Hostinec Valaškovce – 7, Čapajevova 1052/1, 066 01 Humenné
Hotel Ali baba – Námestie Slobody 51, 066 01 Humenné
Hotel Karpatia – Reštaurácia Mozaika – Čsl.armády 26, 066 01 Humenné
Hotelová akadémia – Reštaurácia Siesta – Štefánikova 2933/28, 066 01 Humenné
Christian winebar & restaurant – Kukorelliho 60, 066 01 Humenné
Kaviareň Hviezda – Štefánikova 1524/27, 066 01 Humenné
Jedáleň u Polovníka – Štefánikova 1550, 066 01 Humenné
Jedáleň Stanley – Osloboditeľov 1631/114, 066 01 Humenné
KEBAB LACI – Hviezdoslavova 3, 066 01 Humenné
Koliba Hubková – Hubková RO Hubková, 066 01 Humenné
La Creperie – Palacinkáreň u Priateľov – Námestie Slobody 12/23, 066 01 Humenné
Lahôdky LAVERNA – Staničná 6166, 066 01 Humenné
Marek Gaľ Gastrogal – Puškinova 1716/9, 066 01 Humenné
Mestská piváreň K-P 12 – Námestie Slobody 22, 066 01 Humenné

Modrý Kocúr – Námestie Slobody 61, 066 01 Humenné
Off Road Pub – Mierová 5216, 066 01 Humenné
Penzion Aston – Laborecká 2531/81, 066 01 Humenné
Penzión Milenium cafe – Štefánikova 5308/39, 066 01 Humenné
PERRUN pub &restaurant – SNP 3, 066 01 Humenné
Piváreň Predná Hora – Ševčenkova 1659/1, 066 01 Humenné
Pizza Bowling – Laborecká 1968, 066 01 Humenné
Pizza Pronto – Chemlonská 1, 066 01 Humenné
Pizza La Scala – SNP 44, 066 01 Humenné
Pivovar U medveďa – Námestie Slobody 70, 066 01 Humenné
Plzenská reštaurácia a piváreň – Humenné – Osloboditeľov 1580/12, 066 01 Humenné
Premier Restaurant – Chemlonská 1552, 066 01 Humenné
Radana – Jedáleň – Mierová 34, 066 01 Humenné
66 BURGER – Hviezdoslavova 1419/10, 066 01 Humenné
Rava vegan &vegetarian bistro Humenné – Námestie Slobody 66, 066 01 Humenné
Reštaurácia De Gusta – Námestie Slobody 23, 066 01 Humenné
Reštaurácia Dukla – Námestie Slobody, 066 01 Humenné
Reštaurácia Jednota – Laborecká 17, 066 01 Humenné
Reštaurácia Lizard – Mierová 91, 066 01 Humenné
Reštaurácia u Švejka – Staničná 4979, 066 01 Humenné
Reštaurácia Slovakia – Gorkého 1555, 066 01 Humenné
Reštaurácia Starina – Starinská 2272, 066 01 Humenné
Reštaurácia Šport – Chemlonská 1, 066 01 Humenné
Reštaurácia Zero - Štefánikova 1549, 066 01 Humenné
River Pub Humenné – Jasenovská 1114/1, 066 01 Humenné
Rýchle občerstvenie – Nimcová Božena – Laborecká 1851/7, 066 01 Humenné
Staničná reštaurácia Humenné – Staničná 1490, 066 01 Humenné
StarDrive – Štefánikova 27, 066 01 Humenné
Šariš Pub Humenné – Mierová 1908/56, 066 01 Humenné
TAUMI restaurant – 066 01 Humenné

2.17. CESTOVNÝ RUCH

Mesto Humenné a jeho okolie má predpoklady pre rozvoj cestovného ruchu, na národnej, ale aj prímestskej úrovni rekreácie. Rozvoj cestovného ruchu a turistiky je definovaný celkovou ponukou základných, ale aj doplnkových služieb skladaných do jedného integrovaného celku.

Humenné a pridružený región, patrí medzi relatívne atraktívne miesta na Slovensku vďaka svojej bohatej histórii či pestrým prírodným a kultúrnym bohatstvom v nadväznosti na okolité regióny - napr. Dolný Zemplín. Nachádza sa v severnej časti Slovenska v blízkosti styku hraníc dvoch ďalších štátov - Poľska a Ukrajiny v obklopení CHKO Vihorlat, CHKO Východné Karpaty a ostatných chránených území.

Vychádzajúc z potenciálu regiónu podľa rôznych foriem CR sú uvedené atrakcie, ktoré ponúka prírodný a kultúrno-historický potenciál, ale aj antropogénne prostredie týchto regiónov. Hlavné nosné formy CR sú:

Horská turistika

Horská turistika v tejto časti Slovenska sa viaže primárne na oblasť **Vihorlatu a Východných karpát**.

Vihorlat

Vihorlat je oficiálne turistom neprístupný. Nachádza sa na území Vojenského obvodu Valaškovce. Z uvedeného dôvodu na vrchol nevedie žiadna turistická značka. Oblasť vrchu patrí pod správu štátneho podniku Vojenské lesy a majetky SR, vrcholová časť sa nachádza v Národnej prírodnej rezervácii Vihorlat, s najvyšším 5. stupňom ochrany, kde neexistujú vyznačené turistické chodníky a akýkoľvek pohyb je tam nepovolený. Od 1. 7. 2012 bol zásluhou vtedajšieho ministra obrany Ľubomíra Galka prijatý zákon o sprístupnení vojenských lesov verejnosti (naďalej však platí, že vstup do vojenských obvodov je zakázaný v čase, keď na jeho území prebiehajú vojenské cvičenia), začo mu michalovskí turisti z klubu Prvý michalovský klub slovenských turistov osadili na vrcholovom pylóne ďakovnú tabuľu. Zlegalizovať výstupy na Vihorlat sa však odvtedy nepodarilo. Oficiálne turistické chodníky vedú z Poruby pod Vihorlatom, Remetských Hámrov, Zemplínskych Hámrov a Morského oka len do sedla Poľana pod Vihorlatom (940 m n. m.), po hranicu vojenského obvodu. Z Poľany pod Vihorlatom sa vystupuje na Vihorlat po zreteľne vyšliapanom, no neoficiálne vyznačenom lesnom chodníku cez územie vojenského obvodu a cez spomínanú národnú prírodnú rezerváciu, kde platí prísny zákaz vstupu. Výstup spomínaným chodníkom trvá cca 20 minút. Vojenské lesy a majetky SR (VLM SR), š. p., Odštepny závod Kamenica nad Cirochou ako správca lesov na území a mimo územia vojenského obvodu nesúhlasí s vyznačovaním turistických chodníkov na spravovanom území. Podoba neoficiálnej červenej značky pozostávajúca z červeného (vodiaceho) a bieleho pásu, namaľovaného na kmeni stromu. Na vrchol je možné dostať sa čoraz častejšie využívaným hrebeňovým chodníkom zo západu od Kyjova vyznačeným neoficiálnou červenou značkou pozostávajúcou z červeného (vodiaceho) a bieleho pásu. Chodník začína nad obcou Porúbka na lesnej asfaltovej ceste spájajúcej spomínanú obec s oblasťou Vinianskeho jazera pri obci Vinné. Prechádza povedľa dvoch partizánskych bunkrov, cez Pirnagov vrch (644,0 m n. m.), Kyjov (821,1 m n. m.), Rozdielňu (784,7 m n. m.), Malý Peňažník (738,4 m n. m.) a vrchol Vihorlatu. Kedysi viedol na vrchol Vihorlatu turistický chodník z obce Jovsa, vyznačený oficiálnou modrú turistická značka modrou turistickou značkou. Kvôli uzávere vojenského územia na základe legislatívnych zmien bol od 1. 7. 2006 Ministerstvom obrany Slovenskej republiky Obvodným úradom Vojenského obvodu Valaškovce zrušený a dnes už neexistuje. Najľahší je výstup z obce Kamienka po nevyznačených lesných cestách s prevýšením 848 metrov.

Legálne možnosti výstupu

Hromadné akcie, ktoré ponúkajú legálnu možnosť výstupu na Vihorlat, majú vybavenú výnimku zo zákazu vstupu sú pre turistov možným spôsobom zdolania jeho vrcholu, kedy sa neporušuje zákon. Medzi najstaršiu takúto akciu, ktorá sa koná každý rok v máji patrí Pod' na Podhorod'. Táto známa turistická akcia, organizovaná turistickým klubom LOKO Humenné sa koná od roku 1986. Prechádza sa pri nej celý hlavný hrebeň Vihorlatských vrchov v dĺžke cca 50 km s výstupom na vrch Vihorlat, ide o viacdňovú akciu s prenocovaním v lese. 5. júla v sviatok svätého Cyrila a svätého Metoda vyvážajú turistov z obce Zemplínske Hámre autobusy pod Vihorlat, pešo potom vystúpia na jeho vrchol. Akcia nesie názov Cyrilo-metodský výstup na Vihorlat a organizuje ju obec Zemplínske Hámre a Turistický oddiel TJ Vihorlat Zemplínske Hámre. Na akcii nechýba svätá omša v sedle Poľana pod Vihorlatom so začiatkom o 12. hodine. 1. septembra, v Deň Ústavy Slovenskej republiky sa každoročne stretávajú turisti na vrchole Vihorlatu v rámci akcie Hviezdicový turistický výstup na Vihorlat organizovanej občianskym združením Návraty a miestnou organizáciou Slovenskej národnej strany (SNS) Kamenica nad Cirochou ([https://sk.wikipedia.org/wiki/Vihorlat_\(vrch\)\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vihorlat_(vrch)))).

CHKO Východné Karpaty

Oblasť sa vyznačuje bohatými lesmi, ktoré sú hlavným ekostabilizačným prvkom krajiny a vhodným prostredím pre rastlinstvo a živočíšstvo viazané na lesné prostredie. V jej maloplošných chránených územiach sú ešte zachované prirodzené jedľové bučiny situované na flyšových svahoch Laboreckej vrchoviny. V ich bohatom bylinnom kryte sa vyskytuje kostrava horská, ostružina srstnatá, lipkavec marinkový. Cenné sú slatinorašelinné fytoocenózy s významným zastúpením rašelinníkov, páperníka pošvatého, kýchavice Lobelovou, bezkolencom belasým. Z východokarpatských druhov sa tu vyskytuje mliečnik Sojákov. Pôvodné lesné porasty sú zároveň vhodným prostredím pre chránené a ohrozené živočíchy, z ktorých tu žije napríklad vlk dravý, rys ostrovid, medveď hnedý, vydra riečna, sova dlhochvostá, bocian čierny a ďalšie druhy. Územie je budované flyšovými súvrstviami, najmä ilovcami a pieskovecami (<http://chkovychodnekarpaty.sopsr.sk/>).

Územie Chránenej krajiny oblasti (CHKO) Východné Karpaty je popretkávané sieťou turistických chodníkov z ktorých ma pre pešiu turistiku najväčší význam hrebeňový červený značkovaný turistický chodník medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou, spájajúci východné a západné hraničné body územia CHKO v celkovej dĺžke cca 65 km. Chodník začína na území CHKO vo východnej časti v k. ú. Osadné (na východ smeruje do Národného parku Poloniny) a jeho trasa pokračuje hrebeňovou časťou celým územím CHKO v nadmorskej výške cca 700 až 900 m n.m. Územie CHKO opúšťa v k. ú. obce Roztoky a následne pokračuje hrebeňovou časťou do západnejších území Slovenska. Na tento turistický chodník sa v rámci jednotlivých katastrov napájajú ďalšie značkované turistické chodníky v celkovej dĺžke cca 56 km, účelové, poľné a lesné cesty, ako aj zväžnice s východiskovými bodmi v intravilánoch jednotlivých obcí nachádzajúcich sa na území CHKO alebo hraničiacimi s územím CHKO.

Systematické sledovanie návštevnosti z pohľadu turizmu a rekreácie sa na území CHKO Východné Karpaty nikdy nerealizovalo a početnosť v tomto smere sa môže určiť iba odhadom. Najväčšia početnosť návštevníkov CHKO Východné Karpaty je v oblasti hraničného priestoru s Poľskou republikou Vyšný Komárnik-Barwinek. Turisti, ktorí prechádzajú v oboch smeroch sa väčšinou zastavajú pri vojenských objektoch a pamätníku v rámci ochranného pásma národnej kultúrnej pamiatky (NKP) Dukelské bojisko – Pamätník čsl. armády. Potom sú to aj aktívny turisti, ktorí prechádzajú Slovenskú republiku po stopách Slovenského národného povstania a v rámci toho navštevujú aj územie CHKO Východné Karpaty v katastrálnom území obcí do neho spadajúcich. (<http://chkovychodnekarpaty.sopsr.sk/navstevnici/680-2/turisticke-chodniky/>).

Poznávací turizmus - historické dedičstvo

Do časti poznávací turizmus - historické dedičstvo sú zaradené hlavné pamiatky, ktoré sa nachádzajú v historickom centre **mesta Humenné** a jeho mestských častiach a okolitých obciach. Pamiatky sú určené pre návštevníkov všetkých vekových kategórií, ktorí majú záujem o históriu a spoznávanie kultúrneho dedičstva. V budúcnosti je potrebné ich v **rámci integrovaného prístupu** zahrnúť celkovej ponuky cestovného ruchu dopĺňajúcu hlavné cieľové atraktivity regiónu **Horného Zemplína**. Tieto atraktivity sú samostatne popísané v časti verejných služieb - kultúra.

V Humennom a okolitých obciach sa nachádza množstvo miest, kde sa minulosť spája so súčasnosťou. Význam niektorých z pamiatok prekračuje hranice Slovenska a právom pútajú záujem návštevníkov mesta.

V meste Humenné sa nachádzajú viaceré kultúrne, historické, spoločenské a architektonicky významnými pamiatky či prírodné zvláštnosti. Renesančný kaštieľ s rozsiahlym parkom, gotický kostol, chrámy postavené v barokovom, neogotickom a neoklasicistickom slohu, skanzen ľudovej architektúry s dreveným kostolíkom sa radia nepochybne medzi najväčšie turistické lákadlá. Nemenej dôležité sú však aj iné neobyčajné miesta, ktoré neďaleký región návštevníkom ponúka.

Medzi vyhľadávané turistické atrakcie patria zrúcaniny stredovekých hradov, ktoré ležia v bezprostrednej blízkosti mesta. Hrad Jasenov pravdepodobne postavený v 13. storočí je známy aj vďaka faktu, že na ňom Drugethovi v

16. storočí razili falošné peniaze. Štefan Zápoľský bol zase istý čas kastelánom hradu Brekov, ktorý pochádza z prelomu 13. a 14. storočia. V susedstve možno nájsť zrúcaniny hradov Čičva a Vinné.

Raritou je nevšedný kovový most na rieke Laborec, ktorý začiatkom 20. storočia dala vybudovať Zemplínka župa. Technológiou pripomína stavbu Eiffelovej veže. Ďalšou kuriozitou je socha dobrého vojaka Švejka umiestnená na hlavnej železničnej stanici. Skulptúra pripomína známu literárnu postavu z románu českého spisovateľa Jaroslava Haška. Fanúšikovia predlohy môžu dokonca absolvovať výlet po stopách Švejka. Cesta vedie z Humenného po obnovenej železničnej trase do poľského mesta Sanok (<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Tipy-na-vylety/Vylety-do-okolia/>).

Pobyt/rekreácia pri vode, vrátane termálnej

Do tejto časti sú zaradené príklady atrakcií, ktoré sú zamerané na pobyt alebo rekreáciu pri vode. Patria tu najmä tunajšie kúpaliská a prírodné / umelé vodné plochy. Cieľová skupina sú jednodňoví i viacdňoví rekreatanti všetkých vekových skupín.

Kúpalisko Humenné

Letné kúpalisko sa nachádza v športovej zóne mesta Humenné, v blízkosti krytej plavárne. Počas letnej sezóny je jedným z najviac navštevovaných športových areálov v meste. Kapacita kúpaliska je 1000 návštevníkov. V areáli sa nachádza veľký plavecký bazén s rozlohou 50 x 22 metrov, nachádza sa tu aj úsek pre neplavcov, do ktorého ústi oblúbená atrakcia, 37m dlhý tobogan. Detský bazén je ozvláštnený vodnou atrakciou v tvare veľkej žaby. Čistota vody v bazénoch je prísne kontrolovaná. Jej teplota je príjemná a v letných horúčavách bezpochyby osvieži. Stravovacie zariadenie bufetového typu ponúka širokú škálu občerstvenia. Návštevníkom sú k dispozícii aj ihriská pre plážový volejbal, parkové basketbalové ihrisko a dva tenisové kurty. Deti majú možnosť hrať sa na detskom ihrisku s hojdačkami, preliezkami a kolotočmi. Parkovanie je umožnené priamo pri kúpalisku na vyhradených miestach (<https://www.kamnavylet.sk/sk/atrakcia/kupalisko-humenne-humenne>).

RO Laborec

Táto rekreačná oblasť sa nachádza na rieke Laborec a ohraničuje ju starý most (resp. Hrádza) a Sninský železničný most. Uvedená oblasť ponúka možnosti oddychu pri rieke Laborec. V tejto časti sa nachádza požičovňa vodných bicyklov a člnov. Pre tých, ktorí v prírode chcú pobudnúť dlhšie a nepotrebnú pohodlie hotelov a ubytovní, je tu k dispozícii aj požičovňa stanov a príslušenstva. Chodník na nábřeží je miestom aj pre in-line korčuľiarov. Pre tých, ktorí milujú dlhšie prechádzky je možné túto oblasť predĺžiť až po Lackovský most.

Uvedená oblasť je vhodná aj pre rybníctvo. Každoročne sa tu konajú preteky na regionálnej i národnej úrovni.

Rybníky Brestov

Súkromné rybníky sú súčasťou Areálu Pohody. Výmera vodnej plochy prvého rybníka je 1,6 ha, druhý rybník v kaskáde s výmerou 1,8 ha po rekonštrukcii. Obidva rybníky boli zarybnené v množstve cca 6 ton kaprovitých a dravých rýb v pomere 1:1, ako sú Sumec, Kapor, Štuka, Tolstolobik, Amur a Zubáč. Koncom roka 2018 bol spodný rybník dorybnený o cca 400 kg nových kusov Liscov a Kaprov. Súkromné rybníky v Areáli Pohody majú osvedčený chov s číslom 4/2018-520 a rozšírenú činnosť o lov rýb na udicu s následným predajom, prípadne s okamžitou konzumáciou (<http://www.areal pohody.sk/rybniky/>).

Jazero L.A.

Jazero L.A. Lackovce sa nachádza v športovom rekreačnom areáli v obci Lackovce susediacej s mestom Humenné. Areál má celkovú rozlohu 4 ha, okrem rybníka je tu aj biokúpalisko. Návštevníci majú k dispozícii drevené altánky s grilmami, plážové volejbalové ihrisko a detské ihriská. Priestranný trávnik je určený na oddych, slnenie a športovanie.

Letný pobyt/rekreácia v lesnom/horskom prostredí

Aj v okolí mesta Humenné sú vytvorené dobré podmienky pre rozvoj rekreačného a aktívneho pobytu v lesnom/horskom prostredí – ide najmä o pešiu turistiku a cykloturistiku. Cyklotrasy sú vhodným spôsobom situované do prírody a využívajú existujúcu sieť lesných ciest, zväžnic a chodníkov.

Okolie Humenného ponúka veľa možností na **pešiu turistiku**.

Humenné sa nachádza v severovýchodnej časti východného Slovenska, v juhozápadnej časti okresu Humenné, v údolí rieky Laborca.

Humenné sa nachádza v krásnej doline obklopenej z každej strany nádhernými lesmi. Kraj okolo Humenného ponúka množstvo možností na turistiku letnú aj zimnú, cykloturistiku ako aj kratšie, ale aj dlhšie prechádzky po okolí. Veľká časť katastrálneho územia sa nachádza na geomorfologickom celku Ondavská vrchovina, podcelku Humenské Podolie a časti Sokol.

Medzi najvyššie kóty patrí Sokol (405 m.n.m.), Petočová (378 m.n.m.) a Barančov (364 m.n.m.). Katastrálna hranica prebieha pozdĺž toku rieky Laborca smerom na východ vedľa kameňolomu v Jasenove a cez severnú časť Sokola, pokračuje údolím potoka Ptava a lomí sa neďaleko kóty Humenská ostro smerom na sever. Potom ide ponad lokalitu Čarnuška, pretína štátnu cestu, železničnú trať a sútok Laborca s Čirochou a prechádza ponad celú dolinu Hubková, až sa okolo kóty Petočová stočí na západ. Od lokality Vyšná Hubková smeruje neďaleko Humenského potoka na juh, pod Holou horou zmení prudko smer na západ a za potokom Lieskovec nabere pomerne plynule juhozápadný smer k Brekovskej bráne. Celý kataster uzatvára už len spojnica štátnej cesty a neďaleko tečúceho Laborca.

Humenné dáva veľké možnosti turistom na výlety do blízkeho ale aj vzdialeného okolia. Medzi najobľúbenejšie miesta na turistiku patrí oblasť RO Hubková a blízky vrch v NPR Humenský Sokol.

Ďalšie oblasti vhodné pre turistiku ktoré sa nachádzajú blízko Humenného sú:

Sninský kameň

Morské oko

Hrady: Jasenov, Brekov, Čičva, Vinné

Rybníky v Brestove a Slovenskej Volovej

(<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Tipy-na-vylety/Turistika/>).

Cykloturistika - región okresu Humenné poskytuje veľmi dobré podmienky na cykloturistiku. Nachádza sa tu množstvo cyklotrás s rôznym stupňom náročnosti, pričom sú navzájom pospájané a dajú sa rôzne kombinovať. Aj v rámci ďalšieho budovania cyklotrás je potrebné zohľadňovať integrovaný prístup. Bude potrebné ďalšie prepájanie samospráv a prírodných atraktivít regiónu a okolitých regiónov. Ide hlavne o prepojenie mesta na **Vihorlat a Východné Karpaty**. Dôležité je uplatniť integrovaný prístup aj vo vzťahu k regiónu **Dolný Zemplín a Šariš**.

Cyklotrasy

Okolie Humenného dáva bohaté možnosti využívať bicykel na turistiku a to aj pre menej náročných ako aj pre náročné až veľmi náročné trate. V súčasnosti najviac využívané trate pre cykloturistiku z Humenného ponúkajú utešené pohľady nielen na Humenné ale aj blízke a vzdialené okolie. Cykloturistom dávajú aj možnosť preveriť si svoje sily a schopnosti.

Trate:

C1: Humenné, Hažín n/C., Lackovce, Humenné (nenáročná trať – 7 km.)

C2: Humenné, Podskalka, Ptičie, Kamienka, Kamenica n/C., Humenné (trať s nenáročným prevýšením – 19 km)

- C3: Humenné, Chlmec, hrad Jasenov, Jasenov, Humenné (trať s náročnejším prevýšením na hrad – 13 km)
C4: Humenné, Myslina, Gruzovce, Volovské rybníky, Brestov, Humenné (trať náročnejšia s viacerými prevýšeniami – 15 km)
C5: Humenné, Hažín n/C., Kamenica n/C., Dlhé n./C. – Trist, Humenné (trať náročnejšia, pomerne dlhá, výškovo však nenáročná – 36 km)
C6: Humenné, hrad – Brekov, Brekov, Humenné (trať s náročnejším prevýšením na hrad – 15 Km)
C7: Humenné, Porúbka, Viniarský hrad, Vinné jazero, Humenné (náročná trať s viacerými prevýšeniami – 40 km)
C8: Humenné, Porúbka, jazero Vinné, Zemplínska Šírava, Jovsa, Remetské Hámre, Morské oko, Humenné (veľmi náročná trať pre zdatných cyklistov – 70 km)

(<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Tipy-na-vylety/Cykloturistika/>)

Po stopách dobrého vojaka Švejka

Ide o cyklotrasu na severovýchode Slovenska. Je to 52 km trať, ktorá začína v Laboreckom sedle neďaleko obce Palota a končí na železničnej stanici v Humennom pri soche dobrého vojaka Švejka. Nadväzuje na cyklotrasu z Poľska a kopíruje železničnú trať, ktorou počas prvej svetovej vojny putovali frontové vojská podľa románu Jaroslava Haška. Počas putovania môžu turisti vidieť množstvo cintorínov padlých vojakov a množstvo drevených kostolíkov.

Cykloturistika v regióne Humenné

Okolie Laboreckej vrchoviny je bohaté na množstvo cykloturistických ciest a trás, lemovaných nádhernou prírodou. Cyklisti si môžu vybrať niekoľko rozmanitých a členitých trás, pri ktorých zdolávaní môžu obdivovať okolité malebné obce a ich každodenný život. Cyklotrasy vedú najmä po asfaltových cestách, no zdatnejší cyklisti si môžu vyskúšať aj náročnejšie trasy cez vedľajšie lesné cesty. Turista si môže vybrať hneď niekoľko trás. Vybrať sa môže z Udavského cez Vyšný Hrušov, Adidovce, Zubné, Pichné a doraziť do cieľa, ktorým je v tomto prípade mestečko Snina. Veľmi obľúbenou cyklistickou cestou je napríklad trasa vedúca z obce Ohradzany, prechádzajúca obcou Víťazovce, Lukačovce a Košarovce, kde sa cyklista môže rozhodnúť pre pokračovanie svojej cesty cez Girovce a Jasenovce až k rekreačnej oblasti Domaša alebo sa môže v Košarovciach rozhodnúť pre smer na Nižnú Sitnicu a ďalej pokračovať v pozorovaní miestnych obcí a takmer nedotknutej prírody. Trasa je pomerne náročná vzhľadom na rozmanitý a členitý terén s množstvom strmých kopcov a niekoľkých nepriehľadných zákrut. Obec Víťazovce ponúka aj jazdeckú turistiku, môžete si zajazdiť na krásnych koňoch. V obci Košarovce sa nachádza hneď niekoľko historických pamiatok ako sú plastika Krista na kríži alebo mohyly z konca eneolitu a začiatku doby bronzovej (<https://visithumenne.sk/sk/zaujímavosti-tipy-vylet/>).

Zimný pobyt/rekreácia v horách

Do časti zimný pobyt / rekreácie v horách je potrebné zaradiť zimnú turistiku a športové možnosti okresu Humenné – bežecké lyžovanie v prekrásnom prostredí lesov na úpätí Vihorlatu, Východných Karpatách, Laboreckej a Ondavskej vrchovine. Cieľovou skupinou sú rekreační bežkári všetkých vekových skupín, vrátane rodín s deťmi.

Dominantná časť lyžiarskych zjazdových tratí je alokovaných v prostredí mimo mesto a okres. Priamo v okolí mesta sa nenachádzajú vhodné podmienky na zjazdové lyžovanie.

Vidiecky turizmus

Návrat k prírode, s možnosťou ubytovania sa vo vidieckych domoch a zariadeniach, kde je súčasťou ponuky aj možnosť stravovania alebo vykonávania rozličných aktivít spojených s pobytom na vidieku. V tomto regióne však takáto forma turizmu nemá tradíciu. Určitou formou môže byť ubytovanie na súkromí v okolitých obciach a blízkosti mesta Humenné.

Iné atrakcie

Hubková

Prímestský rekreačný areál na severnom okraji mesta, prístupný z Parku mieru pri renesančnom kaštieli v Humennom značkovaným turistickým chodníkom.

Vhodný je pre nenáročné pešie a cyklistické vychádzky, pre terénnych bežcov, bežcov na lyžiach, nadmorská výška rekreačnej oblasti je 378 m. n m.

NPR Humenský Sokol

Územie Humenského Sokola bolo vyhlásené za chránené územie (štátnu prírodnú rezerváciu) v roku 1980. V roku 1995 bolo na základe nového zákona NR SR číslo 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny prekategORIZOVANÉ NA NÁRODNÚ PRÍRODNÚ REZERVÁCIU (NPR).

Rozprestiera sa na lesnej pôde v katastrálnych územiach obcí Humenné, Jasenov, Chlmec a Ptičie. Jeho rozloha je 541,50 hektárov. Dôvodom pre vyhlásenie tohoto územia za chránené bola najmä pôvodnosť a druhová bohatosť jeho rastlinstva a živočíšstva. Na relatívne malej ploche sa tu vďaka vápnatému horninovému podkladu a rôznosti pôdných a mikroklimatických podmienok vytvorila celá mozaika prírodných spoločenstiev, navzájom vyvážených s prostredím. Podľa „zürišskomontpe-lierskej geobotanickej“ školy sa tu nachádzajú spoločenstvá zväzov „bukové lesy vápnomilné“ a „dubové xerothermofilné (sucho-teplomilné) lesy submediteránne a skalné stepi“. Podľa lesníckej typologickej školy prof. A. Zlatníka sa tu nachádza 6 lesných typov skupín – dubové bučiny, bukové dúbravy a drieňové dúbravy. Vedúcou drevinou je dub plstnatý.

Poslaním prírodných rezervácií a všetkých podobných chránených území s prísnou ochranou je zachovať zvyšky pôvodnej flóry a fauny pre študijné účely a pre záchranu celého genofondu rastlín a živočíchov.

Náučný chodník je typu „so sprievodcom“. Trasu tvorí uzavretý okruh o celkovej vodorovnej dĺžke 3 km a šikmej – skutočnej cca 3,5 km. Jeho najnižší bod je na vstupnej zastávke č. 1 vo výške 190 m, ktorá sa nachádza na okraji lesného porastu oproti parkovisku pri hoteli na Podskalke, kde je podaná celková informácia o území NPR Humenský Sokol, jej ochranných podmienkach, ako aj o trase náučného chodníka a podmienkach jeho používania a najvyšší bod je na kóte Červená skala vo výške 447 m. Celkové prevýšenie je teda 257 m. Doba prehliadky chodníka trvá cca 2 – 3 hodiny.

Náučný chodník Humenský Sokol

Tematické zameranie: prírodovedný, ochranársky

Typ: so sprievodcom, textový, grafický, letný, zimný, okružný

Náročnosť: stredne náročný

Prevýšenie: 257 m

Počet zastávok: 10

Dĺžka trasy: 3,5 km

Chránené územie: NPR Humenský Sokol

Geomorfologický celok: Vihorlatské vrchy

Okres: Humenné

Východisko – prístup: okraj lesného porastu oproti parkovisku pri hoteli Na Podskalke v blízkosti mesta Humenné

Zaujímavosti náučného chodníka: drieňové dubiny s dubom plstnatým, spoločenstvá skalných stepí a vápencových skál (karbonátové zlepenice)

Brestov

Prímestské rekreačné stredisko 3 km od Humenného s rybníkom, chatovou osadou a reštauráciou.

Lackovce

Prímestské športovo-rekreačné stredisko. Areál má okrem rybníka aj biokúpalisko. Návštevníci majú k dispozícii drevené altánky s grilmi, plážové volejbalové ihrisko a detské ihriská. Priestranný trávnik je určený na oddych, slnenie a športovanie. Vstup do jazera je pozvoľný, čo uvítajú najmä detskí návštevníci. Jazero ponúka celoročné možnosti rybolovu pre rybárov, aj nerybárov. Je tu zabezpečená aj možnosť stravovania: reštaurácia, bufety, gril a minibar.

Slovenská Volová

Rekreačné stredisko s rybníkmi, obľúbená oblasť rybárov a chatárov. Oblasť sa nachádza 7 km severozápadne od mesta Humenné.

(<https://www.humenne.sk/Kultura-sport-volny-cas/Tipy-na-vylety/Vylety-do-okolia/>).

Medvedia díera

Nachádza sa pod vrchom Pľuštie a v roku 1995 bola vyhlásená za prírodnú pamiatku.

Dúpna jaskyňa

Jaskyňa nachádzajúca sa NPR Humenský Sokol je dlhá 35 m. Nachádza sa na trase náučného chodníka Humenský Sokol. Je známa najmä preto, že v období stredoveku a raného novoveku v nej táborili zbojnícke bandy. Počas vojen ju využívali aj obyvatelia Jasenova. Verejnosti je neprístupná.

Brekovská jaskyňa

Ide o novoobjavenú jaskyňu pri Brekove. Za prírodnú pamiatku bola vyhlásená v roku 2006. Je to komplex chodieb a dómov. Jaskyňa je dlhá 200 m a hlboká 20 m. Má znaky typickej krasovej jaskyne so sinitrovou (kvapľovou) výzdobou. Jaskyňa nie je prístupná verejnosti, vstup je zamedzený mrežou a zámkom. V súčasnosti má vedecko-výskumný význam.

Jasenovská hradná jaskyňa

Prírodná pamiatka vyhlásená v roku 1995. Nachádza sa v lokalite hradu Jasenov a je dlhá 30 m. Z historického hľadiska povestná dielňou na falšovanie mincí.

Veľká Artajama

Nachádza sa v blízkosti Brekovskej jaskyne. Ide o prírodnú pamiatku, ktorá predstavujúcu ojedinelý priepastový jaskynný útvar vo vápencoch Humenských vrchov mimo typických krasových oblastí Slovenska. V najnižšom mieste má hĺbku až 48 m. Má charakteristické znaky krasových jaskýň.

Malá Artajama

Nachádza sa smerom na juhovýchod od Veľkej Artajamy. Je to malý jaskynný otvor, v ktorom sa našli zbytky poškodenej jaskynnej výzdoby. Jaskyňa je čiastočne zničená ťažbou v lome (<https://humenne.dnes24.sk/poznate-jaskyne-v-okoli-humenneho-367070>).

Inštitucionálna podpora cestovného ruchu

Turistické informačné centrá/kancelárie sú nevyhnutnou súčasťou informačného systému Slovenskej republiky. V rozvoji regionálneho cestovného ruchu hrajú dôležitú úlohu a to predovšetkým v komunikácii

relevantných informácií k návštevníkovi a od návštevníka k inštitúciám, ktoré sú zodpovedné za realizáciu politiky cestovného ruchu na všetkých úrovniach (obec, región, štát). TIC má nezastupiteľnú úlohu pri vytváraní pozitívnej reputácie destinácie a vytvárania partnerstva pre rozvoj destinácie cestovného ruchu. Priamym kontaktom s návštevníkom môže bezprostredne reagovať na jeho meniace sa požiadavky a tak zhromažďovať aktuálne informácie potrebné pre zavádzanie inovácií do ponuky cestovného ruchu, čím posilní jeho konkurencieschopnosť a udržateľnosť. Činnosť turistického informačného centra má charakter verejnej služby poskytovanej na základe spoločenskej objednávky štátnej správy a informačného systému cestovného ruchu. Turistické informačné centrá pôsobiace v cestovnom ruchu majú viacero funkcií v oblasti svojho pôsobenia, ktorá je podľa Asociácie informačných centier vyjadrená nomenklatúrou štatistickej jednotky (LAU1 predtým NUTS4). Hlavné funkcie, ktoré plnia aj v regióne sú propagačná, orientačná, kontrolná a substitučná. Substitučná predstavuje plnenie úlohy TIC ako samotného cieľa - predaj suvenírov, resp. organizovanie turistických aktivít (Metodická príručka pre TIC na Slovensku, 2018).

V rámci okresu a mesta Humenné sa v samosprávach nachádzajú nasledovné TIC: Turistické informačné centrum Humenné.

Cieľom Turistického informačného centra v Humennom je ponúknuť domácemu obyvateľstvu a návštevníkom to najzaujímavejšie, čo mesto Humenné ponúka. Hlavnou náplňou turistického informačného centra je poskytovať dôležité informácie týkajúce sa mesta a možností ako príjemne využiť voľný čas. Sprostredkúva vždy aktuálne informácie týkajúce sa cestovného ruchu. Turistickej klientele, občanom mesta i širšej verejnosti umožňuje spoznať krásy mesta vďaka tipom na výlet. Informuje taktiež o kultúrnych akciách v meste, ktoré ponúka Mestské kultúrne stredisko. Ponúka informácie o ubytovaní, stravovaní a doprave. Športoví nadšenci môžu využiť aj športové akcie konajúce sa v meste. Hlavnou náplňou činnosti TIC je bezplatné poskytovanie informácií o meste, tvorba propagačných materiálov a ich prezentácia. Turistické informačné centrum ponúka široké spektrum možností pre turistov, občanov mesta a okolitých miest a obcí. Prioritou je zabezpečiť, aby boli turisti spokojní a radi sa vracali do mesta znova (<https://visithumenne.sk/sk/sample-page/>).

2.18. REKAPITULÁCIA ROZPOČTU MESTA A FINANČNÉ ZDRAVIE MESTA HUMENNÉ

Nasledujúca časť prezentuje štruktúru príjmov a výdavkov mesta a ich porovnanie s priemerom miest na Slovensku za posledný sledovaný rok 2021. Grafy prezentujú vývoj jednotlivých položiek od roku 2013. Posledná časť prezentuje výsledné finančné zdravie mesta Humenné.

Spolu za rok	2021		
Ekonomická klasifikácia			
Spolu	40 818 347 €		
názov	suma	podiel z celku / podiel v rámci skupiny	priemer miest
Daňové príjmy	16 044 313 €	39 %	48 %
Dane z príjmov a kapitálového majetku	14 026 939 €	87 %	74 %
Dane z majetku	1 156 133 €	7 %	17 %
Dane za tovary a služby	861 241 €	5 %	9 %

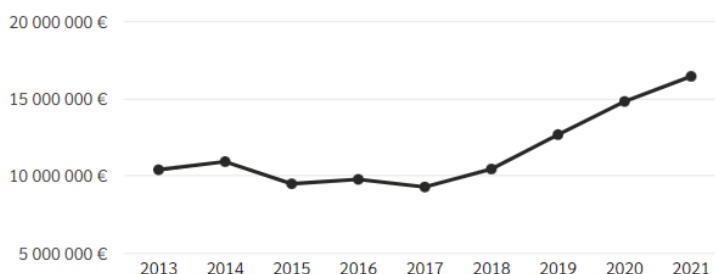

2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

Obrázok: Vývoj daňových príjmov v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

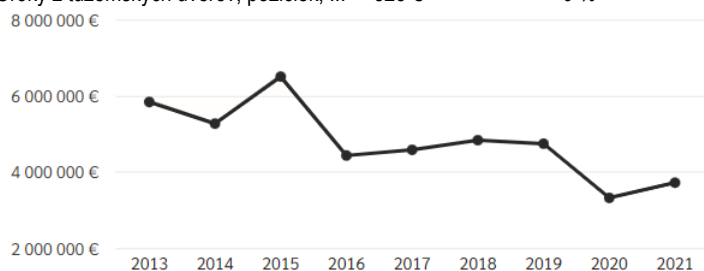
Granty a transfery	16 455 437 €	40 %	31 %
Tuzemské bežné granty a transfery	16 433 535 €	100 %	99 %
Zahraničné granty	20 236 €	0 %	1 %
Tuzemské kapitálové granty a transfery	1 666 €	0 %	0 %

Obrázok: Vývoj grantov a transferov v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

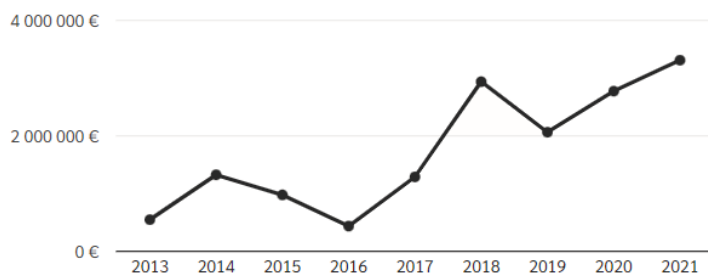
Nedaňové príjmy	3 731 091 €	9 %	10 %
Administratívne poplatky a iné ...	2 172 786 €	58 %	52 %
Príjmy z podnikania a z vlastníctva	1 077 150 €	29 %	29 %
Iné nedaňové príjmy	269 105 €	7 %	10 %
Kapitálové príjmy	211 721 €	6 %	9 %
Úroky z tuzemských úverov, pôžičiek, ...	328 €	0 %	0 %

Obrázok: Vývoj nedaňových príjmov v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

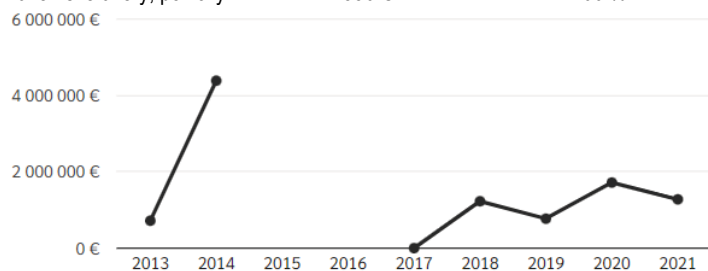
Príjmy z transakcií s finančnými ak...	3 309 676 €	8 %	8 %
Z ostatných finančných operácií	3 309 676 €	100 %	98 %

Obrázok: Vývoj príjmov z transakcií v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Prijaté úvery, pôžičky a ...	1 277 830 €	3 %	4 %
Tuzemské úvery, pôžičky..	1 277 830 €	100 %	100 %

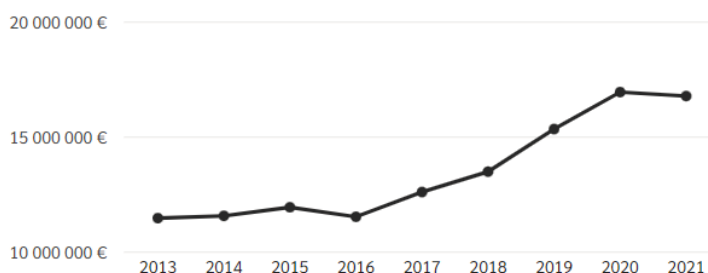

Obrázok: Vývoj prijatých úverov a pôžičiek v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Výdavky

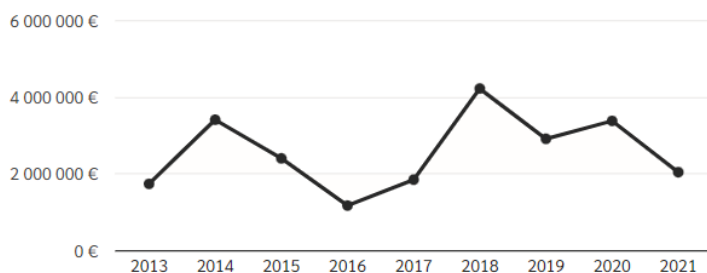
Spolu	38 219 387 €		
Vzdelávanie	16 783 313 €	44 %	37 %
Predprimárne a primárne ...	7 080 179 €	42 %	43 %
Sekundárne vzdelávanie	4 962 309 €	30 %	27 %
Vzdelávanie nedefinované ...	2 779 598 €	17 %	17 %
Vedľajšie služby v školstve	1 961 226 €	12 %	12 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na vzdelávanie v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

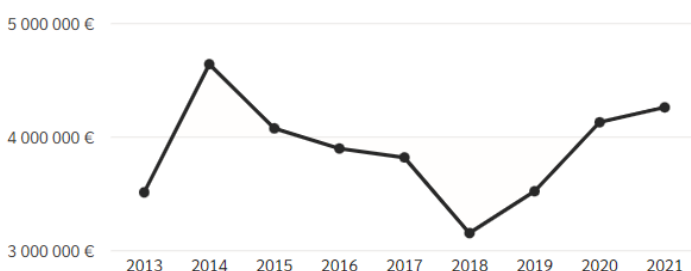
Ekonomická oblasť	2 050 636 €	5 %	13 %
Doprava	1 749 287 €	85 %	83 %
Palivá a energia	109 233 €	5 %	0 %
Iné odvetvia	102 657 €	5 %	2 %
Ťažba, výroba a výstavba	76 724 €	4 %	9 %
Všeobecná ekonomická, ...	12 342 €	1 %	3 %
Poľnohospodárstvo, lesníctvo,	392 €	0 %	1 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ekonomickú oblasť v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Všeobecné verejné služby	4 261 300 €	11 %	17 %
Výkonné a zákonodarné	3 005 381 €	71 %	79 %
Transakcie verejného dlhu	1 086 044 €	25 %	16 %
Všeobecné služby	169 875 €	4 %	3 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na všeobecné verejné služby v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Bývanie a občianska	7 488 531 €	20 %	7 %
Rozvoj obcí	4 018 032 €	54 %	57 %
Rozvoj bývania	2 006 491 €	27 %	8 %
Bývanie a občianska	1 167 822 €	16 %	18 %
Verejné osvetlenie	296 187 €	4 %	17 %

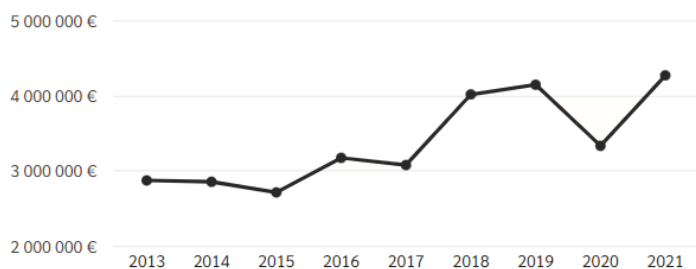

2013 2014 2015 2016 2017 2018 2019 2020 2021

Obrázok: Vývoj výdavkov na bývanie v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

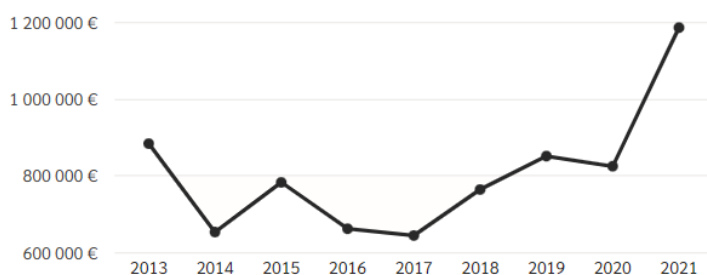
Rekreácia, kultúra...	4 274 473 €	11 %	8 %
Rekreačné a športové služby	2 947 783 €	69 %	49 %
Kultúrne služby	1 144 853 €	27 %	42 %
Vysielacie a vydavateľské	94 800 €	2 %	2 %
Náboženské a iné spoloč...	87 037 €	2 %	4 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na rekreáciu, kultúru a náboženstvo v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

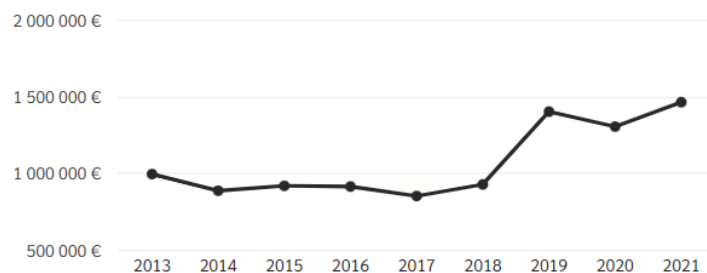
Sociálne zabezpečenie	1 186 735 €	3 %	6 %
Staroba	1 116 161 €	94 %	75 %
Sociálna pomoc občanom	54 309 €	5 %	11 %
Rodina a deti	11 156 €	1 %	6 %
Sociálne zabezpečenie inde	5 109 €	0 %	1 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na sociálne zabezpečenie v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

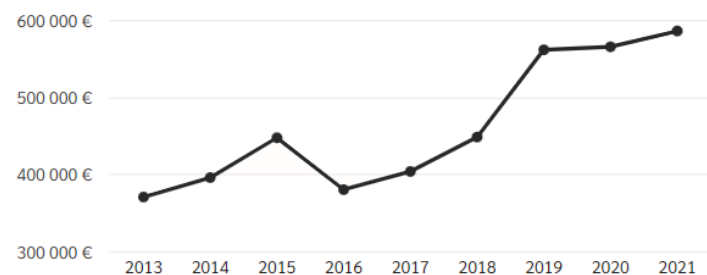
Ochrana životného pros..	1 465 996 €	4 %	8 %
Nakladanie s odpadmi	1 275 585 €	87 %	82 %
Ochrana životného prostredia	190 411 €	13 %	11 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na ochranu životného prostredia v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Verejný poriadok a bezp..	586 526 €	2 %	3 %
Policajné služby	586 526 €	100 %	95 %

Obrázok: Vývoj výdavkov na poriadok a bezpečnosť v meste Humenné

Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

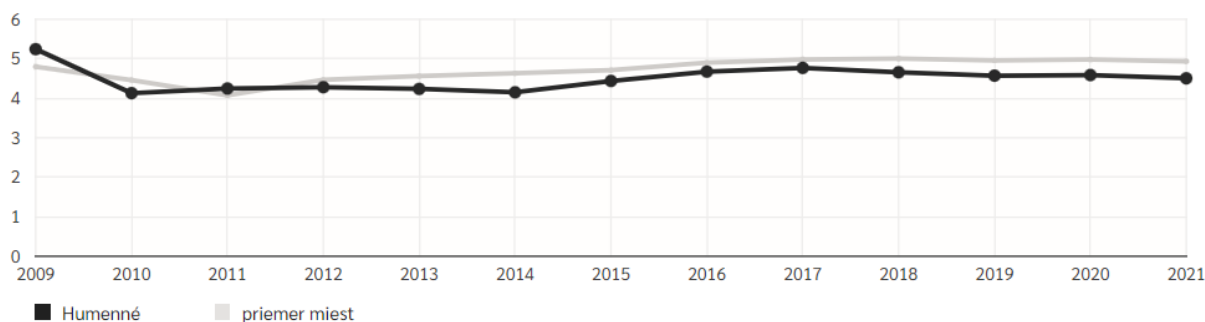
Zdravotníctvo inde	121 877 €	0 %	1 %
Ochrana, podpora a ...	121 877 €	100 %	37 %

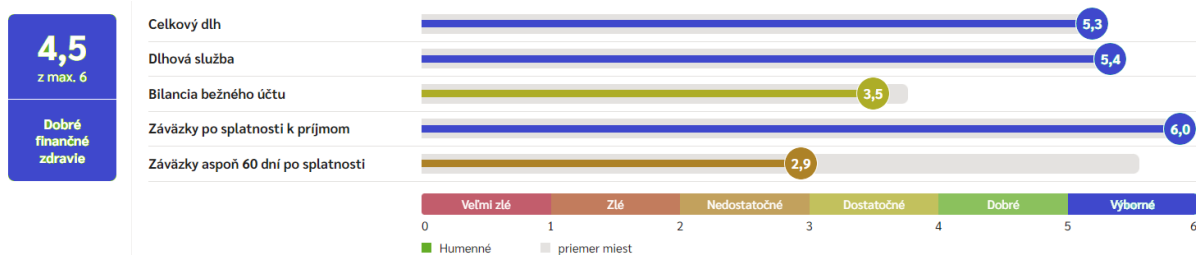
Obrázok: Vývoj výdavkov na zdravotníctvo v meste Humenné
Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Finančné zdravie mesta Humenné

Celkové skóre finančného zdravia mesta Humenné sa počíta ako vážený priemer zo skóre, ktoré dosiahla každá z jeho piatich zložiek - Celkový dlh, Dlhová služba, Bilancia bežného účtu, Závazky po lehote splatnosti a Závazky aspoň 60 dní po splatnosti. Tieto zložky majú váhu postupne 30 %, 10 %, 30 %, 15 % a 15 %. Mesto Humenné dosiahlo skóre **4.5**.

Obrázok Vývoj finančného zdravia mesta Humenné
Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

Obrázok Aktuálny stav finančného zdravia mesta Humenné
Zdroj: <http://www.hospodarenieobci.sk/>

2.19. SAMOSPRÁVA

Vzťah samospráva – občan si vyžaduje vypracovať projekt klientskeho prístupu riešiaci ako, vzťah zamestnancov úradu, tak aj poslancov ku občanom a návštevníkom mesta.

Manažment a správa mesta

Súčasná zariadenia verejnej správy a administratívy reprezentuje mestský úrad. Mestský úrad je výkonným orgánom mestského zastupiteľstva a primátora mesta Humenné. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora mesta, ako aj orgánov zriadených mestským

zastupiteľstvom. Mestské zastupiteľstvo v Humennom je zložené z 24 poslancov. Predstaviteľom a najvyšším výkonným orgánom mesta Humenné je primátor. Je štatutárnym orgánom mesta v majetkovoprávných i v pracovnoprávných vzťahoch. Pod právomoc primátora spadá činnosť zástupcu primátora a mestského úradu.

Mesto je samostatný územný samosprávny a správny celok Slovenskej republiky; združuje osoby, ktoré majú na jeho území trvalý pobyt. Mesto je právnickou osobou, ktorá za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodári s vlastným majetkom a s vlastnými príjmami. Základnou úlohou mesta pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj jeho územia a o potreby jeho obyvateľov. Mestu pri výkone samosprávy možno ukladať povinnosti a obmedzenia len zákonom a na základe medzinárodnej zmluvy. Mesto má právo združovať sa s inými mestami alebo obcami v záujme dosiahnutia spoločného prospechu. Mesto samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou mesta a jeho majetku. Všetky záležitosti, ktoré ako jeho samosprávnu pôsobnosť upravuje osobitný zákon. Ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba. Orgánmi mesta sú:

Mestské zastupiteľstvo
Primátor mesta
Hlavný kontrolór

Mestské zastupiteľstvo je zastupiteľský zbor mesta zložený z poslancov zvolených v priamych voľbách obyvateľmi mesta. Volebné pravidlá upravuje osobitný predpis. Funkčné obdobie mestského zastupiteľstva sa končí zložením sľubu poslancov novozvoleného mestského zastupiteľstva na štyri roky. Primátor je predstaviteľom mesta a jeho najvyšším výkonným orgánom. Funkcia primátora je verejnou funkciou. Funkčné obdobie primátora sa skončí zložením sľubu novozvoleného primátora. Spôsob voľby primátora upravuje osobitný zákon. Mestský úrad zabezpečuje organizačné a administratívne veci mestského zastupiteľstva a primátora, ako aj orgánov zriadených mestským zastupiteľstvom.

Matričný úrad

Matričný úrad prijíma ústne a písomné žiadosti občanov svojho obvodu, spracúva, zapisuje a vydáva doklady o všetkých matričných udalostiach, ktoré sa udejú v tomto obvode bez ohľadu na trvalý pobyt osoby, ktorej sa daná matričná udalosť týka.

Stavebný úrad

Odbor zabezpečuje plnenie úlohy na úseku rozvoja mesta, územného plánovania, stavebníctva a životného prostredia.

Štátna správa

Nasledujúca tabuľka prezentuje príslušnosť obyvateľov k jednotlivým úradom špecializovanej štátnej správy (ŠŠS).

Príslušnosť k obyvateľov k úradom ŠŠS

Sídlo matričného úradu	Humenné
Sídlo pracoviska daňového úradu	Humenné
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Humenné
Sídlo Okresného súdu	Humenné
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Humenné
Sídlo pracoviska okresného úradu	Humenné
Sídlo Územnej vojenskej správy	Prešov
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Humenné

Bezpečnosť

Mestská polícia

V meste je zriadená mestská polícia. Mestská polícia je poriadkový útvar pôsobiaci pri zabezpečovaní všeobecných vecí verejného poriadku, ochrany životného prostredia v meste Humenné a plnení úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných nariadení mesta Humenné, z uznesení mestského zastupiteľstva a z rozhodnutí primátora mesta. Mestskú políciu zriaďuje a zrušuje mesto všeobecne záväzným nariadením. Náčelníka (veliteľa) mestskej polície na návrh primátora vymenúva a odvoláva mestské zastupiteľstvo. Činnosť mestskej polície upravuje Zákon Slovenskej národnej rady č. 564/1991 Zb. v znení neskorších predpisov. Medzi hlavné úlohy mestskej polície patrí: zabezpečovať verejný poriadok v meste Humenné, chrániť majetok mesta a občanov pred poškodením, zničením alebo zneužitím, dbať na ochranu životného prostredia v meste, dbať na dodržiavanie poriadku, čistoty a hygieny v uliciach a na iných verejných priestranstvách alebo verejne dostupných miestach, vykonávať všeobecne záväzné nariadenia mesta, uznesenia mestského zastupiteľstva a rozhodnutia starostu, ukladať a vyberať v blokovom konaní pokuty za priestupky ustanovené osobitným predpisom a tiež za priestupky proti bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky spáchané neuposúchnutím zákazu, ktorý vyplýva z miestnej úpravy cestnej premávky, oznamovať príslušným orgánom porušenie právnych predpisov, ktoré zistí pri plnení svojich úloh a ktorých riešenie nepatrí do pôsobnosti mesta.

Štátna polícia

Obvodné oddelenie PZ Humenné Sládkovičova 14, 066 01 Humenné zabezpečuje ochranu poriadku, boj proti trestnej činnosti, odhaľovanie a objasňovanie priestupkov a trestných činov. Oddelenie zabezpečuje bezpečnosť v obciach: mesto Humenné a obce: Baškovce, Brekov, Brestov, Černina, Gruzovce, Hažín nad Cirochou, Hrubov, Hudcovce, Chlmeč, Jankovce, Jasenov, Kamenica nad Cirochou, Kamienka, Karná, Kochanovce, Košarovce, Lackovce, Lieskovec, Lukačovce, Modrá nad Cirochou, Myslina, Nižná Sitnica, Ohradzany, Pakostov, Porúbka, Prituľany, Ptičie, Rohožník, Ruská Kajňa, Ruská Poruba, Slovenská Volová, Topoľovka, Sopkovce, Turcovce, Valaškovce (vojenský obvod), Víťazovce, Vyšná Sitnica, Závada, Zavadka.

Policajti Obvodného oddelenia v Humennom pôsobia najmä na úseku ochrany verejného poriadku, boja proti trestnej činnosti, bezpečnosti a plynulosti cestnej premávky, dokladov a evidencií, odhaľovania, objasňovania, oznamovania a prejednávania priestupkov a zisťovania ich páchatelov, trestného konania, kontroly v rámci pohraničného územia, správy štátnej hranice, kontroly vnútorných hraníc pri ich dočasnom obnovení. V rámci uvedeného oddelenia sú vytvorené aj miesta starší referenti špecifikácia práca v komunitách. V rámci svojej služobnej činnosti realizujú aj rôzne preventívne aktivity (prednášky, besedy) najmä na základných školách, špeciálnych základných školách, v detských domovoch, kde táto ich činnosť je následne prezentovaná v mesačnej správe o stave verejného poriadku.

Monitorovacie a kamerové systémy

V meste v súčasnosti sú sporadicky inštalované kamerové systémy. Sú nainštalované na problematických miestach a verejných priestranstvách, ktoré sú najviac exponované. Obvodné oddelenie PZ v Humennom v súčasnej dobe nedisponuje funkčným kamerovým systémom, ale pri získavaní kamerových záznamov spolupracuje s Mestskou políciou v Humennom, od ktorej získava podklady pre priestupkové alebo trestné konanie resp. objasňovanie.

2.20. IDENTIFIKÁCIA HLAVNÝCH VONKAJŠÍCH FAKTOROV ROZVOJA ÚZEMIA A ANALÝZA VPLYVU VONKAJŠIEHO PROSTREDIA NA VÝVOJ SITUÁCIE V ÚZEMÍ

Mesto Humenné je súčasťou Prešovského kraja. Prešovský kraj je prevažne vidiecky, pomaly rastúci región SR, s dlhodobou nadpriemernou nezamestnanosťou, nízkym stupňom pripravenosti na inovácie, priemerne atraktívny a konkurencieschopný, rozvíjajúci sa mimo centra rozvojových aktivít EÚ a s možnosťou cezhraničnej spolupráce s Poľskou republikou a Ukrajinou. Analýza hospodárskej a sociálnej situácie a hodnotenie vnútorného potenciálu regiónu Rozlohou je Prešovský kraj (PK) druhým najväčším krajom SR (18,3 % územia) s prevládajúcimi malými obcami, členitým reliéfom a bohatým nerastným bohatstvom. Kraj sa počtom obyvateľov (14,9 % z celkového počtu obyvateľstva SR) radí tiež na popredné miesta, ale hustotou zaľudnenia 89,6

obyvateľov na km² patrí k najredšie obývaným krajom, do kategórie prevažne vidiecky región (49,2 % mestského obyvateľstva). Aj v tomto kraji sa začína prejavovať proces starnutia obyvateľstva a podiel detskej zložky klesol, pomaly narastá podiel obyvateľstva v poproduktívnom veku. Kraj vykazoval v posledných rokoch kladné hodnoty všetkých prírastkov okrem migračného. Kraj dlhodobo stráca sťahovaním obyvateľstva najmä s vyššou vzdelanosťou úrovňou (najvyššia hodnota v SR, takmer 6 000 obyvateľov ročne). Na počte pracujúcich sa vysokoškolsky vzdelaní podieľajú 14 %, čo je viac ako napríklad v TTK alebo NK. Najviac zamestnaných v kraji je v sektore služieb, v priemysle a stavebníctve, vysoký podiel na zamestnanosti predstavujú pracovníci v školstve, ale aj v oblasti zdravotníctva a sociálnych službách. PK je jedným z najbohatších krajov na kultúrne a historické pamiatky na Slovensku. Zastúpenie kultúrnych zariadení je porovnateľné s BBK. PK vykazuje spolu so ŽK najvyšší počet registrovaných užívateľov verejných knižníc a najvyšší počet verejných knižníc s pripojením na Internet. Sieť kultúrnych zariadení v kraji je tvorená 5 divadelnými scénami, 13 múzeami, 4 galériami a 3 astronomickými zariadeniami.

PK je dlhodobo ekonomicky najslabším krajom SR, a to aj vďaka svojmu prevažne vidieckemu charakteru. PK má nízky vnútorný investičný potenciál, preto priemysel nie je dostatočne rozvinutý. Z hľadiska štruktúry priemyslu patria v PK k najvýznamnejším priemyselným odvetviám chemický, drevospracujúci, strojársky, odevný, textilný, elektrotechnický priemysel a najmä potravinársky priemysel. V minulosti zohrával významnú úlohu v regióne aj elektrotechnický priemysel (Stropkov) a jeho podiel bol nad celoštátnym priemerom. Táto skutočnosť sa po príchode významných zahraničných investícií do iných krajov SR (TTK) zmenila a ostali len dva významnejšie podniky na výrobu telefonických prístrojov a elektronických spotrebičov. Na tvorbe exportu a produkcie PK sa v najväčšej miere podieľajú potravinársky, chemický, strojársky a textilný priemysel. Najväčším bohatstvom kraja je príroda. Najmä Národný park Vysoké Tatry je významným turistickým strediskom. Pre turizmus kraja sú rovnako dôležité aj rezervoáre minerálnych vôd vo viacerých kúpeľoch. Z prírodných zdrojov ešte dosahujú celoslovenský význam ložiská kamennej soli pri Prešove. PK má veľmi významné postavenie v oblasti turizmu v SR a patrí medzi najnavštevovanejšie kraje SR.

Celkom možno očakávať, že PK by mal šancu si aj vďaka novým PZI udržať pozíciu pomerne hospodársky a sociálne stabilného regiónu a síce sa bude pomaly približovať k úrovni priemeru EÚ 27, má dostatočný rozvojový potenciál prihraničného regiónu. V priemyselnej výrobe bude naďalej dominovať chemický a strojársky priemysel, významnejšie postavenie by mohol získať elektrotechnický priemysel. Výdavky na vedu a výskum v posledných rokoch rástli veľmi pomaly, ale aj napriek tomu sú nízke a PK obsadil posledné miesto za BBK. Má najmenej pracovníkov v oblasti vedy a výskumu.

PK má silný inovačný potenciál najmä v oblasti turizmu, chemickom priemysle a ekologických službách. Identita/specifickosť sídiel a subregiónov je zachovaná a dobre využívaná v prospech kvalitných miestnych produktov. Telekomunikačné služby sú zabezpečované v rozsahu bežne dostupných existujúcich moderných technológií, cenovo sú veľmi diferencované, pokrytie je z dôvodu členitosti územia zložitejšie. Cestný a železničný systém PK je dobre rozvinutý. V Poprade sa nachádza medzinárodné letisko využívané najmä pre charterovú dopravu.

Kostra železničnej siete regiónu je tvorená dvoma hlavnými traťami v smere západ - východ (Žilina – Košice - Ukrajina) a sever - juh (Poľsko – Prešov – Košice – Maďarsko). PK má druhú najväčšiu celkovú dĺžku ciest 3 107 km po BBK, so sieťou diaľnic (40,4 km), najvyšším podielom ciest I. triedy (826 km).

PK vykazuje pomerne nízke hodnoty v produkcii tuhých emisií, v produkcii oxidu siričitého nastalo najvýraznejšie zlepšenie, vysoké hodnoty nedosahuje v produkcii oxidu dusíka, ani v produkcii oxidu uhoľnatého. Územie PK je chudobné na surovinové zdroje, resp. zásoby rudných surovín. Predstavuje však významnú surovinovú základňu nerudných surovín a stavebných materiálov, zásoby, ktoré umožňujú rozvoj hlavne stavebného priemyslu. Nachádzajú sa tu najmä ložiská bentonitu a zeolitu, cementárske suroviny, stavebné suroviny. Významné sú ložiská kamennej soli v lokalitách Solivar – Prešov.

Charakteristika špecifických stránok regiónu

V porovnaní s regiónmi vyspelých krajín EÚ a regiónmi SR možno konštatovať, že PK využíva iba čiastočne svoj rozvojový potenciál. Najvýraznejšie rezervy sa nachádzajú v nedostatočnej úrovni využívania inovačného

potenciálu najmä v turizme a vybraných odvetviach priemyslu. Dôsledkom tohto vývoja môže byť ohrozenie konkurencieschopnosti regiónu a spomaleniu jeho ekonomického rastu. V porovnaní so svetovými trendmi zvyšovania kvality verejných služieb cestou informatizácie a s vývojom v okolitých krajinách je úroveň informatizácie PK nízka. Za najväčší nevyužitý rozvojový potenciál PK sa považuje:

- bohaté prírodné a kultúrohistorické dedičstvo s vysokým podielom chránených území a kvalitným životným prostredím najmä pre rozvoj turizmu,
- strategická poloha (prihraničný región, vonkajšia hranica EÚ),
- mladá pracovná sila (rast vzdelanosti najmä na úrovni stredného odborného vzdelania),
- priaznivé klimatické podmienky a pôdne pomery (pestovanie pre využitie biomasy).

Konkurenčná výhoda

Konkurenčná výhoda PK je tvorená priaznivou demografickou štruktúrou, kvalitným životným prostredím, strategickou polohou na hranici troch krajín a hraničiacom pásme EÚ, prírodným a kultúrohistorickým bohatstvom a predpokladmi pre rozvoj novej zelenej ekonomiky vo vzťahu k rozvoju vidieka a kľúčových tradičných odvetví.

Strategické ciele:

1. posilnenie produktivity a konkurencieschopnosti v kľúčových a perspektívnych odvetviach priemyslu a služieb,
2. zhodnotenie a posilnenie vnútorného potenciálu turizmu s prepojením na ochranu a tvorbu životného prostredia,
3. komplexný rozvoj a posilnenie vidieka na hospodárstve regiónu,
4. zvýšenie kvality ľudského potenciálu – riešenie rómskej otázky a podpora mladých ľudí, rozvoj všetkých foriem celoživotného vzdelávania (CŽV) a celoživotného poradenstva (CŽP).

Očakávané dopady:

- zvýšenie využitia domácich, regionálnych zdrojov,
- zvýšenie regionálnej zamestnanosti, exportnej výkonnosti na nových trhoch a konkurencieschopnosti,
- vytvorenie nových pracovných miest na vidieku a rozvoj vidieka, zvýšenie podielu ekologického poľnohospodárstva,
- posilňovanie vnútroregionálnych kooperačných a obchodných väzieb,
- vznik nových väzieb medzi vedou, výskumom, inováciami - podnikateľskou sférou a vzdelávacími inštitúciami,
- zvýšenie kvality ľudských zdrojov a zlepšenie sociálnej súdržnosti.

2.21. EX-POST HODNOTENIE PREDCHÁDZAJÚCEHO PHSR

Uvedená časť prezentuje plnenie cieľov predchádzajúceho PHSR podľa kapitálových investícií.

EUR

Názov	Plnenie
2017	
PO 1 Hospodárska politika	295 486,-
PO 2 Environmentálna politika	0,-
PO 3 Sociálna politika	48 047,-
2018	
PO 1 Hospodárska politika	121 979,-
PO 2 Environmentálna politika	1 179 333,-
PO 3 Sociálna politika	4 242 809,-

2019	
PO 1 Hospodárska politika	196 905,-
PO 2 Environmentálna politika	1 214 953,-
PO 3 Sociálna politika	4 353 185,-
2020	
PO 1 Hospodárska politika	409 761,-
PO 2 Environmentálna politika	1 849 523,-
PO 3 Sociálna politika	4 010 798,-
2021	
PO 1 Hospodárska politika	470 282,-
PO 2 Environmentálna politika	1 708 304,-
PO 3 Sociálna politika	4 188 472,-
2022	
PO 1 Hospodárska politika	807 528,-
PO 2 Environmentálna politika	2 189 358,-
PO 3 Sociálna politika	6 143 116,-

Zdroj: MsÚ, 2023

3. SWOT ANALÝZY

Nasledujúce SWOT analýzy sa zameriavajú na silné, slabé stránky, príležitosti a riziká prioritných rozvojových oblastí. Na ich základe budú formulované hlavné rozvojové ciele.

Analýza SWOT

Sledovať a vyhodnocovať vývojové trendy v regióne v neustále sa meniacom vonkajšom prostredí, identifikovať trend sociálno-ekonomického rozvoja, alebo smer vývoja ako príležitosť alebo hrozbu, je v súčasnosti pre mesto Humenné nevyhnutnosť. To, čo sa na prvý pohľad zdá ako príležitosť, ňou vo vzťahu k zdrojom mesta, kultúre, ľudským zdrojom, životnému prostrediu a hospodárstvu, uplatňovanej stratégii vôbec nemusí byť.

Nástrojom pre celkovú analýzu vonkajších a vnútorných činiteľov je SWOT analýza. Predstavuje kombináciu dvoch analýz, S - W a O - T. Účelom SWOT analýzy je posúdenie vnútorných predpokladov subjektu k uskutočneniu určitého rozvojového zámeru a podrobenie rozboru i vonkajších príležitostí a obmedzení určované potrebami obyvateľov a subjektov v rámci mesta. Na jej základe môže mesto prikrčiť k formulácii špecifických cieľov.

Schéma SWOT analýzy:

	S - silné stránky	W - slabé stránky
	1, 2, ... 10,	1, 2, ... 10,
O - príležitosti	1, 2, ... 10, Stratégia SO	1, 2, ... 10, Stratégia WO
T - hrozby	1, 2, ... 10, Stratégia ST	1, 2, ... 10, Stratégia WT

SO – využiť silné stránky na získanie konkurenčnej výhody

WO – prekonať slabiny využitím príležitostí

SW – využiť silné stránky na čelenie hrozbám

WT – minimalizovať náklady a čeliť hrozbám

Analýza príležitostí a rizík - O-T

O – T analýza umožňuje rozlíšiť atraktívne príležitosti v meste, ktorá skrýva potenciál územia a ktoré môžu mestu priniesť výhody pri dosahovaní vyváženého rastu. Súčasne tiež nabáda k zamysleniu nad problémami, ktoré bude mesto riešiť. Znamená to teda, že mesto musí sledovať významné sily makroprostredia (demografické, ekonomické, technologické, politické, legislatívne, sociálne a kultúrne) a tiež tých účastníkov mikroprostredia, ktorí ovplyvňujú jej schopnosť dosiahnuť v regióne prosperu (neziskové organizácie, orgány miestnych samospráv, podnikateľské subjekty, miestni aktéri a verejnosť). Príležitosti sú posudzované z hľadiska ich atraktívnosti a pravdepodobnosti úspechu. Pravdepodobnosť, že mesto dosiahne úspech pri ekonomickom raste, nezávisí len od jej konkurenčnej sily, oproti konkurenčným regiónom, ale aj od toho či je táto sila v porovnaní s konkurenciou väčšia. V rámci analýzy SWOT sa mesto koncentruje na identifikáciu potenciálnych príležitostí – existencia stabilného hospodárskeho prostredia, kvalitné životné prostredie, prírodný potenciál, historicko-kultúrne hodnoty, rozvinutá sieť inštitúcií verejných služieb, objekty cestovného ruchu. Kvadrant 1 pozostáva z príležitosti ponúkajúcich najvyšší úžitok pre mesto, preto by sa mal manažment mesta sústrediť na tieto aktivity. Naopak, príležitosti v kvadrante 4 sú buď príliš malé, alebo ich mesto nebude vedieť dostatočne využiť. Príležitosti v kvadrante 2 a 3 sú zaujímavé len v prípade, že existuje možnosť zvýšenia ich atraktívnosti alebo pravdepodobnosti úspechu.

		Matica príležitostí				Matica rizík	
		Pravdepodobnosť úspechu				Pravdepodobnosť nastatia	
		vysoká	nízka			vysoká	nízka
Atraktívnosť	vysoká	1	2	Vážnosť	vysoká	1	2
	nízka	3	4		nízka	3	4

Riziká sú klasifikované z hľadiska ich vážnosti a pravdepodobnosti výskytu. Pri analýze okolia z hľadiska možných hrozieb je potrebné zamerať sa na potenciálne hrozby. Riziká z 1. kvadrantu môžu mesto vážne zraniť, preto treba pripraviť plán strategických aktivít, keďže pravdepodobnosť ohrozenia je vysoká. Riziká v 2. a 3. kvadrante treba podrobiť dôkladnému skúmaniu v prípade, ak sa stávajú kritickými, netreba však zostavenie plánu eventuálnych alternatív. Riziká v 4. kvadrante sú malé a väčšinou ich možno ignorovať. Spojením hlavných príležitostí a rizík, ktoré ovplyvňujú rozvoj mesta, sa stratégovia snažia zistiť mieru celkovej atraktívnosti trhu. Existujú štyri možnosti:

- *Ideálny rozvoj*, ktorý sa vyznačuje mnohými príležitosťami, ale iba niekoľkými (ak vôbec nejakými) rizikami,
- *Špekulatívny rozvoj*, vyznačujúce sa vysokými príležitosťami i vysokými rizikami,
- *Zrelý rozvoj*, vyznačuje sa nízkymi príležitosťami i nízkymi rizikami,
- *Problémový rozvoj*, má nízke príležitosti, ale vysoké riziká.

Externé prostredie vytvára nielen príležitosti, ale prezentuje aj sériu rizík. Riziko je výzva, poukazuje na nevýhodný trend vývoja vo vonkajšom prostredí, ktorý v prípade pasívnej reakcie zo strany podniku ohrozí jeho trhovú pozíciu.

Analýza silných a slabých stránok – S-W analýza

Hodnotenie vplyvu vonkajších činiteľov, vykonávané so zámerom stanoviť ciele mesta, musí byť doplnené rozborom vnútorných činiteľov. Viaceré regióny dnes aj poznajú príležitosti, ktoré im potenciál ponúka, avšak chýba im schopnosť ich využiť. Na základe analýzy silných a slabých stránok vie mesto stanoviť, čo je z hľadiska súčasnej a očakávanej situácie rozumné konať. Za dôležité znaky konkurenčnej sily mesta sa považuje – kvalitné ľudské zdroje, rozvinuté podnikateľské prostredie, dobrý prírodný potenciál, výhodná poloha a dopravná dostupnosť, a iné. Za dôležité znaky konkurenčnej slabosti sa považuje – strácanie pozície voči konkurenčným regiónom, nedostatok finančných zdrojov na rozvoj, klesajúca demografická krivka, vysoká nezamestnanosť, zlý technický stav základnej infraštruktúry atď. Pri hodnotení silných a slabých stránok je potrebné každý faktor odstupňovať podľa dôležitosti (rozhodujúca silná stránka, marginálna silná stránka, neutrálny faktor, rozhodujúca slabá stránka, marginálna slabá stránka) a podľa intenzity jeho vplyvu - výkonu (vysoký, stredný, nízky), Výsledok spojenia stupňa výkonu a dôležitosti predstavuje štyri možné alternatívy:

		Matica výkonu a dôležitosti	
		Výkon	
		vysoký	nízky
Dôležitosť	vysoká	1 Sústrediť snahu	2 Udržať snahu
	nízka	3 Nízka priorita	4 Možné nadmerné investovanie

Kvadrant 1 pozostáva z oblastí, ktoré sú dôležité, ale v ktorých mesto momentálne vykazuje slabý výkon, preto sa musí sústrediť na posilnenie týchto oblastí. *Kvadrant 2* pozostáva z oblastí, v ktorých je síce mesto úspešné, ale do budúcnosti si musí túto úspešnosť udržať. *Kvadrant 3* tvoria oblasti, ktoré nie sú dôležité, zdokonalenia v tomto kvadrante majú nízku prioritu. V *kvadrante 4* nie sú dôležité oblasti, pričom rozvoj a snaha sú zbytočne silné. Na základe tejto analýzy je zrejmé, že silné stránky sa nemusia vždy pretransformovať do konkurenčnej výhody mesta. Dôvodov, prečo je to tak, je niekoľko, pričom najčastejšími obyvateľmi vnímaná nízka dôležitosť poskytovaných služieb a bodov rozvoja. Identifikácia silných miest mesta je možná len na základe porovnania s ich hlavnými konkurentmi v regióne. Ani sústredenie sa na prekonanie všetkých slabých stránok nemusí priniesť očakávaný efekt, pretože náklady potrebné na ich transformovanie do silnej stránky sa nemusia vrátiť. Pozornosť treba venovať príležitostiam, v ktorých má mesto najviac silných stránok, alebo oblastiam, v ktorých sa vzhľadom na veľkú príležitosť a potenciálnu návratnosť investícií ukazuje efektívne vytvorenie nových silných stránok. Príklady z praxe uvádzajú, že i málo rozvinutý región má popri slabých miestach aj silné miesta, ktoré pokiaľ dokáže správne identifikovať a využiť, vytvárajú predpoklady pre trvalý a vyrovnaný sociálno-ekonomický rozvoj. Nasledujúce grafy prezentujú pohľad obyvateľov a poslancov na silné a slabé stránky mesta Humenné a kvalitu života v meste.

3.1 HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	narastajúci počet podnikateľských subjektov - právnických osôb - od 2011 - 759 po 1040 v roku 2021 - v území	1,5	1,5	aW1	klešajúci, resp. nestabilný počet podnikateľov - fyzických osôb	1,5	1,5
aS2	existencia 8 podnikov nad 250 zam. a 11 stredne veľkých podnikov	1,5	3,0	bW2	nízky podiel podnikateľských subjektov v oblasti stravovania a ubytovania a ich klešajúci počet	1,5	3,0
aS3	vysoký podiel podnikov v službách - obchod, stavebníctvo, odborné, vedecké a technické činnosti	1,5	4,5	acW3	výrazný klešajúci počet podnikateľských subjektov v poľnohospodárstve a lesníctve	1,5	4,5
aS4	narastajúci počet podnikov v maloobchode a veľkoobchode (od 2011 - nárast na 312 subjektov)	1,5	6,0	bcW4	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch (potravinársky, textilný a chemický priemysel)	1,5	6,0
aS5	veľké priemyselné podniky	1,5	7,5	dW5	nedostatočne uplatnený integrovaný prístup k ponuke služieb cestovného ruchu - vysoká miera podnikateľského individualizmu	1,5	7,5
bcS6	prechádzajúce hlavné doravné ťahy - prepojenie s Ukrajinou, železničné spojenie	1,5	9,0	cW6	postupný pokles evidovaných pracovníkov v oblasti stavebníctva	1,5	9,0
bcS7	dobré prepojenie na dôležité regionálne centrá Poľskej a Maďarskej republiky	1,5	10,5	bW7	kolísavá stavebná produkcia	1,5	10,5
cS8	vybudovaná železničná a cestná sieť na hlavné centrá regiónu - Prešov, Michalovce, Košice	1,5	12,0	bW8	redukovaná intenzita chovu oviec	1	11,5
dS9	vysoký podiel podnikov v službách - zdravotníctvo (82), odborné a vedecké činnosti (64)	1,5	13,5	eW9	absencia integrovaných dopravných systémov a nízka kvalita dopravnej infraštruktúry	1,5	13,0
eS10	relatívne dobre rozvinutá poľnohospodárska a potravinárska produkcia	1,5	15,0				
fS11	tradícia a predpoklady na ďalší rozvoj lesného hospodárstva	1,5	16,5				
dS12	výrazne narastajúca stavebná produkcia na 1 zamestnanca	1	17,5				
gS13	rozvinutý strojársky, elektrotechnický, textilný a potravinársky priemysel,	1	18,5				
eS14	narastajúca poľnohospodárska produkcia zemiakov	1,5	20,0				
eS15	narastajúca živočíšna produkcia hovädzieho dobytku, hydiny a ošípaných	1,5	21,5				
aS16	čiasťočná integrácia a nadväznosť vzdelávacieho systému a miestneho hospodárstva	1,5	23,0				
	Spolu		23,0		Spolu		13,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	orientovanie sa na výrobu bez negatívnych účinkov na životné prostredie, využívanie jestvujúcich areálov formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu	1,5	1,5	T1	zvýšená regionálna a celosvetová konkurencia v oblasti profilových pre mesto Humenné	0,5	0,5

O2	preferovanie a profilovanie hospodárskej základne pre rozvoj malého a stredného podnikania s orientáciou na rozvoj tradičných foriem výroby	1,5	3	T2	tlak na intenzívny hospodársky rozvoj a zhodnocovanie investičného potenciálu (nezastavané lokality, prírodné prostredie)	1	1,5
O3	skvalitnenie prostredia výrobných, skladových a prevádzkových areálov (prípadné nové prevádzky)	1	4	T3	pomalá výstavba, modernizácia a rekonštrukcia technickej infraštruktúry - hlavne dopravnej s prepojením na dôležité destinačné body	1,5	3
O4	vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít mesta Humenné, pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území mesta, predovšetkým pre miestne pracovné sily	1,5	5,5	T4	administratívne opatrenia obmedzujúce plnohodnotný rozvoj cestovného ruchu	1,5	4,5
O5	vytváranie podmienok pre rozvoj takých odvetví výroby - priemyslu, ktoré naviažu na dominujúce odvetvia v meste Humenné	1	6,5	T5	veľká administratívna náročnosť pre získanie a následné čerpanie financií zo štátnych dotácií a z fondov EÚ	1,5	6
O6	zvýšená podpora a ochrana podnikania v oblasti cestovného ruchu	1,5	8	T6	nedostatok investičného kapitálu z dôvodu ochrany prírodných a kultúromohistorických hodnôt, ako aj zložitých geomorfologických daností	1	7
O7	možnosti získavania mimorozpočtových zdrojov z fondov EÚ, iných zahraničných zdrojov a dotácií štátneho rozpočtu	1,5	9,5	T7	nepredvídateľné celospoločenské prírodné, zdravotné, ekonomické a sociálne poruchy	1,5	8,5
O8	zvyšujúca sa zamestnanosť v regióne Humenné	1,5	11	T8	zníženie záujmu spoločnosti o historické bohatstvo, tradície a kultúru	1	9,5
O9	výrazne znižujúci sa počet nezamestnaných hlavne vo vekových skupinách 15 - 49 rokov	1,5	12,5	T9	existencia - ochranné pásma (územia) pamiatkovej územia, zákon o posudzovaní vplyvov na ŽP	1	10,5
O10	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika, kongresový)	1,5	14				
Spolu			14	Spolu			10,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>23</p> <p>SO</p> <p>9</p>	<p>13,0</p> <p>2,5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>14</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>10,5</p> <p>Stratégia WT</p>

V oblasti hospodárstva a cestovného ruchu sú prevyšujúce silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia ST – kde musí mesto Humenné využiť silné stránky s využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných. Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale aj s ohľadom na charakter regiónu - strojárstvo, priemysel, potravinárska výroba, poľnohospodárska produkcia. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci primárneho a sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať jedinečný kolorit mesta **Humenné** a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na zatiaľ nerozvinutý cestovný ruch.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa
- b - ukazovatele a potenciály cestovného ruchu
- c - dopravná dostupnosť a väzby na priľahlé regióny
- d - službotvorný sektor

e - poľnohospodárska produkcia
f - lesníctvo
g - priemyselná výroba

slabé stránky

a - diverzifikácia podnikovej štruktúry, podniková základňa
b - riziká diverzifikácie a ohrozenia miestneho hospodárstva
c - nedostatky a nesystémovosť budovania integrovaných prístupov
d - problémy ponuky cestovného ruchu
e - dopravná dostupnosť a väzby na príľahlé regióny

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov:

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0	0,5	1	1	0,5	3,5	2
bS	0,5	-	0	0,5	1	1	0,5	3,5	2
cS	1	1	-	1	1	1	1	6	1
dS	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5	1	2,5	3
eS	0	0	0	0,5	-	0,5	1	2	4
fS	0	0	0	0,5	0,5	-	1	2	4
gS	0,5	0,5	0	0	0	0	-	1	5

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0			2	2
bW	0,5	-	0,5	0,5	0			1,5	3
cW	0	0,5	-	1	0			1,5	3
dW	0,5	0,5	0	-	0,5			1,5	3
eW	1	1	1	0,5	-			3,5	1
fW						-			
gW							-		

Mesto Humenné a okres Humenné možno z hľadiska dosiahnutého stupňa industrializácie zaradiť k priemyselne rozvinutým regiónom (hlavne centrálnu časť zhrňajúcu okresné mesto Humenné). V meste sú zastúpené prevažne malé podniky s počtom zamestnancov do 49. Vekých podnikov nad 250 zamestnancov je v regióne celkovo 8.

Významné podniky: CHEMES, a.s. Humenné vyrába a dodáva paru, teplú vodu a rozvádza studený vzduch. NexisFibers, a.s. sa orientuje na výrobu a predaj syntetických vlákien, polymérov a kaprolaktámu. Tytex Slovakia s. r. o. vyrába a predáva zdravotnícke textilie. ANDRITZ Slovakia s.r.o. opracováva a povrchovo upravuje kovy. MULLER TEXTILLES s.r.o. spracováva textilné vlákna. Potravinárske závody v Humennom reprezentujú: firma MECOM GROUP s.r.o., zaoberajúca sa mäsiarskou výrobou, Spoločnosť GVP, spol. s r.o. veľkoobchod s potravinami, Podvihorľatské pekárne a cukrárne, a. s. Približne na polovici osevných plôch sa vysievajú obilniny, najmä pšenica, jačmeň, raž a ovos. Po nich v poradí dôležitosti nasledujú krmoviny: ďatelina, ďatelinotrávy a krmná repa. Veľmi sa darí na severe okresu v pestovaní zemiakov a cukrovej repy. Vo všeobecnosti živočíšna výroba prevláda nad rastlinnou. Dopravné podmienky v okrese sú podpriemerné. Z toho hľadiska najlepšie situované je okresné mesto, ktorým vedú aj najvýznamnejšie dopravné ťahy. Humenné je vzdialené 78 km od Prešova a 485 km od Bratislavy. Z hľadiska cestovného ruchu a turizmu je najzaujímavejšie pohorie Vihorlat.

Trend ekonomických a socio-ekonomických ukazovateľov u podstatnej časti firiem a živnostníkov sa zhoršuje. Kúpna sila domáceho obyvateľstva klesá vplyvom predchádzajúcich pandemických opatrení a následnej energetickej krízy, aj z dôvodu, že podiel na tržbách v obchodoch bol vo veľkej miere tvorený aj návštevníkmi z iných štátov, prípadne regiónov SR. Väčšina malých obchodov je na úrovni prežívania, časť obchodov nezvláda platby odvodov, nájomného a konkurenciu obchodných reťazcov a stoja pred konkurzom. Podnikateľská výrobná sféra je síce v celku rozvinutá, ale existujúce subjekty sa udržiavajú s veľkým úsilím. Toto je prezentované nízkymi ziskami z dôvodu opatrení a následne veľmi nízkym daňovým odvodom a aj tvorbou HDP. U väčšiny firiem nie je stabilizačným faktorom dostatočný zisk, ale vlastný areál a zahraničný odbyť, ktorý je v podstatnej miere znížený o maržu pre sprostredkovateľov, alebo zahraničných vlastníkov. Negatívom bolo aj obmedzenie spomínanej zahraničnej klientely.

Pri rozvoji ďalšej výroby je potrebné zohľadňovať obmedzujúce limity v súvislosti s ekologickými normami EÚ a obmedzovaním primárnych stresových faktorov. Primárne antropogénne stresové javy (prvotní pôvodcovia stresu) sa prejavujú plošným záberom prírodných ekosystémov. Charakteristickým znakom týchto stresorov je ich jednoznačné plošné vymedzenie v krajine. Dôsledkom lokalizácie primárnych stresových faktorov je zmena štruktúry a využívania krajiny (zánik prirodzených ekosystémov v dôsledku vývoja antropických aktivít), ako i ohrozenie migrácie bioty v dôsledku bariérového pôsobenia týchto stresorov. V prípade regiónu mesta Humenné môže ísť hlavne o nasledujúce antropogénne, resp. poloprírodné prvky: areály priemyselných podnikov, výrobných prevádzok a skladov, logistické centrá. Rozvoj takýchto plôch bude potrebné v budúcnosti realizovať z hľadiska kompromisov v oblasti ekonomickej, environmentálnej a nakoniec aj sociálnej, nakoľko pre región uvedené prvky predstavujú významný zdroj zamestnanosti.

Hospodársku základňu je potrebné budovať vzhľadom na dlhoročnú tradíciu, ale ja s ohľadom na charakter regiónu - potravinársky a textilný priemysel, strojársky a chemický priemysel. Z hľadiska sektorov je možné rozvíjať hlavne ekologicky nezávadné výrobné prevádzky v rámci sekundárneho sektora, ktoré nebudú narúšať kolorit mesta a okolitých obcí, ako aj prevádzky služieb v rámci terciárneho sektora s rozumnými väzbami na cestovný ruch v prostredí Vihorlatu. V tomto ohľade je potrebné systematické budovanie **integrovaných prístupov** na okolité územia, ktoré poskytujú tiež množstvo kultúrnych, prírodných a iných atraktivít. Hlavným cieľom budovanie hospodárskej základne regiónu musí byť ekológia a dostatočná diverzifikácia s rozumnou väzbou na oblasť cestovného ruchu, ale aj tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva. Primárny sektor je potrebné smerovať hlavne do oblasti lesníctva, k čomu sú vytvorené aj podmienky, ako aj zavádzanie **integrovaných prístupov** v nadväznosti na **poľnohospodársku a finálnu potravinársku výrobu**. Sekundárny sektor prioritne smerovať do menších, ekologicky nezávadných prevádzok s počtom zamestnancov do 250 (malé a stredné podniky) s ponechaním a podporou tradičných veľkých podnikov nad 500 zamestnancov. V oblasti cestovného ruchu bude jednou zo základných priorít integrovaná výstavba ponuky služieb a infraštruktúry v nadväznosti na okolité turisticky zaujímavé lokality - Vihorlat, atď. Nevyhnutné je rovnako prepojenie na ostatné atraktivity regiónu tak, aby boli poskytované v rámci **integrovanej ponuky** celého regiónu.

Pri rozvoji **poľnohospodárskej produkcie** je potrebné riešiť negatívne dopady takejto činnosti pre kvalitu života obyvateľov v ich tesnej blízkosti, ako aj životné prostredie. Poľnohospodárske areály bývajú zväčša situované na okraji sídla. Ich plošný záber a mierka sú dominantné predovšetkým pri vidieckych sídlach v porovnaní ich plochy s výmerou samotného sídla. Častým javom býva ich nevhodné umiestňovanie na vizuálne exponovaných miestach, bez akejkoľvek izolácie vegetáciou. Medzi negatívne vplyvy poľnohospodárskych areálov patrí ich plošný záber s oplatením, zápach zo živočíšnej či inej výroby, hluk (predovšetkým pri areáloch so zmenenou či pridruženou funkciou), degradácia pôdy, znečistenie vody a podobne.

Aj v uvedenom prípade platí určitý kompromis, ktorý by neohrozil poľnohospodársku výrobu, ale na druhej strane by umožnil zaviesť ekologizačné opatrenia, ktoré by znížili negatívny dopad výroby na životné prostredie ako aj iné zložky kvality života obyvateľov regiónu v okolí mesta Humenné.

3. 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	prechádzajúce multimodálne koridory	1,5	1,5	eW1	nedoriešený integrovaný systém parkovania v meste Humenné a okolitých obciach	1,5	1,5
adS2	snahy o Integrované prístupy k budovaniu dopravných služieb v meste Humenné	1,5	3,0	aW2	nevybudovaný komplexný integrovaný systém dopravy v priestore mesta	1,5	3,0
aS3	vybudovaná sieť železnice s prepojením na Ukrajinu a Poľsko	1,5	4,5	cW3	nedostatočne vybudovaná sieť chodníkov mimo centrálnej zóny mesta Humenné	1,5	4,5
adS4	prechádzajúca cesta I/74, II/558,559 s nadväznosťami na miestne komunikácie	1,5	6,0	aW4	nevyhovujúci stav ciest II. a III. triedy,	1,5	6,0
aS5	dobré napojenie regiónu na železničnú sieť - trať Prešov – Vranov n/T – Strážské - Humenné	1,5	7,5	dW5	potrebné integrované prepojenie jednotlivých cyklistických trás	1,5	7,5
aS6	vybudovaná sieť cyklotrasových a cykloturistických trás	1,5	9,0	aW6	cez územie mesta Humenné neprechádzajú žiadne multimodálne koridory základnej dopravnej siete TEN – T	1,5	9,0
bS7	zabezpečená mestská hromadná doprava - 6 línií	1,5	10,5	bW7	nevyhovujúci stav miestnych komunikácií	1,5	10,5
cS8	viac ako 5700 vybudovaných parkovacích miest, viac ako 4200 vo vlastníctve mesta,ň	1,5	12,0				
eS9	vybudované pešie dopravné ťahy smerujúce z centra do jednotlivých častí mesta Humenné a bezprostredne alokovaných obcí	1,5	13,5				
	Spolu		13,5		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dostavba chodníkov pre peších v centre mesta Humenné ako aj jednotlivých mestských častí	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	dostavba parkovacích plôch v meste (parkovacie domy)	1,5	3	T2	zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií	1,5	3
O3	výstavba obchvatu mesta	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	4,5
O4	upraviť kategorizáciu siete MK	1,5	6,0	T4	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	6,0
O5	odstrániť bodové a líniové zábrany v trasách MK dobudovaním výbočísk a obrátok na zaslepených uliciach	1,5	7,5	T5	zvyšujúce sa náklady na údržbu a opravy cestnej infraštruktúry	1,5	7,5
O6	na uliciach s jednopruhovými vozovkami a bez možnosti rozšírenia zmeniť organizáciu dopravy zjednosmením	1,5	9,0	T6	oneskorená výstavba a modernizácia cestnej siete	1,5	9,0
O7	dobudovať bezpečné kryty súčasných vozoviek a vozoviek v havarijnom stave	1,5	10,5	T7	zhoršenie dopravnej obsluhy	1,5	10,5
O8	dobudovať bezbariérové priechody a prístupy na celom území mesta Humenné	1,5	12,0	T8	spomalenie hospodárskeho rastu	1,5	12,0
O9	hľadať územné možnosti pre vybudovanie priestraného centra pre peších	1,5	13,5	T9	trvalý presun cestujúcich z verejnej osobnej dopravy na individuálnu dopravu	1,5	13,5
O10	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	15,0				
	Spolu		15,0		Spolu		13,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>SO</p> <p>13,5</p>	<p>10,5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>15,0</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>3,0</p> <p>13,5</p>	<p>1,5</p> <p>Stratégia WT</p>

V oblasti dopravy prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia WT - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

V budúcnosti bude potrebné riešiť rekonštrukciu hlavných dopravných ťahov ciest I. až III. triedy. Medzi hlavné problémy mesta Humenné patrí vysoká intenzita dopravy prechádzajúca centrom mesta a potreba vybudovania obchvatu mesta. Z hľadiska bezpečnosti je potrebná dostavba chodníkov pre peších a rekonštrukcia súčasných. Zvýšenu bezpečnosti a využívaniu alternatívnych foriem dopravy napomôže súbežné budovanie cyklochodníkov prepájajúcich jednotlivé časti mesta s centrom ako aj inými dôležitými lokalitami. Problémom mesta je aj nedostatočné riešenie statickej dopravy v centrálnej zóne ako aj na miestnych sídliskách.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - nadradená dopravná infraštruktúra
- b - hromadná doprava
- c - statická doprava
- d - miestne komunikácie
- e - chodníky pre peších

slabé stránky

- a - nadradená dopravná infraštruktúra
- b - miestne komunikácie
- c - chodníky pre peších
- d - cyklistická doprava
- e - statická doprava

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov,

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	1			4	1
bS	0	-	0,5	0	0,5			1	4
cS	0	0,5	-	0	0,5			1	4
dS	0	1	1	-	0,5			2,5	2
eS	0	0,5	0,5	0,5	-			1,5	3
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1	1			4	1
bW	0	-	1	0,5	1			2,5	2
cW	0	0	-	0,5	0,5			1	4
dW	0	0,5	0,5	-	0,5			1,5	3
eW	0	0	0,5	0,5	-			1	4
fW						-			
gW							-		

3.3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia plôch pre výstavbu IBV a HBV	1,5	1,5	aW1	potrebná modernizácia technickej infraštruktúry	1,5	1,5
adS2	viac ako 81 – 90 % zásobovanie pitnou vodou v okrese Humenné, 86,45 % v meste Humenné	1,5	3	aW2	potrebná rekonštrukcia kanalizačnej siete	1,5	3
adS3	mesto Humenné je zásobované zo skupinového vodovodu s napojením na VN Starina	1,5	4,5	bW3	potrebná rekonštrukcia vodovodnej siete	1,5	4,5
adS4	dobrá kvalita vodných zdrojov	1,5	6,0	cW4	potrebná rekonštrukcia elektrickej rozvodnej siete	1,5	6
abS5	obce v okolí mesta Humenné spadajú medzi regióny, kde je odkanalizovanie na úrovni 50 až 70 %, v meste Humenné je odkanalizované na úrovni 94,9 %	1,5	7,5	cW5	potrebné preložky VVN, VN	1,5	7,5
bS6	dostatočné kapacity zásobovania elektrickou energiou	1,5	9,0				
S7	samostatný energetický zdroj v meste Humenné	1,5	10,5				
bS8	existencia OZE v meste Humenné	1,5	12,0				
bS9	zásobovanie samospráv zemným plynom	1,5	13,5				
bcS10	prechádzajúci plynovod – medzištátny plynovod VTL DN 700, PN 6,4 Mpa	1,5	15,0				
bcS11	vysokotlakový plynovod DN 500/300, PN 4,0 Mpa v trasách Haniska pri Košiciach – Drienovská Nová Ves – Tatranská Štrba, Rakovec – Strážske – Humenné – Snina	1,5	16,5				
bcS12	okres Humenné s vysokým stupňom plynifikácie – mesto Humenné cca 93,4 %	1,5	18,0				
cS13	centrálne zásobovanie teplom v okresnom meste Humenné	1,5	19,5				
bS14	relatívne dobré pokrytie optickou infraštruktúrou v meste Humenné	1,5	21,0				
	Spolu		21,0		Spolu		7,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	rekonštrukcia verejného osvetlenia (LED) a jeho rozšírenie na neosvetlené časti mesta	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	kompletná rekonštrukcie elektrickej rozvodnej siete – uloženie do zeme	1,5	3	T2	zhoršujúci sa stav mestských stavieb a komunikácií	1,5	3
O3	zavedenie elektrických, vodovodných a kanalizačných prípojk do nových častí IBV	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EU fondov	1,5	4,5
O4	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	6,0	T4	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	6,0
O5	využitie významnej geografickej polohy územia z hľadiska prechádzajúcich dopravných koridorov	1,5	7,5	T5			
O6	rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí	1,5	9,0	T6			
	Spolu		9,0		Spolu		6,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>21,0</p> <p>12,0</p>	<p>7,5</p> <p>1,5</p> <p>9,0</p> <p>Stratégia WO</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>6,0</p> <p>Stratégia WT</p>

V oblasti technickej infraštruktúry výrazne prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a – základná infraštruktúra
- b – elektrická, plynová rozvodná sieť, verejné osvetlenie
- c – tepelné hospodárstvo
- d – zásobovanie pitnou vodou

slabé stránky

- a – verejné osvetlenie
- b – zásobovanie pitnou vodou
- c – elektrická rozvodná sieť

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0	0				0	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	1	0,5	-	0,5				2	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	1
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0	0					0	3
bW	1	-	1					2	1
cW	1	0	-					1	2
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

3.4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	legislatíva pre nakladanie s KO a DSO	1,5	1,5	aW1	zastaralá kanalizačná sieť	1,5	1,5
aS2	spracovaný POH mesta Humenné na roky 2016-2020	1,5	3	aW2	potrebná rekonštrukcia kanalizačnej siete a existujúcich ČOV	1,5	3
bS3	zabezpečený odvoz TKO	1,5	4,5	bW3	nedostatočný potenciál využívania možnosti separovať odpad	1,5	4,5
cS4	zavedený separovaný zber v meste	1,5	6,0	cW4	nedostatok odpadkových košov centrálnej zóny mesta	1,5	6
bS5	fungujúci systém odvozu a likvidácie komunálneho odpadu	1,5	7,5	dW5	existencia čiernych skládok	1,5	7,5

dS6	splašková kanalizačná sieť s ČOV	1,5	9,0	eW6	nedostatočná kapacita a pokrytie dažďovou kanalizáciou	1,5	9,0
cS7	vybudovaný zberný dvor pre separovaný zber	1,5	10,5				
cS8	vybudoaný priestor pre využitie BRKO	1,5	12,0				
	Spolu		12,0		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	zabezpečiť efektívny separovaný zber v celom meste	1,5	1,5	T1	zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva	1,5	1,5
O2	možnosti materiálového, resp. energetického využitia odpadov pri rešpektovaní duálnych vlastností odpadov	1,5	3	T2	znečistenie ovzdušia malými zdrojmi znečistenia v meste – pálenie plastového odpadu	1,5	3
O3	dôsledné plnenie kvalitne stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	1,5	4,5	T3	dopady na zdravotný stav obyvateľov	1,5	4,5
O4	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd	1,5	6,0	T4	nárast množstva vyvázaných odpadov	1,5	6,0
O5	zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia	1,5	7,5	T5	nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi	1,5	7,5
O6	rozvoj ekologického lesohospodárstva, poľnohospodárstva a ekologizácia priemyselnej výroby	1,5	9,0	T6	neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok	1,5	9,0
O7	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	10,5				
	Spolu		15,0		Spolu		9,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>12,0</p>	<p>Stratégia WO</p> <p>9,0</p> <p>WO - WT 3,0</p> <p>15,0</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>Stratégia WT</p> <p>9,0</p>

V oblasti odpadového hospodárstva mierne prevládajú silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia WO – WT – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a – regulácia nakladania s odpadom
- b – odvoz a uloženie odpadu
- c – separácia odpadu
- d – odvádzanie odpadových vôd

slabé stránky

- a – odvádzanie odpadových vôd
- b – separácia odpadu
- c – likvidácia a uloženie odpadu
- d – verejné prestranstvá
- e – čierne skládky

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný

0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný

0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	1	0				1	2
bS	1	-	0,5	0,5				2	1
cS	0	0,5	-	0,5				1	1
dS	1	0,5	0,5	-				2	2
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	1	1			3	1
dW	0	0	0	-	0,5			0,5	2
eW	0	0	0	0,5	-			0,5	2
fW						-			
gW							-		

3.5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	niekoľko vzácnych biotopov a chránených území európskeho významu NATURA 2000 (Humenský Sokol, Hubková, Humenská, Laborec,)	1,5	1,5	aW1	narastajúci objem produkovaných objemov (tuhé emisie, oxid dusíka, uhoľnatý)	1,5	1,5
bS2	množstvo vodných tokov (Laborec, Cirocha...)	1,5	3	aW2	enormne narastajúce hodnoty oxidu uhoľnatého – 2051 t	1,5	3
cS3	výrazné zníženie emisií niektorých základných znečisťujúcich látok	1,5	4,5	aW3	nadmerné zaťaženie regiónu dopravou – prechádzajúca hlavná dopravná tepna I/74	1,5	4,5
aS4	viac ako 81 – 90 % zásobovanie pitnou vodou v okrese Humenné, 86,45 % v meste Humenné	1,5	6,0	bW4	existencia lokalít (satelitov miestnych samospráv) s koncentráciou spoločensky neprispôsobivých obyvateľov	1,5	6,0
aS5	obce v okolí mesta Humenné spadajú medzi regióny, kde je odkanalizovanie na úrovni 50 až 70 %, v meste Humenné je odkanalizovanie na úrovni 94,9 %,	1,5	7,5	cW5	nedostatočné odkanalizovanie rizikových lokalít	1,5	7,5
aS6	okres Humenné s vysokým stupňom plynifikácie – mesto Humenné cca 93,4 %	1,5	9,0	dW6	nízke environmentálne vedomie niektorých skupín obyvateľov	1,5	9,0
				cW7	zlý technický stav verejných vodovodov v meste a okolitých obciach	1,5	10,5
	Spolu		9,0		Spolu		10,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dôsledné plnenie kvalitatívnych stanovených cieľov v oblasti odpadového hospodárstva	1,5	1,5	T1	zníženie biodiverzity	1,5	1,5
O2	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových tokov a podzemných vôd	1,5	3	T2	nárast množstva vyvázaných odpadov, pretrvávajúce vykurovanie hlavne tuhými palivami	1	2,5
O3	zvýšiť právne vedomie obyvateľstva vo sfére životného prostredia	1,5	4,5	T3	nárast množstva vyvázaných odpadov	1,5	4
O4	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	6	T4	nízka disciplína pri nakladaní s odpadmi	1,5	5,5
O5	odstránenie zdrojov znečistenia povrchových a podzemných vôd ohrozujúcich zdroje pitnej vody	1,5	7,5	T5	neriešenie problému existencie „čiernych“ skládok	1,5	7
O6	obnoviteľné zdroje energie – geotermálna energia, energia biomasy	1,5	9	T6	zhoršujúci sa stav životného prostredia v dôsledku nadmernej hospodárskej činnosti	1	8
				T7	ohrozená kvalita pitných a povrchových vôd	1,5	9,5

				T8	zhoršenie zdravotného stavu obyvateľstva	1,5	11
				T9	tlak na životné prostredie a pôvodnú krajinu, urbanizácia krajiny	1,5	12,5
				T10	radikalizácia zmien v životnom prostredí na miestnej a globálnej úrovni (povodne, veterné smršte, otepľovanie, klimatické zmeny)	1,5	14
	Spolu		9,0	Spolu			14,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>9</p>	<p>10,5</p> <p>5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>9</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p> <p>ST-WT</p> <p>3,5</p> <p>14</p>	<p>Stratégia WT</p>

V oblasti environmentálnej sú vyvážené silné stránky so slabými. Odporúča sa využiť stratégie ST – WT – kde musí mesto Humenné využiť silné stránky a využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných na riešenie hlavných environmentálnych záťaží spojených s priemyselnou činnosťou, problémov spojených s nedostavanou kanalizačnou sieťou a nadmernou dopravou. Vzhľadom na prítomnosť lokalít NATURA 2000 a vzácnych biotopov je potrebné riešiť aj znečistenie tunajších vodných tokov a riešenie rovnováhy medzi ochranou životného prostredia a rekreáciou. Dôležitou otázkou bude aj ochrana vodných zdrojov a rekonštrukcia vodovodnej infraštruktúry v meste a okolitých sídlach.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

Silné stránky:

- a – chránené územia
- b – vodné zdroje a vodné toky
- c – ochrana a stav ovzdušia
- d – nakladanie s odpadovými vodami

slabé stránky

- a – ochrana a stav ovzdušia
- b – cestovný ruch a jeho environmentálne dopady
- c – životné prostredie a rizikové skupiny obyvateľstva
- d – pitné vody a nakladanie s odpadovými vodami
- e – hospodársky rozvoj a ochrana životného prostredia
- f – odpadové hospodárstvo

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov,

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	S	S	S	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	0,5				1,5	1
bS	0,5	-	0,5	0,5				1,5	1
cS	0,5	0,5	-	0,5				1,5	1
dS	0,5	0,5	0,5	-				1,5	1
S					-				
S						-			
S							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	W	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5		2,5	2
bW	0,5	-	0,5	0,5	0	0,5		2	3
cW	1	0,5	-	1	0,5	1		4	1
dW	0,5	0,5	0	-	0,5	0,5		2	3
eW	1	1	0,5	0,5	-	1		4	1
fW	0,5	0,5	0	0,5	0	-		1,5	4
W							-		

Hlavnou prioritou v oblasti Environmentálnej v regióne Humenné je ochrana prírody v rámci Natury 2000, ochrana vodných zdrojov, zdrojov pitnej vody, zásobovanie obyvateľov nezávadnou pitnou vodou, ako aj nadväzujúca infraštruktúra s priamym dopadom na vodné toky a zdroje – komplexne vybudovaná kanalizačná sieť, resp. environmentálne vhodné odkanalizovanie rozptýlených oblastí individuálnym spôsobom. Významnou environmentálnou úlohou je riešenie znečistenia v súvislosti s neprispôsobivým obyvateľstvom, nadmernou dopravou, priemyselnou činnosťou a poľnohospodárskou činnosťou. Prioritnou musí byť aj ochrana chránených lokalít NATURA 2000 a ostatných významných prírodných lokalít a zavádzanie moderných technológií v oblasti ekologizácie výroby, energetiky, integrovaných systémov dopravy atď.

3.6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	4 zariadenia pre seniorov	1,5	1,5	aW1	nedostatočná ponuka nadradenej zdravotníckej starostlivosti	1,5	1,5
aS2	6 domovov sociálnych služieb	1,5	3	bW2	nízky počet praktických lekárov pre deti a dorast, nízky počet praktických lekárov pre dospelých	1,5	3
aS3	5 organizácií poskytujúcich opatrovateľskú službu	1,5	4,5	cW3	vysoký podiel marginalizovaných skupín obyvateľstva, ktoré nie sú neschopné integrácie	1,5	4,5
aS4	1 denný stacionár	1,5	6,0	eW4	absencia priestorov pre klubovú činnosť	1,5	6,0
aS5	3 denné centrá	1,5	7,5	dW5	nedostatok pobytových zariadení	1,5	7,5
cS6	1 útlok a 1 zariadenie núdzového bývania	1,5	9,0	eW6	nedostatočná ponuka sociálneho nájomného bývania	1,5	9,0
aS7	4 špecializované zariadenia	1,5	10,5	dW7	absencia mobilnej opatrovateľskej služby s vyššou flexibilitou poskytovania pomoci 24/7	1,5	10,5
cS8	centrum včasnej intervencie	1,5	12,0	dW8	nedostatočné kapacity ambulatných sociálnych služieb pre seniorov	1,5	12,0
aS9	požičiavanie pomôcok	1,5	13,5	dW9	nedostatočná vyhľadávacia činnosť osamelých a odkázaných seniorov	1,5	13,5
aS10	2 zariadenia jedální	1,5	15,0	fW10	nevybudované stredisko osobnej hygieny	1	14,5
cS11	krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií	1,5	16,5	cW11	vysoký podiel obyvateľov bez osobnej motivácie zmeniť svoj spôsob života	1	15,5
abcS12	existencia nevyužitých budov a priestorov pre poskytovanie sociálnych služieb,	1,5	18,0	W12	vysoké finančné nároky na mesto pri riešení sociálnych problémov	1	16,5
aS13	poskytovanej služby monitorovania a signalizácie pomoci	1	19,0	bW13	nedostatok základných zdravotníckych služieb	1	17,5

adS14	podnik/podniky na zamestnávanie občanov s nízkou kvalifikáciou	1,5	20,5	bW14	nedostatočné pokrytie základnými špecializovanými ambulanciami	1	18,5
cdS15	neziskové organizácie venujúce sa problematike poskytovania sociálnych služieb	1,5	22,0	abW15	vysoký priemerný vek lekárov	1,5	20,0
eS16	zdravotná starostlivosť zabezpečená 1 nemocnicou priamo v meste	1,5	23,5	bW16	decentralizovaná ponuka špecializovaných ambulancií	1,5	21,5
eS17	rekonštrukcia a modernizácia priestorov nemocnice	1,5	25,0	bW17	nevychovujúce priestory niektorých ambulancií	1,5	23,0
dS18	4 komunitné centrá	1,5	26,5	bW18	nedostatočná kapacita praktických lekárov pre deti a dospelých	1,5	24,5
fS19	25 ambulancií praktických lekárov pre dospelých	1,5	28,0	bW19	chýba proklientský prístup u zdravotníckeho personálu	1,5	26,0
fS20	28 stomatologických ambulancií	1,5	29,5				
fS21	11 gynekologických ambulancií	1,5	31,0				
fS22	11 ambulancií praktického lekára pre deti	1,5	32,5				
fS23	19 prevádzok lekární	1	33,5				
fS24	97 špecializovaných ambulancií	1,5	35,0				
	Spolu		35,0		Spolu		26,0
O	príležitosti	váhy	kumul,	T	ohrozenia	váhy	kumul,
O1	možnosť použitia 2% daní daňových subjektov na prioritné potreby zdravotníctva	1,5	1,5	T1	rast počtu obyvateľov v seniorskej kategórii	1,5	1,5
O2	zakladanie mimovládnych neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby	1,5	3	T2	zhoršujúca sa sociálna situácia niektorých skupín obyvateľstva	1,5	3
O3	rozšírenie aktívnych opatrení na trhu práce na podporu vzdelávania a prípravy pre trh práce a na podporu zamestnávania v atypických formách pracovných vzťahov, najmä pre rodičov počas materskej dovolenky a rodičovskej dovolenky	1,5	4,5	T3	zhoršovanie zdravotného stavu stredného veku	1,5	4,5
O4	podpora rozvoja sociálnych služieb, a iných opatrení, Projektov a programov na podporu sociálneho začleňovania ohrozených skupín podľa ich špecifických potrieb	1,5	6,0	T4	rast počtu srdcovo-cievnych chorôb	1,5	6,0
O5	dôrazné uplatňovanie princípu subsidiarity	1,5	7,5	T5	rast nádorových ochorení tráviaceho traktu	1,5	7,5
O6	možnosti získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	9,0	T6	vysoký výskyt alergických ochorení	1,5	9,0
				T7	pokles výdavkov na preventívnu zdravotnú starostlivosť	1,5	10,5
				T8	pretrvávajúce stereotypy v mobilítom správaní sa pracovnej sily	1,5	12,0
				T9	nízky záujem zamestnávateľov o prijímanie uchádzačov o zamestnanie na podporované pracovné miesta	1,5	13,5
					nedostatočný záujem zamestnávateľov o udržateľnosť vytvorených pracovných miest	1,5	15,0
	Spolu		9,0		Spolu		15,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>35</p> <p>SO</p> <p>26</p>	<p>26,0</p> <p>11,0</p> <p>Stratégia WO</p> <p>9,0</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>Stratégia WT</p> <p>15,0</p>

V tomto prípade prevládajú silné stránky nad slabými stránkami. Odporúča sa využiť stratégiu SO – kde sa mesto môže zamerať len na minimalizovanie nákladov súvisiacich s poskytovaním sociálnych služieb a čeliť hrozbám,

ktoré sú s týmito službami spojené. Odporúča sa mestu zabezpečiť nevyhnutné sociálne a zdravotnícke služby pre obyvateľov a ostatné služby vyššieho významu ponechať poskytovateľom v krajskom meste Prešov.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - seniori a ŤZP
- b - rodina, deti a mládež
- c - osoby ohrozené sociálnym vylúčením
- d - MRK
- e - nadradená zdravotnícka starostlivosť
- f - ambulatná zdravotnícka starostlivosť

slabé stránky

- a - nadradená zdravotnícka starostlivosť
- b - ambulatná zdravotnícka starostlivosť
- c - MRK
- d - seniori a ŤZP
- e - rodina, deti a mládež
- f - osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti,

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	1	1	1		4	1
bS	0	-	1	1	1	1		4	1
cS	0	0	-	0,5	0,5	0,5		1,5	3
dS	0	0	0,5	-	0,5	0		1	4
eS	0	0	0,5	0,5	-	0		1	4
fS	0	0	0,5	1	1	-		2,5	2
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0	1	0	0	1		2	3
bW	1	-	1	1	1	1		4	1
cW	0	0	-	0	0	0,5		0,5	4
dW	1	0,5	1	-	0,5	1		4	1
eW	0,5	0,5	1	0,5	-	1		3,5	2
fW	0	0	0,5	0	0	-		0,5	4
gW							-		

3.7. ŠKOLSTVO A ŠPORT

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia verejných MŠ - 14 zariadení	1,5	1,5	aW1	potrebná revitalizácia ihrísk v areáloch MŠ	1,5	1,5
bS2	existencia 8 plnorganizovaných štátnych základných škôl	1,5	3	aW2	potrebná rekonštrukcia sociálnych zariadení v MŠ	1,5	3
abS3	12 školských jedální a výdajných školských jedální pri ZŠ a SŠ	1,5	4,5	bW3	nedostatočné vybavenie základných škôl	1,5	4,5
dS4	prítomnosť 1 mestskej základnej umeleckej školy a 3 súkromné	1,5	6,0	bW4	potrebná rekonštrukcia vybraných objektov základných škôl	1,5	6,0
dS5	centrá voľného času	1,5	7,5	cW5	neustály klesajúci počet žiakov na stredných školách – gymnáziách ako aj SOŠ	1,5	7,5
bS6	4 špeciálne školy	1,5	9,0	abW6	deficit finančných prostriedkov znamená sústavné obmedzovanie nákupu nástrojov a zariadení v školstve	1,5	9,0
cS7	prítomnosť 3 gymnázií	1,5	10,5	eW7	nezodpovednosť niektorých žiakov za svoje študijné výsledky	1,5	10,5
cS8	8 stredných škôl	1,5	12,0	eW8	nezainteresovanosť rodičov na perspektívnom rozvoji školy	1,5	12,0
dS9	zariadenia celoživotného vzdelávania,	1,5	13,0	eW9	minimálna súčinnosť rodičov pri výchovných problémoch žiakov	1,5	13,5
e10	systematická práca škôl na ich neustálom modernizovaní a dovybavení modernými pomôckami	1,5	14,5	eW10	vyšší počet žiakov ťažko vzdelávateľných	1,5	15,0
f11	vybudovaná športová infraštruktúra	1,5	16,0	eW11	nepravidelná dochádzka žiakov do školy	1,5	16,5
f12	činné športové kluby	1,5	17,5	eW12	nedostačujúca príprava žiakov na vyučovanie	1,5	17,5
	prírodné prostredie pre šport a relax	1,5	19,0	fW13	chýba zázemie pre šport v prírode (cyklotrasy, bežkárske dráhy a i.)	1,5	19,0
				fW14	športové kluby a občianske združenia nemajú zručnosť v podávaní grantových žiadostí na podporu svojej činnosti a realizovaných aktivít	1,5	20,5
	Spolu		19,0		Spolu		20,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	maximálne podporovať školy vo vybavení IKT a jeho využívaní vo vzdelávacom procese	1,5	1,5	T1	vplyv nežiadúcich javov na deti a mládež (závislosti, konzumné kultúry...)	1,5	1,5
O2	zabezpečenie špeciálnych pedagógov pre deti s poruchami správania	1,5	3	T2	nedostatok finančných prostriedkov na údržbu existujúcich športových objektov	1,5	3
O3	modernizácia infraštruktúry vzdelávania v meste	1,5	4,5	T3	nedostatočné materiálne zabezpečenie a podpora talentovanej mládeže v jednotlivých druhoch športov	1,5	4,5
O4	dobudovanie a vybavenie športových, športovo-rekreačných a oddychových plôch v meste Humenné	1,5	6,0	T4	nárast sociálnej ohrozenosti mládeže	1,5	6,0
O5	skvalitnenie existujúcich areálov a doplnenie nových areálov pre potreby obyvateľov mesta, najmä so zameraním na deti a mládež	1,5	7,5	T5	nedostatok finančných prostriedkov na výstavbu nových športovo-rekreačných objektov	1,5	7,5
O6	vytváranie územných a priestorových podmienok pre realizáciu rozličných športových, rekreačných a oddychových aktivít	1,5	9,0	T6	nevhovujúca štruktúra kvalifikácie pracovnej sily	1,5	9,0
O7	zefektívnenie spolupráce s krajským mestom na regionálnej úrovni	1,5	10,5	T7	nízka účasť rezortov, samosprávy a sociálnych partnerov na tvorbe obsahu vzdelávania	1,5	10,5
O8	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	12,0	T8	slabá reflexia príčin znižovania kvality vzdelávania v pripravovaných zámeroch reforiem	1,5	12,0
	Spolu		12,0		Spolu		12,0

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>19,0</p> <p>SO</p> <p>7,0</p>	<p>20,5</p> <p>8,5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>12,0</p>

V oblasti školstva a športu sú vyvážené silné a slabé stránky. Odporúča sa využitie stratégie SO – čeliť hrozbám využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti športu podporovať rekonštrukciu starej a výstavbu novej športovej infraštruktúry v meste. Je potrebné podporovať organizovanú športovú činnosť.

Mesto by sa malo zamerať na obnovu budov školských zariadení vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti za účelom znižovania energetickej náročnosti.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - predškolská výchova
- b - povinná školská dochádzka
- c - stredoškolské vzdelávanie
- d - záujmové vzdelávanie
- e - vybavenosť škôl
- f - šport

slabé stránky

- a - predškolská výchova
- b - stredoškolské vzdelávanie
- c - školské športová infraštruktúra
- d - záujmové vzdelávanie
- e - kvalita mladej generácie
- f - šport

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov,

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1	1	1		4	1
bS	0,5	-	0,5	1	1	1		4	1
cS	0,5	0,5	-	1	1	1		4	1
dS	0	0	0	-	0	0,5		0,5	3
eS	0	0	0	1	-	1		2	2
fS	0	0	0	0,5	0	-		0,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	1	1	1		4,5	1
bW	0,5	-	1	1	1	1		4,5	1
cW	0	0	-	0,5	0,5	0,5		1,5	2
dW	0	0	0,5	-	0,5	0,5		1,5	2
eW	0	0	0,5	0,5	-	0,5		1,5	2
fW	0	0	0,5	0,5	0,5	-		1,5	2
gW							-		

3.8. KULTÚRA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
dS1	tradície a zachovaný folklór	1,5	1,5	aW1	zlý technický stav budov kultúrnej infraštruktúry	1,5	1,5
dS2	podpora kultúry a kolektívov záujmovo-umeleckej činnosti zo strany mesta	1,5	3	aW2	nedostatočné a zastarané technické vybavenie	1,5	3
dS3	rozmanitosť kultúrnych a umeleckých spolkov, ich tradícia a medzinárodná kvalita	1,5	4,5	aW3	vysoké prevádzkové náklady	1,5	4,5
dS4	existencia divadla - Humenské ochotnícke divadlo	1,5	6,0	aW4	veľmi zlé možnosti vykurovania priestorov	1,5	6
aS5	Vihorlatská knižnica v Humennom	1,5	7,5	eW5	nedostatočná finančná motivácia zamestnancov	1,5	7,5
S6	možnosť propagácie cez vlastnú tlač a mestský rozhlas	1,5	9,0	eW6	chýbajúci kvalifikovaný personál	1,5	9
cS7	organizovanie významných podujatí	1,5	10,5	cW7	veľmi slabé pokrytie kultúrou sídliska	1,5	10,5
aS8	umiestnenie budov kultúrnych inštitúcií v centre mesta	1,5	12,0	cW8	architektonické bariéry pre prístup imobilným používateľom	1,5	12,0
dS9	existencia Vihorlatského múzea v Humennom, Galérie mesta Humenné,	1,5	13,5	bW9	technický stav niektorých historických objektov	1,5	13,5
eS10	existencia viacerých národných kultúrnych pamiatok	1,5	15,0	dW10	potrebná väčšia motivácia ku kultúrnej mimoškolskej činnosti vybraných skupín obyvateľstva	1,5	15,0
	Spolu		15,0		Spolu		15,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	neustála modernizácia priestorov kultúrnej infraštruktúry	1,5	1,5	T1	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	1,5
O2	vydanie multimediálnych propagačných materiálov o meste, kultúrnom dedičstve a tradíciách	1,5	3	T2	zanedbaný a chátrajúci pamiatkový fond	1,5	3
O3	kompletná rekonštrukcia Mestského kultúrneho strediska	1,5	4,5	T3	slabá podpora kultúry zo strany štátu a VÚC	1,5	4,5
O4	modernizácia priestorov mestského kina a obstaranie techniky	1,5	6,0	T4	posun priorit mládeže ku konzumnej kultúre	1,5	6,0
O5	rekonštrukcia vonkajšieho amfiteátra	1,5	7,5	T5	nedostatok finančných prostriedkov na šírenie miestnej kultúry za hranice katastrálneho územia mesta	1,5	7,5
O6	modernizácia mestskej knižnice	1,5	9,0	T6	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	9,0
O7	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EU	1,5	10,5	T7	pamiatkový fond v nevyhovujúcom stave	1,5	10,5
	Spolu		10,5		Spolu		10,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>15,0</p> <p>SO</p> <p>4,5</p>	<p>15,5</p> <p>5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>10,5</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>10,5</p> <p>Stratégia WT</p>

V oblasti kultúry je situácia vyrovnaná. Odporúča sa využitie stratégie SO – prekonať slabiny využitím príležitostí a minimalizovať náklady súvisiace so slabými stránkami. V oblasti kultúry podporovať výstavbu kultúrnej infraštruktúry a organizovanú kultúrnu činnosť.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - základná kultúrna infraštruktúra
- b - múzeá a galérie
- c - kultúrne podujatia
- d - kultúrne súbory
- e - kultúrne pamiatky

slabé stránky

- a - stav priestorov pre kultúrnu činnosť
- b - pamätihodnosti
- c - základná kultúrna infraštruktúra - dostupnosť
- d - kultúrna mimoškolská činnosť
- e - kultúrne súbory

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0,5	0,5	1	0,5			2,5	1
bS	0,5	-	0,5	1	0,5			2,5	1
cS	0,5	0,5	-	0,5	0			1,5	2
dS	0	0	0,5	-	0,5			1	3
eS	0,5	0,5	1	0,5	-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5	1	1			3	1
bW	0,5	-	0,5	1	1			3	1
cW	0,5	0,5	-	0,5	0,5			2	2
dW	0	0	0,5	-	0,5			1	3
eW	0	0	0,5	0,5	-			1	3
fW						-			
gW							-		

3.9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	dobry potenciál súčasny aj historický pre rozvoj cestovného ruchu a rekreácie priamo území mesta Humenné	1,5	1,5	aW1	nesystémová podpora cestovného ruchu na území, obmedzenie zahraničnej klientely	1,5	1,5
aS2	vybudovaná športová infraštruktúra - športová hala, zimný štadión, atď.	1,5	3	bW2	nedostatočná ponuka doplnových služieb cestovného ruchu	1,5	3
bS3	potenciál pre rozvoj rôznych druhov cestovného ruchu (rekreačný a športový, kultúrno-poznávací, vidiecky turizmus a agroturistika)	1,5	4,5	cW3	nizky podiel pobytovej turistiky v meste Humenné z dôvodu blízkej alokácie dôležitých stredísk cestovného ruchu	1,5	4,5
cS4	existencia Turisticko-informačného centra a informačnej kancelárie	1,5	6,0	cW4	vysoká závislosť zamestnanosti na niektorých zamestnávateľoch	1,5	6
dS5	mestské kúpalisko v Humennom	1,5	7,5	dW5	problémom je úprava verejných komunikačných priestorov, nevyužívané, opustené objekty, areály a zariadenia,	1,5	7,5
aS6	prítomnosť unikátnych prírodných atrakcií - Vihorlat	1,5	9,0	dW6	nedostatočne dobudované prístupové komunikácie k rekreačným oblastiam v blízkosti mesta	1,5	9
eS7	množstvo kultúrno-spoločenských podujatí hlavne Humenné	1,5	10,5	dW7	potrebné riešenie problému parkovania (rozhradňa, ...)	1,5	10,5
bS8	zimné aktivity viazané na bežecké lyžovanie	1,5	12,0	aW8	niekedy nesystémová a životné prostredie ohrozujúca výstavba	1,5	11,5
bS9	dopravná dostupnosť, železničná doprava	1,5	13,5				
bS10	letné aktivity viazané na vodné plochy, kúpanie, slnenie a pohybové aktivity	1,5	15,0				
S11	existencia chránených území nielen v podobe CHKO	1,5	16,5				
S12	prítomnosť národných kultúrnych pamiatok - renesančný kaštieľ, RK kostol, kalvária, Valaškovský most	1,5	18,0				
S13	významná kultúrno - historická hodnota mesta Humenné	1,5	19,5				
S14	vybudovaná sieť prepojených cyklotrás s rôznou obtiažnosťou	1,5	21,0				
S15	dobrá ponuka ubytovacích služieb pre náročnejšiu ako aj menej náročnú klientelu (mimo hlavných centier cestovného ruchu)	1,5	22,5				
S16	národná prírodná rezervácia Humenský Sokol,	1,5	24,0				
S17	prímestský rekreačný areál - Hubková	1,5	25,5				
	Spolu		25,5		Spolu		11,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	dobré možnosti (existencia poľných ciest) pre budovanie cyklistických a rekreačných trás	1,5	1,5	T1	pokračujúci postupný úpadok rekreačných lokalít	1,5	1,5
O2	dobrá poloha mesta Humenné v rámci regionálnych štruktúr	1,5	3	T2	zmeny vo vnímaní tradičných hodnôt (pokles záujmu o niektoré hodnoty a tradície)	1,5	3
O3	dobrá poloha mesta Humenné vo väzbe na prírodné turistické, rekreačné lokality	1,5	4,5	T3	nedostatočná infraštruktúra cestovného ruchu	1,5	4,5
O4	zavádzanie nových produktov cestovného ruchu v súvislosti s agroturistikou	1,5	6,0				
O5	iniciatíva spoločenských, kultúrnych, športových organizácií	1,5	7,5				
O6	dobré možnosti (existencia prírodného a kultúrneho dedičstva)	1,5	9,0				
O7	dobrá poloha mesta Humenné v blízkosti štátov Poľsko, Maďarsko a Ukrajina	1,5	10,5				
	Spolu		10,5		Spolu		4,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	Stratégia SO 25,5 SO-WO 15,0	11,5 7,0 Stratégia WO 10,5
T hrozby	Stratégia ST	Stratégia WT 4,5

V oblasti propagácie a cestovného ruchu prevládajú slabé silné stránky nad slabými. Odporúča sa využiť stratégia SO - WO - kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných, ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - kultúrno historický potenciál
- b - rekreačný a športový potenciál
- c - inštitucionálna podpora
- d - prírodné bohatstvo
- e - športová infraštruktúra
- f - dostupnosť

slabé stránky

- a - ochrana prírody a CR
- b - ponuka doplnkových služieb
- c - riziká CR
- d - doprava a dostupnosť

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	1	1	0	0	0	0	2	4
bS	0	-	1	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5	3
cS	0	0	-	0	0	0	0	0	5
dS	1	0,5	1	-	1	1	1	4,5	4
eS	1	0,5	1	0	-	1	1	3,5	2
fS	1	0,5	1	0	0	-	-	2,5	3
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	1	1	1				3	1
bW	0	-	1	1				2	2
cW	0	0	-	0,5				0,5	3
dW	0	0	0,5	-				0,5	3
eW					-				
fW						-			
gW							-		

Dobrý potenciál krajiny, ktorý obsahuje legislatívne chránené prvky v krajine obsahuje zaujímavé atraktivity, ktoré sú sprístupiteľné pre návštevníkov Hornozemplínskeho regiónu v rámci cestovného ruchu. V rámci týchto atraktivít je v súčasnosti ponuka a záujem o takmer všetky športové a kultúrne atraktivity. Z hľadiska CR je významnou atraktivitou príroda Vihorlatu a CHKO Východné Karpaty, ale aj v nadväznosti na ďalšie zaujímavé lokality. Príroda v poskytuje komplex prírodných atraktivít zahŕňajúcich doliny, vrchy, vodné plochy v podobe vodných nádrží (rybníky). Krajina svojou rozmanitou štruktúrou a rozvinutou cestnou sieťou poskytuje možnosti hlavne pre letné ale aj zimné športové aktivity. Z hľadiska využiteľnosti krajiny pre CR je možné konštatovať, že región svojim potenciálom atraktivít je v súčasnosti značne nedocenený. Úprava atraktivít na produkty CR je prvoradou aktivitou, keď poradie by malo vychádzať z požiadaviek návštevníkov, ktorých počty sú už dnes známe a umožnia operatívnu tvorbu produktov CR.

3.10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	existencia verejného rozhlasu	1,5	1,5	aW1	negatívny stav nehnuteľného majetku mesta	1,5	1,5
bS2	dostatok priestorov pre administratívu	1,5	3	bW2	nedostatočné pravomoci mestskej polície a ich vplyv pri dodržiavaní verejného poriadku	1,5	3
bS3	budova mestského úradu v dostupná v centre mesta	1,5	4,5	cW3	nedostatočný kamerový systém v meste	1,5	4,5
cS4	existencia okresného a obvodného oddelenia PZ	1,5	6,0	dW4	nedostatočná protidrogová prevencia	1,5	6
cS5	zriadená mestská polícia	1,5	7,5	eW5	nedostatočná komunikácia, resp. existencia komunikačných bariér medzi rôznymi skupinami aktérov (samospráva, občianske združenia, občania, podnikatelia atď.)	1,5	7,5
				fW6	nedostatok finančných prostriedkov na údržbu technickej infraštruktúry	1,5	9,0
	Spolu		7,5		Spolu		9,0
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	1,5	T1	malá miera podpory miest a obcí zo strany štátu	1,5	1,5
O2	zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou	1,5	3	T2	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	3
O3	e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných,	1,5	4,5	T3	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	4,5
O4	vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení	1,5	6,0	T4	nedostatočná kvalita právneho rámca výkonu činností verejnej správy	1,5	6,0
				T5	zvyšovanie komunikačnej a administratívnej náročnosti výkonu činností verejnej správy vo vzťahu k externému, ako aj internému prostrediu	1,5	7,5
	Spolu		6,0		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>SO</p> <p>7,5</p> <p>1,5</p>	<p>9,0</p> <p>1,5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>6,0</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>Stratégia WT</p> <p>7,5</p>

V oblasti administratívy a bezpečnosti prevládajú slabé stránky nad silnými. Odporúča sa využiť stratégia SO – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - mestský informačný systém
- b - administratíva
- c - bezpečnosť

slabé stránky

- a - majetok mesta
- b - bezpečnosť
- c - monitoring mesta
- d - preventívne patrenia
- e - komunikácia
- f - ekonomické faktory

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	0					0	3
bS	1	-	1					2	1
cS	1	0	-					1	2
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	1	0,5	0,5	0	gW	2,5	3

bW	0,5	-	0,5	0,5	0,5	0,5	2,5	3
cW	0	0,5	-	0,5	0,5	0	1,5	5
dW	0,5	0,5	0,5	-	0,5	0	2	4
eW	0,5	0,5	0,5	0,5	-	1	3	2
fW	1	0,5	1	1	0	-	3,5	1
gW						-		

3.11. INFORMATIZÁCIA MESTA

S	silné stránky	váhy	kumul.	W	slabé stránky	váhy	kumul.
aS1	dobrá vybavenosť a výkonnosť technologickej IK infraštruktúry na mestskom úrade	1,5	1,5	aW1	nedostatok regionálneho digitálneho obsahu a nízke konkurenčné prostredie z dôvodu vysokej ceny za PC, nízkej výkonnosti e-služieb	1,5	1,5
bS2	relatívne vysoká penetrácia širokopásmového pripojenia	1,5	3	bW2	nedostatočná úroveň optimalizácie procesov a štandardizácie dokumentov vo verejnej správe	1,5	3
bS3	čiastočne vybudovaná optická sieť	1,5	4,5	cW3	nízky podiel e-služieb verejnej správy s vyššou pridanou hodnotou a nízka efektívnosť ostatných služieb verejnej správy	1,5	4,5
cS4	poskytované elektronické služby prostredníctvom Digitálnej úradnej tabuli	1,5	6,0	cW4	nedostupný kvalitný digitálny obsah	1,5	6
cS5	www stránka mesta	1,5	7,5	cW5	pomaly zavádzané základné služby eGovernmentu a nízka efektívnosť ostatných elektronizovaných verejných služieb, ktoré väčšinou iba kopírujú papierové služby	1,5	7,5
	Spolu		7,5		Spolu		7,5
O	príležitosti	váhy	kumul.	T	ohrozenia	váhy	kumul.
O1	možnosť získania finančných prostriedkov z fondov EÚ	1,5	1,5	T1	nevýhodné podmienky čerpania prostriedkov z EÚ fondov	1,5	1,5
O2	zvýšenie počítačovej gramotnosti	1,5	3	T2	nevýhodné podmienky čerpania úverových zdrojov z komerčných bánk	1,5	3
O3	zníženie cien využívania Internetu	1,5	4,5	T3	digitálna divíde, zvyšovanie disparít medzi územiami alebo sociálnymi skupinami vo využívaní IKT	1,5	4,5
O4	rozvoj ďalších telekomunikačných služieb v konkurenčnom prostredí	1,5	6,0	T4	nízka digitálna gramotnosť a zručnosť používateľov IKT a nedostatočný dopyt po elektronických službách	1,5	6,0
O5	vytváranie a sprístupňovanie verejného digitálneho obsahu	1,5	7,5	T5	rozvoj digitálnej kriminality, narušenie súkromia, výchovy a ochrany osobných údajov	1,5	7,5
O6	zrušenie princípu miestnej kompetencie pri vydávaní dokumentov a poskytovaní služieb verejnou správou	1,5	9,0	T6			
O7	e-government je príležitosťou prelomovú modernizáciu interných administratívno-správnych procedúr, zlepšenie imidžu VS, ako aj zvýšenie podielu a záujmu verejnosti na správe vecí verejných	1,5	10,5	T7			
O8	vytváranie kvalitného a dostupného verejného digitálneho obsahu stimulujúceho dopyt po e-službách a širokopásmovom pripojení	1,5	12,0	T8			
O9	rastúca penetrácia širokopásmového pripojenia	1,5	13,5	T9			
	Spolu		13,5		Spolu		7,5

Schéma SWOT analýzy:

	S silné stránky	W slabé stránky
O príležitosti	<p>Stratégia SO</p> <p>SO</p> <p>7,5</p> <p>0</p>	<p>7,5</p> <p>Stratégia WO</p> <p>6</p> <p>13,5</p>
T hrozby	<p>Stratégia ST</p>	<p>7,5</p> <p>Stratégia WT</p>

V oblasti informatizácie spoločnosti sú vyvážené silné a slabé stránky. Odporúča sa využiť stratégia WO a WT – kde musí mesto prekonať slabiny využitím príležitostí, hlavne možnosťou využitia čerpania nenávratných finančných prostriedkov národných ako aj nadnárodných.

Analýza faktorov: v rámci jednotlivých silných a slabých stránok je ich možné zoskupiť do príbuzných skupín. Určujúcim znakom týchto skupín je spoločný faktor, ktorý determinuje hlavnú podstatu silnej alebo slabej stránky.

silné stránky:

- a - inštitucionálne predpoklady
- b - technické predpoklady
- c - elektronické služby

slabé stránky

- a - obsah
- b - procesy,
- c - služby

Nasledujúce tabuľky prezentujú výsledné hodnotenie prioritných silných a slabých stránok podľa spoločných faktorov. Z hľadiska dôležitosti sú následne smerodajné pri formulovaní priorit v tejto oblasti.

Pri hodnotení porovnávame dôležitosť jednotlivých znakov navzájom pomocou troch stupňov.

- 1 = znak je dôležitejší ako porovnávaný
- 0 = znak je menej dôležitý ako porovnávaný
- 0,5 = váha znakov je rovnaká

Váha vybraných faktorov rozvoja									
	aS	bS	cS	dS	eS	f7	g11	Suma	Váhy
aS	-	0	1					1	2
bS	1	-	1					2	1
cS	0	0	-					0	3
dS				-					
eS					-				
fS						-			
gS							-		

Váha vybraných disparít									
	aW	bW	cW	dW	eW	fW	gW	Suma	Váhy
aW	-	0,5	0,5					1	1
bW	0,5	-	0,5					1	1
cW	0,5	0,5	-					1	1
dW				-					
eW					-				
fW						-			
gW							-		

Koordinácia a syntéza výsledkov SWOT

Zostavenie analýzy SWOT je zložitý proces, ktorý si vyžaduje systematický prístup pri identifikácii a analýze bezprostredných (často i skrytých) vonkajších a vnútorných faktorov. Výstižnosť väčšiny faktorov je zložitá vyjadriť prostredníctvom jednoduchých formulácií. Pri zaraďovaní jednotlivých faktorov do základných zložiek SWOT analýzy je potrebné zodpovedne posudzovať ich lokálne a mikroregionálne podmienenú situáciu a relatívny podiel na regionálnom rozvoji. V tomto zmysle ide hlavne o nerovnováhu medzi mestom Humenné a ostatnými obcami v okolí.

Naopak medzi slabé stránky mesta Humenné patrí nepriaznivý demografický vývoj obyvateľstva, nedobudovaný vzdelávací systém zahŕňajúci možnosti vzdelávania v rámci celoživotného vzdelávania, vzhľadom na alokáciu mesta, nesúlad vzdelanostnej štruktúry s potrebami trhu práce. V oblasti podnikateľského sektora ide hlavne o dobudovania službotvorného sektora. V oblasti technickej infraštruktúry ide o potrebu dobudovania inžinierskych sietí v oblasti odpadového hospodárstva, dostavbu a rekonštrukciu cestnej siete, ktorá sa nachádza na niektorých miestach v havarijnom stave.

Ohrozenia mesta Humenné vyplývajú z okolitého prostredia, tendencií a skutočností, ktoré nemôže manažment mesta ovplyvniť.

3.12. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA – HLAVNÉ ODVETVOVÉ DISPARITY A VYMEDZENIE CIEĽOVÝCH SKUPÍN SO SÚSTREDENOU PODPOROU MESTA HUMENNÉ

Identifikácia odvetvových disparít a nadväzujúce vymedzenie cieľových skupín je v súlade so zadaním z vypracovanej analýzy SWOT ako aj analýzy zdrojov mesta Humenné. Dôležitým východiskovým rámcom pre vymedzenie cieľových skupín so sústredenou podporou mesta Humenné a stanovenie relevantných opatrení, ktoré by mali riešiť existujúce nerovnosti a rozdiely sú vybrané strategické a koncepčné dokumenty spracované na národnej (Partnerská dohoda, Plán obnovy a odolnosti), regionálnej (PHSR PSK) úrovni, ako aj vo vzťahu k štátnym legislatívnym normám zaväzujúcim mesto Humenné poskytovať svojim obyvateľom balík verejných služieb.

Na odvetvové (odborové a sektorové) disparity treba pozerat' ako na nerovnosti, neoddôvodnené rozdiely, či nezhody medzi potenciálom a jeho súčasným využitím. Ich identifikácia vychádza z porovnania zistených silných a slabých stránok, ktoré sú uvedené vo SWOT analýze. Pôsobenie silných stránok mesta Humenné je oslabované negatívnymi vplyvmi jej slabých stránok. Silné stránky sú potenciálom, ktorý je možné využiť pre budúci rozvoj, je ale nutné zlepšiť alebo odstrániť príslušné slabé stránky tak, aby mohli byť silné naplno využité. Nasledujúci prehľad je usporiadaný práve týmto spôsobom, kedy proti silným stránkam mesta sú vždy postavené relevantné slabé stránky, ktoré majú v danom problémovom okruhu opačný vplyv. Vybrané sú práve tie, ktoré z hľadiska budúceho vývoja možno považovať za najzávažnejšie a kde je viacmenej možné predpokladať aspoň dielčie riešenie. Mesto Humenné je súčasťou vyššieho územného celku Prešov. Národná stratégia regionálneho rozvoja definovala pre tento kraj nasledovné disparity, ktoré by mali byť zohľadnené v PHRSR mesta Humenné:

Hlavné disparity PSK:

v pôdohospodárstve

- nedostatočná spolupráca a koordinácia v poľnohospodárstve;
- nízka konkurencieschopnosť poľnohospodárstva v dôsledku nízkej produktivity a nerozvinutej trhovej infraštruktúry;

v priemysle

- inovačné a technologické zaostávanie spôsobuje zvyšujúcu energetickú a surovinovú náročnosť výroby;
- nedostatočná reštrukturalizácia priemyslu a ďalších rozhodujúcich odvetví v niektorých okresoch v regióne;
- nevyhovujúca štruktúra/koncentrácia priemyslu;
- zaostávajúce miestne hospodárstvo;
- nízka produktivita práce v sektore priemyslu;

v službách

- nízka konkurencieschopnosť malého a stredného podnikania v oblasti služieb;
- nedobudovanie siete inštitúcií poskytujúcich služby podnikateľom;
- nedostatočné využívanie e-služieb, chýbajúca koordinácia využitia súčasných prenosových služieb a nerozvinuté e-služby (nielen verejné);
- nedostatočný koncepčný prístup k využívaniu potenciálu pre turizmus;
- nízka produktivita práce v sektore služieb;

v technickej infraštruktúre

- nedostatočné kapacity a telekomunikačná infraštruktúra, členitosť územia ako bariéra budovania internetového pripojenia, nedostatočná a nejednotná rozvinutosť, medzinárodnej a regionálnej informačnej siete;
- nedostatočne vybudovaná infraštruktúra rýchlostných komunikácií;
- relatívne nízka úroveň poľnohospodárstva z hľadiska ochrany prírody a krajiny;
- pomalý rozvoj dopravnej infraštruktúry;
- vysoká energetická náročnosť kľúčových odvetví regionálnej ekonomiky;
- nedostatočné investície do tvorby krajiny a protipovodňovej ochrany;
- nedostatočná pozornosť ekologickým záťažiam;

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra, vysoký podiel obyvateľstva so základným vzdelaním, významné vnútroregionálne rozdiely;
- nedostatočná kvalita (dostupnosť, efektívnosť) všetkých typov vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania;
- nízka miera využívania nových, inovatívnych programov na podporu zamestnanosti, vrátane financovania týchto aktivít;
- nízka miera využívania pracovných síl;
- vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných;
- značný odlev pracovných síl do zahraničia z titulu blízkosti hraníc, pričom za vysokokvalifikované pracovné sily nie sú náhrady;
- pretrvávajúci trend vysokého podielu dlhodobo nezamestnaných vo vybraných sociálnych skupinách;
- pretrvávajúca nízka adaptabilita pracovnej sily;
- problematické vytváranie medzirezortnej spolupráce na komplexnom riešení situácie a potrieb občanov rómskej populácie.

Hlavné faktory rozvoja PSK:

v pôdohospodárstve

- vhodné podmienky pre rozvoj ekologického poľnohospodárstva a lesného hospodárstva v rámci SR;

v priemysle

- rozvoj eko-priemyslu a čistých technológií najmä v MSP;
- podpora domácich investorov najmä v perspektívnych odvetviach;
- možnosť rozvoja e-podnikania smerovaného do rozvoja optimalizácie spolupráce v priemyselnej výrobe;
- využitie cezhraničnej spolupráce pre rozvoj podnikateľských aktivít;
- budovanie RIC so zameraním na transfer inovácií, zelenú ekonomiku a ekologické technológie;

v službách

- atraktívny potenciál a zvyšujúci sa záujem o turizmus;
- začlenenie sa do medzinárodnej spolupráce a transfer know-how;
- rozširovanie e-služieb, podpora najmä v horských oblastiach;
- zakladanie rodinných firiem v oblasti služieb a rozvoj telepráce na zvýšenie zamestnanosti;
- existujúca sieť poradenských a podporných inštitúcií pre malých a stredných podnikateľov;
- rozvíjajúci sa systém podpory MSP (inkubátory, informačné a poradenské služby);

v technickej infraštruktúre

- dostatočný potenciál pre využívanie obnoviteľných zdrojov energie;
- vysoký dopravný potenciál, výhodná geografická poloha pre tok tovarov a služieb do nových členských krajín EÚ, polohový potenciál kraja, logistické väzby, prepojenie na nové trhy;
- vysoký podiel chránených území k celkovej rozlohe – atraktívne prírodné prostredie,

v sociálno-spoločenskej infraštruktúre

- dobrá demografická situácia, dostatok voľnej pracovnej sily;
- vysoký podiel stredoškolsky vzdelaného obyvateľstva/možnosť profesijnej mobility;
- vysoká vzdelanostná úroveň v regionálnych centrách;
- vytvorenie metropolitného centra Košice – Prešov;
- schopnosť obojstrannej komunikácie obyvateľstva v prihraničných oblastiach, cezhraničná spolupráca.

Vo vyššie uvedenom kontexte je potrebné sledovať i potenciálne rozvojové príležitosti a hrozby, indukované hierarchicky vyššími faktormi sociálno - ekonomického rozvoja. Na základe uskutočnených analýz je možné za najväčšie hrozby pokladať hlavne:

1. Znižovanie konkurencieschopnosti mesta v dôsledku trvalej stagnácie v rozvoji spolupráce podnikateľskej sféry s orgánmi miestnej samosprávy – Public Private Partnership.
2. Rozhodnutie kľúčového investora o zmene alokácie investície.
3. Nedostatok externých finančných prostriedkov potrebných na zabezpečenie kvalitných verejných služieb.
4. Podcenenie významu kvalitatívneho rozvoja ľudských zdrojov ako pre ekonomický, tak aj pre sociálny rozvoj mesta Humenné.
5. Podcenenie významu informačných technológií ako základného prvku ekonomického rozvoja a rozvoja ľudských zdrojov v meste.

Jedným z nutných predpokladov úspešnej implementácie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja je návaznosť na existujúcu sústavu strategických a rozvojových dokumentov. Tento fakt sa premietol z časti aj do výberu opatrení a cieľových skupín, na ktoré sa má zamerať podpora z verejných zdrojov, hlavne z dôvodu efektívneho vynakladania finančných prostriedkov, odstránenia duplicit, možných protichodných účinkov opatrení atď. Z tohto dôvodu je prirodzeným rámcom Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja, ako aj Partnerskej dohody, ale aj platná legislatíva v oblasti zabezpečovania verejných služieb. Komparáciou výsledkov vyššie uvedenej selekcie odvetvových disparít a PHRSR PSK je možné zistiť, že niektoré opatrenia v rámci tohto dokumentu pokrývajú kritické oblasti zistené v problémovej analýze. Preto je nutné v súlade s vyššie uvedenými skutočnosťami zamerať sa na odstránenie týchto disparít v relevantných cieľových oblastiach a relevantných skupín.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj	
Cieľová skupina	podnikateľské subjekty v priemysle, obchode a výrobných službách mesto investori
2. Doprava a komunikácie	
Cieľová skupina	dopravcovia na národnej a regionálnej úrovni podnikateľské subjekty mesto obyvatelia
3. Technická infraštruktúra	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta podnikateľské subjekty
4. Odpadové hospodárstvo	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta podnikateľské subjekty

5. Životné prostredie	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta podnikateľské subjekty neziskový sektor VÚC
6. Sociálne služby a zdravotníctvo	
Cieľová skupina	nezamestnaní sociálne odkázaní zdravotne a duševne postihnutí obyvatelia v dôchodkovom veku mladí ľudia rizikové skupiny obyvateľstva
7. Vzdelávanie a šport	
Cieľová skupina	mesto VÚC deti predškolského veku žiaci v rámci povinnej školskej dochádzky obyvatelia v dôchodkovom veku športovci organizovaní v rámci športových hnutí pasívna športová verejnosť obyvatelia v produktívnom veku
8. Kultúra	
Cieľová skupina	mesto VÚC obyvatelia mesta návštevníci mesta podnikateľské subjekty
9. Propagácia a cestovný ruch	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta turisti podnikateľské subjekty oblastná organizácia cestovného ruchu
10. Administratíva a bezpečnosť	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta štátna správa podnikateľské subjekty
11. Informatizácia mesta	
Cieľová skupina	mesto obyvatelia mesta podnikateľské subjekty

Strategická časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

4. VÍZIA A POSLANIE MESTA HUMENNÉ

Vízia

Mesto Humenné sa stalo príjemným sídlom zabezpečujúcim komplexné sociálne služby pre svojich obyvateľov, ako aj okolitých obcí. Vyvážené a ohľaduplne využíva svoje prírodné bohatstvo prezentované chránenými územiaми a tunajšími vodnými tokmi. V súvislosti s rozvojom cestovného ruchu sa snaží čo najlepšie prezentovať svoje kultúrne tradície a zvyklosti v duchu rozvoja kultúrneho povedomia nielen vo svojom regióne. Do šírenia kultúrnych hodnôt sa zapájajú hlavne kultúrne spolky orientujúce sa na prezentáciu tradičných remesiel a zvyklostí. Z hospodárskeho hľadiska mesto vytvorilo priaznivé podmienky na rozvoj tradičných výrobných a nevýrobných odvetví, pre ktorých rozvoj má mesto najväčší potenciál – ekologická priemyselná výroba (textilná, automobilová) potravinárstvo a iné. Boli vytvorené podmienky na rozvoj ekologických výrobných prevádzok, ktoré sa stali významným zdrojom tvorby nových pracovných miest. Nová podnikateľská infraštruktúra bola vybudovaná v priemyselných parkoch. V oblasti cestovného ruchu mesto vytvorilo podmienky na rozvoj ubytovacích a stravovacích služieb. Mesto už nie je len bránou do atraktívnych lokalít cestovného ruchu (Vihorlat), ale samo poskytuje služby cestovného ruchu na svojom území. Rozšírili sa možnosti letnej, ako aj zimnej turistiky. Mesto dobudovalo cyklistické trasy s prepojením na okolité samosprávy. V oblasti propagácie sa mesto zameralo na prezentáciu vlastných kultúrno - historických hodnôt a kultúrnej identity typickej pre túto oblasť.

Mesto viac aplikuje smart riešenia a realizuje projekt „SMART CITY“ so zameraním na efektívnu prevádzku a riadenie v oblastiach dopravy, parkovania, verejného osvetlenia, odpadového hospodárstva, energetiky a ochrany životného prostredia.

Činnosť samosprávy, vzhľadom na existujúce kompetencie, je aj v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi mesto napr. poskytuje jednorazové dávky v hmotnej núdzi. Pre jednotlivé cieľové skupiny mesto poskytuje sociálne služby, medzi ktoré patria sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby vo vlastných ako aj neziskových a cirkevných organizáciách. Mesto podporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne znevýhodneným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šanci pre všetkých žiakov mesto zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne

slabších rodín. V meste vznikli nové zariadenia pre ohrozené skupiny ako mestský útulok pre bezdomovcov, či zariadenie núdzového bývania.

Mesto v rámci existujúcich kompetencií zabezpečuje výchovno - vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Zabezpečuje dostavbu vzdelávacích zariadení predškolskej výchovy v mestských častiach kde to je nevyhnutné, ako aj rozšírenie kapacít existujúcich zariadení. Zabezpečuje neustálu modernizáciu vybavenia školských zariadení. V meste má nezastupiteľné miesto aj vzdelávanie detí a mládeže so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Sieť vzdelávania stredoškolského stupňa zohráva dôležitú úlohu pri formovaní kvalifikovanej pracovnej sily, ktorú potrebuje miestny trh práce. Gymnázium, ako všeobecno vzdelávacia stredná škola poskytuje vysokokvalitnú prípravu v moderných priestoroch pre ďalšie vzdelávanie na vysokých školách. V meste je potrebné zastaviť pokles počtu žiakov na stredných školách. V meste boli modernizované aj stredné školy zamerané na odborné vzdelávanie. V priebehu niekoľkých rokov sa im podarilo plne zosúladiť obsah vzdelávania s potrebami miestneho trhu práce. Mesto uplatňuje inkluzívny model vzdelávania na všetkých školách a podporuje existujúce vzdelávacie aktivity v oblasti inklúzie.

Mesto ponúka rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno - časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Mesto zabezpečuje priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania. V meste je dostatok priestorov pre záujmovú činnosť, čo sa prejavilo aj na počte detí a mládeže využívajúcich tieto služby. Základné umelecké školy zavštevuje čoraz viac detí a žiakov. ZUŠ-ky sa stali významným zariadením ovplyvňujúcimi kultúrne dianie. Z hľadiska rozumného trávenia voľného času je významnou inštitúciou Centrum voľného času. Poskytuje množstvo atraktívnych aktivít, ktoré sú obľúbené hlavne medzi žiakmi školského veku.

Mesto Humenné je bezpečné mesto chrániace verejný ako aj súkromný majetok. Vytvorilo podmienky na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste. V poslednom období mesto zmodernizovalo a rozšírilo kamerový systém, ktorý plne rešpektuje a nenaruša súkromie obyvateľov. V rámci preventívnych aktivít a zvýšenia bezpečnosti najzraniteľnejšej skupiny obyvateľov, mesto vybuďovalo dopravné ihrisko.

Mesto vytvorilo dobré podmienky pre bývanie vybraných skupín obyvateľov mesta. Bytovú výstavbu zameralo hlavne na mladé rodiny s deťmi. Okrem štandardnej bytovej výstavby mesto uskutočnilo v obmedzenej miere aj bytovú výstavbu nižšieho štandardu pre sociálne odkázaných obyvateľov mesta.

V rámci technickej infraštruktúry mesto v posledných 10 rokoch modernizovalo energetickú infraštruktúru. Vytvorili sa predpoklady na rozvoj IBV.

V oblasti zásobovania pitnou vodou sa v meste uskutočnili viaceré významnejšie investície. Došlo k rekonštrukcii vodárenských zdrojov a rozvodnej siete.

V oblasti odpadového hospodárstva boli vytvorené podmienky na rozšírenie kanalizačnej siete. Mesto zrekonštruovalo existujúce ČOV. Na zvýšenie kvality a objemu separovania boli vybudované nové mestské kompostoviská, zberný dvor a moderné Regionálne odpadové centrum.

V oblasti kultúry sa podarilo revitalizovať viaceré kultúrne pamiatky. Postupne sa modernizuje Mestské kultúrne stredisko a vytvárajú sa podmienky pre rozvoj kultúry.

Poslanie

Poslanie je komplexná a všeobecná definícia objasňujúca mandát mesta Humenné v sociálnej oblasti. Poslanie opisuje a prezentuje základné sociálne služby (produkty), ktoré poskytuje a identifikuje hlavných „prijímateľov“, t.j. jej obyvateľov, záujmové združenia a pod.. Poslanie vyjadruje základný dôvod existencie mesta Humenné a odpovedá na tri otázky: Čo mesto robí? Prečo to robí? Pre koho to robí? Odpovede na tieto otázky sú základným predpokladom pre zabezpečovanie kvalitných sociálnych služieb obyvateľom mesta. Tieto zahŕňajú celú škálu aktivít počnúc obstarávaniami tovarov a zabezpečením samotných služieb až po aktualizovanie a zverejňovanie informácií, ktoré slúžia aj obyvateľom mesta. Samospráva mesta Humenné disponuje aj nemalým majetkom – budovami, pozemkami, bytovými a nebytovými priestormi. Efektívne spravovanie aktív takéhoto rozsahu a zabezpečovanie jeho maximálnej výnosnosti je možné len za predpokladu existencie prehľadnej a aktuálnej evidencie, ktorá slúži vedeniu mesta a poslancom mestského zastupiteľstva. Jedným zo základných predpokladov rozvoja mesta je dodržiavanie zákonnosti a pravidiel mestskej samosprávy, ochrana života a osobného majetku občanov. V súlade s poslaním mesta Humenné všetky tieto úlohy realizuje mestská a štátna polícia. K dosiahnutiu zámeru - vybudovať bezpečné mesto - polícia vykonáva všeobecnú prevenciu kriminality, aktívnu ochranu verejného poriadku, života, zdravia občanov a majetku. Súčasťou bezpečnostnej politiky mesta je aj výkon ochrany pred požiarmi.

1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia mesta a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj existujúcich priemyselných zón. Mesto Humenné v súlade s touto filozofiou skvalitňuje zóny, ktoré poskytujú kapacitu pre podnikateľské subjekty. Ich rozlohu plánuje rozširovať v obmedzenej miere.

2. Doprava a komunikácie

Príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie mesta v oblasti pozemných komunikácií.

3. Technická infraštruktúra

Významným prvkom kvality života v meste je funkčný systém verejného osvetlenia. Hlavnou úlohou samosprávy je v tomto kontexte realizácia novej výstavby verejného osvetlenia, prevádzkovanie už vybudovaného verejného osvetlenia a samozrejme priebežné opravy a údržba existujúcich svetelných bodov, prípadne ich prestavba na LED. Okrem toho zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste, IBV, HBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

4. Odpadové hospodárstvo

Mesto vykonáva úlohy, ktoré jej vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o

zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov s cieľom ich zhodnotenia alebo zneškodnenia, zabezpečovanie zberných nádob zodpovedajúcich systému zberu komunálneho odpadu, zabezpečovanie priestoru, kde môžu obyvatelia mesta odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov či zabezpečovanie zberu a prepravy objemných odpadov. Mesto zároveň vykonáva priestupkové konanie v odpadovom hospodárstve a zabezpečuje údržbu infraštruktúry pre odpadové vody.

5. Životné prostredie

Udržiavanie a zveľadovanie mesta neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území mesta, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá, chodníky, miestne komunikácie, námestie, ktoré je obcou pravidelne čistené, ale aj detské a športové ihriská vo všetkých častiach mesta Humenné so zabezpečením pravidelnej údržby a obnovy. K ďalším činnostiam, ktoré sa podieľajú na vytváraní atraktívneho a zdravého prostredia patrí aj prevádzka či správa cintorínov.

6. Sociálne služby a zdravotníctvo

Poslaním mesta v rámci sociálnych služieb je rozvíjať a skvalitňovať potrebnú ponuku sociálnych služieb. Poslaním by malo byť rovnako zabezpečenie dostupnosti, potrebnej kvality. Hlavným cieľom v tejto oblasti musí byť dosiahnutie dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta. Mesto v rámci svojich originálnych kompetencií zabezpečuje sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby.

Mesto sa snaží spolupracovať aj s neštátnymi subjektami, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne znevýhodneným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov mesto zabezpečuje prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Mesto sa snaží zabezpečiť vysokú kvalitu sociálnych služieb pre obyvateľov, ako aj prerozdelenie dávok sociálnej pomoci v rámci prenesených kompetencií.

7. Vzdelávanie a šport

Školstvo

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže, Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských, základných škôl, ako aj školských jedální a mimoškolských záujmových zariadení. Mesto v rámci existujúcich kompetencií zabezpečí výchovno-vzdelávací proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Ponúkať rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno - časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Mesto zabezpečí priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania.

Šport

Mesto vytvára podmienky na zmysluplné trávenie voľného času detí, mládeže a obyvateľov mesta, ako najvhodnejšiu prevenciu proti drogám a civilizačným chorobám. V rámci tejto filozofie samospráva organizuje alebo podporuje celý rad rekreačných a športových aktivít. Súčasťou politiky mesta je subvencovanie športových klubov a telovýchovných organizácií prostredníctvom dotácií z rozpočtu mesta. Mandát na podporu rekreačného a výkonnostného športu v meste vyplýva zo zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, Všeobecne záväzného nariadenia o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Humenné či koncepčných a strategických dokumentov prijatých mestským zastupiteľstvom. Vytváranie vhodného prostredia pre rekreačný a výkonnostný šport z peňazí daňovníkov, je jednou z ciest tvorby a prezentácie dobrého mena mesta. Vhodné podmienky pre šport a ponuka verejných športovísk sú súčasťou konkurenčného boja miest o lepšie podmienky pre život. Prínosy z financovania a podpory športu na území mesta sa prejavujú vo forme zdravšieho života obyvateľov, zvýšeného záujmu o bývanie v meste, v náraste členských základní podporovaných športov.

8. Kultúra

Mesto zabezpečuje opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na území mesta. Súčasťou kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Mesto Humenné v súlade so svojim zámerom každoročne organizuje kultúrne podujatia najmä prostredníctvom príspevkovej organizácie, ktorou je Mestské kultúrne stredisko. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy mesta je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach.

9. Propagácia a cestovný ruch

V oblasti cestovného ruchu plní najmä úlohy: spolupracuje s miestnymi podnikateľmi a úradmi štátnej správy a okolitými obcami v oblasti cestovného ruchu, spolupracuje s príslušnou komisiou a tiež oblastnou organizáciou cestovného ruchu, pripravuje analýzy turistickej aktivity mesta a infraštruktúry cestovného ruchu z hľadiska historických pamiatok a iných historických objektov, ubytovacích, stravovacích a ostatných služieb, spolupracuje na príprave vydávania a zabezpečenia propagačných materiálov pre mesto, pripravuje návrhy na riešenie rozvoja cestovného ruchu a spolupracuje so všetkými dotknutými orgánmi a organizáciami pri ich realizácii, spolupracuje pri vytváraní systému tvorby finančných zdrojov na podporu rozvoja cestovného ruchu v meste, ako aj pri zachovávaní historického, architektonického a kultúrneho dedičstva. Zabezpečuje styk samosprávy s inštitúciami a organizáciami, ako aj agentúrami poskytujúcimi služby, informácie, podporu a poradenstvo v CR, podieľa sa na koordinačnej činnosti pri realizácii úloh súvisiacich s ekonomickým a sociálnym rozvojom spravovaného územia, podieľa sa na tvorbe koncepcie rozvoja na úseku cestovného ruchu na území mesta, koordinuje a zabezpečuje úlohy súvisiace s činnosťou mesta v spolupráci s partnerskými mestami.

10. Administratíva a bezpečnosť

Mesto vytvára podmienky na efektívnu prácu mestského úradu, vytvára vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizáciu a funkčnosť miesta kontaktu s klientami mestského úradu, vytvára vhodné technické a pracovné podmienky na mestskom úrade. Vytvára podmienky na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

11. Informatizácia mesta

Zabezpečuje technické podmienky pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožňuje obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvára vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services, ...). Umožňuje obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Vymedzenie poslania z pohľadu integrovaných celkov

V rámci vymedzovania poslania mesta Humenné je potrebné vychádzať z jednotnej klasifikácie výdavkov **COFOG**. Klasifikácia je neoddeliteľnou súčasťou Systému národných účtov a je určená hlavne pre potreby štatistického zisťovania a medzinárodného porovnávania štatistických dát. Predmetom klasifikácie **COFOG** je triedenie výdavkov jednotlivých inštitúcií sektora verejnej správy podľa funkcie. Funkciou sa rozumie určitá oblasť činností, v ktorej daná samospráva, prípadne i jej jednotlivé čiastkové orgány pôsobia. V zmysle metodiky **COFOG** sa vykazované položky zatrieďujú podľa funkcie, s ktorou súvisia, čo zabezpečuje nezávislosť zatriedenia od prípadných organizačných zmien.

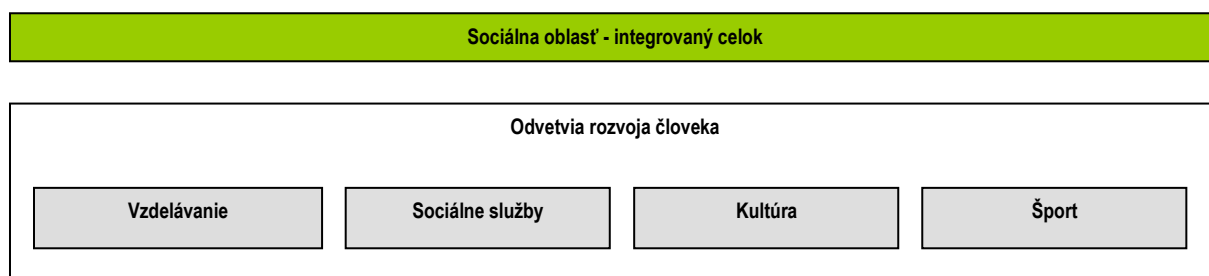
Hospodárska oblasť - integrovaný celok		
Odvetvia spoločenských potrieb <ul style="list-style-type: none"> - správa miest a obcí - legislatívne podmienky - bezpečnosť	Odvetvia technickej infraštruktúry <ul style="list-style-type: none"> - doprava a komunikácie - energetika - zásobovanie pitnou vodou - bývanie a vybavenosť	Propagácia a cestovný ruch <ul style="list-style-type: none"> - budovanie a rekonstrukcia atraktivít cestovného ruchu - budovanie infraštruktúry aktívneho trávenia voľného času

Základnou úlohou samosprávy je rozvoj územia obce a zvyšovanie kvality života jeho obyvateľov. Všeobecne uznávaným nástrojom pre miestnu hospodársku politiku je rozvoj a dostavba podmienok na podporu ekonomických aktivít súkromným ale aj verejným sektorom. Výdavky mesta Humenné spadajú do týchto kompetencií:

Doprava a komunikácie - príprava projektovej dokumentácie pre cestné stavby, pravidelná oprava a stavebná údržba pozemných komunikácií, letná a zimná údržba či rekonštrukcia vybraných miestnych komunikácií, to všetko zahŕňajú kompetencie obce v oblasti pozemných komunikácií. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **04.5.1 Cestná doprava**.

Technická infraštruktúra a bezpečnosť - významným prvkom kvality života v meste je funkčný systém zásobovania elektrickou energiou, plynom a pitnou vodou, ako aj verejné osvetlenie. Samospráva zabezpečuje rozvoj komplexnej infraštruktúry zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov obce a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry smeruje hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne obytné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry (vodovodná a kanalizačná sieť, elektrické rozvody, komunikácie). Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány**, **02.2.0 Civilná ochrana**, **04.7.1 Distribučné siete a skladovanie**, **06.1.0 Rozvoj bývania**, **06.2.0 Rozvoj obcí**, **06.3.0 Zásobovanie vodou**, **06.4.0 Verejné osvetlenie** či **06.6.0 Bývanie a občianska vybavenosť inde neklasifikovaná**, **08.3.0 Vysielacie a vydavateľské služby**.

V oblasti cestovného ruchu sa plnia úlohy v oblasti spolupráce so všetkými relevantnými subjektami pri podpore a rozvoji cestovného ruchu v regióne. Súčasťou je vytváranie dobrého mena (pozitívneho imidžu) a propagácia mesta. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **08.1.0 Rekreačné a športové služby**, **08.6.0 Rekreácia, kultúra a náboženstvo inde neklasifikované**. Na propagáciu a marketing v oblasti cestovného ruchu sa výdavky vynakladajú v rámci **01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány**.

Poslaním mesta Humenné je v zmysle platnej legislatívy neustále rozvíjať širokú paletu **sociálnych služieb**. Dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta. Činnosť samospráv, vzhľadom na existujúce kompetencie - je v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre zdravotne ťažko postihnutých a seniorov samosprávy poskytujú sociálne služby, medzi ktoré patrí opatrovateľská služba. Miestne samosprávy podporujú neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Pre zachovanie rovnakých podmienok a šancí pre všetkých žiakov miestne samosprávy zabezpečujú prenos štátnych dotácií (na stravu a školské pomôcky) pre školopovinné deti zo sociálne slabších rodín. Aj v rámci mesta bude v tomto smere doplnená chýbajúca infraštruktúra. Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení. Mesto Humenné považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít. Doplniť chýbajúcu infraštruktúru sociálnych zariadení v meste a zvýšiť ich kvalitu. Zabezpečiť vysokú kvalitu sociálnych služieb pre obyvateľov mesta, ako aj prerozdeľovanie dávok sociálnej pomoci v rámci prenesených kompetencií. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu 10.

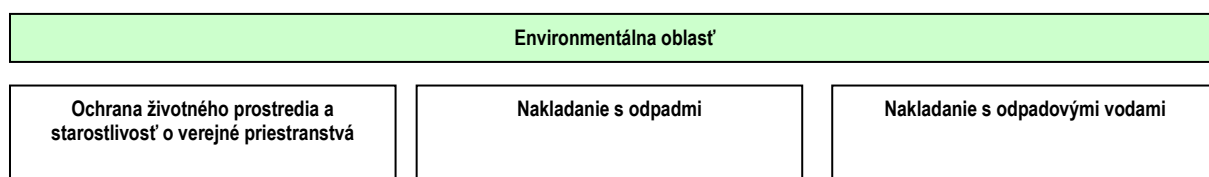
Ďalším poslaním je zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže prostredníctvom **vzdelávacích služieb**. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských, základných škôl, ako aj školských jedální a mimoškolských záujmových zariadení. Miestne samosprávy v rámci existujúcich kompetencií zabezpečujú výchovno-vzdelávací

proces vo formálnych vzdelávacích zariadeniach v rámci predškolskej výchovy, v rámci povinnej školskej dochádzky ako aj v oblasti záujmovej činnosti. Ponúkať rôznorodé záujmové a doplnkové vzdelávacie služby v rámci voľno - časových a záujmových aktivít pre deti a žiakov. Miestne samosprávy zabezpečujú priestory pre uskutočňovanie neformálneho vzdelávania, CVČ, ZUŠ a ŠKD. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **09.1.1 Predprimárne vzdelávanie, 09.1.2 Primárne vzdelávanie, 09.5.0 Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne, 09.6.0 Vedľajšie služby v školstve.**

V rámci **zdravotníckych služieb** miestne samosprávy zabezpečujú širokú paletu základných zdravotníckych služieb, ktoré obyvatelia najčastejšie využívajú. Mesto zabezpečuje priestorové podmienky pre poskytovanie základných zdravotníckych služieb v spolupráci s VÚC Prešov. Svoje poslanie môže uskutočňovať aj realizáciou centier integrovanej zdravotnej starostlivosti - vo vlastných objektoch. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **07.2 Ambulantná zdravotná starostlivosť.**

V **športe** umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť efektívne a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta. Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **08.1.0 Rekreačné a športové služby.** Oblasť verejného športu je **integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu.**

Trvalé pôsobenie na **kultúrne** povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými a internými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Poslanie zahŕňa organizáciu a podporu širokospektrálnej kultúry v regióne mesta Humenné. Podpora kultúrnych aktivít poskytnutím priestorov v kultúrnych domoch, prezentácia múzeí, knižničné služby s bohatým knižným fondom, podpora subjektov pôsobiach v oblasti kultúry a folklórnych súborov, atď.. Miestne samosprávy v súlade so svojim zámerom každoročne zorganizujú kultúrne podujatia, zabezpečujú kultúrne programy profesionálnych scén pre obyvateľov, prevádzkujú knižnice, zabezpečujú opravy a údržbu kultúrnych pamiatok na svojom území. Zámerom kultúrnej politiky je aj dotovanie činnosti záujmových združení či jednotlivcov. Snahou samospráv je udržiavať kultúru v regióne. Rámec pre činnosť a aktivity samosprávy je v oblasti kultúry tvorený najmä zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky, zákonom č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti, zákonom č. 4/1958 Zb. o ľudovej umeleckej výrobe a umeleckých remeslách a zákonom č. 96/1991 Zb. o verejných kultúrnych podujatiach. Oblasť kultúry je **integrovaná časť odvetví rozvoja človeka s priamou napojenosťou ako sekundárna ponuka služieb cestovného ruchu.** Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **08.2.0 Kultúrne služby.**

Udržiavanie a zveľaďovanie mesta neznamena len ochranu a údržbu existujúcej verejnej zelene, ale aj zabránenie ďalšiemu znižovaniu podielu zelených plôch v zastavanom území, ich rozdrobovaniu a zmysluplné riadenie výstavby a využívania územia. V súlade s touto filozofiou mesto každoročne zabezpečuje ošetrovanie a udržiavanie zelene - drevín, trávnikov, kvetinových záhonov. Súčasťou prostredia, v ktorom obyvatelia žijú, sú aj verejné priestranstvá (námestia a verejné multifunkčné kultúrne - oddychové priestory), chodníky, miestne komunikácie, ktoré sú samosprávami pravidelne udržiavané, zveľaďované. V rámci environmentálnej oblasti mesto vykonáva úlohy, ktoré im vyplývajú z programu odpadového hospodárstva a všeobecne záväzných právnych predpisov prijatých a platných v Slovenskej republike. V oblasti odpadového hospodárstva ide najmä o zber a prepravu komunálnych odpadov a drobných stavebných odpadov na účely ich zhodnotenia alebo zneškodnenia. Miestna samospráva zároveň zabezpečuje výstavbu a údržbu infraštruktúry pre odpadové vody (priamo alebo prostredníctvom vodárenských spoločností).

Miestna samospráva v zmysle platných právnych predpisov je povinná v plnej miere zabezpečovať likvidáciu komunálneho odpadu na svojom území od fyzických a právnických osôb. Zber, vývoz a uloženie komunálneho odpadu sa musí realizovať s dôrazom na čo najväčšie zhodnotenie. Zámer je vytvorenie spoľahlivého, integrovaného systému zabezpečujúceho pravidelný odvoz odpadu v miestnej samospráve. Efektívna a ekologicky vhodná likvidácia odpadov na celom území mesta, maximálne zhodnotenie vyprodukovaného TKO a jeho druhotné využitie. Vytvorenie podmienok na likvidáciu rastlinného odpadu. Výdavky zahrnuté v rámci tejto kompetencie spadajú pod klasifikáciu **05.1.0 Nakladanie s odpadmi**, **05.2.0 Nakladanie s odpadovými vodami**, **05.4.0 Ochrana prírody a krajiny**.

5. FORMULÁCIA A NÁVRH STRATÉGIE

Formulácia a návrh stratégie

Rozvojová stratégia mesta je strednodobou stratégiou rozvoja, definovaná prostredníctvom špecifických cieľov a k nim príslušných priorít, ktoré spoločne tvoria rámec strategického rozvoja mesta Humenné. V rámci rozvojovej stratégie je definovaný i tzv. prierezový špecifický cieľ, ktorý presahuje jednotlivé špecifické ciele a tvorí ich synergiu.

Hlavný cieľ

Hlavný cieľ PHRSR Humenné, ako aj čiastkové ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z §3 Ciele podpory regionálneho rozvoja zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, kde je hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja odstraňovať alebo zmierňovať nežiaduce rozdiely v úrovni hospodárskeho rozvoja, sociálneho rozvoja a územného rozvoja regiónov a zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj regiónov, zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť regiónov a rozvoj inovácií v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja, zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov v regiónoch pri zabezpečení trvalo udržateľného rozvoja.

Podpora regionálneho rozvoja je zameraná najmä na komplexné a integrované využívanie vnútorného rozvojového potenciálu územia - prírodných, kultúrnych, materiálnych, finančných, ľudských a inštitucionálnych zdrojov, podporu zavádzania nových technológií a inovácií pri rešpektovaní vnútorných špecifik regiónu, rozvoj informatizácie a digitalizácie v regióne, rozvoj hospodárstva a podnikateľského prostredia v regióne Humenného s cieľom zvýšiť jeho produktivitu, optimalizovať štruktúru hospodárstva, vytvárať nové pracovné miesta a stabilizovať ohrozené pracovné miesta, rozvoj ľudských zdrojov vrátane zvyšovania vzdelanostnej úrovne, kvalifikácie a zlepšovania prípravy detí a mladých dospelých na trh práce, predchádzanie sociálneho vylúčenia a zmierňovanie jeho negatívnych dôsledkov, podporu rovnosti príležitostí na trhu práce a podporu znevýhodnených komunit, realizáciu verejných prác podporujúcich rozvoj regiónu, zlepšenie a rozvoj sociálnej infraštruktúry regiónu, zlepšenie dopravnej a technickej vybavenosti regiónu, inžinierskych stavieb, rozvoj cestovného ruchu, medzistátnu, cezhraničnú a medziregionálnu spoluprácu v oblasti regionálneho rozvoja v záujme trvalo udržateľného rozvoja regiónu, zachovanie identity a rozvoj kultúry a starostlivosť o kultúrne dedičstvo regiónov a sídiel, rozvoj pôdohospodárstva a rozvoj vidieka, rozvoj vidieckych oblastí a zvyšovanie kvality života na vidieku, realizáciu opatrení na ochranu, udržiavanie a zveľadovanie životného prostredia a na obmedzovanie vplyvov poškodzujúcich životné prostredie a zlepšenie environmentálnej infraštruktúry regiónu, ochranu prírody, efektívne využívanie prírodných zdrojov regiónu a využívanie alternatívnych zdrojov energie, rozvoj občianskej vybavenosti a rozvoj služieb v regióne) zvyšovanie dostupnosti a kvality bývania, budovanie a posilňovanie štruktúr občianskej spoločnosti, rozvoj prosociálneho správania obyvateľstva, rozvoj telesnej kultúry, športu a turistiky, ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia, atď..

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto **Humenné** nasledovný hlavný cieľ:

Hlavný cieľ

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Humenné po **hospodárskej, sociálnej ako aj environmentálnej** stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných a ekonomických zdrojoch (strojársky, textilný, automobilový, ako aj potravinársky priemysel). Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do ekologicky nezávadných prevádzok v oblasti strojárkej výroby, poľnohospodárstva (živočíšna výroba), potravinárstva, cestovného ruchu, ekologickej výroby, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie mestských a prímestským oddychových zón, obnovy kultúrno-historických pamiatok a športovo-rekreačných areálov a cykloturistických trás na **integrovanom princípe**. Dôležitým **integrovaným celkom** strategického cieľa bude riešenie problematiky vybraných skupín obyvateľstva z hľadiska vzdelávania, sociálnej inklúzie, bezpečnosti a ich spoločensko - ekonomického uplatnenia.

Formulácia strategického cieľa vychádza z predpokladu, že budú vytvorené podmienky pre stabilizáciu, rozvoj a adaptáciu ekonomicke aktívnych a výkonných subjektov. Zvyšovanie výkonnosti hospodárstva na udržateľnej úrovni v dlhodobom horizonte a rast jeho konkurencieschopnosti je považované za prioritu. Zároveň však musia byť vytvorené také podmienky, aby sa nezvyšovali výdavky verejných prostriedkov, ale aby nastala ich konsolidácia za účelom podpory nových rozvojových projektov. Navrhovaná stratégia vychádza zo strategických prístupov v rámci regionálneho rozvoja, ktoré sú postavené na:

- aktivizácii nedostatočne využívaného potenciálu a podpore hospodárskeho rozvoja mesta a okolia,
- rozšírení a zvýšení podielu aktivít na úrovni partnerstva,
- aktivizácii nástrojov riadenia verejných výdavkov za účelom ich zníženia.

Súbežne je však potrebné venovať pozornosť aj rozvíjaniu ľudských zdrojov. Hlavným zámerom stratégie v tejto oblasti je zapojenie viacerých subjektov a postup riešenia danej problematiky v rámci **partnerstva**. V oblasti vybavenia územia dopravnou infraštruktúrou sa stratégia orientuje hlavne na vybudovanie sekundárneho prepojenia regiónu tak, aby bola zabezpečená napojenosť na dopravné koridory v dostatočnom čase a kvalite. Ďalej ide o modernizáciu hlavných dopravných tepien nižšej úrovne zabezpečujúcich prepojenie hlavných bodov cestovného ruchu s regionálnymi chránenými územiami - Vihorlat. Okrem zlepšenia dopravnej obslužnosti sa pozornosť venuje aj rozvoju informačnej spoločnosti. Stratégia v oblasti životného prostredia je zameraná na zlepšenie situácie zavádzaním nových ekologických metód výroby energie, novým prístupom občanov k ochrane životného prostredia. Stratégia je založená na eliminácii kľúčových disparít, ktoré sú bariérou rozvoja a na využití pozitívnych výhod, ktoré poskytujú príležitosti pre dlhodobý rast. To je možné uskutočniť len na úrovni **partnerstva** spoluprácou **verejného a súkromného** sektora a **integrovaným prístupom** k riešeniu ekonomických, sociálnych a environmentálnych aspektov. Na dosiahnutie strategického cieľa budú podporovať globálne ciele podľa jednotlivých kľúčových odvetví. Uvedené ciele plne korešpondujú s hlavnými cieľmi definovanými v PHRSR/ÍUS Prešovského samosprávneho kraja a podporujú jeho naplnenie.

Strategický plán PHRSR Humenné pre uvažované obdobie predstavuje rozsiahly komplex analýz a opatrení. V každom období niektoré opatrenia podmieňujú realizovanie iných. Niektoré sa musia považovať za dôležitejšie pre havarijný stav predmetnej veci, niektoré sú ešte prednostnejšie z hľadiska potrieb a záujmu tej alebo onej skupiny obyvateľov. Limitujúci faktor – dostatok finančných prostriedkov nemôže byť dôvodom pre neurčenie strategického cieľa. Už tým že je definovaný napomôže smerovaniu rozvoja. Spracovatelia, vychádzajúc z prieskumu a analýzy existujúceho stavu, pri zachovaní princípov všeobecného konsenzu a vzájomnej vyváženej, považujú za prioritné rozvojové oblasti (Osi) nasledovné (vychádzajúce z princípov programového rozpočtovania, prenesených a originálnych kompetencií obce definovaných zákonom č. 416/2001 Z. z., ekonomickou a funkčnou klasifikáciou (**COFOG**) a cieľov podpory regionálneho rozvoja v zmysle zákona

č. 309/2014 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja): Pre mesto je nevyhnutné, aby v súlade s celoeurópskou stratégiou do roku 2031 naplnila kľúčové ciele.

Pre programové obdobie 2021 – 2027 sa stanovilo päť osobitných cieľov politiky súdržnosti EÚ:

1. Inteligentnejšia Európa
2. Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa
3. Prepojenejšia Európa
4. Sociálnejšia Európa
5. Európa bližšie k občanom

Pri realizácii stratégie bude zároveň kladený dôraz na rešpektovanie **princípov udržateľného rozvoja a podporu synergie medzi ekonomickým, sociálnym a environmentálnym prostredím**. Pri formulácii stratégie PHRSR Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040 boli zohľadnené priority Slovenskej republiky formulované v dokumente Partnerská dohoda Slovenskej republiky na roky 2021 - 2027. Udržateľný rozvoj sa chápe v kontexte rozvoja sídelného prostredia mesta. Vo vytvorení systému, ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich nápravu. Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady **inteligentného a inkluzívneho rastu**. Udržateľný rast sa zakladá na: ochrane životného prostredia, znížení emisií a zachovaní biologickej rozmanitosti; zavedení efektívnych inteligentných rozvodov elektrickej energie využívajúcich informačné a telekomunikačné technológie; využívaní sietí pokrývajúcich celú EÚ s cieľom poskytnúť podnikom (hlavne malým výrobným spoločnostiam) ďalšiu konkurenčnú výhodu; zlepšení podnikateľského prostredia, a to najmä pre MSP; dobre informovaných spotrebiteľoch. **Inkluzívny rast** predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu: ľudských, prírodných, kapitálových. Významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov a ich ochota podieľať sa na ňom. Úzko s tým súvisí rozvoj športu, voľnočasových aktivít, aktívneho trávenia voľného času, relaxu, zábavy, kultúry, umenia. Sú to aktivity, ktoré podporujú kreativnosť a ktoré by zohľadňovali potreby všetkých vekových kategórií a boli im súčasne dostupné.

Podpora oblastí tvoriacich podmienky pre tvorbu produktov a služieb s vysokou pridanou hodnotou využívajúcich špecifický potenciál mesta – priemyselný, prírodný, ľudský a kultúrny kapitál vrátane tradície výroby. Kľúčom je rešpektovanie existujúcich kapacít v území, ako i v bezprostrednom okolí (biznis sektor, sektor vedy a výskumu). Primárne oblasti, na ktoré prioritou cieľi sú energetika, manažment odpadu, cestovný ruch, IT segment a existujúca priemyselná štruktúra územia. Opatrenia a aktivity realizované v rámci tejto priority sú zamerané na dve základné časti:

Služby a infraštruktúra – rozvoj infraštruktúry umožňujúcej nielen tvorbu nových produktov a služieb, ale i ich šírenie ku koncovým užívateľom.

Rozvoj talentu a inovácií – podpora vzniku nových projektov a podnikov zameraných na produkty a služby s vysokou pridanou hodnotou. Komplementárne opatrenia (definované pod inými špecifickými cieľmi) k tejto prioritě sú zamerané na podporu vzdelávania, vedy a výskumu ako i podmienok pre vznik a stabilizáciu ekonomických aktivít s vysokou pridanou hodnotou a opatrenia zamerané na rozvoj a stabilizáciu ľudského kapitálu prostredníctvom skvalitňovania podmienok pre život v meste (verejné priestory, zeleň, voľnočasové aktivity, služby a pod.).

STRATEGICKÝ CIEĽ

Strategický cieľ PHRSR ako aj čiastkové ciele v rámci jednotlivých politík vychádzajú z Hlavného cieľa.

Na základe analýzy súčasnej situácie a predpokladov ďalšieho rozvoja sa navrhuje pre mesto Humenné nasledovný strategický cieľ:

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Humenné po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu

nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude mesto smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezaťažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.

„Zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj mesta Humenné po ekonomickej, sociálnej, kultúrnej stránke. Ekonomický, kultúrny a spoločenský rast bude zabezpečený prostredníctvom disponibilného potenciálu nachádzajúceho sa v ľudských, prírodných, kultúrno-historických a ekonomických zdrojoch. Hlavné zameranie ekonomickej činnosti bude smerovať do cestovného ruchu, kultúry, výroby, poľnohospodárstva, pre ktoré má ideálne rozvojové predpoklady. Zabezpečiť ochranu životného prostredia a jeho zveľaďovanie hlavne v podobe rozvoja a kultivácie oddychových zón v meste. Mesto bude podporovať výrobu, ktorá nezatažuje životné prostredie. Systematickými opatreniami pre podporu malého podnikania sa bude snažiť znižovať nezamestnanosť. Pre obyvateľov dôchodkového veku vytvorí podmienky pre dôstojné prežitie staroby.“

Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.

Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie.
Podprogram 2.2. Doprava.

Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo.
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami.
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia.
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia.

Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby.
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby.
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti.

Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie.
Podprogram 7.2. Šport.

Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie.
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry.

Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia mesta.
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.
Podprogram 9.3. Cestovný ruch.

Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva.
Podprogram 10.2. Bezpečnosť.

Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť.

Uvedené prioritné osi – programy je možné rozčleniť z hľadiska funkcie medzi 3 základné prioritné oblasti.

Hospodárska v sebe zahŕňa oblasti, ktoré vytvárajú predpoklady na rozvoj a fungovanie verejného a súkromného sektora – základná technická infraštruktúra spadajúca do odvetví technickej infraštruktúry a odvetví spoločenských potrieb. Oblasť zahŕňa podnikateľské prostredie ako aj cestovný ruch.

Sociálna oblasť zahŕňa odvetvia rozvoja človeka – všetky súčasti verejného sektora, ktoré majú priamy vplyv na rozvoj a kultiváciu fyzickej a duševnej stránky ľudských zdrojov v meste.

Environmentálna oblasť zahŕňa problematiku zneškodňovania odpadov, ako aj starostlivosť a ochranu jednotlivých zložiek životného prostredia.

Prioritná oblasť		
Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Prioritná os: PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ	Prioritná os: PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO	Prioritná os: PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO
Prioritná os: PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	Prioritná os: PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	Prioritná os: PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
Prioritná os: PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	Prioritná os: PROGRAM 8. KULTÚRA	
Prioritná os: PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH		
Prioritná os: PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ		
Prioritná os: PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA		

PO 1. Hospodárstvo a vedecko-technický rozvoj

Priority v oblasti rozvoja hospodárstva a vedecko-technického rozvoja spadajú predovšetkým do vytvárania pozitívnych predpokladov na rozvoj podnikateľských aktivít. Ide o vymedzenie priemyselných zón v meste, príprava pozemkov a zabezpečenie technickej infraštruktúry.

Podprogram 1.1.

Cieľ 1.1

Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta.

Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

- Opatrenie 1.1.1 Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Opatrenie 1.1.2 Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Opatrenie 1.1.3 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Opatrenie 1.1.4 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.
- Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva.**
Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.
Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Opatrenie 1.2.2 Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.
- Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch.**
Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.
Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Opatrenie 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
Opatrenie 1.3.3 Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.
Opatrenie 1.3.4 Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.
Opatrenie 1.3.5 Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.
Opatrenie 1.3.6 Rozvoj ľudského kapitálu v oblasti VVal a medzisektorová spolupráca.
- Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe.**
Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.
Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

PO 2. Doprava a komunikácie

Výstavba a údržba miestnych komunikácií v správe mesta ako aj riešenie technického stavu štátnych komunikácií v správe vyššieho územného celku. Zabezpečiť pravidelné a vyhovujúce spojenie obyvateľov mesta s regionálnymi centrami prostredníctvom verejnej dopravy.

- Podprogram 2.1. Komunikácie**
Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.
Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.
Opatrenie 2.1.2 Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.
Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.
Opatrenie 2.1.4 Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.
Opatrenie 2.1.5 Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.
Opatrenie 2.1.6 Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.
Opatrenie 2.1.7 Úprava dopravnej infraštruktúry.
- Podprogram 2.2. Doprava**
Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
Opatrenie 2.2.1 Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.
Opatrenie 2.2.2 Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.
Opatrenie 2.2.3 Podpora multimodálnej dopravy.

PO 3. Technická infraštruktúra

Rozvoj a udržiavanie technickej infraštruktúry je nevyhnutné z hľadiska prílevu investícií v oblasti priemyslu a rozvoja cestovného ruchu, ako aj udržania požadovanej životnej úrovne obyvateľstva. Ide hlavne o zabezpečenie infraštruktúry do oblastí, ktoré sú potenciálne najvhodnejšie na rozvoj mesta.

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HBV.
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.
Opatrenie 3.5	Požiarňa ochrana.
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.
Opatrenie 3.12	Projekt „SMART CITY“

PO 4. Odpadové hospodárstvo

Rozvoj a výstavba infraštruktúry odpadového hospodárstva. Údržba kanalizačnej siete, efektívna prevádzka zberného dvora pre separovaný zber ako aj mestského kompostoviska.

Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Opatrenie 4.6	Implementácia systémov obehového hospodárstva.
Opatrenie 4.7	Odvádzanie odpadových vôd.
Opatrenie 4.8	Odvádzanie dažďových vôd.

PO 5. Životné prostredie

Trvalo udržované životné prostredie je významným ukazovateľom kvality života. Dlhodobé udržiavanie, ale aj skvalitňovanie prírodného prostredia, je spoločným cieľom všetkých obyvateľov mesta. Monitorovaná kvalita vody a ovzdušia. Optimalizácia nakladania s odpadmi. Informovanosť obyvateľov o životnom prostredí. Propagácia chránených území.

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva.
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP.

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných pôch.
Opatrenie 5.2.4	Vybudovanie systému vodozádržných opatrení na území mesta.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií.

Podprogram 5.4.	Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia
Cieľ 5.4	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protierózných opatrení.
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.
Opatrenie 5.4.6	Budovanie zelených striech, zelených stien.

PO 6. Sociálne služby a zdravotníctvo

Pokračujúci trend rastu podielu seniorov na počte obyvateľov musí byť sprevádzaný podmienkami, ktoré umožnia dôstojnejšie prežitie zvyšku života. Veková skladba obyvateľov je sprevádzaná väčším výskytom špecifických chorôb.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

A Seniori a ťažko zdravotne postihnutí

Cieľ 6.1.A 1	Zabezpečiť rozvoj služieb pre osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu pre seba zabezpečiť osobnú starostlivosť z dôvodu zdravotného postihnutia, prípadne dôchodkového veku.
Opatrenie 6.1.1 A	Rozšírenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb.
Opatrenie 6.1.2 A	Podpora zvyšovania kvality poskytovaných služieb pre seniorov.
Opatrenie 6.1.3 A	Rozšírenie palety služieb pre ťažko zdravotne postihnutých za účelom podpory zlepšovania integrácie do spoločnosti.
Opatrenie 6.1.4 A	Skvalitniť možnosti spoločného stravovania seniorov.
Cieľ 6.1.A 2	Zabezpečiť pravidelný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva za účelom predchádzania výnimočných situácií, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie.
Opatrenie 6.1.5 A	Monitoring a vyhľadávacia činnosť.
Cieľ 6.1.A 3	Podpora vzdelávania cieľovej skupiny v súlade národným programom aktívneho starnutia.
Opatrenie 6.1.6 A	Zriadenie poradenského centra v oblasti vzdelávania.

B Rodina, deti a mládež

Cieľ 6.1.B	Zabezpečiť všestrannú podporu rodiny a rozvoj služieb zameraných na pomoc pri starostlivosti o dieťa.
Opatrenie 6.1.1 B	Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.
Opatrenie 6.1.2 B	Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým dieťaťom.
Opatrenie 6.1.3 B	Pomoc a podpora mladým rodinám.
Opatrenie 6.1.4 B	Prevenca špecifických sociálnopatologických javov.
Opatrenie 6.1.5 B	Výstavba nájomného bývania.

C Sociálne služby so zameraním na marginalizované skupiny

Cieľ 6.1.C 1	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie MRK a rizikových skupín obyvateľov mesta.
Opatrenie 6.1.1 C	Podpora uplatnenia sa na trhu práce osôb ohrozených sociálnym vylúčením.
Opatrenie 6.1.2 C	Podpora klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva, posudzovanie individuálnych schopností a rozvoj celoživotného poradenstva.
Cieľ 6.1.C 2	Zlepšiť kvalitu života MRK a zlepšiť spolunažívanie s majoritným obyvateľstvom.

Opatrenie 6.1.3 C	MRK.
Cieľ 6.1.C 3	Zlepšiť podmienky bývania a starostlivosti o zdravie.
Opatrenie 6.1.4 C	Zlepšenie podmienok bývania.
Opatrenie 6.1.5 C	Zvýšenie povedomia o potrebe starostlivosti o svoje zdravie a zdravie detí.
Opatrenie 6.1.6 C	Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie.
Cieľ 6.1.C 4	Zlepšiť situáciu v oblasti vzdelávania detí a mládeže MRK.
Opatrenie 6.1.7 C	Prevenca záškoláctva.

D Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Cieľ 6.1.D	Zabezpečiť rozvoj služieb pre uspokojenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb rizikových skupín obyvateľov. Zabezpečiť podmienky na rozšírenie možností dočasného ubytovania. Pomoc osobám ohrozených domácim násilím.
Opatrenie 6.1.1 D	Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb.
Opatrenie 6.1.2 D	Pomoc osobám, na ktorých je páchané násilie.

Podprogram 6.2.

Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.
Opatrenie 6.2.3	Podpora následnej paliatívnej a ošetrovateľskej starostlivosti.
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.

Podprogram 6.3.

Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.

PO 7. Vzdelávanie a šport

Údržba a rozvoj predškolského vzdelávania a základného vzdelávania v meste. Údržba a skvalitnenie športovej infraštruktúry.

Podprogram 7.1.

Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.
Opatrenie 7.1.4	Podpora inkluzívneho vzdelávania na školách.
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia budov a areálov školskej športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.1.8	Obnova a modernizácia zariadení stredoškolského vzdelávania.

Podprogram 7.2.	Šport
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami, pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.

PO 8. Kultúra

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov širokou paletou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi ale aj miestnymi kultúrnymi spolkami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je prvoradá povinnosť mesta. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch. Kultúrne tradície budú šírené aj prostredníctvom cezhraničnej spolupráce.

Podprogram 8.1.	Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.
Opatrenie 8.1.2	Múzea a archeologické lokality.
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.
Podprogram 8.2.	Organizačné zabezpečenie
Cieľ 8.2	Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.
Podprogram 8.3.	Propagácia v oblasti kultúry
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.
Opatrenie 8.3.1	Spracovať koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na internete prostredníctvom webového sídla mesta.

PO 9. Propagácia a cestovný ruch

V rámci rozvoja cestovného ruchu je potrebné spracovať koncepciu regionálnej spolupráce s okolitými turistickými lokalitami a domácimi a zahraničnými cestovnými kancelárkami. Nevyhnutnou je taktiež propagácia mesta a to nielen prostredníctvom webového sídla mesta. Potrebné je sústrediť sa na propagáciu kultúrno historických pamiatok, prírodných krás, pravidelných kultúrnych podujatí, atď.

Podprogram 9.1.	Propagácia mesta
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla mesta.
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v meste.
Opatrenie 9.1.3.	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.
Podprogram 9.2.	Rekreačno - relaxačné zázemie mesta.
Cieľ 9.2	Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.

Podprogram 9.3.	Cestovný ruch.
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.

PO 10. Administratíva a bezpečnosť

V rámci administratívneho zabezpečenia chodu samosprávy vytvárať vhodné podmienky na efektívnych chod mestského úradu. Vytvoriť vhodné pracovné prostredie a technické zabezpečenie.

Podprogram 10.1.	Administratíva
Cieľ 10.1	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.
Podprogram 10.2.	Bezpečnosť
Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.

PO 11. Informatizácia mesta

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky prechodu na e-government na lokálnej úrovni (e-gov, e-vote, e-services,...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1.	Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa.
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky prechodu samosprávy na nový typ vládnutia - e - government.
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Podprogram 11.2.	Počítačová gramotnosť.
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.

Programová časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

5.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Strategický zámer

Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta

Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.
-----------------	---

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.1.1 Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.
Aktivity Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste. Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesta, podnikateľských subjektov a obyvateľov mesta pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.
- Opatrenie 1.1.2 Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
Aktivity Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami. Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste. Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.
- Opatrenie 1.1.3 Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.
Aktivity Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia. Zriadenie sociálneho podniku.
- Opatrenie 1.1.4 Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.
Aktivity Podpora zriaďovania materiálových služieb (opravy hodín, obuvi, sklenárstvo, atď.). Vybudovanie regionálnej tržnice. Podpora budovania obchodných prevádzok na sídlisku Pod Sokolejom. Podpora budovania obchodných prevádzok na sídlisku Dubník. Podpora budovania obchodných prevádzok v lokalite Podskalka. Podpora zriaďovania prevádzok osobných služieb.

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva

Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.2.1 Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.
Aktivity Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.

Výstavba podnikateľského inkubátora.
Podpora rozvoja výrobných zón.

- Opatrenie 1.2.2 Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Podpora činnosti.
Modernizácia poľnohospodárskej produkcie.
Podpora špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie.
Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.3.1 Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.
Aktivity Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov EÚ na tento účel.
- Opatrenie 1.3.2 Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Podpora revitalizácie existujúcich výrobných areálov.
- Opatrenie 1.3.3 Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie vrátane majetkovo-právneho vysporiadania.
Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.
- Opatrenie 1.3.4 Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.
Aktivity Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.
- Opatrenie 1.3.5 Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.
Aktivity Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.
- Opatrenie 1.3.6 Rozvoj ľudského kapitálu v oblasti VVal a medzisektorová spolupráca.
Aktivity Inovatívne projekty realizované medzisektorovou spolupracou.

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 1.4.1 Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.
Aktivity Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.
Využitie zdrojov geotermálnej energie, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.
Postupné zavedenie obnoviteľných zdrojov do výroby tepla.
Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách.

5.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Strategický zámer

Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II. a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Humenné. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom na environmentálny a bezpečnostný aspekt.

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.1.1 Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rozšírenie, dostavba a rekonštrukcia miestnych ciest v Humennom.

Opatrenie 2.1.2 Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.

Aktivity Prestavba šírkových parametrov kruhového objazdu na Staničnej ul..
Výstavba kruhových objazdov na území mesta Humenné.
Výstavba obchvatu mesta Humenné (preložka cesty I/74 a jej súvisiace objekty).
Preložka cesty III/5587 – Brestovská cesta - v úseku cez katastrálne územie Humenné.
Preložka cesty III/558 III/55813 v úseku okolo lokality Podskalka.
Rekonštrukcia (prestavba) úseku cesty I/74 Sninská cesta, časť Jasenovskej ulice s napojením na Ulicu SNP, Sídlička pod Sokolejom v intenciách návrhu výhľadovej preložky cesty I/74 pozdĺž rieky Laborec.

Opatrenie 2.1.3 Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rozširovanie mestskej cyklistickej infraštruktúry v meste Humenné v nadväznosti na prepojenie s okolitými obcami.

Opatrenie 2.1.4 Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba parkovacieho domu na Sídlišku pod Sokolejom.
Rozšírenie parkovacích plôch na území mesta.
Dostavba parkovacích miest na území mesta.

Opatrenie 2.1.5 Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a výstavba chodníkov pre peších na území mesta.
Rekonštrukcia a revitalizácia podchodu.
Výstavba pešieho a cyklistického podchodu železničných tratí a Staničnej ulice.
Výstavba pešieho halového podchodu v trase Námestia slobody.

Opatrenie 2.1.6 Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia mostov v správe mesta Humenné.

Opatrenie 2.1.7 Úprava dopravnej infraštruktúry.

Aktivity Spracovať a realizovať koncepciu rozvoja alternatívnej dopravy v meste (bezpečná pešia a cyklistická doprava).
Realizácia bezbariérovej úpravy miestnych komunikácií.

Zvýšiť dopravnú bezpečnosť detí (zlepšiť dopravné riešenie v okolí škôl a školských zariadení).
Výstavba verejných nabíjacích staníc pre elektromobily.
Spracovanie Územného generelu dopravy mesta Humenné.

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 2.2.1 Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy na území mesta Humenné.

Opatrenie 2.2.2 Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba predstaničného priestoru železničnej stanice s koncovou stanicou MHD, parkoviskami a dostatočnými pešími rozptylovými priestormi.

Opatrenie 2.2.3 Podpora multimodálnej dopravy

Aktivity Výstavba prestupového terminálu verejnej dopravy (autobusová a železničná doprava).
Výstavba záchytných parkovísk (P+R, B+R, K+R, P+G).
Inštalácia inteligentných zástavok.

5.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Strategický zámer

Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesta a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesta a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.

Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.
---------------	---

Opatrenia programu:

Opatrenie 3.1 Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HBV.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba plôch IBV v lokalitách mesta (Dubník, Pod Sokolejom, Valaškovce, Suchý Jarok).
Výstavba plôch HBV v lokalite Pod Sokolejom.

Opatrenie 3.2 Verejné osvetlenie.

Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.
Intenzifikácia verejného osvetlenia.
Modernizácia verejného osvetlenia.
Výstavba osvetlenia verejných športových ihrísk.

Opatrenie 3.3 Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.

Aktivity Spracovanie technickej infraštruktúry.
Úprava vstupov vo verejných budovách.

Opatrenie 3.4 Mestský rozhlas a televízia.

Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms – udržanie systému.

	Komplexná rekonštrukcia mestského rozhlasu.
Opatrenie 3.5 Aktivity	Požiarna ochrana. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice pre DHZ v Humennom. Výstavba protipožiarnej infraštruktúry v lokalite priemyselnej zóny.
Opatrenie 3.6 Aktivity	Mestské cintoríny a pietne miesta. Spracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia cintorínov.
Opatrenie 3.7 Aktivity	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov. Zateplenie nájomného bytového fondu. Zníženie energetickej náročnosti verejných budov. Rekonštrukcia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie). Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov tepla v centrálnom zásobovaní teplom v meste Humenné. Rekonštrukcia tepelných rozvodov na území mesta Humenné. Rekonštrukcia tepelných rozvodov na sídlisku Pod Sokolejom (primárny a sekundárny rozvod, výmenníky). Rekonštrukcia tepelných rozvodov - vetva Juh (sekundárny rozvod, výmenníky, DOST). Rekonštrukcia tepelných rozvodov - vetva Sever (sekundárny rozvod, výmenníky). Výstavba mestskej teplárne. Výstavba horúcovodných výmenníkových (odovzdávacích) staníc, primár 150/80 °C, sekundár 90/70 °C – 24 ks o celkovom inštalovanom výkone 50,937 MW(t). Primárne prípojky 150/80 °C v horúcovodných kanáloch pre pripojenie navrhovaných VS. Sekundárny vykurovací rozvod 90/70 °C pre pripojenie novonavrhovaných objektov na ÚK + PTÚV z novonavrhovaných VS.
Opatrenie 3.8 Aktivity	Zásobovanie pitnou vodou. Spracovanie technickej dokumentácie. Dobudovanie a rekonštrukcia vodovodu v meste Humenné. Rozvodná sieť pre novú zástavbu v lokalitách IBV a HBV (Dubník, Pereň, Nad teheliňou, Nad veterinármi a Skleníky, Suchý Jarok, Pod Sokolejom, Ptáva).
Opatrenie 3.9 Aktivity	Telekomunikačné siete. Spracovanie technickej infraštruktúry. Uloženie rozvodov do zeme – výstavba zemných metalických/optických vedení.
Opatrenie 3.10 Aktivity	Zásobovanie elektrickou energiou. Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete v priemyselnej zóne. Rekonštrukcia 110/22 kV transformovne SEP Humenné na inštalovaný výkon 2 x 40MVA. Rekonštrukcia 110 kV el. vedenia Vranov – Snina č. 6717 v úseku Humenné – Snina na dvojité 110 kV el. vedenie so zaústením jedného počahu do 110/22 kV transformovne SEP Humenné 110 kV el. vedenie na prepojenie 110 kV transformovni SEP Humenné a CHEMES, a. s. Humenné. Výstavba distribučných 22/0,4 kV transformovni – 26 ks o celkovom inštalovanom výkone 14 480 kVA. Rekonštrukcia jestvujúcich distribučných 22/0,4 kV transformovni – 5 ks na celkový inštalovaný výkon 2 400 kVA.
Opatrenie 3.11 Aktivity	Zásobovanie zemným plynom. Rozšírenie rozvodnej siete plynu s regulačnými stanicami a pre záložné zdroje tepla.

- Opatrenie 3.12 Projekt „SMART CITY“.
Aktivity Projekt „SMART CITY“ so zameraním na efektívnu prevádzku a riadenie v oblastiach dopravy, parkovania, verejného osvetlenia, odpadového hospodárstva, energetiky, ochrany životného prostredia a inteligentnej samosprávy.

5.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Strategický zámer

Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.

Opatrenia programu:

- Opatrenie 4.1 V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.
Aktivity Zvýšiť environmentálne povedomie ľudí.
Zabezpečenie zberného kontajneru ročne.
Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.
- Opatrenie 4.2 Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.
Aktivity Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.
Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.
Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.
Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.
- Opatrenie 4.3 Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.
Aktivity Rekultivácia / odstránenie čiernych skládok.
- Opatrenie 4.4 Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba mestskej Kompostárne Humenné.
Výstavba regionálneho odpadového centra.
Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko.
Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.
Rekonštrukcia zberného dvora.
- Opatrenie 4.5 Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Osadenie polopodzemných kontajnerových stojísk.
Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.
Modernizácia kontajnerových stojísk na území mesta.
Budovanie nových kontajnerových stojísk na území mesta.
Systematické, plošné osadenie košov so sáčkami na psie exkrementy na území mesta Humenné.
- Opatrenie 4.6 Implementácia systémov obehového hospodárstva.
Aktivity Výstavba RE-USE centra.

- Opatrenie 4.7   Odvádzanie odpadových vôd.
Aktivity   Vypracovanie technickej dokumentácie.
Rekonštrukcia a rozšírenie kanalizačnej siete v meste Humenné.
Splašková kanalizácia pre odkanalizovanie nových lokalít – Dubník, Pereň, Nad tehelňou,
Nad veterinármi, Skleníky, Sídliisko pod Sokolejom.
Rozšírenie ČOV Humenné.
- Opatrenie 4.8   Odvádzanie dažďových vôd.
Aktivity   Vypracovanie technickej dokumentácie.
Dostavba dažďovej kanalizácie.

5.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategický zámer

Strategickým zámerom mesta je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.

Podprogram 5.1.   Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1   Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.1.1   Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP.
Aktivity   Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste.
Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.
Zvýšenie informovanosti obyvateľov mesta o triedenom zbere komunálneho odpadu.

Podprogram 5.2.   Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2   Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 5.2.1   Ochrana vodných tokov pred znečistením.
Aktivity   Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Humenné.
Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.
- Opatrenie 5.2.2   Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.
Aktivity   Spracovanie technickej dokumentácie.
Realizácia protipovodňových opatrení na toku Lieskovčik.
Realizácia protipovodňových opatrení v meste.
- Opatrenie 5.2.3   Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.
Aktivity   Vypracovanie technickej dokumentácie.
Revitalizácia koryta vodného toku - Kudlovský potok.
Revitalizácia koryta potoka Pereň nad Mierovou ulicou a v nadväznosti potok Lieskovec po koniec zástavby.
- Opatrenie 5.2.4   Vybudovanie systému vodozadržných opatrení na území mesta.
Aktivity   Vypracovanie technickej dokumentácie.
Vybudovanie systému vodozadržných opatrení na území mesta.

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.3.1 Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií.
Aktivity Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.
Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.
Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší a mikroklimatických pomeroch.

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 5.4.1 Realizácia protieróznych opatrení.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Realizácia protieróznych opatrení.

Opatrenie 5.4.2 Oddychové zóny a verejná zeleň.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Budovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry.
Výsadba novej zelene, živých plotov, stromových alejí, vytváranie komunitných záhrad.
Premena školských pozemkov na klimatické záhrady s náučnými tabuľami.
Vytváranie kvetinových lúk, aplikácia mozaikovitého kosenia (včelí plán pre biodiverzitu).
Podpora biologickej a krajinej diverzity.
Výstavba oddychových zón na území mesta.
Revitalizácia oddychových zón na území mesta.
Zriadenie lesoparku Hubková.
Revitalizácia verejnej zelene na území mesta.
Revitalizácia Parku mieru.
Revitalizácia nábrežia rieky Laborec.
Výstavba venčovísk pre psov s agility prvkami.

Opatrenie 5.4.3 Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Obnova prirodzených porastov vodných tokov.
Čistenie a sprístupňovanie vodných tokov a plôch verejnosti.

Opatrenie 5.4.4 Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Humenné.

Opatrenie 5.4.5 Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch.

Opatrenie 5.4.6 Budovanie zelených striech, zelených stien.
Aktivity Realizácia zelených striech a stien na verejných budovách.
Vytváranie zelených protihlukových stien pri cestách.

Likvidácia nevyužívaných betónových plôch, ich náhrada zeleňou, z podielu betónových či živých povrchov.

5.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategický zámer

Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť s cieľom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta.

Podprogram 6.1. Sociálne služby

A Seniori a ťažko zdravotne postihnutí

Opatrenia:

Cieľ 6.1.A 1	Zabezpečiť rozvoj služieb pre osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu pre seba zabezpečiť osobnú starostlivosť z dôvodu zdravotného postihnutia, prípadne dôchodkového veku.
---------------------	--

Opatrenie 6.1.1 A Rozšírenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb.
Aktivity Vytvorenie mobilnej opatrovateľskej jednotky.

Opatrenie 6.1.2 A Podpora zvyšovania kvality poskytovaných služieb pre seniorov.
Aktivity Zvyšovanie kapacít pobytových zariadení pre seniorov (neverejní poskytovatelia).
Poskytovanie odľahčovacej služby aj formou pobytovej sociálnej služby.
Zriadenie nízkoprahového denného centra.

Opatrenie 6.1.3 A Rozšírenie palety služieb pre ťažko zdravotne postihnutých za účelom podpory zlepšovania integrácie do spoločnosti.
Aktivity Podpora výstavby bezbariérových prístupov vo verejných budovách.
Podpora zariadenia chránených dielní.
Podpora opatrení zapojenia ŤZP na trhu práce.
Realizácia podporných aktivít pre deti a mládež so zdravotným postihnutím a ich rodičov.
Vybudovanie detského inkluzívneho ihriska.

Opatrenie 6.1.4 A Skvalitniť možnosti spoločného stravovania seniorov.
Aktivity Rozšíriť možnosť výberu stravy v rámci dovozu obedov do domácnosti.
Zabezpečiť možnosť diétno stravovania.
Zriadenie zariadenia jedálne pre seniorov.

Cieľ 6.1.A 2	Zabezpečiť pravidelný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva za účelom predchádzania výnimočných situácií, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie.
---------------------	--

Opatrenie 6.1.5 A Monitoring a vyhľadávacia činnosť.
Aktivity Rozšírenie poskytovania sociálnej služby monitorovania signalizácie potreby pomoci.

Cieľ 6.1.A 3	Podpora vzdelávania cieľovej skupiny v súlade národným programom aktívneho starnutia.
---------------------	--

Opatrenie 6.1.6 A Zriadenie poradenského centra v oblasti vzdelávania.
Aktivity Rozšírenie spektra vzdelávacích aktivít.

B Rodina deti a mládež

Cieľ 6.1. B Zabezpečiť všestrannú podporu rodiny a rozvoj služieb zameraných na pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Opatrenia:

- Opatrenie 6.1.1 B Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba zariadenia starostlivosti o deti do 3 rokov veku.
- Opatrenie 6.1.2 B Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým dieťaťom.
Aktivity Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým dieťaťom.
- Opatrenie 6.1.3 B Pomoc a podpora mladým rodinám.
Aktivity Udržať a postupne zvyšovať príspevok pri narodení dieťaťa.
Zaviesť systém nefinančnej podpory na zabezpečenie základných potrieb dieťaťa do 3 rokov veku.
- Opatrenie 6.1.4 B Prevencia špecifických sociálnopatologických javov.
Aktivity Zaviesť systematickú spoluprácu so školami pri riešení a odhaľovaní týchto javov (najmä sebapoškodzovanie, izolácia a pod.).
Realizácia preventívnych programov pre rodičov a deti.
- Opatrenie 6.1.5 B Výstavba nájomného bývania.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba nájomného bývania.
Výstavba komunitného bývania pre osamelých seniorov.
Výstavba bytových jednotiek nižšieho štandardu ako projektu prestupného bývania.

C Sociálne služby so zameraním na marginalizované skupiny.

Cieľ 6.1 C 1 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie MRK a rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia:

- Opatrenie 6.1.1 C Podpora uplatnenia sa na trhu práce osôb ohrozených sociálnym vylúčením.
Aktivity Spolupráca s podnikateľmi mesta a okolia zameraná na využitie pracovného potenciálu osôb ohrozených sociálnym vylúčením.
Spolupráca s UPSVR zameraná na vyhľadávanie potenciálnych uchádzačov najmä z radov absolventov.
Zriadenie sociálneho podniku na území mesta.
- Opatrenie 6.1.2 C Podpora klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva, posudzovanie individuálnych schopností a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivity Zvýšiť intenzitu skupinového poradenstva a rozšírenie tematických okruhov zameraných najmä na rozvoj individuálnych schopností.

Cieľ 6.1. C 2 Zlepšiť kvalitu života MRK a zlepšiť spolunažívanie s majoritným obyvateľstvom.

Opatrenia:

- Opatrenie 6.1.3 C MRK.
Aktivity Výstavba strediska osobnej hygieny.

Cieľ 6.1. C 3 Zlepšiť podmienky bývania a starostlivosti o zdravie.

Opatrenia:

Opatrenie 6.1.4 C Zlepšenie podmienok bývania.

Aktivity Mapovanie vlastnícky nevysporiadaných nehnuteľností a asistencia pri ich legalizácii.
Mapovanie čiernych skládok a aktivity spojené s ich likvidáciou.
Osveta zameraná na zvýšenie zodpovednosti pri nakladaní s odpadom a znečisťovaní životného prostredia.

Opatrenie 6.1.5 C Zvýšenie povedomia o potrebe starostlivosti o svoje zdravie a zdravie detí.

Aktivity Zintenzívnenie zdravotníckej osvety na aktuálne témy.
Zabezpečenie primárnej zdravotnej prevencie prostredníctvom propagácie.
Kordinácia preventívnych aktivít v oblasti predchádzania chorôb, spolupráca s organizáciou Zdravé regióny.
Prevencia vzniku a prehlbovania závislostí.

Opatrenie 6.1.6 C Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie.

Aktivity Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie pre rodiny z MRK.

Cieľ 6.1.C 4 Zlepšiť situáciu v oblasti vzdelávania detí a mládeže MRK.

Opatrenia:

Opatrenie 6.1.7 C Prevencia záškoláctva.

Aktivity Spolupráca so základnými školami.
Realizácia preventívnych aktivít pre rodičov a deti.

D Osoby ohrozené sociálnym vylúčením.

Cieľ 6.1. D Zabezpečiť rozvoj služieb pre uspokojenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb rizikových skupín obyvateľov. Zabezpečiť podmienky na rozšírenie možností dočasného ubytovania. Pomoc osobám ohrozených domácim násilím.

Opatrenia:

Opatrenie 6.1.1 D Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb.

Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Útulok pre bezdomovcov.

Opatrenie 6.1.2 D Pomoc osobám, na ktorých je páchané násilie.

Aktivity Vybudovanie zariadenia pre núdzové bývanie.
Zriadenie krízového centra pre ženy.
Výstavba nízkoprahového centra pre deti a rodinu.
Výstavba materského centra.

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.2.1 Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.
Aktivity Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.
Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.
- Opatrenie 6.2.2 Podpora poradenskej činnosti.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.
Zabezpečenie priestorov.
- Opatrenie 6.2.3 Podpora následnej paliatívnej a ošetrovateľskej starostlivosti.
Aktivity Podpora vybavenia existujúcich a nových Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS.
Podpora vybavenia existujúcich a nových mobilných hospicov.
- Opatrenie 6.2.4 Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.
Aktivity Revitalizácia budovy infekčného lôžkového oddelenia.
Podpora zriaďovania oftalmologických ambulancií.
Podpora zriaďovania alergologických ambulancií.
Podpora zriaďovania reumatologických ambulancií.
Podpora zriaďovania rehabilitačných služieb.
Podpora zriaďovania kardiologických ambulancií.
Podpora zriadenia onkologickej ambulancie.
Podpora zriadenia dermatologickej ambulancie.
Podpora zriadenia endokrinologickej ambulancie.
Podpora zriadenia lekárne na Sídlisku II.
Podpora zriaďovania všeobecných a špecializovaných ambulancií pre deti a dospelých.

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 6.3.1 Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.
Aktivity Finančné a personálne zabezpečenie.
- Opatrenie 6.3.2 Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.
- Opatrenie 6.3.3 Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.
Aktivity Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.
Personálne zabezpečenie poradenstva.

5.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Strategický zámer

Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie

a transparentné využitie verejných financií k prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta.

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.1.1 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy. Spracovanie technickej dokumentácie. Modernizácia MŠ vrátane materiálno-technického vybavenia. Zníženie energetickej náročnosti budov MŠ.
Opatrenie 7.1.2 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva. Vypracovanie technickej dokumentácie. Modernizácia ZŠ vrátane materiálno-technického vybavenia. Zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ SNP.
Opatrenie 7.1.3 Aktivity	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ. Vypracovanie technickej dokumentácie. Revitalizácia areálov materských škôl – dostavba hracích prvkov vrátane inkluzívnych. Revitalizácia areálov základných škôl s ohľadom na inkluzívne vzdelávanie a výstavba učební v prírode.
Opatrenie 7.1.4 Aktivity	Podpora inkluzívneho vzdelávania na školách. Vytvorenie inkluzívneho centra vzdelávania. Realizácia aktivít inkluzívneho vzdelávania na materských a základných školách. Podpora voľnočasových, vzdelávacích, športových, kultúrnych a duchovných aktivít pre deti, mládež a dospelých s rôznymi druhmi zdravotného znevýhodnenia.
Opatrenie 7.1.5 Aktivity	Podpora záujmovej činnosti. Realizácia priestorov pre vzdelávacie a záujmové aktivity cieľových skupín obyvateľstva (seniori, ženy, slabozrakí obvatelia, ženy v núdzi, atď.).
Opatrenie 7.1.6 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií. Spracovanie technickej dokumentácie. Rekonštrukcia školských jedální.
Opatrenie 7.1.7 Aktivity	Rekonštrukcia a modernizácia budov a areálov školskej športovej infraštruktúry. Revitalizácia športových ihrísk ZŠ. Revitalizácia športových ihrísk - MŠ. Výstavba multifunkčnej telocvične v areáli MŠ a ZŠ Podskalka. Rekonštrukcia atletického oválu ZŠ Dargovských hrdinov.
Opatrenie 7.1.8 Aktivity	Obnova a modernizácia zariadení stredoškolského vzdelávania. Podpora činnosti gymnázií. Podpora činností SOŠ.

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.
-----------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie. Výstavba tenisovej haly. Výstavba skate parku. Výstavba dráhy pre inline korčuliarov. Rekonštrukcia mestského kúpaliska. Výstavba detského dopravného ihriska. Revitalizácia detského ihriska na Sídlišku pod Sokolejom. Revitalizácia tenisových kurtov. Dostavba športovej infratraktúry na Sídlišku IIA. Revitalizácia detského ihriska na Sídlišku IIA. Výstavba lezeckého parku v lokalite Hubková. Výstavba multifunkčného ihriska v lokalite Podskalka. Revitalizácia asfaltových ihrísk na Sídlišku III. Výstavba športového areálu v lokalite Kosotová pri Kudlovskej ceste.
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít. Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálneho vybavenia.

5.8. PROGRAM 8. KULTÚRA

Strategický zámer

Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov pestrou ponukou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektmi. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Priebežná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch.

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky.

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno–historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.1.1 Základná kultúrna infraštruktúra.
Aktivity Vypracovanie technickej dokumentácie.
Komplexná rekonštrukcia budovy MsKS vrátane zníženia energetickej náročnosti budovy.
Výstavba kultúrno - spoločenského zariadenia v lokalite pod Sokolejom.
- Opatrenie 8.1.2 Múzeá a archeologické lokality.
Aktivity Drugetovská hradná cesta.
Rekonštrukcia a digitalizácia Galérie mesta.
Zriadenie mestského múzea.
- Opatrenie 8.1.3 Kultúrno-historické pamiatky.
Aktivity Rekonštrukcia NKP - Kaštieľ s areálom, Park.
Rekonštrukcia NKP - Most cestný (Valaškovský, Laborecký most).
Obnova NKP Kláštor františkánov.
Obnova NKP Kalvária.
- Opatrenie 8.1.4 Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.
Aktivity Podpora kultúrnych podujatí.
Rekonštrukcia amfiteátra.
Podpora udržateľnosti kultúry v meste Humenné.
Modernizácia mestského kina.

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.2.1 Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí.

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 8.3.1 Spracovať koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.
Aktivity Personálne a finančné zabezpečenie.
Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.
Vypracovanie novej publikácie o histórii mesta Humenné.
- Opatrenie 8.3.2 Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom webového sídla mesta.
Aktivity Finančné zabezpečenie.

Obsahová analýza webového sídla mesta.
Priebežná aktualizácia webového sídla mesta.
Podpora marketingových aktivít mesta.

5.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Strategický zámer

Budovať dobré meno mesta a dosiahnuť, aby sa mesto stalo vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke aj širšie okolie mesta.

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.1.1 Aktualizácia webového sídla mesta.
Aktivity Finančné zabezpečenie.
Obsahová analýza webového sídla mesta.
Priebežná aktualizácia webového sídla mesta.

Opatrenie 9.1.2 Podpora budovania informačných tabúlí v meste.
Aktivity Budovanie a inštalácia tabúlí informujúcich o atraktivitách mesta.
Budovanie a inštalácia tabúlí propagujúcich kultúrne hodnoty mesta.

Opatrenie 9.1.3 Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.
Aktivity Budovanie partnerstiev.

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.2.1 Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Výstavba oddychových priestorov v lokalitách na území mesta.
Podpora rekonštrukcie objektov do podoby nenáročných foriem ubytovania pre potreby cestovného ruchu.
Rozširovanie bike trailov v okolí mesta aj o trate s nižšou náročnosťou.

Podprogram 9.3. Cestovný ruch

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 9.3.1 Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.

Opatrenie 9.3.2 Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.
Aktivity Zabezpečenie personálnych kapacít.

5.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Strategický zámer

Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovanie verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu s klientami mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste.
------------------	--

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.1.1 Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.
Aktivity Spracovanie technickej dokumentácie.
Znižovanie energetickej náročnosti budovy mestského úradu.
Analyticko-strategická činnosť územnej samosprávy, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie IÚS.
Príprava projektových dokumentácií.

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 10.2.1 Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.
Aktivity Komplexná modernizácia a rozšírenie kamerového systému.

Opatrenie 10.2.2 Zvyšovanie bezpečnosti v meste.
Aktivity Zvýšenie frekvencie policajných hliadok.
Zvýšenie monitoringu hliadok mestskej polície.

5.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Strategický zámer

Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky prechodu na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa

Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky prechodu samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.
------------------	---

Opatrenia podprogramu:

Opatrenie 11.1.1 Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.
Aktivity Technické zabezpečenie IS.

Rozšírenie bezplatného pripojenia Wifi (vybudovanie prístupových bodov) na verejných priestranstvách v meste Humenné.

- Opatrenie 11.1.2 Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.
Aktivity Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.
Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia podprogramu:

- Opatrenie 11.2.1 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.
Aktivity Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.
- Opatrenie 11.2.2 Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Aktivity Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta.
Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.
- Opatrenie 11.2.3 Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.
Aktivity Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.

6. MERATELNÉ INDIKÁTORY

Monitorovanie Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné sa vykonáva na základe súboru indikátorov priradených k jednotlivým cieľom a opatreniam (ktoré môžu byť priebežne konkretizované). Indikátory podporujú oprávnenosť verejných výdavkov na jednotlivé opatrenia a zároveň preukazujú ekonomickú účinnosť realizovaných verejných výdavkov. Indikátory budú zároveň základným faktorom pri tvorbe kritérií na čerpanie finančnej podpory z regionálneho rozvojového fondu.

6.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta

Cieľ 1.1 Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.	Počet úspešných absolventov programov ČZV podporených z projektov	dopad	absolútny počet	mesto Humenné	0	200
		Produktivita práce ako dôsledok rozvoja ľudského kapitálu	vplyv	%	mesto Humenné	0	20
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	mesto Humenné	0	20
		Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	50
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesta.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	50
		Počet nových a zrevitalizovaných podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	30
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	20
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	30

	komerčných služieb v meste.	Počet nových podnikateľských subjektov	dopad	počet	podn. subjekt	0	5
		Celková predajná plocha	výsledok	m ²	podn. subjekt	0	8000

Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva

Cieľ 1.2 Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	70
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	20
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	20
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	20
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1,5 mil.
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	15
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	10
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	7	10
		Počet podporených projektov	výstup	počet	podn. subjekt	0	5
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	0,5 mil.

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch

Cieľ 1.3 Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	30
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	20
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	15
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1 mil.
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	30
		Nárast pridanej hodnoty	dopad	%	podn. subjekt	5	15
		Nárast tržieb	výsledok	%	podn. subjekt	5	10
		Výdavky na inovácie	výsledok	€	podn. subjekt	0	1 mil.
Opatrenie 1.3.3	Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	50
Opatrenie 1.3.4	Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	10
Opatrenie 1.3.5	Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho	Počet vytvorených nových pracovných miest	dopad	počet	podn. subjekt	0	5

	vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.						
Opatrenie 1.3.6	Rozvoj ľudského kapitálu v oblasti VV a medzisektorová spolupráca.	Počet realizovaných projektov	výsledok	počet	mesto, vedecký sektor, podn. subjekty	0	1

Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe

Cieľ 1.4 Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.	Objem preinvestovaných prostriedkov	výsledok	€	mesto Humenné	0	5 mil.
		Objem vyprodukovanej energie	výsledok	kWh	mesto Humenné	0	50000

6.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Podprogram 2.1. Komunikácie

Cieľ 2.1 Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných miestnych komunikácií	výstup	km	mesto Humenné	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.	Dĺžka rekonštruovaných a novovybudovaných ciest II. a III. triedy	výstup	km	mesto Humenné	0	7
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.	Dĺžka vybudovaných cyklotrás	výstup	km	mesto Humenné	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1500
		Počet nových návštevníkov mesta	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5000
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných parkovacích miest	výstup	počet	mesto Humenné	0	250
		Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 2.1.5	Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.	Dĺžka rekonštruovaných chodníkov	výstup	km	mesto Humenné	0	15
		Dĺžka novovybudovaných chodníkov	výstup	km	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 2.1.6	Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.	Počet zrekonštruovaných a vybudovaných mostov	výstup	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	30000	30000
Opatrenie 2.1.7	Úprava dopravnej infraštruktúry.	Počet novovybudovaných dopravných technických zariadení	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20

Podprogram 2.2.

Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 2.2.1	Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.	Počet zrekonštruovaných zastávok SAD	výstup	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
Opatrenie 2.2.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.	Počet zrekonštruovaných objektov	výstup	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
Opatrenie 2.2.3	Podpora multimodálnej dopravy	Počet zrealizovaných projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000

6.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Cieľ 3 Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HBV.	Celková nová plocha pre IBV	výsledok	ha	mesto Humenné	0	10
		Počet nových obyvateľov mesta	dopad	osoby	mesto Humenné	0	250
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.	Počet inštalovaných svietidiel	výsledok	počet	mesto Humenné	0	500
		Zvýšenie pokrytia územia verejným osvetlením	dopad	%	mesto Humenné	85	100
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Humenné	0	1
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.	Počet vytvorených bezbariérových prístupov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	15
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	150
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Humenné	0	5
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.	Pokrytie územia rozhlasom	dopad	%	mesto Humenné	90	100
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
		Počet novonainštalovaných reprosústav	výstup	počet	mesto Humenné	0	70
Opatrenie 3.5	Požiarna ochrana.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené podmienky na poskytovanie nových služieb verejnej infraštruktúry	dopadu	počet	mesto Humenné	0	1
		Výmera zrekonštruovaných	výstup	m ²	mesto	0	300

		a novovybudovaných priestorov v m ²			Humenné		
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.	Plocha zrekonštruovaného cintorína	výstup	m ²	mesto Humenné	0	20000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Humenné	0	250
Opatrenie 3.7	Tepelné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5000
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Humenné	95	99
		Dĺžka vybudovanej/zrekonštruovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Humenné	0	12
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.	Dĺžka zrekonštruovanej siete	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.	Zvýšenie kapacity v %	dopad	%	mesto Humenné	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.	Dĺžka zrekonštruovanej a novovybudovanej infraštruktúry	dopad	km	mesto Humenné	0	5
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
		Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých bola modernizovaná infraštruktúra	dopadu	počet	mesto Humenné	0	1
Opatrenie 3.12	Projekt „SMART CITY“	Počet realizovaných projektov s využitím smart prvkov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	7

6.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Cieľ 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 4.1	V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov, nebezpečných odpadov.	Produkcia komunálneho odpadu	ŠÚ SR	tony	mesto Humenné	0	1000
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	tony	mesto Humenné	0	500
		Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Humenné	0	200
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	%	mesto Humenné	0	5
Opatrenie 4.2	Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.	Objem separovaného odpadu.	dopad	tony	mesto Humenné	0	600
		Znižovanie objemu produkovaného odpadu	dopad	tony	mesto Humenné	0	5
		Zneškodnený komunálny odpad	MŽP SR	kontextový	mesto Humenné	0	5000
Opatrenie 4.3	Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.	Plocha rekultivovanej skládky KO, čiernych skládok.	výsledok	ha	mesto Humenné	0	5

Opatrenie 4.4	Prevádzka zariadení na efektívny separovný zber - zberné dvory a kompostoviská.	Objem uskladneného odpadu v tonách.	dopad	tony	mesto Humenné	0	500
		Počet vybudovaných kompostovísk	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1
Opatrenie 4.5	Výbudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20000
Opatrenie 4.6	Implementácia systémov obehového hospodárstva.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2
Opatrenie 4.7	Odvádzanie odpadových vôd.	Dĺžka novovybudovanej splaškovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Humenné	0	3
Opatrenie 4.8	Odvádzanie dažďových vôd.	Dĺžka novovybudovanej dažďovej kanalizácie	výsledok	km	mesto Humenné	0	2

6.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo

Cieľ 5.1 Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP.	Počet vypracovaných koncepcií	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000

Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami

Cieľ 5.2 Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.	Percento obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov	kontextový	%	mesto Humenné	90	99
		Dĺžka vybudovanej vodovodnej siete	výsledok	km	mesto Humenné	0	2
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.	Dĺžka upravených korýt	výsledok	km	mesto Humenné	0	3
		Počet odvodňovacích kanálov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
		Počet vytvorených protizáplavových hrádzí	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava korýt vodných tokov a vodných pôch.	Dĺžka zrekonštruovaných korýt tokov	výsledok	km	mesto Humenné	0	5
		Počet zrevitalizovaných vodných plôch	dopad	počet	mesto Humenné	0	3
Opatrenie 5.2.4	Výbudovanie systému vodozádržných opatrení na území mesta.	Počet realizovaných projektov zameraných na vodozádržné opatrenia.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia

Cieľ 5.3 Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií.	Počet domácností s vykurovaním alternatívnymi zdrojmi energie	výsledok	%	mesto Humenné	0	15

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia

Cieľ 5.4 Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.	Celková plocha s realizovanými opatreniami	výstup	ha	mesto Humenné	0	7
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	30000
		Počet vysadených nových krovín a stromov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	250
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.	Plocha zrekonštruovaných oddychových zón	výsledok	m ²	mesto Humenné	0	10000
		Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Humenné	0	250
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Humenné	0	200
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	ha	mesto Humenné	0	10
Opatrenie 5.4.4	Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Humenné	0	150
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Humenné	0	1000
Opatrenie 5.4.5	Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.	Počet vysadených krov a drevín	výsledok	počet	mesto Humenné	0	150
		Plocha upravených verejných plôch	výsledok	m ²	mesto Humenné	0	10000
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
Opatrenie 5.4.6	Budovanie zelených striech, zelených stien.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3

6.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Podprogram 6.1. Sociálne služby

A Seniori a ťažko zdravotne postihnutí

Cieľ 6.1.A 1 Zabezpečiť rozvoj služieb pre osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu pre seba zabezpečiť osobnú starostlivosť z dôvodu zdravotného postihnutia, prípadne dôchodkového veku.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1 A	Rozšírenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb.	Počet nových sociálnych služieb	výstup	počet	mesto Humenné	3
		Počet užívateľov	výsledok	počet	mesto Humenné	700
Opatrenie 6.1.2 A	Podpora zvyšovania kvality poskytovaných služieb pre seniorov.	Počet nových poskytovaných sociálnych služieb	výstup	počet	mesto Humenné	2
		Počet novovytvorených miest v zariadeniach soc. služieb	výsledok	počet	mesto Humenné	100

Opatrenie 6.1.3 A	Rozšírenie palety služieb pre ťažko zdravotne postihnutých za účelom podpory zlepšovania integrácie do spoločnosti.	Počet nových poskytovaných sociálnych služieb	výstup	počet	mesto Humenné	3
		Počet užívateľov	výsledok	počet	mesto Humenné	200
Opatrenie 6.1.4 A	Skvalitniť možnosti spoločného stravovania seniorov.	Počet užívateľov	výsledku	počet	mesto Humenné	200

Cieľ 6.1.A 2 Zabezpečiť pravidelný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva za účelom predchádzania výnimočných situácií, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.5 A	Monitoring a vyhľadávacia činnosť.	Počet nových poskytovaných sociálnych služieb	výstup	počet	mesto Humenné	2
		Počet užívateľov zariadení	výsledok	počet	mesto Humenné	50

Cieľ 6.1.A 3 Podpora vzdelávania cieľovej skupiny v súlade národným programom aktívneho starnutia.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.6 A	Zriadenie poradenského centra v oblasti vzdelávania.	Počet zriadených zariadení poskytujúcich verejné služby	výstup	počet	mesto Humenné	2
		Počet zorganizovaných vzdelávacích aktivít	výstup	počet	mesto Humenné	10
		Počet užívateľov zariadení	výsledok	počet	mesto Humenné	200

B Rodina, deti a mládež

Cieľ 6.1.B Zabezpečiť všestrannú podporu rodiny a rozvoj služieb zameraných na pomoc pri starostlivosti o dieťa.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1 B	Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	400
Opatrenie 6.1.2 B	Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým deťmi.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	100
Opatrenie 6.1.3 B	Pomoc a podpora mladým rodinám.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	400
Opatrenie 6.1.4 B	Prevencia špecifických sociálnopatologických javov.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	150
Opatrenie 6.1.5 B	Výstavba nájomného bývania.	Počet bytových jednotiek.	výsledok	počet	mesto Humenné	24
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	72

C Sociálne služby so zameraním na marginalizované skupiny

Cieľ 6.1.C 1 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie MRK a rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1 C	Podpora uplatnenia sa na trhu práce osôb ohrozených sociálnym vylúčením.	Počet realizovaných aktivít.	výstup	počet	mesto Humenné	10
		Počet užívateľov.	výsledok	počet	mesto Humenné	150
Opatrenie 6.1.2 C	Podpora klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva, posudzovanie individuálnych schopností a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet realizovaných aktivít.	výstup	počet	mesto Humenné	20
		Počet užívateľov.	výsledok	počet	mesto Humenné	200

Cieľ 6.1.C 2 Zlepšiť kvalitu života MRK a zlepšiť spolunažívanie s majoritným obyvateľstvom.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.3 C	MRK.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	mesto Humenné	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	mesto Humenné	400

Cieľ 6.1.C 3 Zlepšiť podmienky bývania a starostlivosti o zdravie.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.4 C	Zlepšenie podmienok bývania.	Počet uskutočnených aktivít.	výstup	počet	mesto Humenné	10
		Počet užívateľov.	výsledok	počet	mesto Humenné	200
Opatrenie 6.1.5 C	Zvýšenie povedomia o potrebe starostlivosti o svoje zdravie a zdravie detí.	Počet užívateľov podporených projektov.	výstup	počet	mesto Humenné	500
		Počet podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	3
Opatrenie 6.1.6 C	Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	1

Cieľ 6.1.C 4 Zlepšiť situáciu v oblasti vzdelávania detí a mládeže MRK.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.7 C	Prevencia záškoláctva.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	3
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	100

D Osoby ohrozené sociálnym vylúčením

Cieľ 6.1.D Zabezpečiť rozvoj služieb pre uspokojenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb rizikových skupín obyvateľov. Zabezpečiť podmienky na rozšírenie možností dočasného ubytovania. Pomoc osobám ohrozených domácim násilím.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.1.1 D	Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	3
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	200

Opatrenie 6.1.2 D	Pomoc osobám, na ktorých je páchané násilie.	Počet poskytovaných sociálnych služieb.	výstup	počet	poskytovateľ služby	2
		Počet užívateľov služieb.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	100

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby

Cieľ 6.2 Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1
Opatrenie 6.2.3	Podpora následnej paliatívnej a ošetrovateľskej starostlivosti.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľudí a dlhodobo chorých.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti

Cieľ 6.3 Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Informačný zdroj	Cieľová hodnota
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovania individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1
Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.	Počet realizovaných projektov.	výsledok	počet	poskytovateľ služby	1

6.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Podprogram 7.1. Vzdelávanie

Cieľ 7.1 Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	2000
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	400
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	4000
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1800
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	5000
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
Opatrenie 7.1.4	Podpora inkluzívneho vzdelávania na školách.	Počet projektov inkluzívneho vzdelávania.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ² .	výstupu	m ²	mesto Humenné	0	4000
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	900
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.	Výmera zrekonštruovaných a novovybudovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	1000
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1000
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia budov a areálov školskej športovej infraštruktúry.	Výmera vybudovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	1000
		Výmera zrekonštruovaných priestorov v m ² .	výstup	m ²	mesto Humenné	0	1500
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1000
Opatrenie 7.1.8	Obnova a modernizácia zariadení stredoškolského vzdelávania.	Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1500

Podprogram 7.2. Šport

Cieľ 7.2 Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.	Počet vybudovaných ihrísk.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	400
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	10

	športových podujatí regionálneho významu.	Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	350
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	15
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	100
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20
		Počet uzavretých zmlúv a partnerstiev.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.	Počet organizovaných športových podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	10
		Počet užívateľov podporených projektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	120

6.8. PROGRAM 8. KULTÚRA

Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky

Cieľ 8.1 Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.	Počet užívateľov.	výstup	počet	mesto Humenné	0	3000
		Počet uskutočnených akcií.	dopad	počet	mesto Humenné	0	50
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.	Počet nových expozícií.	výstup	počet	mesto Humenné	0	2
		Počet zrekonštruovaných objektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1
		Počet návštevníkov.	dopad	počet	mesto Humenné	0	2000
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.	Počet zrekonštruovaných objektov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
		Počet návštevníkov.	výsledok	počet	mesto Humenné	1000	3000
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.	Počet nových návštevníkov mesta.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
		Počet organizovaných kultúrnych podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	5	10

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie

Cieľ 8.2 Organizačne zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí	Počet spracovaných reklamných informačných letákov.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	1

	na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.	Počet nových návštevníkov mesta.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
--	---	----------------------------------	----------	-------	---------------	---	------

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry

Cieľ 8.3 Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 8.3.1	Spracovať koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.	Počet spracovaných reklamných informačných letákov, multimediálnych prezentácií.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
		Počet nových návštevníkov mesta.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2000
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na internete prostredníctvom webového sídla mesta.	Počet nových prístupov na webovom sídle.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5000
		Počet nových návštevníkov mesta.	dopad	počet	mesto Humenné	0	2000
		Počet propagovaných kultúrnych podujatí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20

6.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Podprogram 9.1. Propagácia mesta

Cieľ 9.1 Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla mesta.	Počet nových prístupov na webovom sídle.	výsledok	počet	mesto Humenné	1500	5500
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúlí v mesta.	Počet nových inštalovaných tabúlí.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	15
		Počet nových návštevníkov mesta.	dopad	počet	mesto Humenné	0	2000
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.	Počet nových aktivít.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet nových formálnych partnerstiev.	dopad	počet	mesto Humenné	0	1

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta

Cieľ 9.2 Budovanie relaxačno – rekreačného zázemia mesta.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.	Počet vytvorených nových pracovných miest.	dopad	počet	mesto Humenné	0	5
		Počet nových návštevníkov mesta.	výsledok	počet	mesto Humenné	0	2500
		Počet nových atraktivít.	dopad	počet	mesto Humenné	0	1

Podprogram 9.3. Cestovný ruch

Cieľ 9.3 Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.	Počet uzatvorených dohôd.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	6
		Počet nových atraktivít mesta.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	0
		Počet nových propagačných materiálov.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
		Počet nových návštevníkov mesta.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	2500
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EU.	Počet nových atraktivít mesta.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	2
		Objem získaných prostriedkov.	Výstup	mil. €	mesto Humenné	0	-
		Počet nových návštevníkov mesta.	Výsledok	počet	mesto Humenné	0	2500
		Počet užívateľov podporených projektov.	Výsledku	počet	mesto Humenné	0	1500

6.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Podprogram 10.1. Administratíva

Cieľ 10.1 Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.	Počet podporených projektov, prostredníctvom ktorých boli vytvorené	dopadu	počet	mesto Humenné	0	2
		Počet zrekonštruovaných miestností	dopadu	počet	mesto Humenné	0	30
		Počet vytvorených pracovných miest	výsledok	počet	mesto Humenné	0	0

Podprogram 10.2. Bezpečnosť

Cieľ 10.2 Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.	Počet nainštalovaných kamier	výsledok	počet	mesto Humenné	0	25
		Zníženie kriminality	dopad	%	mesto Humenné	0	15
		Pokrytie územia	dopad	%	mesto Humenné	0	50
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.	Počet realizovaných opatrení	výsledok	počet	mesto Humenné	0	20
		Poče užívateľov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3000

6.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa

Cieľ 11.1 Zabezpečiť technické podmienky prechodu samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.	% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	10	20
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	20	40
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Humenné	10	20
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.	on-line dostupnosť 20 základných verejných služieb	dopad	%	mesto Humenné	5	30
		Počet potrebných dokumentov pri vybavení agendy spojenej s vybranou životnou udalosťou	výsledok	Počet	mesto Humenné	3	1
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	5	30
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	10	20
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Humenné	15	30

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť

Cieľ 11.2 Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.

Opatrenia	Názov	Merateľné indikátory	Typ	Merná jednotka	Inform. zdroj	Vých. hodnota	Cieľová hodnota
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.	Počet užívateľov podporených Projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	3
		Počet podporených projektov	výstup	počet	mesto Humenné	0	1
		% pracovníkov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Humenné	50	100
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	100
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Humenné	10	20
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.	Počet užívateľov podporených projektov	výsledok	počet	mesto Humenné	0	100
		Podiel transakčných typov služieb na celkovom počte základných verejných e-služieb	dopad	%	mesto Humenné	5	30
		% obyvateľov, ktorí využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	10	40
		% podnikov, ktoré využili internet v priebehu posledných 6 mesiacov na interakciu s verejnými inštitúciami	dopad	%	mesto Humenné	20	40
		% obyvateľov ovládajúcich 5 zo 6 základných IT zručností	dopad	%	mesto Humenné	10	20

Realizačná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja mesta, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja mesta s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja mesta formou akčných plánov.

7. INŠTITUCIONÁLNE A ORGANIZAČNÉ ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE PHRSR MESTA HUMENNÉ

Mestský úrad zabezpečuje trvalo udržateľný hospodársky rozvoj, sociálny rozvoj a územný rozvoj prostredníctvom PHRSR a Akčných plánov. Mestský úrad v súčinnosti s poslancami MsZ a zriadenými komisiami pripravuje vízie, stratégie, iniciuje aktivity strategického rozvoja mesta, vykonáva stratégiu regionálneho rozvoja, vypracováva program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, koordinuje spoluprácu na jeho vypracovaní, spolupracuje s externým prostredím, vedie databázy kontaktov, vedie prehľad o organizáciách tretieho sektora, pomáha a vytvára podmienky na ich činnosť. Úrad analyzuje potreby, ktoré sa plánujú prefinancovať z príspevkov na projekty, sleduje výzvy na predkladanie žiadostí, legislatívu, pravidlá, pri príprave spolupracuje s vecnými útvarmi a externým prostredím, vytvára podmienky pre realizáciu projektov, monitoruje priebeh realizácie projektov, zúčastňuje sa na kontrole práce na projektoch, kontroluje práce na realizácii projektov a hodnotí ukončené projekty, sleduje legislatívu a pravidlá pre čerpanie fondov EÚ a grantov, komunikuje s riadiacim orgánom, monitoruje realizáciu projektov.

Koordinácia efektívnej a účinnej implementácie PHRSR mesta bude zabezpečená prostredníctvom príslušných komisií MsZ.

Mestské zastupiteľstvo kontroluje dosahovanie stanovených cieľov PHRSR mesta Humenné. Pravidelne sleduje a hodnotí výsledky implementácie PHRSR. Orgány a inštitúcie štátnej správy všetkých oblastí spoločensko-ekonomického a kultúrneho života, ktoré realizáciou svojich rozvojových aktivít prispievajú k napĺňaniu cieľov PHRSR mesta a vstupujú do partnerstiev územnej spolupráce. Podnikateľské subjekty, združenia podnikateľských subjektov, zamestnávateľia – koordinujúce aktivity na napĺňanie cieľov PHRSR a vstupujúce do partnerstiev na mimosektorovej báze, podnikateľský subjekt – samospráva – tretí sektor. Záujmové spolky a združenia, občianske združenia – realizujúci svoje rozvojové aktivity v koordinácii s mestom Humenné, v súlade s opatreniami a aktivitami PHRSR mesta Humenné, podporujúcimi vyvážený regionálny rozvoj územia mesta. Ostatní socio-ekonomickí partneri – podieľajúci sa na realizovaní akčných plánov v súlade s PHRSR mesta Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040.

Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie akčných plánov mesta Humenné

Implementácia PHRSR mesta Humenné sa bude realizovať aj prostredníctvom konkrétnych Akčných plánov. Akčné plány PHRSR by mali byť priamo napojené na rozpočet mesta a zároveň reflektujú kompetencie mesta.

Návrh systému riadenia a implementácie akčných plánov PHRSR mesta Humenné je nasledovný:

- Mestské zastupiteľstvo monitoruje implementáciu akčných plánov mesta Humenné. Posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie akčných plánov.
- Realizáciu konkrétnych projektov Akčného plánu mesta Humenné budú zabezpečovať pracovníci mestského úradu a primátor mesta.
- Kontrolným orgánom bude Komisa Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja a rozvojových projektov.

7.1. SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA PLNENIA PHRSR

Medzi kľúčové činnosti a procesy nevyhnutné pre správne zabezpečenie implementácie PHRSR patria aj monitorovanie a hodnotenie na úrovni programu i jednotlivých projektov. Základom nového strategického prístupu v oblasti monitoringu a hodnotenia pre programové obdobie 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040 je dôraz kladený na jasné definovanie cieľov a orientácia na výsledky intervencií. Jednotné a správne porozumenie nového výsledkovo orientovaného prístupu k politike súdržnosti EÚ je kľúčovým faktorom efektívnej prípravy a realizácie programového obdobia 2021 - 2027 s výhľadom do roku 2030. Premenu plánovaných vstupov, výstupov a výsledkov na skutočné vstupy, výstupy a dosiahnuté výsledky prostredníctvom výberu a implementácie projektov možno pozorovať v reálnom čase pomocou monitorovacích mechanizmov. Monitorovanie, ktorého dominantným nástrojom sú merateľné ukazovatele, je teda zamerané predovšetkým na sledovanie efektivity implementačných a riadiacich mechanizmov programu a na dosahovanie cieľov programu. Na rozdiel od vstupov a výstupov, skutočne dosiahnutý výsledok je okrem realizácie programu daný aj externými faktormi mimo dosahu programu. Externé faktory môžu mať na dosahovanie výsledku minimálny alebo výraznejší vplyv. Práve preto je pri tvorbe programu kľúčové identifikovať pokiaľ možno všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť dosahovanie zvoleného výsledku a rozhodnúť, ktoré z nich budú predmetom programu. Z tohto dôvodu je určenie celkového skutočne dosiahnutého výsledku t.j. reálneho dopadu (dosahu) programu na zmenu sociálno-ekonomickú realitu možné len na základe vykonania hodnotenia dopadov.

Dopady nebudú merané prostredníctvom ukazovateľov, ale vhodne zvolenými metódami hodnotenia. Hodnotenie vychádza z údajov získaných na základe monitorovania, kombinuje ich s ďalšími údajmi a poskytuje pridanú hodnotu pre proces učenia, zdokonaľovania a zvyšovania transparentnosti verejných politík tým, že analyzuje unikátnu špecifickú situáciu hodnoteného programu. Hľadá súvislosti, ktoré nie sú evidentné a dopady, ktoré neboli plánované, poskytuje relevantné dôkazy. Stanovenie vhodných výstupových a najmä výsledkových merateľných ukazovateľov je kľúčové, aby bolo možné merať a spätne vyhodnotiť dosahovanie plánovanej zmeny sociálno-ekonomickú realitu. Výstupové merateľné ukazovatele pre všetky prioritné osi PHRSR je potrebné definovať v závislosti od plánovaných aktivít a projektov, ktoré prispievajú k dosahovaniu plánovaného výsledku. Zvoliť by mali len tie merateľné ukazovatele, ktoré vystihujú podstatu výstupov priorit a prioritných osí PHRSR. Cieľové hodnoty predstavujú kvalifikovaný odhad, ktorý môže byť v prípade potreby upravený na základe vývoja implementácie. Pri stanovovaní cieľových hodnôt je vhodné vychádzať zo skúseností s implementáciou podobných projektov v minulosti, z dostupných cenníkov, prípadne smerných ukazovateľov (tzv. benchmarkov).

Monitoring

Významným predpokladom pre úspešné napĺňanie cieľov PHRSR mesta Humenné je posilnenie postavenia miestnej samosprávy pri implementácii samotného programu. Zároveň je potrebné, aby miestna samospráva aktívne iniciovala vznik partnerstiev (spolupráce) s významnými socioekonomickými aktérmi pôsobiacimi na území mesta. Úlohou miestnej samosprávy je pravidelné monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia PHRSR mesta Humenné. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov Programu a projektov s využitím systému merateľných ukazovateľov. Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre mesto Humenné vstupy pre rozhodovanie s cieľom zlepšenia implementácie PHRSR, vypracovávanie priebežných správ a záverečnej správy o vykonávaní PHRSR a podklady pre rozhodovanie Mestského zastupiteľstva mesta Humenné (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou PHRSR). Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení PHRSR v rozsahu zadaných úloh a zodpovedností (definované v PHRSR mesta Humenné). V súvislosti s implementáciou PHRSR je monitorovanie na úrovni individuálnych projektov zabezpečované, v rámci príslušných opatrení, zodpovednými projektovými manažérmi (projektový manažér, poverený zástupca zodpovedný za realizáciu projektu).

Monitorovanie na úrovni cieľov a prioritných osí PHRSR ako celku bude zabezpečovať MsÚ Humenné. Údaje získané v procese monitorovania predstavujú významný zdroj informácií pre riadenie PHRSR a pre prijímanie rozhodnutí MsÚ Humenné a Mestského zastupiteľstva. Zároveň sú využívané v procese hodnotenia PHRSR, resp. jeho rôznych aspektov. Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha na základe systému merateľných ukazovateľov.

Ciele PHRSR sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy merateľných ukazovateľov. Ukazovatele sú záväzné pre všetky subjekty a sú súčasťou PHRSR mesta Humenné. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov PHRSR. Rámcové merateľné ukazovatele PHRSR sú uvedené na konci programovej časti PHRSR mesta Humenné na roky 2023 - 2032. Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov.

Hodnotenie

V súlade so systémom riadenia, definovaným v PHRSR, hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie PHRSR a jeho súlad s cieľmi stanovenými v PHRSR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých opatrení a skupiny aktivít a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti. Počas programového obdobia (roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040) sa odporúča vykonávať priebežné hodnotenia a po ukončení programového obdobia, tzv. následné hodnotenie. Výsledky sa zvereňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám. Proces hodnotenia z hľadiska jeho vykonávania je rozdelený na interné a externé hodnotenie. Pri internom hodnotení je v procese hodnotenia realizovaný vlastnými (internými) kapacitami subjektu zodpovedného za administratívne zabezpečenie realizácie PHRSR, naopak na externom hodnotení sa podieľa externý subjekt (iná právnická alebo fyzická osoba).

Priebežné hodnotenie

Proces priebežného hodnotenia má formu série hodnotení, ktorých cieľom je kontinuálne počas implementácie PHRSR skúmať rozsah, do akého sa využili prostriedky, skúmať efektívnosť a účinnosť programovania a sociálno-ekonomický dopad. Zároveň identifikuje faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu implementácie Programu vrátane udržateľnosti a identifikovania vhodných postupov. Hodnotenie sa vykonáva systematicky a priebežne počas celého trvania Programu až po predloženie Záverečnej správy Programu. Priebežné hodnotenia sa odporúča vykonávať raz ročne. Hodnotiace obdobie je obdobie od 1. januára do 31. decembra príslušného roka. Správu z hodnotenia predkladá MsÚ Mestskému zastupiteľstvu mesta Humenné najneskôr do 6 mesiacov po uplynutí príslušného hodnotiaceho obdobia. Základnými podkladmi pre prípravu hodnotenia sú monitorovacie správy projektov realizovaných v rámci príslušného PHRSR a priebežné správy o implementovaní PHRSR predkladané Mestskému zastupiteľstvu v Humennom. Výsledky hodnotenia sú podkladom pre rozhodnutia MsÚ a Mestské zastupiteľstvo v Humennom pri riadení realizácie PHRSR s účelom dosiahnuť žiaduci pokrok smerom k naplneniu hlavných ekonomických, sociálnych a environmentálnych cieľov.

Následné hodnotenie

Následné hodnotenie skúma rozsah, v akom sa využili zdroje, účinnosť a efektívnosť programovania a sociálno-ekonomický vplyv. Následné hodnotenie určí faktory, ktoré prispeli k úspechu alebo neúspechu vykonávania PHRSR a určí osvedčené postupy. Výstupom následného hodnotenia je Záverečná správa o hodnotení PHRSR mesta Humenné. Hodnotiace obdobie pri následnom hodnotení predstavuje obdobie celej realizácie PHRSR (tzv. programové obdobie). Programové obdobie začína dňom schválenia Programu a končí 31. 12. 2030. Vypracovanie Záverečnej správy zabezpečí MsÚ Humenné, ktoré ju do 6 mesiacov od ukončenia programového obdobia predkladá Mestskému zastupiteľstvu.

Formulár č. R 5 - Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHRSR na programové obdobie 2023 - 2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	v roku 2031	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	podľa potreby	podľa rozhodnutia mesta/koordinátora PHRSR a vzniknutej spoločenskej potreby

Tematické hodnotenie časti PHRSR	v roku 2025, 2027, 2029, 2031	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	podľa potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov a doľahnutých hodnôt ukazovateľov pri návrhu na revíziu PHRSR
Ad hoc hodnotenie celého PHRSR alebo jeho časti	na konci programovacieho obdobia	na základe rozhodnutia primátora, kontrolného orgánu mesta, podnetu poslancov; na základe protokolu NKÚ SR, správy auditu ...

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

7.2. KOMUNIKAČNÝ PLÁN

Mesto bude priebežne informovať o realizácii PHRSR prostredníctvom verejných zasadnutí MsZ, ako aj prostredníctvom vlastného webového sídla. Na webovom sídle sa budú priebežne publikovať schválené monitorovacie správy, ktoré boli schválené mestským zastupiteľstvom. V prípravnej fáze monitorovacej správy budú môcť zúčastnené strany pripomienkovať predkladaný materiál. Zodpovedný za pravidelné informovanie bude MsÚ Humenné.

Formulár č. R 1 - Komunikačný plán pre fázu realizácie PHRSR

P. č.	Časový rámec	Miesto konania	Cieľová skupina	Forma	Téma, ciele	Vstupné údaje	Výstupy
1.	06/2025	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
2.	06/2026	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
3.	06/2027	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
4.	06/2028	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
5.	06/2029	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa MsZ
6.	06/2030	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ
7.	06/2031	MsÚ	poslanci, obyvatelia, neziskové a podnikateľské subjekty	verejné prerokovanie	Prepojenie PHRSR a programového rozpočtovania, hodnotenie plnenia za predchádzajúci rok	Hodnotiaca a monitorovacia správa plnenia PHRSR, rozpočet na príslušný rok, Výročná správa mesta, Záverečný účet	Monitorovacia správa, Uznesenie MsZ, Záverečná hodnotiaca správa

Zdroj: Príloha k metodike PHRSR, 2014, s.25.

8. AKČNÝ PLÁN

Akčný plán je konkrétny a záväzný harmonogram činností súvisiacich s rozvojom mesta v jednotlivých oblastiach sociálno-ekonomického rozvoja, vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych nosných a podporných projektov. Akčný plán obsahuje záväzky týkajúce sa plnenia jednotlivých úloh

ako aj zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie, predpokladané zdroje financovania, predpokladané objemy rozpočtov, dopad na rozpočet relevantného subjektu, ako aj stav momentálnej pripravenosti projektov. Súčasťou akčného plánu je predpokladaný časový harmonogram. Predpokladané rozpočty v pláne sú uvedené v tis. €. Priorita určuje dôležitosť aktivity, pričom priorita 1 znamená najvyššiu dôležitosť a 3 najmenšiu.

8.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

V tis. EUR

Strategický zámer						
Zlepšiť podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít s dôrazom na zvýšenie úrovne zamestnanosti a úrovne a kvality služieb pre obyvateľov mesta. V oblasti priemyslu je potrebné okrem zachovania stabilných prvkov výroby všetkými možnými opatreniami podporovať vytváranie nových pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu sa plánuje výstavba priemyselných zón, ktoré by významným spôsobom pozitívne ovplyvnili zamestnanosť a ekonomickú stabilitu v meste.						
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta						
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.					
Opatrenie 1.1.1	Vypracovať postup podpory, výučby a rozvoja tradičných remesiel v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť materiálne, finančné a personálne podmienky pre rozvoj tradičných remesiel v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	podnikateľské subjekty, mesto
	Nadviazať spoluprácu vzdelávacích inštitúcií, mesta, podnikateľských subjektov a obyvateľov mesta pri výučbe a prezentácii tradičných remesiel.	podľa potreby	granty, dotácie	verejný sektor / súkromný sektor	nizky/2	mesto, podnikateľské subjekty, obyvatelia
Opatrenie 1.1.2	Podpora budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvoriť inštitucionálne podmienky na podporu MSP so susednými obcami.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Analýza predpokladov budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
	Tvorba stratégie budovania kooperačných sietí malých a stredných firiem.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor / verejný sektor	stredný/2	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.1.3	Zakladanie a revitalizácia malých a stredných podnikov s majetkovou účasťou mesto.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zakladanie podnikov a modernizácia technického vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	súkromný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto
	Zriadenie sociálneho podniku.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty, ŠF EÚ	súkromný sektor/verejný sektor	stredný/1	podnikateľské subjekty, mesto
Opatrenie 1.1.4	Podpora rozvoja obchodných a komerčných služieb v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora zriaďovania materiálových služieb (opravy hodín, obuvi, sklenárstvo, atď.).	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Vybudovanie regionálnej tržnice.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora budovania obchodných prevádzok na sídlisku Pod Sokolejom.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora budovania obchodných prevádzok na sídlisku Dubník.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora budovania obchodných prevádzok v lokalite Podskalka.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora zriaďovania prevádzok osobných služieb.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery,	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty

			iné grantové schémy			
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu, poľnohospodárstva a lesníctva						
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.					
Opatrenie 1.2.1	Podpora tradičných a nových odvetví priemyslu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podporovať rozvoj tých odvetví priemyslu, pre ktorých rozvoj sú v okolí regiónu vytvorené ideálne podmienky.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba podnikateľského inkubátora.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora rozvoja výrobných zón.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.2.2	Podpora poľnohospodárstva a lesníctva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	100	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Podpora činnosti.	2000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Modernizácia poľnohospodárskej produkcie.	2500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Založenie špeciálnej poľnohospodárskej výroby a distribúcie produkcie.	2500	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/2	podnikateľské subjekty
	Modernizácia a rozširovanie potravinárskej výroby.	1000	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch						
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.					
Opatrenie 1.3.1	Zavádzanie nových technológií do súčasných výrobných prevádzok.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora podnikateľov zavádzajúcich výrobu na báze progresívnych technológií, pomoc pri získavaní nenávratných finančných prostriedkov zo Štrukturálnych fondov EÚ na tento účel.	podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.2	Rekonštrukcia existujúcich zastaralých priemyselných zón, s dôrazom na zavádzanie nových technológií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Podpora revitalizácie existujúcich výrobných areálov.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, mesto Humenné, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor, verejný sektor	nizky/1	podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.3	Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie vrátane majetkovo-právneho vysporiadania.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, mesto Humenné	verejný sektor	nizky/1	Mesto Humenné, podnikateľské

			úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ			subjekty
	Výstavba nového priemyselného parku vo vlastníctve mesta.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, mesto Humenné úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	Mesto Humenné, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.4	Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivita	Vytvorenie coworkingového centra – zdieľaných priestorov pre začínajúcich podnikateľov.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ, mesto Humenné	súkromný sektor / verejný sektor	nizký/1	Mesto Humenné, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.5	Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.					
Aktivita	Zriadenie IT inkubátora, poskytujúceho vzdelávanie v oblasti programovania spojeného s tvorbou IT projektov.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ, mesto Humenné	súkromný sektor / verejný sektor	nizký/1	Mesto Humenné, podnikateľské subjekty
Opatrenie 1.3.6	Rozvoj ľudského kapitálu v oblasti VVal a medzisektorová spolupráca.					
Aktivita	Inovatívne projekty realizované medzisektorovou spoluprácou.	760	ŠF EÚ, súkromné zdroje	súkromný sektor / verejný sektor	vysoký/1	Mesto Humenné, podnikateľské subjekty, vedecký sektor
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe						
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.					
Opatrenie 1.4.1	Podpora výstavby zariadení na využívanie obnoviteľných zdrojov energie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie stratégie využitia alternatívnych regionálnych zdrojov energie.	25	rozpočet mesta, ŠF EÚ, podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizký/1	mesto Humenné
	Využitie zdrojov geotermálnej energie, vzduchu na vykurovanie cez tepelné čerpadlá.	2720	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Postupné zavedenie obnoviteľných zdrojov do výroby tepla.	Podľa potreby	podnikateľské subjekty, úvery, iné grantové schémy, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/1	podnikateľské subjekty
	Výstavba fotovoltaických panelov na verejných budovách.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 1.1. Podpora malého a stredného podnikania zo strany mesta										
Cieľ 1.1										
Opatrenie 1.1.1										
Opatrenie 1.1.2										
Opatrenie 1.1.3										
Opatrenie 1.1.4										
Podprogram 1.2. Podpora tradičných odvetví priemyslu a poľnohospodárstva										
Cieľ 1.2										
Opatrenie 1.2.1										
Opatrenie 1.2.2										

Podprogram 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch									
Ciel 1.3									
Opatrenie 1.3.1									
Opatrenie 1.3.2									
Opatrenie 1.3.3									
Opatrenie 1.3.4									
Opatrenie 1.3.5									
Opatrenie 1.3.6									
Podprogram 1.4. Energetická efektívnosť a progresívne technológie vo výrobe									
Ciel 1.4									
Opatrenie 1.4.1									

8.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

V tis. EUR

Strategický zámer						
Podpora investičných aktivít so zameraním na modernizáciu a budovanie regionálnych komunikácií (ciest I., II., a III. triedy) zaisťujúcich dopravnú obslužnosť mesta Humenné. Zámerom je zabezpečiť také prepojenie osídlenia, ktoré umožní efektívny pohyb ľudí a tovaru, modernizáciu dopravných subsystémov zabezpečujúcich bezpečné a hygienicky vyhovujúce dopravné trasy. Cieľom investícií do tohto typu dopravnej infraštruktúry je odstránenie identifikovaných nedostatkov v cestnej sieti s ohľadom environmentálny a bezpečnostný aspekt.						
Podprogram 2.1. Komunikácie						
Ciel 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.					
Opatrenie 2.1.1	Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rozšírenie, dostavba a rekonštrukcia miestnych ciest v Humennom.	2850	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 2.1.2	Výstavba a rekonštrukcia štátnych komunikácií v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Prestavba šírkových parametrov kruhového objazdu na Staničnej ul..	podľa potreby	SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC
	Výstavba kruhového objazdu na území mesta Humenné.	podľa potreby	SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC
	Výstavba obchvatu mesta Humenné (preložka cesty I/74 a jej súvisiace objekty).	podľa potreby	SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC
	Preložka cesty III/5587 – Brestovská cesta - v úseku cez katastrálne územie Humenné.	podľa potreby	PSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	PSK, SSC
	Preložka cesty III/558 III/55813 v úseku okolo lokality Podskalka.	podľa potreby	PSK, SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	PSK, SSC
	Rekonštrukcia (prestavba) úseku cesty I/74 Sninská cesta, časť Jasenovskej ulice s napojením na Ulicu SNP, Sídlička pod Sokolejom v intenciách návrhu výhľadovej preložky cesty I/74 pozdĺž rieky Laborec.	podľa potreby	SSC, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny/1	SSC
Opatrenie 2.1.3	Výstavba cyklotrás na prepojenie sídiel regiónu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Rozširovanie mestskej cyklistickej infraštruktúry v meste Humenné v nadväznosti na prepojenie s okolitými obcami.	3450	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 2.1.4	Dostavba parkovísk pre potreby občianskej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné

	Výstavba parkovacieho domu na sídlisku Pod Sokolejom.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Rozšírenie parkovacích plôch na území mesta.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Dostavba parkovacích miest na území mesta.	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 2.1.5 Dostavba a rekonštrukcia chodníkov popri miestnych komunikáciách.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Rekonštrukcia a výstavba chodníkov pre peších na území mesta.	940	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Rekonštrukcia a revitalizácia podchodu.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba pešieho a cyklistického podchodu železničných tratí a Staničnej ulice.	800	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba pešieho halového podchodu v trase Námestia slobody.	700	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 2.1.6 Rekonštrukcia/výstavba mostov a lávok.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Rekonštrukcia mostov v správe mesta Humenné.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 2.1.7 Úprava dopravnej infraštruktúry.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spracovať a realizovať koncepciu rozvoja alternatívnej dopravy v meste (bezpečná pešia a cyklistická doprava).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Realizácia bezbarierovej úpravy miestnych komunikácií.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Zvýšiť dopravnú bezpečnosť detí (zlepšiť dopravné riešenie v okolí škôl a školských zariadení).	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Výstavba verejných nabíjajúcich staníc pre elektromobily.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Spracovanie Územného generelu dopravy mesta Humenné.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné

Podprogram 2.2. Doprava

Cieľ 2.2 Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou.

Opatrenie 2.2.1 Zlepšenie podmienok hromadnej autobusovej dopravy.

	Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
--	------------------------	---------------------	------------	----------------------------	---------------------

Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizký/1	mesto Humenné
	Modernizácia infraštruktúry verejnej osobnej dopravy na území mesta Humenné.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 2.2.2	Zlepšenie podmienok železničnej dopravy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	25	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizký/1	mesto Humenné
	Výstavba predstaničného priestoru železničnej stanice s koncovou stanicou MHD, parkoviskami a dostatočnými pešími rozptylovými priestormi.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 2.2.3	Podpora multimodálnej dopravy					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba prestupového terminálu verejnej dopravy (autobusová a železničná doprava).	3500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba záchytných parkovísk (P+R, B+R, K+R, P+G).	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Inštalácia inteligentných zástavok.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 2.1. Komunikácie										
Cieľ 2.1										
Opatrenie 2.1.1										
Opatrenie 2.1.2										
Opatrenie 2.1.3										
Opatrenie 2.1.4										
Opatrenie 2.1.5										
Opatrenie 2.1.6										
Opatrenie 2.1.7										
Podprogram 2.2. Doprava										
Cieľ 2.2										
Opatrenie 2.2.1										
Opatrenie 2.2.2										
Opatrenie 2.2.3										

8.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

V tis. EUR

Strategický zámer						
Rozvoj komplexnej infraštruktúry podporujúcej rozvoj mesto a zohľadňujúcej rast kvality života obyvateľov mesto a životného prostredia. Rozvoj infraštruktúry bude smerovať hlavne k jej rozšíreniu na potenciálne priemyselné zóny v meste, IBV, ako aj na rekonštrukciu súčasnej infraštruktúry - vodovodnej, elektrickej, komunikačnej.						
Cieľ 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.					
Opatrenie 3.1	Výstavba inžinierskych sietí v nových lokalitách IBV a HBV.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch IBV v lokalitách mesta (Dubník, Pod Sokolejom, Valaškovce, Suchý Jarok).	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
	Výstavba plôch HBV v lokalite Pod Sokolejom.	podľa potreby	vlastníci	súkromný sektor	žiadny	vlastníci
Opatrenie 3.2	Verejné osvetlenie.					

		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie a príprava projektového spisu.	45	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Intenzifikácia verejného osvetlenia.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Modernizácia verejného osvetlenia.	800	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba osvetlenia verejných športových ihrísk.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 3.3	Výstavba bezbariérových vstupov k všetkým verejným budovám.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej infraštruktúry.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Úprava vstupov vo verejných budovách.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
Opatrenie 3.4	Mestský rozhlas a televízia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/3	mesto Humenné
	Zlepšenie informovanosti občanov – oznamy MR cez sms – udržanie systému.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Komplexná rekonštrukcia mestského rozhlasu.	400	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 3.5	Požiarochrana.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia hasičskej zbrojnice pre DHZ v Humennom.	500	MV SR, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	MV SR
	Výstavba protipožiarna infraštruktúry v lokalite priemyselnej zóny.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 3.6	Mestské cintoríny a pietne miesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Revitalizácia cintorínov.	700	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 3.7	Teplné hospodárstvo a znižovanie energetickej náročnosti budov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zateplenie nájomného bytového fondu.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zníženie energetickej náročnosti verejných budov.	5000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia a modernizácia zdrojov tepla (na energeticky efektívnejšie).	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zvýšenie podielu obnoviteľných zdrojov tepla v centrálnom zásobovaní teplom v meste Humenné.	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné zdroje	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	mesto Humenné / prevádzkovať eĽ
	Rekonštrukcia tepelných rozvodov na území mesta Humenné.	4500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné zdroje	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	mesto Humenné / prevádzkovať eĽ
	Rekonštrukcia tepelných rozvodov na sídlisku Pod Sokolejom (primárny a sekundárny rozvod, výmenníky).	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia tepelných rozvodov - vetva Juh (sekundárny rozvod, výmenníky, DOST).	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia tepelných rozvodov - vetva Sever (sekundárny rozvod, výmenníky).	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba mestskej teplárne.	8000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba horúcovodných výmenníkových (odovzdávacích) staníc,	4000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	primár 150/80 °C, sekundár 90/70 °C – 24 ks o celkovom inštalovanom výkone 50,937 MW(t).					
	Primárne prípojky 150/80 °C v horúcovodných kanáloch pre pripojenie navrhovaných VS.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Sekundárny vykurovací rozvod 90/70 °C pre pripojenie novonavrhovaných objektov na ÚK + PTÚV z novonavrhovaných VS.	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 3.8	Zásobovanie pitnou vodou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	stredný/1	VVS, a.s., mesto Humenné
	Dobudovanie a rekonštrukcia vodovodu v meste Humenné	1400	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto Humenné
	Rozvodná sieť pre novú zástavbu v lokalitách IBV a HBV (Dubník, Pereň, Nad tehľňou, Nad veterinármí a Skleníky, Suchý Jarok, Pod Sokolejom, Ptava).	1350	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ,	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto Humenné
Opatrenie 3.9	Telekomunikačné siete.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	správcovia sietí, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/2	správcovia sietí
	Uloženie rozvodov do zeme – výstavba zemných metalických/optických vedení.	podľa potreby	správcovia sietí, ŠF EÚ	súkromný sektor	žiadny/2	správcovia sietí
Opatrenie 3.10	Zásobovanie elektrickou energiou.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kapacity elektrickej rozvodnej siete v priemyselnej zóne.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., mesto, vlastník, ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	VSE, a.s., mesto, vlastník
	Rekonštrukcia 110/22 kV transformovne SEP Humenné na inštalovaný výkon 2 x 40MVA.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., mesto, vlastník, ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	VSE, a.s., mesto, vlastník
	Rekonštrukcia 110 kV el. vedenia Vranov – Snina č. 6717 v úseku Humenné – Snina na dvojité 110 kV el. vedenie so zaústením jedného poťahu do 110/22 kV transformovne SEP Humenné 110 kV el. vedenie na prepojenie 110 kV transformovni SEP Humenné a CHEMES, a. s. Humenné	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., mesto, vlastník, ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	VSE, a.s., mesto, vlastník
	Výstavba distribučných 22/0,4 kV transformovni – 26 ks o celkovom inštalovanom výkone 14 480 kVA.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., mesto, vlastník, ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	VSE, a.s., mesto, vlastník
	Rekonštrukcia jestvujúcich distribučných 22/0,4 kV transformovni – 5 ks na celkový inštalovaný výkon 2 400 kVA.	podľa potreby	rozpočet VSE, a.s., mesto, vlastník, ŠF EÚ	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	VSE, a.s., mesto, vlastník
Opatrenie 3.11	Zásobovanie zemným plynom.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozšírenie rozvodnej siete plynu s regulačnými stanicami	podľa potreby	rozpočet SPP, a.s., ŠF EÚ, PO	verejný sektor / súkromný sektor	žiadny/2	SPP, a.s. / prevádzkovať el infraštruktúry
Opatrenie 3.12	Projekt „SMART CITY“.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Projekt „SMART CITY“ so zameraním na efektívnu prevádzku a riadenie v oblastiach dopravy, parkovania, verejného osvetlenia, odpadového hospodárstva, energetiky a ochrany životného prostredia.	podľa potreby	Mesto, ŠF EÚ, granty, dotácie, podnikateľské subjekty	verejný sektor / súkromný sektor	vysoký/1	Mesto Humenné, Podnikateľské subjekty

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Ciel 3										
Opatrenie 3.1										
Opatrenie 3.2										
Opatrenie 3.3										
Opatrenie 3.4										
Opatrenie 3.5										
Opatrenie 3.6										
Opatrenie 3.7										
Opatrenie 3.8										
Opatrenie 3.9										
Opatrenie 3.10										
Opatrenie 3.11										
Opatrenie 3.12										

8.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

V tis. EUR

Strategický zámer						
Vytvorenie efektívneho a spoľahlivého systému odvádzania a zneškodňovania odpadov produkovaných subjektmi. Zabezpečiť výstavbu/dostavbu splaškovej a dažďovej kanalizačnej siete. Vytvoriť podmienky na odvoz a likvidáciu TKO a nebezpečného odpadu, vytvorenie podmienok na efektívnu separáciu odpadu v meste.						
Ciel 4 Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.						
Opatrenie 4.1 V súlade s prijatými koncepciami zabezpečiť permanentné znižovanie podielu skladovanej časti odpadov, k čomu organizovať mobilné zbery textílií, kovového odpadu, viacvrstvových obalov nebezpečných odpadov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšiť enviromentálne povedomie ľudí.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Zabezpečenie zberného kontajneru ročne.	1/rok	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Zabezpečenie zberu nebezpečných odpadov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.2 Efektívna separácia komunálneho odpadu v meste.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Ekonomicky motivovať obyvateľstvo.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Zabezpečiť požadované podmienky pre realizáciu separovaného zberu.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Zabezpečenie nádob pre separovaný zber.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Obstaranie kompostérov pre domáce kompostovanie.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, ŠF EÚ	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.3 Rekultivácia čiernych skládok a environmentálnych záťaží.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Revitalizácia / odstránenie čiernych skládok.	250	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	Vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.4 Prevádzka zariadení na efektívny separovaný zber - zberné dvory a kompostoviská.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Výstavba mestskej Kompostárne Humenné.	3000	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba regionálneho odpadového centra.	3000	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

			EÚ			
	Obstaranie mechanizácie pre mestské kompostovisko.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Obstaranie mechanizácie pre zberný dvor.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia zberného dvora.	600	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.5	Vybudovanie prístreškov a ohrád pre umiestňovanie domového odpadu, umiestnenie malých smetných košov vo verejných komunikačných priestoroch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Osadenie polopodzemných kontajnerových stojísk.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Osadenie odpadkových košov na verejných priestranstvách.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Modernizácia kontajnerových stojísk na území mesta.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Budovanie nových kontajnerových stojísk na území mesta.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Systematické, plošné osadenie košov so sáčkami na psie exkrementy na území mesta Humenné.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.6	Implementácia systémov obehového hospodárstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Výstavba RE-USE centra.	53	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 4.7	Odvádzanie odpadových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	VVS, a.s., mesto Humenné
	Rekonštrukcia a rozšírenie kanalizačnej siete v meste Humenné.	4200	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto Humenné
	Splašková kanalizácia pre odkanalizovanie nových lokalít – Dubník, Pereň, Nad tehelňou, Nad veterinármi, Skleniky, Sídliisko pod Sokolejom	1000	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto Humenné
	Rozšírenie ČOV Humenné.	1000	VVS, a.s., rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	VVS, a.s., mesto Humenné
Opatrenie 4.8	Odvádzanie dažďových vôd.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Dostavba dažďovej kanalizácie.	2500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Ciel 4										
Opatrenie 4.1										
Opatrenie 4.2										
Opatrenie 4.3										
Opatrenie 4.4										
Opatrenie 4.5										
Opatrenie 4.6										
Opatrenie 4.7										
Opatrenie 4.8										

8.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

V tis. EUR

Strategický zámer						
Strategickým zámerom mesta je nielen zachovanie existujúceho dobrého stavu životného prostredia a zvyšovania jeho kvality, ale aj eliminácia slabých stránok, neustála osвета, výchova a informovanosť o stave životného prostredia.						
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo						
Cieľ 5.1.	Zabezpečiť účinný systém informovanosti a poradenstva.					
Opatrenie 5.1.1	Spracovať koncepciu zabezpečenia informovanosti, poradenstva a prevencie v oblasti ŽP.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie koncepcie pre ochranu životného prostredia v meste.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Prezentácia a šírenie osvetu v oblasti životného prostredia.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Zvýšenie informovanosti obyvateľov mesta o triedenom zbere komunálneho odpadu.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd, ochrana pred povodňami						
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.					
Opatrenie 5.2.1	Ochrana vodných tokov pred znečistením.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečiť monitoring kvality povrchových a podzemných vôd v priestore mesta Humenné.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Sanácia znečistenia vodných tokov z areálov priemyselných a poľnohospodárskych podnikov.	podľa potreby	rozpočet mesta, MŽP SR, EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 5.2.2	Odvodňovacie a protizáplavové opatrenia.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
	Realizácia protipovodňových opatrení na toku Lieskovčik.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
	Realizácia protipovodňových opatrení v meste.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 5.2.3	Revitalizácia a úprava koryt vodných tokov a vodných pôch.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
	Revitalizácia koryta vodného toku - Kudlovský potok.	200	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, MPH SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
	Revitalizácia koryta potoka Pereň nad Mierovou ulicou a v nadväznosti potok Lieskovec po koniec zástavby.	250	VHP, ŠF EÚ, MŽP SR, úvery, iné grantové schémy	verejný a súkromný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 5.2.4	Vybudovanie systému vodozádržných opatrení na území mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, úvery, iné	verejný sektor	vyšoký/1	mesto Humenné

			grantové schémy			
	Vybudovanie systému vodozádržných opatrení na území mesta.	900	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŽP SR, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia						
Cieľ 5.3.	Zabezpečiť účinnú ochranu ovzdušia pred malými a strednými zdrojmi znečistenia nachádzajúcimi sa v katastrálnom území mesta.					
Opatrenie 5.3.1	Zabezpečiť zníženie produkovaných emisií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Stav pripravenosti	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Obmedziť spaľovanie fosílnych palív.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto, obyvatelia
	Prechod na alternatívne zdroje vykurovania.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto, obyvatelia
	Realizovať komplexný monitorovací systém znečisťujúcich látok v ovzduší a mikroklimatických pomeroch.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, súkromné subjekty	verejný a súkromný sektor	nizky/1	mesto, obyvatelia

Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia						
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.					
Opatrenie 5.4.1	Realizácia protieróznych opatrení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Realizácia protieróznych opatrení.	1000	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 5.4.2	Oddychové zóny a verejná zeleň.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	5	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Budovanie prvkov zelenej a modrej infraštruktúry.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Výsadba novej zelene, živých plotov, stromových alejí, vytváranie komunitných záhrad.	220	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Premena školských pozemkov na klimatické záhrady s náučnými tabuľami.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Vytváranie kvetinových lúk, aplikácia mozaikovitého kosenia (včelí plán pre biodiverzitu).	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Podpora biologickej a krajinej diverzity.	212	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	stredný/3	mesto Humenné
	Výstavba oddychových zón na území mesta.	600	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Revitalizácia oddychových zón na území mesta.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Zriadenie lesoparku v lokalite Hubková.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Revitalizácia Parku Mieru.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
	Revitalizácia nábrežia rieky Laborec.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné
Výstavba venčovník pre psov s agility prvkami.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/3	mesto Humenné	
Opatrenie 5.4.3	Doplnenie a udržiavanie brehových porastov vodných tokov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	10	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/3	mesto Humenné

	Obnova prirodzených porastov vodných tokov.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	stredný/3	mesto Humenné
	Čistenie a sprístupňovanie vodných tokov a plôch verejnosti.	30	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	stredný/3	mesto Humenné
Opatrenie 5.4.4 Výstavba a estetizácia vstupov do mesta.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Výstavba cestných dopravných vstupov do mesta Humenné.	80	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
Opatrenie 5.4.5 Izolačná zeleň priemyselných zón a hospodárskych dvorov poľnohospodárskych podnikov.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Úprava výrobných areálov s výsadbou izolačnej zelene v jestvujúcich výrobných okrskoch.	100	rozpočet mesta, súkromné zdroje, ŠF EÚ	verejný sektor, súkromný sektor	stredný/2	mesto Humenné, podnikateľské subjekty
Opatrenie 5.4.6 Budovanie zelených striech, zelených stien.						
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Realizácia zelených striech a stien na verejných budovách.	180	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné
	Vytváranie zelených protihlukových stien pri cestách.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné
	Likvidácia nevyužívaných betónových plôch, ich náhrada zeleňou, z podielu betónových či živičných povrchov.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, grantové schémy	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 5.1. Informovanosť a poradenstvo										
Cieľ 5.1.										
Opatrenie 5.1.1										
Podprogram 5.2. Ochrana a racionálne využívanie vôd. ochrana pred povodňami										
Cieľ 5.2										
Opatrenie 5.2.1										
Opatrenie 5.2.2										
Opatrenie 5.2.3										
Opatrenie 5.2.4										
Podprogram 5.3. Ochrana ovzdušia										
Cieľ 5.3.										
Opatrenie 5.3.1										
Podprogram 5.4. Ochrana a rozvoj ostatných zložiek životného prostredia										
Cieľ 5.4.										
Opatrenie 5.4.1										
Opatrenie 5.4.2										
Opatrenie 5.4.3										
Opatrenie 5.4.4										
Opatrenie 5.4.5										
Opatrenie 5.4.6										

8.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

V tis. EUR

Strategický zámer						
Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych a zdravotných služieb poskytovaných v meste. Dbáť o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť s cieľom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov mesta.						
Podprogram 6.1. Sociálne služby						
A Seniori a ťažko zdravotne postihnutí						
Ciel 6.1.A 1	Zabezpečiť rozvoj služieb pre osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu pre seba zabezpečiť osobnú starostlivosť z dôvodu zdravotného postihnutia, prípadne dôchodkového veku.					
Opatrenie 6.1.1.A	Rozšírenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvorenie mobilnej opatrovateľskej jednotky.	20	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.2.A	Podpora zvyšovania kvality poskytovaných služieb pre seniorov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvyšovanie kapacít pobytových zariadení pre seniorov (neverejní poskytovatelia).	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné
	Poskytovanie odľahčovacej služby aj formou pobytovej sociálnej služby.	250	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zriadenie nízkoprahového denného centra.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.3.A	Rozšírenie palety služieb pre ťažko zdravotne postihnutých za účelom podpory zlepšovania integrácie do spoločnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora výstavby bezbariérových prístupov vo verejných budovách.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora zriadenia chránených dielní.	200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora opatrení zapojenia ŤZP na trhu práce.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Realizácia podporných aktivít pre deti a mládež so zdravotným postihnutím a ich rodičov.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Vybudovanie detského inkluzívneho ihriska.	70	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.4.A	Skvalitniť možnosti spoločného stravovania seniorov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozšíriť možnosť výberu stravy v rámci dovozu obedov do domácností.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zabezpečiť možnosť diétného stravovania.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zriadenie zariadenia jedálne pre seniorov.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Ciel 6.1.A 2	Zabezpečiť pravidelný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva za účelom predchádzania výnimočných situácií, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie.					
Opatrenie 6.1.5 A	Monitoring a vyhladávací činnosť.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Rozšírenie poskytovania sociálnej služby monitorovania signalizácie potreby pomoci.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné
Ciel 6.1.A 3	Podpora vzdelávania cieľovej skupiny v súlade národným programom aktívneho starnutia.					
Opatrenie 6.1.6 A	Zriadenie poradenského centra v oblasti vzdelávania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rozšírenie spektra vzdelávacích aktivít.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	Neziskové organizácie, mesto Humenné
B Rodina detí a mládež						
Ciel 6.1. B	Zabezpečiť všestrannú podporu rodiny a rozvoj služieb zameraných na pomoc pri starostlivosti o dieťa.					
Opatrenie 6.1.1 B	Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	35	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Výstavba zariadenia starostlivosti o deti do 3 rokov veku.	450	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.2 B	Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým deťmi.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Pomoc rodinám s ťažko zdravotne postihnutým deťmi.	Podľa potreby	rozpočet mesta, rozpočet poskytovateľ služby, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné / poskytovateľa služby
Opatrenie 6.1.3 B	Pomoc a podpora mladým rodinám.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Udržať a postupne zvyšovať príspevok pri narodení dieťaťa.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné / poskytovateľa služby
	Zaviesť systém nefinančnej podpory na zabezpečenie základných potrieb dieťaťa do 3 rokov veku.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné / poskytovateľa služby
Opatrenie 6.1.4 B	Prevenencia špecifických sociálnopatologických javov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zaviesť systematickú spoluprácu so školami pri riešení a odhaľovaní týchto javov (sebapoškodzovanie, izolácia a pod.).	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné / poskytovateľa služby
	Realizácia preventívnych programov pre rodičov a deti.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné / poskytovateľa služby
Opatrenie 6.1.5 B	Výstavba nájomného bývania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	40	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Výstavba nájomného bývania.	4500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	Výstavba komunitného bývania pre osamelých seniorov.	1500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba bytových jednotiek nižšieho štandardu ako opatrenia prestupného bývania.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
C Sociálne služby so zameraním na marginalizované skupiny						
Ciel 6.1 C 1	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie MRK a rizikových skupín obyvateľov mesta.					
Opatrenie 6.1.1 C	Podpora uplatnenia sa na trhu práce osôb ohrozených sociálnym vylúčením.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Spolupráca s podnikateľmi mesta a okolia zameraná na využitie pracovného potenciálu osôb ohrozených sociálnym vylúčením.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor, súkromný sektor	nízky/2	mesto Humenné, podnikateľské subjekty
	Spolupráca s UPSVR zameraná na vyhľadávanie potenciálnych uchádzačov najmä z radov absolventov.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor, súkromný sektor	vysoký/2	mesto Humenné, podnikateľské subjekty
	Zriadenie sociálneho podniku na území mesta.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.2 C	Podpora klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva, posudzovanie individuálnych schopností a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zvýšiť intenzitu skupinového poradenstva a rozšírenie tematických okruhov zameraných najmä na rozvoj individuálnych schopností.	Podľa potreby	ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nízky/2	poskytovateľ služby
Ciel 6.1. C 2	Zlepšiť kvalitu života MRK a zlepšiť spolunažívanie s majoritným obyvateľstvom					
Opatrenie 6.1.3 C	MRK.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Výstavba strediska osobnej hygieny.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Ciel 6.1. C 3	Zlepšiť podmienky bývania a starostlivosti o zdravie					
Opatrenie 6.1.4 C	Zlepšenie podmienok bývania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Mapovanie vlastnícky nevyhospodávaných nehnuteľností a asistencia pri ich legalizácii.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
	Mapovanie čiernych skládok a aktivity spojené s ich likvidáciou.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
	Osveta zameraná na zvýšenie zodpovednosti pri nakladaní s odpadom a znečisťovaní životného prostredia.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 6.1.5 C	Zvýšenie povedomia o potrebe starostlivosti o svoje zdravie a zdravie detí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zintenzívnenie zdravotníckej osvedy na aktuálne témy.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
	Zabezpečenie primárnej zdravotnej prevencie prostredníctvom propagácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
	Koordinácia preventívnych aktivít v oblasti predchádzania chorôb, spolupráca s organizáciou Zdravé regióny.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
	Prevenca vzniku a prehľbovania závislostí.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný, tretí sektor	stredný/1	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 6.1.6 C	Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie.					
Aktivity	Výstavba bytov nižšieho štandardu a vytvorenie podmienok pre prestupné bývanie pre rodiny z MRK.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

Ciel 6.1.C 4	Zlepšiť situáciu v oblasti vzdelávania detí a mládeže MRK.					
Opatrenie 6.1.7 C	Prevenčia záškoláctva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spolupráca so základnými školami.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Realizácia preventívnych aktivít pre rodičov a detí.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
D Osoby ohrozené sociálnym vylúčením						
Ciel 6.1. D	Zabezpečiť rozvoj služieb pre uspokojenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb rizikových skupín obyvateľov. Zabezpečiť podmienky na rozšírenie možností dočasného ubytovania. Pomoc osobám ohrozených domácim násilím.					
Opatrenie 6.1.1 D	Sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Útulok pre bezdomovcov.	400	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.1.2 D	Pomoc osobám, na ktorých je páchané násilie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vybudovanie zariadenia pre núdzové bývanie.	1000	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zriadenie krízového centra pre ženy.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba nízkoprahového centra pre deti a rodinu.	350	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba materského centra.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MPSVaR SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby						
Ciel 6.2.	Zlepšiť úroveň poskytovania zdravotníckych a sociálnych služieb.					
Opatrenie 6.2.1	Zlepšenie úrovne poskytovania domácej ošetrovateľskej starostlivosti, rozšírenie jej služieb o poskytovanie rehabilitačných cvičení.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie kvality poskytovaných služieb.	podľa potreby	rozpočet poskytovateľa, ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
	Zvýšenie personálnych kapacít v prípade potreby.	podľa potreby	rozpočet poskytovateľa ŠF EÚ	verejný sektor	žiadny	súkromné subjekty
Opatrenie 6.2.2	Podpora poradenskej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Zabezpečenie priestorov.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
Opatrenie 6.2.3	Podpora následnej paliatívnej a ošetrovateľskej starostlivosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora vybavenia existujúcich a nových Agentúr domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS.	podľa potreby	MPSVaR SR, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Podpora vybavenia existujúcich a nových mobilných hospicov.	podľa potreby	MPSVaR SR, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 6.2.4	Zabezpečovať komplexnú zdravotnú starostlivosť o starých ľuďoch a dlhodobo chorých.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia

Aktivity	Revitalizácia budovy infekčného lôžkového oddelenia.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania oftalmologických ambulancií.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania alergologických ambulancií	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania reumatologických ambulancií.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania rehabilitačných služieb.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania kardiologických ambulancií.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriadenia onkologickej ambulancie.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriadenia dermatologickej ambulancie.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriadenia endokrinologickej ambulancie.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriadenia lekárne na Sídlišku II.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné
	Podpora zriaďovania všeobecných a špecializovaných ambulancií pre deti a dospelých.	podľa potreby	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné, ŠF EÚ	verejný sektor/ súkromný sektor	nízky/1	Zdravotnícke zariadenie, mesto Humenné

Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti						
Cieľ 6.3	Zlepšenie zamestnanosti a sociálnej inklúzie rizikových skupín obyvateľov mesta.					
Opatrenie 6.3.1	Realizácia vzdelávacích kurzov v oblasti malého podnikania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Finančné a personálne zabezpečenie.	podľa potreby	ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný, tretí sektor	nízky/2	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 6.3.2	Podpora klientov formou individuálneho poradenstva, posudzovania individuálnych schopností a vypracovávanie individuálnych akčných plánov a rozvoj celoživotného poradenstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadateľa
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	ŠF EÚ, dotácie, granty	tretí sektor	nízky/2	mesto Humenné, tretí sektor
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	ŠF EÚ, dotácie, granty	tretí sektor	nízky/2	mesto Humenné, tretí sektor

Opatrenie 6.3.3	Podpora poradensko-vzdelávacích aktivít zameraných na získavanie sociálnych zručností pri hľadaní si zamestnania a komunikácie s potenciálnym zamestnávateľom pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorov na uskutočňovanie poradenských služieb.	podľa potreby	ŠF EÚ, dotácie, granty	tretí sektor	nízky/2	mesto Humenné, tretí sektor
	Personálne zabezpečenie poradenstva.	podľa potreby	ŠF EÚ, dotácie, granty	tretí sektor	nízky/2	mesto Humenné, tretí sektor

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 6.1. Sociálne služby										
A Seniori a ťažko zdravotne postihnutí										
Cieľ 6.1.A 1										
Opatrenie 6.1.1 A										
Opatrenie 6.1.2 A										
Opatrenie 6.1.3 A										
Opatrenie 6.1.4 A										
Cieľ 6.1.A 2										
Opatrenie 6.1.5 A										
Cieľ 6.1.A 3										
Opatrenie 6.1.6 A										
B Rodina, deti a mládež										
Cieľ 6.1. B										
Opatrenie 6.1.1 B										
Opatrenie 6.1.2 B										
Opatrenie 6.1.3 B										
Opatrenie 6.1.4 B										
Opatrenie 6.1.5 B										
C Sociálne služby so zameraním na marginalizované skupiny										
Cieľ 6.1 C 1										
Opatrenie 6.1.1 C										
Opatrenie 6.1.2 C										
Cieľ 6.1. C 2										
Opatrenie 6.1.3 C										
Cieľ 6.1. C 3										
Opatrenie 6.1.4 C										
Opatrenie 6.1.5 C										
Opatrenie 6.1.6 C										
Cieľ 6.1.C 4										
Opatrenie 6.1.7 C										
D Osoby ohrozené sociálnym vylúčením										
Cieľ 6.1. D										
Opatrenie 6.1.1 D										
Opatrenie 6.1.2 D										
Podprogram 6.2. Zdravotnícke služby										
Cieľ 6.2.										
Opatrenie 6.2.1										
Opatrenie 6.2.2										
Opatrenie 6.2.3										
Opatrenie 6.2.4										
Podprogram 6.3. Služby zamestnanosti										
Cieľ 6.3										
Opatrenie 6.3.1										

Opatrenie 6.3.2									
Opatrenie 6.3.3									

8.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

V tis. EUR

Strategický zámer						
Zabezpečenie všestranného rozvoja detí a mládeže. Zlepšenie technického stavu a vybavenia materských a základných škôl. V športe umožniť ponuku čo najširšej palety služieb, zabezpečiť čo najefektívnejšie a transparentné využitie verejných financií ku prospechu všetkých občanov mesta. Podpora existujúcich športových podujatí, ako aj vytváranie vhodných podmienok pre rozvoj rôznych druhov športu nielen pre obyvateľov mesta.						
Podprogram 7.1. Vzdelávanie						
Cieľ 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.					
Opatrenie 7.1.1	Obnova a modernizácia zariadení predškolskej výchovy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠ SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Modernizácia MŠ vrátane materiálo-technického vybavenia.	1600	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zníženie energetickej náročnosti budov MŠ.	5000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.2	Obnova a modernizácia zariadení základného školstva.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Modernizácia ZŠ vrátane materiálo-technického vybavenia.	2400	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Zníženie energetickej náročnosti budovy ZŠ SNP.	2200	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.3	Rekonštrukcia a dostavba areálov ZŠ a MŠ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	Podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Revitalizácia areálov materských škôl – dostavba hracích prvkov vrátane inkluzívnych.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Revitalizácia areálov základných škôl s ohľadom na inkluzívne vzdelávanie a výstavba učebni v prírode.	750	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.4	Podpora inkluzívneho vzdelávania na školách.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vytvorenie inkluzívneho centra vzdelávania.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Realizácia aktivít inkluzívneho vzdelávania na materských a základných školách.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora voľnočasových, vzdelávacích, športových, kultúrnych a duchovných aktivít pre deti, mládež a dospelých s rôznymi druhmi zdravotného znevýhodnenia.	600	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.5	Podpora záujmovej činnosti.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia priestorov pre vzdelávacie a záujmové aktivity cieľových skupín obyvateľstva (seniori, ženy, slabozrakí)	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVAŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	obyvatelia, ženy v núdzi atď.).					
Opatrenie 7.1.6	Rekonštrukcia a modernizácia stravovacích zariadení vzdelávacích inštitúcií.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	nízky/2	mesto Humenné
	Rekonštrukcia školských jedální.	2000	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.7	Rekonštrukcia a modernizácia budov a areálov školskej športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Revitalizácia športových ihrísk ZŠ.	900	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Revitalizácia športových ihrísk – MŠ.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba multifunkčnej telocvične v areáli MŠ a ZŠ Podskalka.	600	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Rekonštrukcia atletického oválu ZŠ Dargovských hrdinov.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 7.1.8	Obnova a modernizácia zariadení stredoškolského vzdelávania.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora činností gymnázií.	podľa potreby	rozpočet zriaďovateľa, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	žiadny/2	zriaďovateľ
	Podpora činností SOŠ.	podľa potreby	rozpočet zriaďovateľa, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	žiadny/2	zriaďovateľ

Podprogram 7.2. Šport						
Cieľ 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.					
Opatrenie 7.2.1	Výstavba a rekonštrukcia športovej infraštruktúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	20	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné
	Výstavba tenisovej haly.	600	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba skate parku.	100	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba dráhy pre inline korčuliarov.	300	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia mestského kúpaliska.	1100	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba detského dopravného ihriska.	180	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký	mesto Humenné
	Revitalizácia detského ihriska na sídlisku Pod Sokolejom.	10	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Revitalizácia tenisových kurtov.	50	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Dostavba športovej infratrktúry na	200	rozpočet mesta,	verejný sektor	vysoký/2	mesto

	Sídliisku IIA.		MŠVVaŠ SR, EÚ,			Humenné
	Revitalizácia detského ihriska na Sídliisku IIA.	200	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba lezeckého parku v lokalite Hubková.	50	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba multifunkčného ihriska v lokalite Podskalka.	300	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Revitalizácia asfaltových ihrísk na Sídliisku III.	250	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR, EÚ,	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba športového areálu v lokalite Kosotová pri Kudlovskej ceste.	300	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký	mesto Humenné
Opatrenie 7.2.2	Vytváranie materiálnych a finančných podmienok na rozvoj výkonnostného a rekreačného športu v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
Opatrenie 7.2.3	Podpora organizácie športových podujatí regionálneho významu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Humenné, tretí sektor
	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 7.2.4	Podpora športových aktivít zdravotne postihnutých občanov.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 7.2.5	Podporovať talentovanú mládež.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie materiálno-technického a finančného vybavenia.	podľa možností	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 7.2.6	Spolupracovať s občianskymi združeniami, inými právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v oblasti telesnej kultúry.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, dotácie, granty	verejný, tretí sektor	nizky/2	mesto Humenné, tretí sektor
Opatrenie 7.2.7	Rozvoj mimoškolskej činnosti – športové kluby, turistika, kultúrne krúžky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie priestorového a materiálno-technického vybavenia.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný, tretí sektor	stredný/2	mesto Humenné, tretí sektor

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 7.1. Vzdelávanie										
Ciel 7.1.										
Opatrenie 7.1.1										
Opatrenie 7.1.2										
Opatrenie 7.1.3										
Opatrenie 7.1.4										
Opatrenie 7.1.5										
Opatrenie 7.1.6										
Opatrenie 7.1.7										
Opatrenie 7.1.8										

Podprogram 7.2. Šport									
Ciel 7.2.									
Opatrenie 7.2.1									
Opatrenie 7.2.2									
Opatrenie 7.2.3									
Opatrenie 7.2.4									
Opatrenie 7.2.5									
Opatrenie 7.2.6									
Opatrenie 7.2.7									

8.8. PROGRAM 8. KULTÚRA

V tis. EUR

Strategický zámer						
Trvalé pôsobenie na kultúrne povedomie obyvateľov pestrou ponukou kultúrnych aktivít organizovaných externými subjektami. Existencia dôstojných priestorov pre kultúrne aktivity je povinnosť mesta. Prieběžná a kreatívna propagácia podujatí má vplyv na imidž mesta a tým aj na cestovný ruch.						
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra, kultúrne a technické pamiatky						
Ciel 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.					
Opatrenie 8.1.1	Základná kultúrna infraštruktúra.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Vypracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Komplexná rekonštrukcia budovy MsKS vrátane zníženia energetickej náročnosti budovy.	750	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Výstavba kultúrno - spoločenského zariadenia v lokalite pod Sokolejom.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 8.1.2	Múzeá a archeologické lokality.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Drugetovská hradná cesta.	500	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MŠVVaŠ SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia a digitalizácia Galérie mesta.	650	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
	Zriadenie mestského múzea.	100	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/2	mesto Humenné
Opatrenie 8.1.3	Kultúrno-historické pamiatky.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Rekonštrukcia NKP - Kaštieľ s areálom, Park.	500	rozpočet správcu, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký/1	vlastník / správca NKP
	Rekoštrukcia NKP - Most cestný (Valaškovský, Laborecký most).	250	rozpočet správcu, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký/1	vlastník / správca NKP
	Obnova NKP Kláštor františkánov.	450	rozpočet správcu, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký/1	vlastník / správca NKP
	Obnova NKP Kalvária.	100	rozpočet správcu, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký/1	vlastník / správca NKP
Opatrenie 8.1.4	Organizovanie pravidelných kultúrnych podujatí.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Podpora kultúrnych podujatí.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Rekonštrukcia amfiteátra.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký	mesto Humenné
	Podpora udržateľnosti kultúry v meste Humenné.	200	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ, MK SR	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

	Modernizácia mestského kina.	150	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	Stredný/1	mesto Humenné
--	------------------------------	-----	--------------------------	----------------	-----------	------------------

Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie						
Ciel 8.2	Organizačné zabezpečiť ponuku kultúrnych podujatí v meste.					
Opatrenie 8.2.1	Spracovať kalendár kultúrnych podujatí na celý rok, tento priebežne aktualizovať. Rozšíriť žánrovú ponuku s orientáciou na hodnotný kultúrny prínos.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Spracovanie kalendára kultúrnych podujatí	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné

Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry						
Ciel 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesto v oblasti kultúry.					
Opatrenie 8.3.1	Spracovať koncepciu „propagácie“ histórie mesta v multimediálnej forme.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Personálne a finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Spracovanie koncepcie v multimediálnej forme.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Vypracovanie novej publikácie o histórii mesta Humenné.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
Opatrenie 8.3.2	Propagácia kultúry na Internete prostredníctvom webového sídla mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Obsahová analýza webového sídla mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Priebežná aktualizácia webového sídla mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné
	Podpora marketingových aktivít mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta	verejný sektor	nizky/2	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 8.1. Kultúrna infraštruktúra										
Ciel 8.1										
Opatrenie 8.1.1										
Opatrenie 8.1.2										
Opatrenie 8.1.3										
Opatrenie 8.1.4										
Podprogram 8.2. Organizačné zabezpečenie										
Ciel 8.2										
Opatrenie 8.2.1										
Podprogram 8.3. Propagácia v oblasti kultúry										
Ciel 8.3										
Opatrenie 8.3.1										
Opatrenie 8.3.2										

8.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

V tis. EUR

Strategický zámer						
Budovať dobré meno mesta a dosiahnuť, aby sa mesto stalo vyhľadávaným miestom cestovného ruchu v oblasti športu, kultúry a turistiky. Využiť prírodný potenciál, ktorý ponúka blízke a širšie okolie mesta.						
Podprogram 9.1. Propagácia mesta						
Ciel 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.					
Opatrenie 9.1.1	Aktualizácia webového sídla mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Finančné zabezpečenie.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné

			subjekty			
	Obsahová analýza webového sídla mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, podnikateľské subjekty	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
	Priebežná aktualizácia webového sídla mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta,	verejný sektor	nizky/1	mesto Humenné
Opatrenie 9.1.2	Podpora budovania informačných tabúl v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie a inštalácia tabúl informujúcich o atraktivitách mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný sektor	nizky/1	mesto, podnikateľské subjekty
	Budovanie a inštalácia tabúl propagujúcich kultúrne hodnoty mesta.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný sektor	nizky/1	mesto, podnikateľské subjekty
Opatrenie 9.1.3	Podpora spolupráce verejného a súkromného sektora pri propagovaní atraktivít regiónu.					
		predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Budovanie partnerstiev.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný sektor	nizky/1	mesto, podnikateľské subjekty

Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta						
Cieľ 9.2	Budovanie relaxačno - rekreačného zázemie mesta.					
Opatrenie 9.2.1	Modernizácia a výstavba zariadení cestovného ruchu.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Výstavba oddychových priestorov v lokalitách na území mesta.	700	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Podpora rekonštrukcie objektov do podoby nenáročných foriem ubytovania pre potreby cestovného ruchu.	podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	investor
	Rozšitrovanie bike trailov v okolí mesta aj o trate s nižšou náročnosťou.	podľa potreby	investor, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	súkromný sektor	žiadny/1	investor

Podprogram 9.3. Cestovný ruch						
Cieľ 9.3	Podporovať podnikateľské aktivity v cestovnom ruchu.					
Opatrenie 9.3.1	Uzavrieť s podnikateľmi dohody o poskytovaní služieb v agroturistike a cestovnom ruchu a o propagovaní ich služieb obcami.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný sektor, súkromný sektor	stredný/1	mesto Humenné, podnikateľské subjekty
Opatrenie 9.3.2	Podporovať podnikateľské subjekty, neziskové organizácie a inštitúcie pri získavaní finančných prostriedkov z grantov a fondov EÚ.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zabezpečenie personálnych kapacít.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, dotácie, granty	verejný sektor, súkromný sektor	nizky/1	mesto Humenné, podnikateľské subjekty

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 9.1. Propagácia mesta										
Cieľ 9.1										
Opatrenie 9.1.1										
Opatrenie 9.1.2										
Opatrenie 9.1.3										
Podprogram 9.2. Rekreačno - relaxačné zázemie mesta										

Ciel 9.2									
Opatrenie 9.2.1									
Podprogram 9.3. Cestovný ruch									
Ciel 9.3									
Opatrenie 9.3.1									
Opatrenie 9.3.2									

8.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

V tis. EUR

Strategický zámer						
Vytvoriť podmienky na efektívnu prácu mestského úradu. Vytvoriť vyhovujúce podmienky na poskytovania verejných služieb, estetizácia a funkčnosť miesta kontaktu so zákazníkmi mestského úradu, vytváranie vhodných technických a pracovných podmienok na mestskom úrade. Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.						
Podprogram 10.1. Administratíva						
Ciel 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste.					
Opatrenie 10.1.1	Rekonštrukcia infraštruktúry miestnej samosprávy a štátnej správy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Spracovanie technickej dokumentácie.	50	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Znižovanie energetickej náročnosti budovy mestského úradu.	3200	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Analyticko-strategická činnosť územnej samosprávy, tvorba, implementácia, hodnotenie a monitorovanie IÚS.	150	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
	Príprava projektových dokumentácií.	500	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné

Podprogram 10.2. Bezpečnosť						
Ciel 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.					
Opatrenie 10.2.1	Rozšírenie a modernizácia kamerového systému.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Komplexná modernizácia a rozšírenie kamerového systému.	190	rozpočet mesta, IÚS/UMR, ŠF EÚ	verejný sektor	vysoký/1	mesto Humenné
Opatrenie 10.2.2	Zvyšovanie bezpečnosti v meste.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Zvýšenie frekvencie policajných hliadok.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné
	Zvýšenie monitoringu hliadok mestskej polície.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 10.1. Administratíva										
Ciel 10.1.										
Opatrenie 10.1.2										
Podprogram 10.2. Bezpečnosť										
Ciel 10.2.										
Opatrenie 10.2.1										
Opatrenie 10.2.2										

8.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

V tis. EUR

Strategický zámer						
Zabezpečenie technických podmienok pre rozvoj informačnej spoločnosti. Umožniť obyvateľom využívať on-line elektronické služby samosprávy. Vytvoriť vhodné podmienky na prechod na e-government na lokálnej úrovni (e-vote, e-services, ...). Umožniť obyvateľom mesta a pracovníkom samosprávy zvyšovať svoje počítačové vedomie a zručnosti.						
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry, efektívna verejná správa						
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.					
Opatrenie 11.1.1	Rozvoj infraštruktúry informačných systémov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Technické zabezpečenie IS.	15	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	stredný/1	mesto Humenné
	Rozšírenie bezplatného pripojenia Wifi (vybudovanie prístupových bodov) na verejných priestranstvách v meste Humenné.	25	rozpočet mesta, ŠF EÚ, úvery, iné grantové schémy	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné
Opatrenie 11.1.2	Zavádzanie efektívnych elektronických služieb poskytovaných na úrovni samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Tvorba aplikačného softwaru na zabezpečenie e – služieb v meste.	15	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné
	Tvorba SW na realizáciu e-vote na miestnej úrovni.	5	rozpočet mesta	verejný sektor	stredný/2	mesto Humenné

Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť						
Cieľ 11.2	Zvýšenie počítačovej gramotnosti obyvateľov a pracovníkov samosprávy.					
Opatrenie 11.2.1	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u pracovníkov samosprávy.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov v oblasti nových SW pre pracovníkov miestnej samosprávy.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	žiadny/1	mesto Humenné
Opatrenie 11.2.2	Podpora zvyšovania počítačového vedomia u obyvateľov mesta.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie počítačového vedomia u obyvateľov mesta.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné, neziskový sektor
	Realizácia kurzov na obsluhu a používanie mestského informačného a komunikačného systému.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné, neziskový sektor
Opatrenie 11.2.3	Podpora vzdelávacích aktivít zameraných na zvyšovanie zručností a vedomostí o internete a motiváciu k používaniu internetu a elektronických služieb.					
		Predpokladaný rozpočet	Zdroje financovania	Realizácia	Dopad na rozpočet/priorita	Oprávnení žiadatelia
Aktivity	Realizácia kurzov na zvyšovanie vedomostí o internete.	podľa potreby	rozpočet mesta, ŠF EÚ, zdroje neziskových organizácií	verejný sektor	nízky/1	mesto Humenné, neziskový sektor.

	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Podprogram 11.1. Budovanie a rozvoj informačnej infraštruktúry										
Cieľ 11.1										
Opatrenie 11.1.1										
Opatrenie 11.1.2										
Podprogram 11.2. Počítačová gramotnosť										
Cieľ 11.2										
Opatrenie 11.2.1										
Opatrenie 11.2.2										
Opatrenie 11.2.3										

Finančná časť Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Humenné na roky 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040

9. FINANČNÝ PLÁN PROGRAMU

Jednou z kľúčových otázok pre realizáciu programu rozvoja je schopnosť mesta v priebehu jeho realizácie zaistiť zdroje potrebné na jeho financovanie. Tieto zdroje vznikajú vo viacerých sférach – v súkromnom sektore, verejnej správe, ide tiež o zdroje zahraničné, najmä o prostriedky Európskej únie. Dôležitým zdrojom budú, po dokončení reformy verejnej správy a uskutočnení daňovej reformy, vlastné prostriedky. V dôsledku neexistencie nevyhnutných podkladových údajov pre stanovenie finančného rámca (v čase spracovania dokumentu), v ktorom by sa mal program rozvoja v strednodobom horizonte pohybovať, je výška prostriedkov potrebná na realizáciu jednotlivých opatrení a aktivít stanovená len orientačne. Táto časť bude konkretizovaná v závislosti od reálneho čerpania finančných príspevkov zo štrukturálnych fondov, možností mestského rozpočtu atď.

Formulár č. F 5 – Indikatívny rozpočet – sumarizácia

tis. €	Rok										Spolu
	2023-2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	
I. Hospodárska politika	6005	8647	10838	18144	11594	10336	7358	7358	375	0	80655
PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO...	1751	1752	3776	3776	2025	2025					15105
PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE	3451	3451	4998	4998	826	826					18550
PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA	201	1329	1456	8765	8118	7365	7238	7238	375		42085
PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH	2	100	93	90	120	120	120	120			765
PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ	590	2000	500	500	500						4090
PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA	10	15	15	15	5						60
II. Sociálna politika	5548	7129	7767	7767	3168	1436	1350	1350	1350	1260	38125
PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTN.	2540	2829	2779	2779	188						11115
PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT	2603	3415	4103	4103	2500	1186	1100	1100	1100	1100	22310
PROGRAM 8. KULTÚRA	405	885	885	885	480	250	250	250	250	160	4700
III. Environmentálna politika	1300	3950	4500	4400	1900	2050	1500	1550	1300	1185	23635
PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO	900	3500	3500	3500	1000	1000	1000	1000	1000	938	17338
PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	400	450	1000	900	900	1050	500	550	300	247	6297
Zdroj: vlastné spracovanie											

Vychádzajúc z vyššie zadaných cieľov, priorít a opatrení a na základe auditu pripravovaných Projektových zámerov v réžii samosprávy, podnikateľskej sféry či neziskových a iných organizácií bol vypracovaný plán realizácie programu. Definuje, z akých prostriedkov by sa mali tieto zábery realizovať, kto by mal byť žiadateľom, určuje predpokladané časové rámce v **tis. €**.

Pravidlá financovania cieľa investovanie do zamestnanosti a rastu – pre prijímateľov v rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Bratislavského kraja) a pre prijímateľov kohézneho fondu (KF).

K podielu EFRR, ESF+, FST a KF vo výške 85,00 % (70,00 % pre technickú pomoc) z celkových oprávnených výdavkov je priradené spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu v závislosti od kategórie prijímateľa a miesta realizácie/implementácie operácií (platí len pre základné pravidlá financovania pre KF).

Prehľad pravidiel financovania v rámci menej rozvinutých regiónov a KF podľa jednotlivých zdrojov financovania a kategórie prijímateľov sú v nasledujúcich tabuľkách.

Tabuľka: Základné pravidlá financovania pre EFRR, ESF+ a FST

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka: Základné pravidlá financovania pre KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis celé územie SR s výnimkou okresu Bratislava	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	7,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Podiel prijímateľa vykonávajúceho hospodársku činnosť, t. j. podniky podľa čl. 107 Zmluvy o fungovaní EÚ v platnom znení bez ohľadu na právny status, v rámci schém pomoci de minimis/štátnej pomoci resp. podľa pravidiel pomoci de minimis/štátnej pomoci (subjekt v zmysle časti 1 písm. c) sa stanovuje v súlade s aplikovanou výškou intenzity pomoci definovanou v príslušnej schéme resp. pravidlách pomoci de minimis/štátnej pomoci. V prípade, ak intenzita pomoci presahuje maximálnu výšku finančného príspevku z EÚ, bude tento rozdiel dofinancovaný zo štátneho rozpočtu.

Národné verejné zdroje zahŕňajú zdroje štátneho rozpočtu a zdroje prijímateľa zo sektora verejnej správy.

Prijímateľ, ktorý je podľa § 3 ods. 1 zákona č. 523/2004 Z. z. zapísaný a zaradený v registri organizácií, alebo v zozname subjektov verejnej správy vedenom Štatistickým úradom SR medzi subjekty verejnej správy v súlade s jednotnou metodikou platnou pre EÚ (ESA 2010), vykazuje vlastné zdroje na spolufinancovanie ako verejné zdroje. Ostatní prijímatelia vykazujú vlastné zdroje na spolufinancovanie ako súkromné zdroje.

Tabuľka: Pravidlá financovania pre podporu pre najodkázanejšie osoby z ESF+ (čl. 10 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		ESF+	90,00 %	90,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	10,00 %	2,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	8,00 %	z,zz %

Celkové oprávnené výdavky	Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %
---------------------------	-------	----------	----------	----------

Tabuľka: Pravidlá financovania pre podporu oblasti sociálnej inovácie z ESF+ (čl. 14 nariadenia (EÚ) 2021/1057)

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ	ESF+		95,00 %	95,00 %	x,xx %
Národné zdroje	Štátny rozpočet		5,00 %	0,00 %	y,yy %
	Prijímateľ		0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu		100,00 %	100,00 %	100,00 %

Tabuľka: Pravidlá financovania technickej pomociv rámci menej rozvinutých regiónov (všetky kraje SR s výnimkou Bratislavského kraja) a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis
Zdroje EÚ	EFRR ESF+ FST KF		70,00 %	70,00 %
Národné zdroje	Štátny rozpočet		30,00 %	22,00 %
	Prijímateľ		0,00 %	8,00 %
Celkové oprávnené výdavky	Spolu		100,00 %	100,00 %

V rámci projektov vybraných prijímateľov kategórie 1b) sa aplikujú špecifické pravidlá financovania, ide o:

- verejné vysoké školy/univerzity a verejné výskumné inštitúcie, ktoré realizujú operácie národného významu, t. j. projekty implementované v rámci špecifického cieľa RSO1.1 Rozvoj a rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívanie pokročilých technológií a špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko zameraných na podporu vedy, výskumu a inovácií, ktoré budú špecifikované a doplnené do tohto materiálu na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov územnej samosprávy – obce/mestá, ktoré sú identifikované v aktuálnom vydaní Atlasu rómskych komunit s prítomnosťou rómskych osídlení, pričom konkrétny zoznam oprávnených žiadateľov, zostavený na základe vybraných objektívnych kritérií zaostávania a marginalizácie, bude určený výzvou/vyzvaním vyhlásenou/vyhláseným poskytovateľom. Kritéria budú určené v závislosti od obsahového zamerania výzvy/vyzvania, Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko, v rámci vyčlenenej indikatívnej alokácie pre marginalizované rómske komunity, bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;
- prijímateľov projektov zameraných na financovanie aktivít so 100 % koeficientom na výpočet podpory poskytovanej na ciele v oblasti zmeny klímy. Zoznam vybraných špecifických cieľov/opatrení/aktivít Programu Slovensko bude špecifikovaný a do tohto materiálu doplnený na základe finálnej verzie Programu Slovensko;

- prijímateľov v rámci projektov ESF+, ktorí sú registrovaní ako poskytovatelia sociálnych služieb podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Ide o projekty v rámci cieľa politiky 4/priorita 5 Programu Slovensko;
- prijímateľov, školy a školské zariadenia zaradené do siete škôl a školských zariadení SR, ktoré majú oprávnenie uskutočňovať výchovu a vzdelávanie podľa zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v rámci projektov ESF+;

Tabuľka Špecifické pravidlá financovania pre EFRR, ESF+, FST a KF

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		EFRR ESF+ FST KF	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	15,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	0,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Pravidlá financovania v rámci projektov cieľa politiky 4/priority 5/špecifického cieľa k) zlepšovanie rovného a včasného prístupu ku kvalitným, udržateľným a cenovo dostupným službám vrátane služieb, ktoré podporujú prístup k bývaniu a individualizovanú starostlivosť vrátane zdravotnej starostlivosti; modernizácia systémov sociálnej ochrany, vrátane podpory prístupu k sociálnej ochrane, s osobitným zameraním na deti a znevýhodnené skupiny; zlepšovanie prístupnosti, a to aj pre osoby so zdravotným postihnutím, účinnosti a odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti a služieb dlhodobej starostlivosti Programu Slovensko pre subjekty vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately.

Zdroj financovania		Kategória prijímateľa	1 a) vybrané subjekty štátnej správy	1 b) ostatné subjekty mimo pravidiel štátnej pomoci a pomoci de minimis	1 c) subjekty, ktorým sa poskytuje štátna pomoc alebo pomoc de minimis
Zdroje EÚ		ESF+	85,00 %	85,00 %	x,xx %
Národné zdroje		Štátny rozpočet	15,00 %	10,00 %	y,yy %
		Prijímateľ	0,00 %	5,00 %	z,zz %
Celkové oprávnené výdavky		Spolu	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Integrovaný územný rozvoj bude podporovaný z fondov Európskej únie v súlade s článkom 22 Návrhu nariadenia o EFRR, ESF+, KF a ENFR, Podpora bude:

- určená pre rozvoj jasne zadefinovaného územia (bez obmedzenia od lokálnej, cez sub-regionálnu až po regionálnu úroveň),
- vychádzať z integrovanej stratégie jeho rozvoja, tzv. Integrovanej územnej stratégie,
- založená na integrácii rôznorodých operácií v rámci investičných balíkov,

Komplementarita s vnútroštátnymi nástrojmi podpory

K napĺňaniu cieľov jednotlivých priorít SPR budú komplementárne prispievať aj zdroje z rôznych vnútroštátnych nástrojov. V súčasnosti existujúce vnútroštátne nástroje podpory majú obmedzenú platnosť, tzn. nie je možné potvrdiť, že budú využívané počas celého obdobia 2021 – 2027. Ide napr. o nasledovné komplementárne zdroje:

CP 3 – dotácie na podporu cyklo dopravy a cykloturistiky (zákon č. 151/2019 Z. z. o podpore **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, trvalý finančný mechanizmus na implementáciu Národnej stratégie **rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky**, zákon č. 300/2008 Z. z. o organizácii a podpore športu, zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, ako aj zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

CP 4 – programy realizované Ústredím práce sociálnych vecí a rodiny alebo úradom práce (prístup k zamestnaniu), dotácia v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, dotácie a programy Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR (dotácie na rozvoj, sociálna podpora žiakov, vedecké činnosti, **regionálne školstvo**), dotácia na podporu rozvoja **sociálnych služieb a v oblasti sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**, dotácia na obstaranie nájomných bytov, určených na sociálne bývanie, dotácia na podporu **rozvoja sociálnych služieb** a pod.

CP 5 – zákon č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu, Fond na podporu športu a **príspevky a dotácie na rozvoj športu** v zmysle Zákona o športe č. 440/2015 Z. z., program **Ministerstva kultúry SR „Obnovme si svoj dom“**, **Fond na podporu umenia**, Dotácie MIRRI SR v zmysle zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov.

Komplementárnosť a synergie medzi fondmi, na ktoré sa vzťahuje Partnerská dohoda, AMIF, ISF, BMVI a inými nástrojmi Únie

V rámci **Cieľa politiky 3** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp, fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti železničnej infraštruktúry (TEN-T, ako aj regionálne trate), synergie budú nastavené na úrovni projektov.

Horizont Európa v oblasti udržateľnej a inteligentnej mobility.

Nástroj na prepájanie Európy v oblasti financovania dopravnej infraštruktúry a v oblasti nízkouhlíkovej mobility.

Ciele v oblasti modernizácie a výstavby infraštruktúry vnútrozemskej vodnej dopravy sa budú realizovať prostredníctvom tohto nástroja.

V rámci **Cieľa politiky 4** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Plán obnovy a odolnosti SR v oblasti zdravotnej starostlivosti (dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť a starostlivosť o duševné zdravie) a zároveň v oblasti vzdelávania (inkluzívne vzdelávanie na všetkých stupňoch, zmena kurikula, dobudovanie školskej infraštruktúry).

Erasmus+ v oblasti investícií do vzdelávania a odbornej prípravy. vrátane inklúzie a celoživotného vzdelávania.

EU4Health v oblasti zlepšenia kvality a dostupnosti zdravotnej starostlivosti.

Fond pre azyl, migráciu a **integráciu v oblasti zvyšovania sociálno-ekonomickej integrácie marginalizovaných skupín** a štátnych príslušníkov tretích krajín.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti predchádzania a boja proti drogovej kriminalite, ale aj predchádzania a boja proti radikalizácii.

V rámci **Cieľa politiky 5** sa predpokladá komplementarita s nástrojom, programom resp. fondom:

Horizont Európa v oblasti zvýšenia bezpečnosti obyvateľov a návštevníkov miest a obcí, a to v oblastiach ochrany zdravia, života a majetku občanov a prevencie kriminality.

Kreatívna Európa v oblasti rozvoja kultúrneho dedičstva.

Erasmus+ v oblasti podpory rozvoja menej rozvinutých regiónov prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy.

Fond pre vnútornú bezpečnosť v oblasti zabezpečenia bezpečnosti pre občanov.

9.1. PROGRAM 1. HOSPODÁRSTVO A VEDECKO-TECHNICKÝ ROZVOJ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 1.1	Finančne, legislatívne a technicky podporovať malé a stredné podnikanie zo strany mesta.								
Opatrenie 1.1.1 – 1.1.4	1 500	1 500	1 275	225	105	0	120	0	0
Cieľ 1.2	Zabezpečiť rozvoj tradičných odvetví v meste.								
Opatrenie 1.2.1	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Opatrenie 1.2.2	8 100	4 050	3 038	1 012	1 012	0	0	4050	0
Cieľ 1.3	Vytvorenie podmienok na rozvoj inovačných aktivít v súkromných podnikoch.								
Opatrenie 1.3.1 – 1.3.6	760	760	646	114	114	0	0	0	0
Cieľ 1.4	Zvýšenie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.								
Opatrenie 1.4.1	4 245	4 245	3 608,25	636,75	297,15	0	339,60	0	0
Spolu	15 105	11 055	8 992,25	2 062,75	1 563,15	0	499,60	4 050	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	1751	1751	1488,35	262,65	122,57	0	140,08	0	0
2025	1752	1752	1489,2	262,8	122,64	0	79,36	0	0
2026	3776	1751	1488,35	262,65	122,57	0	140,08	1012,5	0
2027	3776	1751	1488,35	262,65	122,57	0	140,08	1012,5	0
2028	2025	2025	1519	506	536,4	0	0	1012,5	0
2029	2025	2025	1519	506	536,4	0	0	1012,5	0
2030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	15 105	11 055	8 992,25	2 062,75	1 563,15	0	499,60	4 050	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko

Plán obnovy a odolnosti Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p> <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov.</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e.</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám.</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd.</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo.</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb.</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží.</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia.</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility.</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.
Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.	

9.2. PROGRAM 2. DOPRAVA A KOMUNIKÁCIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 2.1	Zabezpečiť výstavbu a rekonštrukciu miestnych a štátnych komunikácií.								
Opatrenie 2.1.1	2 900	2 900	2 465	435	203	0	232	0	0
Opatrenie 2.1.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 2.1.3	3 470	3 470	2 949,50	520,50	242,90	0	277,60	0	0
Opatrenie 2.1.4	1 765	1 765	1 500,25	264,75	123,55	0	141,20	0	0

Opatrenie 2.1.5	2 710	2 710	2 303,50	406,5	189,70	0	216,80	0	0
Opatrenie 2.1.6 – 2.1.7	1 050	1 050	892,50	157,50	73,50	0	84	0	0
Cieľ 2.2	Zabezpečenie dopravného spojenia hromadnou autobusovou dopravou, prípadne železničnou dopravou								
Opatrenie 2.2.1	1 030	1 030	875,50	154,50	72,10	0	82,40	0	0
Opatrenie 2.2.2	1 525	1 525	1 296,25	228,75	106,75	0	122	0	0
Opatrenie 2.2.3	4 100	4 100	3 485	615	287	0	328	0	0
Spolu	18 550	18 550	15 767,50	2 782,50	1 298,50	0	1 484	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	3451	3451	2933,35	517,65	241,57	0	276,08	0	0
2025	3451	3451	2933,35	517,65	241,57	0	276,08	0	0
2026	4998	4998	4248,3	749,7	349,86	0	399,84	0	0
2027	4998	4998	4248,3	749,7	349,86	0	399,84	0	0
2028	826	826	702,1	123,9	57,82	0	66,08	0	0
2029	826	826	702,1	123,9	57,82	0	66,08	0	0
2030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	18 550	18 550	15 767,50	2 782,50	1 298,50	0	1 484	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko Plán obnovy a odolnosti Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
3. Prepojenejšia Európa	<p>Cestná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobudovanie diaľničných spojení TEN-T. • Výstavba rýchlostných ciest. • Modernizácia a výstavba ciest I. triedy vrátane modernizácie mostov. • Zlepšenie regionálnej dopravnej obslužnosti. <p>Železničná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizácia železničnej infraštruktúry zaradenej do siete TEN-T a železničných uzlov. • Podpora regionálnej železničnej dopravy. <p>Vodná doprava.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modernizácia infraštruktúry vodnej dopravy zaradenej do TEN-T. • Pomoc prevádzkovateľom plavidiel vnútrozemskej plavby pri zavádzaní technológií ekologizácie plavidiel. <p>Fond spravodlivej transformácie (FST)</p> <p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.</p> <p>Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.</p>

9.3. PROGRAM 3. TECHNICKÁ INFRAŠTRUKTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Ciel' 3	Zabezpečiť rozvoj a rekonštrukciu technickej infraštruktúry v meste.								
Opatrenie 3.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.2	1 145	1 145	973,25	171,75	80,15	0	91,6	0	0
Opatrenie 3.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.4	400	400	340	60	28	0	32	0	0
Opatrenie 3.5	530	530	450,50	79,5	37,1	0	42,4	0	0
Opatrenie 3.6	710	710	603,50	106,50	49,7	0	56,8	0	0
Opatrenie 3.7	36 500	36 500	31 025	5 475	2 555	0	2 920	0	0
Opatrenie 3.8	2 800	2 800	2 380	420	196	0	224	0	0
Opatrenie 3.9	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.10	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.11	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 3.12	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	42 085	42 085	35 772,25	6 312,75	2 945,95	0	3 366,8	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	201	201	170,85	30,15	14,07	0	16,08	0	0
2025	1329	1329	1129,65	199,35	93,03	0	106,32	0	0
2026	1456	1456	1237,6	218,4	101,92	0	116,48	0	0
2027	8765	8765	7450,25	1314,75	613,55	0	701,2	0	0
2028	8118	8118	6900,3	1217,7	568,26	0	649,44	0	0
2029	7365	7365	6260,25	1104,75	515,55	0	589,2	0	0
2030	7238	7238	6152,3	1085,7	506,66	0	579,04	0	0
2031	7238	7238	6152,3	1085,7	506,66	0	579,04	0	0
2032	375	375	318,75	56,25	26,25	0	30	0	0
2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	42 085	42 085	35 772,25	6 312,75	2 945,95	0	3 366,8	0	0

Zdroje financovania EÚ
Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p> <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisii skleníkových plynov.</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e.</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám.</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd.</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo.</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb.</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží.</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia.</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility.</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.4. PROGRAM 4. ODPADOVÉ HOSPODÁRSTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 4	Nakladanie s komunálnym a drobným stavebným odpadom.								
Opatrenie 4.1 – 4.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 4.3	250	250	212,50	37,50	17,50	0	20	0	0
Opatrenie 4.4	7 200	7 200	6 120	1 080	504	0	576	0	0
Opatrenie 4.5	1 120	1 120	952	168	78,40	0	89,60	0	0
Opatrenie 4.6	53	53	45,05	7,95	3,71	0	4,24	0	0
Opatrenie	6 250	6 250	5 312,50	937,50	437,50	0	500	0	0

4.7									
Opatrenie 4.8	2 515	2 515	2 137,75	377,25	176,05	0	201,20	0	0
Spolu	17 388	17 388	14 779,8	2 608,2	1 217,16	0	1 391,04	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
2023-2024	900	900	765	135	63	0	72	0	0
2025	3500	3500	2975	525	245	0	280	0	0
2026	3500	3500	2975	525	245	0	280	0	0
2027	3500	3500	2975	525	245	0	280	0	0
2028	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2029	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2030	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2031	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2032	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2033	938	938	797,3	140,7	65,66	0	75,04	0	0
Spolu	17 388	17 388	14 779,8	2 608,2	1 217,16	0	1 391,04	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov.</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e.</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám.</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd.</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo.</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb.</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží.</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia.</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility.</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov.</p> <p>Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov.</p> <p>Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas.</p> <p>Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	<p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.</p>

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.5. PROGRAM 5. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 5.2	Zabezpečiť ochranu a racionálne využívanie vôd, ochranu pred povodňami.								
Opatrenie 5.2.2	605	605	514,25	90,75	42,35	0	48,4	0	0
Opatrenie 5.2.3	490	490	416,50	73,50	34,3	0	39,2	0	0
Opatrenie 5.2.4	915	915	777,75	137,25	64,05	0	73,20	0	0
Cieľ 5.4.	Realizácia účinných opatrení v oblasti ostatných zložiek životného prostredia.								
Opatrenie 5.4.1	1 020	1 020	867	153	71,4	0	81,6	0	0
Opatrenie 5.4.2	2 317	2 317	1 969,45	347,55	162,19	0	185,36	0	0
Opatrenie 5.4.3	90	90	76,5	13,5	6,3	0	7,2	0	0
Opatrenie 5.4.4	80	80	68	12	5,6	0	6,4	0	0
Opatrenie 5.4.5	100	100	85	15	7	0	8	0	0
Opatrenie 5.4.6	680	680	578	102	47,6	0	54,4	0	0
Spolu	6 297	6 297	5 352,45	944,55	440,79	0	503,76	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	400	400	340	60	28	0	32	0	0
2025	450	450	382,5	67,5	31,5	0	36	0	0
2026	1000	1000	850	150	70	0	80	0	0
2027	900	900	765	135	63	0	72	0	0
2028	900	900	765	135	63	0	72	0	0
2029	1050	1050	892,5	157,5	73,5	0	84	0	0
2030	500	500	425	75	35	0	40	0	0
2031	550	550	467,5	82,5	38,5	0	44	0	0
2032	300	300	255	45	21	0	24	0	0
2033	247	247	209,95	37,05	17,45	0	19,6	0	0
Spolu	6 297	6 297	5 352,45	944,55	440,79	0	503,76	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
2. Ekologickejšia nízkouhlíková Európa	<p>Podpora opatrení na zlepšovanie energetickej efektívnosti a zníženia emisií skleníkových plynov.</p> <p>Podpora využívania energie z obnoviteľných zdrojov.</p> <p>Rozvoj inteligentných energetických systémov, sietí a uskladnenia mimo TEN-e.</p> <p>Podpora adaptácie na zmenu klímy, prevencie rizík a odolnosti voči katastrofám.</p> <p>Zlepšenie kvality vôd a stavu v zásobovaní vodou a čistení odpadových vôd.</p> <p>Prechod na obehové hospodárstvo s dôrazom na odpadové hospodárstvo.</p> <p>Zlepšenie ochrany prírody, krajiny, biodiverzity a ekosystémových služieb.</p> <p>Zabezpečenie prieskumu, sanácie a monitorovania environmentálnych záťaží.</p> <p>Zlepšenie kvality ovzdušia.</p> <p>Podpora udržateľnej multimodálnej mestskej mobility.</p> <p>Prioritné oblasti podpory z ENRAF:</p> <ul style="list-style-type: none"> podpora udržateľného rybárstva a ochrany vodných biologických zdrojov, podpora udržateľných akvakultúrnych činností, ako aj spracovania produktov rybolovu a akvakultúry a uvádzania týchto produktov na trh.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s,7 - 8, 2020.

9.6. PROGRAM 6. SOCIÁLNE SLUŽBY A ZDRAVOTNÍCTVO

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 6.1.A 1	Zabezpečiť rozvoj služieb pre osoby, ktoré z objektívnych dôvodov nemôžu pre seba zabezpečiť osobnú starostlivosť z dôvodu zdravotného postihnutia, prípadne dôchodkového veku.								
Opatrenie 6.1.1.A	20	20	17	3	1,4	0	1,6	0	0
Opatrenie 6.1.2.A	400	400	340	60	28	0	32	0	0
Opatrenie 6.1.3.A	420	420	357	63	29,4	0	33,6	0	0
Opatrenie 6.1.4 A	300	300	255	45	21	0	24	0	0
Cieľ 6.1.A 2	Zabezpečiť pravidelný monitoring ohrozených skupín obyvateľstva za účelom predchádzania výnimočných situácií, ktoré by mohli ohroziť život a zdravie.								
Opatrenie 6.1.5 A	50	50	42,5	7,5	3,5	0	4	0	0
Cieľ 6.1.B	Zabezpečiť všestrannú podporu rodiny a rozvoj služieb zameraných na pomoc pri starostlivosti o dieťa.								
Opatrenie 6.1.1 B	485	485	412,25	72,75	33,95	0	38,8	0	0
Opatrenie 6.1.5 B	6 540	6 540	5 559	981	457,8	0	523,2	0	0
Cieľ 6.1.C 2	Zlepšiť kvalitu života MRK a zlepšiť spolunažívanie s majoritným obyvateľstvom.								
Opatrenie 6.1.3 C	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Cieľ 6.1.D	Zabezpečiť rozvoj služieb pre uspokojenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb rizikových skupín obyvateľov. Zabezpečiť podmienky na rozšírenie možnosti dočasného ubytovania. Pomoc osobám ohrozených domácim násilím.								
Opatrenie 6.1.1 D	400	400	340	60	28	0	32	0	0
Opatrenie 6.1.2 D	2 000	2 000	1 700	300	140	0	160	0	0
Spolu	11 115	11 115	9 447,75	1 667,25	778,05	0	879,2	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	2 540	2 540	2 159	381	177,88	0	203,2	0	0
2025	2 829	2 829	2 404,65	424,35	198,03	0	226,32	0	0
2026	2 779	2 779	2 362,15	416,85	194,53	0	222,32	0	0
2027	2 779	2 779	2 362,15	416,85	194,53	0	222,32	0	0
2028	188	188	159,8	28,2	13,16	0	15,04	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	11 115	11 115	9 447,75	1 667,25	778,05	0	879,2	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
4. Sociálnejšia Európa	<p>Adaptabilný a prístupný trh práce. Kvalitné inkluzívne vzdelanie. Záruka pre mladých. Aktívne začlenenie a dostupné služby. Potravínová a materiálna deprivácia. Sociálne inovácie a experimenty.</p>
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov. Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	<p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.</p>

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.7. PROGRAM 7. VZDELÁVANIE A ŠPORT

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	

Ciel 7.1.	Zabezpečiť rozvoj a údržbu infraštruktúry vzdelávania a zabezpečenie podmienok pre efektívnu vzdelávaciu činnosť v meste.								
Opatrenie 7.1.1	6 600	6 600	5 610	990	462	0	528	0	0
Opatrenie 7.1.2	4 600	4 600	3 910	690	322	0	368	0	0
Opatrenie 7.1.3	1 250	1 250	1 062,5	187,5	87,5	0	100	0	0
Opatrenie 7.1.4	1 400	1 400	1 190	210	98	0	112	0	0
Opatrenie 7.1.5	500	500	425	75	35	0	40	0	0
Opatrenie 7.1.6	2 000	2 000	1 700	300	140	0	160	0	0
Opatrenie 7.1.7-7.1.8	2 300	2 300	1 955	345	161	0	184	0	0
Ciel 7.2.	Zabezpečiť trvalé skvalitňovanie vyváženej ponuky výkonnostného a rekreačného športu.								
Opatrenie 7.2.1	3 660	3 660	3 111	549	256,2	0	292,8	0	0
Spolu	22 310	22 310	18 963,5	3 346,5	1 561,7	0	1 784,8	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	2 603	2 603	2 212,55	390,45	182,21	0	208,24	0	0
2025	3 415	3 415	2 902,75	512,25	239,05	0	273,2	0	0
2026	4 103	4 103	3 487,55	615,45	287,21	0	328,24	0	0
2027	4 103	4 103	3 487,55	615,45	287,21	0	328,24	0	0
2028	2 500	2 500	2 125	375	175	0	200	0	0
2029	1 186	1 186	1 088,1	177,9	83,02	0	94,88	0	0
2030	1 100	1 100	935	165	77	0	88	0	0
2031	1 100	1 100	935	165	77	0	88	0	0
2032	1 100	1 100	935	165	77	0	88	0	0
2033	1 100	1 100	935	165	77	0	88	0	0
Spolu	22 310	22 310	18 963,5	3 346,5	1 561,7	0	1 784,8	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Ciel politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p>

	<p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručnosti pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
4. Sociálnejšia Európa	<p>Adaptabilný a prístupný trh práce.</p> <p>Kvalitné inkluzívne vzdelanie.</p> <p>Záruka pre mladých.</p> <p>Aktívne začlenenie a dostupné služby.</p> <p>Potravinová a materiálna deprivácia.</p> <p>Sociálne inovácie a experimenty.</p>
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov.</p> <p>Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov.</p> <p>Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas.</p> <p>Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.8. PROGRAM 8. KULTÚRA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 8.1	Zachovanie kultúrno-historického potenciálu mesta a rozvoj kultúrnych, informačných a voľnočasových aktivít v nadväznosti na rozvoj cestovného ruchu na regionálnej a miestnej úrovni.								
Opatrenie 8.1.1	1 300	1 300	1 105	195	91	0	104	0	0
Opatrenie 8.1.2	1 250	1 250	1 062,5	187,5	87,5	0	100	0	0
Opatrenie 8.1.3	1 300	1 300	1 105	195	91	0	104	0	0
Opatrenie 8.1.4	850	850	722,5	127,5	59,5	0	68	0	0
Cieľ 8.3	Vytvorenie podmienok na efektívnu propagáciu mesta v oblasti kultúry.								
Opatrenie 8.3.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 8.3.2	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4 700	4 700	3 995	705	329	0	376	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	405	405	344,25	60,75	28,35	0	32,4	0	0
2025	885	885	752,25	132,75	61,95	0	70,8	0	0

2026	885	885	752,25	132,75	61,95	0	70,8	0	0
2027	885	885	752,25	132,75	61,95	0	70,8	0	0
2028	480	480	408	72	33,6	0	38,4	0	0
2029	250	250	212,5	37,5	17,5	0	20	0	0
2030	250	250	212,5	37,5	17,5	0	20	0	0
2031	250	250	212,5	37,5	17,5	0	20	0	0
2032	250	250	212,5	37,5	17,5	0	20	0	0
2033	160	160	136	24	11,2	0	12,8	0	0
Spolu	4 700	4 700	3 995	705	329	0	376	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov. Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020,

9.9. PROGRAM 9. PROPAGÁCIA A CESTOVNÝ RUCH

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 9.1	Zabezpečiť účinnú propagáciu mesta.								
Opatrenie 9.1.1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatrenie 9.1.2	15	15	12,75	2,25	1,05	0	1,2	0	3
Cieľ 9.2	Budovanie relaxačno – rekreačného zázemie mesta.								
Opatrenie 9.2.1	750	750	637,5	112,5	52,5	0	60	0	0
Spolu	765	765	650,25	114,75	53,55	0	61,2	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	

2023-2024	2	2	1,7	0,3	0,14	0	0,16	0	0
2025	100	100	85	15	7	0	8	0	0
2026	93	93	79,05	13,95	6,51	0	7,44	0	0
2027	90	90	76,5	13,5	6,3	0	7,2	0	0
2028	120	120	102	18	8,4	0	9,6	0	0
2029	120	120	102	18	8,4	0	9,6	0	0
2030	120	120	102	18	8,4	0	9,6	0	0
2031	120	120	102	18	8,4	0	9,6	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	765	765	650,25	114,75	53,55	0	61,2	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
5. Európa bližšie k občanom	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov. Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.10. PROGRAM 10. ADMINISTRATÍVA A BEZPEČNOSŤ

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
Cieľ 10.1.	Zabezpečiť rozvoj administratívnej infraštruktúry a podmienok na výkon samosprávnych funkcií v meste.								
Opatrenie 10.1.1	3 900	3 900	3 315	585	273	0	312	0	0
Cieľ 10.2.	Vytvorenie podmienok na znižovanie kriminality v meste a ochranu majetku obyvateľov a ostatných subjektov v meste.								
Opatrenie 10.2.1	190	190	161,5	28,5	13,3	0	15,2	0	0
Spolu	4 090	4 090	3 476,5	613,5	286,3	0	327,2	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	

2023-2024	590	590	501,5	88,5	41,3	0	47,2	0	0
2025	2 000	2 000	1 700	300	140	0	160	0	0
2026	500	500	425	75	35	0	40	0	0
2027	500	500	425	75	35	0	40	0	0
2028	500	500	425	75	35	0	40	0	0
2029	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	4 090	4 090	3 476,5	613,5	286,3	0	327,2	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko
Plán obnovy a odolnosti
Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry pre výskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p> <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
5. Európa bližšie k občanom	<p>Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov.</p> <p>Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov.</p> <p>Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas.</p> <p>Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.</p>
Fond spravodlivej transformácie (FST)	<p>Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.</p>

Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.

9.11. PROGRAM 11. INFORMATIZÁCIA MESTA

Predpokladaná štruktúra finančných zdrojov (tis. €)									
Ciele	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		

	A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH
Cieľ 11.1	Zabezpečiť technické podmienky na prechod samosprávy na nový typ vládnutia - e-government.								
Opatrenie 11.1.1	40	40	34	6	2,8	0	3,2	0	0
Opatrenie 11.1.2	20	20	17	3	1,4	0	1,6	0	0
Spolu	60	60	51	9	4,2	0	4,8	0	0

Časový horizont čerpania zdrojov (tis. €)									
Rok	Oprávnené náklady spolu	Verejné zdroje						Súkromné zdroje	EIB
		Verejné zdroje spolu	Fond EÚ	Národné verejné zdroje					
				Národné verejné zdroje spolu	Štátny rozpočet	Regionálne zdroje	Miestne zdroje		
A=B+H+CH	B=C+D	C	D=E+F+G	E	F	G	H	CH	
2023-2024	10,00	10	8,5	1,5	0,7	0	0,8	0	0
2025	15,00	15	12,75	2,25	1,05	0	1,2	0	0
2026	15,00	15	12,75	2,25	1,05	0	1,2	0	0
2027	15,00	15	12,75	2,25	1,05	0	1,2	0	0
2028	5,00	5	4,25	0,75	0,35	0	0,4	0	0
2029	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2030	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2031	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2032	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
2033	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	60,00	60	51	9	4,2	0	4,8	0	0

Zdroje financovania EÚ

Operačný program Slovensko Plán obnovy a odolnosti Granty a dotácie

Ciele PD SR

Cieľ politiky	Oblasť podpory
1. Inteligentnejšia Európa	<p>Podpora opatrení na rozšírenie výskumných a inovačných kapacít a využívania pokročilých technológií.</p> <p>Podpora budovania ľudských zdrojov vo výskume a vývoji.</p> <p>Podpora budovania a modernizácie centrálnej infraštruktúry prevýskum a vývoj.</p> <p>Podpora účasti slovenských subjektov v Európskom výskumnom a inovačnom priestore.</p> <p>Využívanie výhod digitalizácie pre občanov, podniky a vlády.</p> <p>Podpora rozvoja digitálneho a údajového hospodárstva a digitálna transformácia širšej ekonomiky, výskum a vývoj a aplikovanie moderných technológií s cieľom zvyšovať inovatívnu výkonnosť Slovenska a eliminovanie negatívneho dopadu digitalizácie na spoločnosť.</p> <p>Modernizácia poskytovania verejných služieb.</p> <p>Podpora budovania inteligentných regiónov a miest.</p> <p>Podpora digitálnej pripojiteľnosti.</p> <p>Posilnenie rastu a konkurencieschopnosti najmä malých a stredných podnikov, vrátane produktívnych investícií.</p> <p>Podpora malého a stredného podnikania.</p> <p>Internacionalizácia malého a stredného podnikania.</p> <p>Podpora sieťovania podnikateľských subjektov.</p> <p>Rozvoj zručností pre inteligentnú špecializáciu, priemyselnú transformáciu a podnikanie – ľudské zdroje pre inovatívne Slovensko a EÚ.</p> <p>Podpora kvality terciárneho vzdelávania orientovaného na pracovný trh.</p> <p>Digitálne a podnikateľské zručnosti.</p>
4. Sociálnejšia Európa	

5. Európa bližšie k občanom	Adaptabilný a prístupný trh práce. Kvalitné inkluzívne vzdelanie. Záruka pre mladých. Aktívne začlenenie a dostupné služby. Potravinová a materiálna deprivácia. Sociálne inovácie a experimenty.
Fond spravodlivej transformácie (FST)	Budovanie administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych orgánov. Prevenca negatívnych spoločenských javov a vytváranie bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov. Regionálna a miestna infraštruktúra pre pohybové aktivity a voľný čas. Zlepšovanie manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich kultúrne dedičstvo, komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch.
Zdroj: Oznámenie o strategickom dokumente, Partnerská dohoda 2021 - 2027, s.7 - 8. 2020.	Umožniť regiónom a ľuďom riešiť sociálne, zamestnanecké, hospodárske a environmentálne vplyvy prechodu k cieľu Únie v oblasti klímy a klimaticky neutrálneho hospodárstva do roku 2050 na základe Parížskej dohody.

FINANČNÉ ZABEZPEČENIE PHRSR

Finančné vyčíslenie jednotlivých aktivít sa v PHRSR uvádza pri väčšine opatrení a aktivít, potrebných na naplnenie cieľov programu. Tie sú stanovené odhadom, konečné rozpočty budú súčasťou vykonávacích plánov. Pri schvaľovaní financovania jednotlivých úloh, vyplývajúcich z aktivít, sa bude prihliadať na ich dôležitosť a dopad na hospodársky a sociálny rozvoj mesta. Viaceré úlohy sa môžu realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, mnohé však vyžadujú náročnejšie finančné a personálne zdroje a spoluprácu s inými subjektami.

Potenciálne zdroje na realizáciu opatrení a úloh PHRSR sú:

- vlastné zdroje – rozpočet mesta,
- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov,
- dotácie z výťažku lotérií,
- financie z Národných Projektov (MPSVR, úrady práce sociálnych vecí a rodiny),
- štrukturálne fondy EÚ,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- Svetová banka,
- sponzoring podnikateľov, firiem, bankového sektora, súkromných osôb,
- združovanie prostriedkov verejnej a neverejnej sféry, atď.

Štruktúra uvedených zdrojov bude závisieť na aktuálnej finančnej situácii mesta ako aj na spoločensko-ekonomických podmienkach.

10. ZÁVER

PHRSR mesta Humenné je strategický strednodobý dokument, ktorý určuje víziu rozvoja mesta, prioritné rozvojové oblasti a strategické ciele ich naplnenia. Tento dokument je základným východiskom pre spracovanie ďalších materiálov rozvoja jednotlivých oblastí života mesta.

PHRSR je otvoreným dokumentom, ktorý bude vyhodnocovaný a aktualizovaný na zasadnutiach mestského zastupiteľstva podľa potreby.

Predmetný PHRSR mesta Humenné bol schválený na zasadnutí Mestského zastupiteľstva v Humennom dňa: 06.03.2024

Uznesenie Mestského zastupiteľstva v Humennom č. 137/2024.

.....
pečiatka mesta

.....
primátor mesta

11. POUŽITÁ LITERATÚRA

1. Partnerská dohoda 2021 - 2027
2. Zmluva o fungovaní Európskej únie
3. Operačný program Slovensko (Program Slovensko 2021 – 2027)
4. Plán obnovy a odolnosti
5. Rámcový dohovor OSN o zmene klímy (1994)
6. Kjótsky protokol k Rámcovému dohovoru OSN o zmene klímy (1997)
7. Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj
8. Ciele politiky EÚ v programovom období 2021 – 2027
9. Programové vyhlásenie vlády Slovenskej republiky na obdobie rokov 2020 – 2024
10. Národná stratégia regionálneho a územného rozvoja Slovenskej republiky do roku 2030 (2017)
11. Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – v znení KURS 2011 – zmeny a doplnky č. 1 KURS 2001
12. Národný infraštruktúrny plán Slovenskej republiky na roky 2018 – 2030, (2017)
13. Zelenšie Slovensko – Stratégia environmentálnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 (Envirostratégia 2030)
14. Strategický plán rozvoja dopravy SR do roku 2030 (2016)
15. Akčný plán rozvoja elektromobility v Slovenskej republike (2019)
16. Pozičný dokument Európskej komisie k Partnerskej dohode a programom SR na roky 2014 - 2020
17. Stratégia financovania Európskych štrukturálnych a investičných fondov pre programové obdobie 2014 - 2020
18. Integrovaný regionálny operačný program „IROP“
19. IÚS PSK
20. Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja (PHSR PSK)
21. Koncepcia výchovy a vzdelávania rómskych detí a žiakov vrátane rozvoja stredoškolského a vysokoškolského vzdelávania
22. Nariadenia EK (Všeobecné nariadenie, nariadenie k fondom)
23. CENTROPE – Správa o regionálnom rozvoji, 2012
24. CENTROPE – Nástroj na hodnotenie potrieb infraštruktúry – podpora konkurencieschopného regionálneho rozvoja (INAT)
25. CENTROPE – Stratégia ľudského kapitálu
26. CENTROPE – Stratégia v oblasti vedomostného regiónu,
27. CENTROPE – Stratégia v oblasti priestorovej integrácie a Akčný plán 2013+
28. CENTROPE – Stratégia v oblasti kultúry a cestovného ruchu 2013+
29. Zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja, v znení neskorších predpisov
30. Zákon č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení, v znení neskorších predpisov
31. Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách, v znení neskorších predpisov
32. Zákon č. 482/2003 Z.z. o štátnej pokladnici
33. Zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov
34. Zákon č. 156/2003 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov
35. VEDA, Encyklopédia Slovenska, VI zv. Veda, Bratislava, 1982
36. JAROŠ, J. Tectonic styles of the homelands of superficial nappes, Rozpravy ČASV, Řada matematických a přírodných věd. Roč. 81. seš. 6 Academia Praha, 1971
37. LUKNIŠ M. A KOL., Slovensko – Príroda, Vyd. Obzor, Bratislava, 1972
38. MAZÚR M., LUKNIŠ M., Regionálne geomorfologické členenie SSR, Geogr. Čas., 30, 2, Bratislava, 1978
39. UPSVaR, Štatistiky Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny
40. Interné materiály
41. Sociologický ústav Slovenskej akadémie vied, REGIONÁLNY ROZVOJ SLOVENSKA VÝCHODISKÁ A SÚČASNÝ STAV, Editori: Mgr. Ľubomír Fal'tan, CSc., Doc. PhDr. Ján Pašiak, PhD. 2004, 88 s
42. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Národná stratégia ISPA Slovenskej republiky: životné prostredie, Október 2000
43. BIELY, A. et al. Geologická stavba. In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online], 2004
44. LUKNIŠ M. Reliéf, In LUKNIŠ M. et al. Slovensko 2 : Príroda, 1972
45. HRAŠNA M., KLUKANOVA A., Inžinierskogeologická rajonizácia, In Atlas krajiny Slovenskej republiky [online], 2004
46. MAZÚR E., LUKNIŠ M., Geomorfologické jednotky, Mapa 1:500 000, In Atlas SSR, 1980
47. MAZÚR E., ČINČURA J., KVITKOVIČ J., Geomorfológia, Mapa 1:500 000, In Atlas SSR, 1980
48. <http://www.statistics.sk/mosmis/run.html>
49. <http://www.fns.uniba.sk/zp/knihy/index.htm>
50. Jozef Jakál, Geografický ústav SAV, Štefánikova 49, 814 73 Bratislava, Slovensko KRASOVÉ FORMY A ICH VÄZBA NA VLASTNOSTI RELIÉFU A KLÍMY V ZÁPADNÝCH KARPATOCH
51. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/cernozem.htm>
52. <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/poda/fluvizem.htm>
53. Nábělek F. (1979): Encyklopédia Slovenska, SAV, Bratislava
54. Kolektív, 2000: Morfogenetický klasifikačný systém pôd Slovenska, VÚPOP, Societas
55. Pedologica Slovaca, Bratislava, s. 74
56. <http://www.mineraly.sk/>
57. Bizudová M. 1993, Geomorfológia, 1. vyd. Bratislava: UK Bratislava, 1993, 228 s.
58. Lukniš M. 1972, Slovensko príroda, 1. vyd. Bratislava: Obzor, 1972, 920 s.
59. Ciesarik M. 1994, Geológia, Vysokoškolské skriptá, 1. vyd. Ž. n. Hronom: LF: Katedra prírodného prostredia, 1994, 255 s. ISBN 80-228-0345-6 Čerman R. 2003, Zemepisný atlas SR, 1. vyd. Bratislava: Mapa Slovakia Bratislava, s.r.o., 2003, 96 s. ISBN 80-8067-006-4 –
60. Kolník P., 2001, Cestovný lexikón Slovenskej republiky, Bratislava, Vydavateľstvo Astor Slovakia, 212
61. Plesník P., a kol. 1989, Malá slovenská vlastiveda, Bratislava, Vydavateľstvo Obzor, 91, 135, 222, 223
62. Jurko A., 1958: Pôdne ekologické pomery a lesné spoločenstvá Podunajskej nížiny, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 264 s.
63. Lukniš M. (ed.), Bako J., Berta J., Ferianc O., Feriancová-Masárová Z., Fusán O., Futák J., Hejný S., Jurko A., Kurpelová M., Mičian Ľ., Michalko J., Petrovič Š., Schmidt Z., Šimo E., Vičček F., Zaťko M, 1972: Slovensko 2, Príroda, Obzor, Bratislava, 920 s.
64. Lukniš M., Plesník P., 1961: Nížiny, kotliny a pohoria Slovenska, Osveta, Bratislava, s. 7-50
65. Mazúr E., Lukniš M., 1980: Geomorfologické jednotky, In: Mazúr E., et al., 1980: Atlas SSR, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, s. 55
66. Michalko J., Magic D., Berta J., 1986: Geobotanická mapa ČSSR, textová časť, Vydavateľstvo SAV, Bratislava, 160 s.
67. Plesník P., et a., 1989: Malá slovenská vlastiveda, Vydavateľstvo Obzor, Bratislava, s. 296-297

68. Ružičková H., Halada L., Jedlička L., Kalivodová E., 1996: Biotopy Slovenska, Ústav krajinej ekológie Slovenskej akadémie vied, Bratislava, s. 104 - 109
69. Vyhláška MŽP SR č. 24/2003 Z.z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny
70. Vyhláška MŽP SR č. 492/2006 Z.z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z., o ochrane prírody a krajiny
71. Zákon NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny
72. Slovensko II, (Príroda), kol. autorov, Obzor Bratislava, 1972
73. www.krasy-slovenska.sk
74. Alojz Čaputa, Juraj Holčík a kol., 1982, www.szap.sk,
75. http://www.mesa10.sk/index.php?action=module&id=modcontent&content_id=261
76. <http://tlacovespravy.wordpress.com/2012/06/01/prieskum-sport-v-zivote-mladych-europanov>
77. <http://www.nocka.sk/uploads/fd/c5/fdc56b5295544adb7e3625632921405f/4-monitoring-vysledkov-kp-2005-2008-no6-7-2009.pdf>
78. <http://www.tophotelierstvo.sk/domaci-cestovny-ruch/turizmus/hotelierstvo-v-e-a-na-slovensku/>
79. <http://www.sopsr.sk/>
80. www.naseobce.sk
81. Štatistický úrad, DataCubes
82. Encyklopédia Slovenska, Veda 1983
83. Kraje a okresy Slovenska, Q111 1997
84. <http://www.sodbtn.sk/>
85. www.agroporadenstvo.sk, 12.8.2021
86. <https://sk.wikipedia.org/>
87. <http://geografia-sk.blogspot.com/>
88. Správa o kvalite ovzdušia a stave jeho znečistenia v 2018, 2019
89. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
90. <https://www.eea.europa.eu/sk/articles/ortut-trvala-hrozba-pre-zivotne>
91. http://www.zmos.sk/strategia-zmos-v-oblasti-protipovodnovej-prevencie-a-ochrany-uzemia-miest-a-obci-pred-povodnami-.phtml?id3=32161&module_action__72644__id_art=14043
92. <https://www.slovensko.sk>
93. <http://www.vuvh.sk/>
94. <http://www.podnemapy.sk>
95. <http://www.hospodarenieobci.sk/>
96. www.humenne.sk
97. <https://sk.wikipedia.org/wiki/Humenne%C3%A9>
98. https://www.slovensko.sk/sk/lokality/_1638f370-0a55-457f-8b68-3f730f2dfaf3
99. <http://www.paleolocalities.com/index.php/site/mapa>
100. http://www.podnemapy.sk/portal/reg_pod_infoservis/pd/pd.aspx
101. <http://nppoloniny.sopsr.sk/priroda-2/neziva-priroda>
102. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
103. ÚPN PSK, 2019
104. https://www.shmu.sk/File/Hydrologia/Sprava_CHVO/Sprava_CHVO_2019_fin.pdf
105. <https://sk.wikipedia.org/wiki/Laborec>
106. <http://apl.geology.sk/atlaskrajiny/>
107. <https://www.meteoblue.com/sk>
108. <http://chkovihorlat.sopsr.sk/priroda/fauna-a-flora>
109. <https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1277>
110. PHRSR Mesta Humenné, 2016
111. <https://www.cdb.sk/Files/Galleries/mapyokresov/humenne.jpg?w=1300>
112. <https://www.google.sk/search>
113. <https://gaglshe.edupage.org/a/dokumenty?eqa=dGV4dD10ZXh0L3RleHQyOCZzdWJwYWdlPTA%3D>
114. <https://gymazshe.edupage.org/a/profil-skoly>
115. <https://gjzhe.edupage.org/a/zaverecna-sprava-1>
116. <https://oahe.edupage.org/a/sprava-o-vychovno-vzdelavacej-cinnosti>
117. <https://hahe.edupage.org/a/sprava-o-vychovno-vzdelavacej-cinnosti-20202021>
118. http://www.sousluzhe.edu.sk/Documents/hodnotiaca_sprava_20_21.pdf
119. <https://www.szshe.sk/skola/spravy-o-vychovno-vzdelavacej-cinnosti-skoly>
120. <https://www.sosthe.sk/index.php/informacie-pre-uchadzacov-o-studium>
121. <https://www.zushumenne.edupage.org>
122. <https://www.szuskudlovska.edupage.org/about>
123. <https://www.viaarto.sk/odbory>
124. <https://www.procure.sk/nemocnica/nemocnica-lena-humenne-s/#ambulancie-lekari>

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja mesta Humenné
Programovacie obdobie 2023 – 2030 s výhľadom do roku 2040
2023

SCARABEO-SK ,s.r.o., Povstalecká cesta 16, 974 09 Banská Bystrica

e-mail: hronec.scarabeus@gmail.com
tel.: 0907 439 224